

NEMČIJA / NEONACIZEM SE NAPREJ SEJE SMRT

Požar sovraštva

Desničarski skrajneži so podtaknili požar v zgradbo, kjer živijo turški delavci. Ognjeni zubliji zahtevali tri življenja.

BERLIN - Nemska vlada je do nedavnega morala se lahko zatiskala oči pred neredi neonacistov in drugih skrajnežev in za izgrede iskala vsakovrstne izgovore. Se avgusta letos je napad desničarskih skrajnežev na hotel v Rostocku, kjer so živeli tuji državljani, opravičevala kot spontano dejanje razočanih ljudi, katere je k nasilju vzpodbudila narastajoča brezposelnost. Vendar pa tega ne bo mogla več poceti dolgo.

V noči z nedelje na ponedeljek so namreč zakrinkani neonacisti v mestu Moelln zažgali zgradbo, kjer se leta živijo prebivalci turške narodnosti. Požar je zajel dve hiši. V ognjenih zubljih so umrle tri Turkinje, med njimi 10-letna deklica turške družine, ki v Nemčiji živi že 20 let. Število žrtvev neonacistov se je tako povečalo na 14. V požaru je bilo ranjenih 9 oseb.

Nekateri so v paniki iz gorečih stanovanj skakali skozi okna. O incidentu je policijo in gasilce po telefonu obvestil neznanec, ki je svoj klic zaključil z besedami "Zieg Heil". Raziskavo o požaru je od lokalnih oblasti prevzel zvezni tožilec Alexander von Stahl, čeprav se je zvezno toilstvo dolgo otepalo obravnave nasilja nad tujci.

"Turki so nasi dobri sosede," je povedala Sabine Beutner, ki je že dlje časa soseda turških delavcev. "Nisem si mogla misliti, da je kaj takega sploh mogoče." Vlada kanclerja Kohla, ki jo de-

Šopek rož pred poslopje, ki so ga zažgali nacistični skrajneži

(Telefoto AP)

mokratska javnost obtožuje, da je premalo naredila za zaustavitev vala nasilja, se na nedavne neredde se ni odzvala.

Tiskovni predstavnik svobodnih demokratov B. Hirsch je dejal, da morajo biti storilci tega surovega dejanja kaznovani. "Zavedati se moramo, da napovedi o neredih ne moremo več spremljati kot vsakodnevno vremensko napoved."

Izgredi proti tujcem Nemčijo pretresajo sko-

raj vsak konec tedna. Desničarski skrajneži so samo letos izvedli 1.800 napadov na tujce in unicili veliko židovskih pokopališč in drugih obeležij. Med žrtvami so tudi Nemci, ki se po mnenju neonacistov ne vedejo dovolj nemško.

Lokalne oblasti Moellna so se že dolgo pred izbruhom neredov sumile, da val nasilja iz nekdanje vzhodne Nemčije, katere meja je bila le nekaj minut vožnje od mesta, lahko kaj hitro pre-

plavi tudi ta del države. Čeprav so dolgo menile, da neredi ne bodo izbruhnili v taki obliki kot v vzhodnem delu države.

V Nemčiji je trenutno okrog 60.000 desničarskih skrajnežev, med njimi jih manj kot 10.000 pripada neonacističnemu gibanju. Vlade nekaterih nemških pokrajin so neonacistične skupine obsodile, da nameravajo oblikovati skupno poveljstvo, s katerim bi lažje nacrtovali svoje akcije.

Policija je v nekaterih mestih že nasla orožje, ki so ga skrajneži kupili od vojakov nekdanje SZ ali pa so ga pokradli iz vojaških skladišč.

Predsednica urada za zaščito ustave Saksonije M. Koller je dejala, da so vzhodnonemški skrajneži precej bolj organizirani od njihovih zahodnih kolegov in tudi veliko bolj bojoviti. "To pa je se posebej zaskrbljujoče," poudarja Kollerjeva.

(Reuter)

DENAR /PO DEVALVACIJI

Tržišče je reagiralo pozitivno

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Po nedeljskem sklepu guvernerjev osrednjih bank Dvanajsterice, da spremenijo paritete v evropskem denarnem sistemu in da spanska pezeta ter portugalski escudo devalvirata za 6 odstotkov, je včeraj ta sklep brez velikih pretresov preživel prvo preizkušnjo trga. Toda napovedi izvedencev niso ugodne in v prihodnjih dneh bi evropske valute lahko bile spet izpostavljene novim, ostrim pritiskom.

Dokaz, da veter se ni razpihal oblakov denarne krize, je dejstvo, da so včeraj osrednje banke najbolj izpostavljenih držav iz previdnosti dvignile eskomptne mere. V Spaniji od 13 na 13,75 odstotka, na Danskem na 25 odstotkov, za odstotek tudi v Grčiji in na Irskem. Pezeta in escudo sta včeraj dobro zdržala preizkušnjo (najbrž tudi zato, ker gre za marginalni devizni), medtem ko sta bili pod pritiskom danska krona in irski funt. Obe državi v nedeljo iz političnih razlogov nista hoteli devalvirati svojih deviz, s tem pa nista razblinili dvomov o njuni trdnosti.

Resnična zvezda včerajšnjih denarnih tržisc pa je bil ameriški dolar, ki se je ovrednotil v odnosu do vseh valut. Nekoliko je pridobil tudi v odnosu do marke, predvsem pa je njegova vrednost narasla v odnosu do ostalih šibkejših valut. Kljub dejstvu, da ameriško gospodarstvo

ne kaže velike vitalnosti, je po oceni investorjev verjetno, da si bo prej opomoglo od nemškega, kateremu ekonomisti napovedujejo za prihodnje leto spet stagnacijo.

Eden od vzrokov, trdijo predvsem tudi izvedenci, je nemška izredno visoka eskomptna mera, kar sicer pravlja tuj kapital, a obenem hromi nemško ekonomijo zaradi visoke cene denarja. Toda Nemčija namerava vztrajati v svoji politiki in včeraj je napovedala, da zaenkrat ne bo znižala obresti.

Oblacno obzorje italijanskim denarnim oblastem narekuje veliko previdnost. Italijanska deviza je septembra skupaj z britanskim funtom začasno zapustila evropski denarni sistem in prosto niha na valutnem trgu. Zakladni minister Barucci je včeraj spet poudaril, da se bo lira vrnila v EDS, toda za vrnitev so potrebne "mirne vode".

Včeraj so se v Bruslju sestali finančni ministri Dvanajsterice, da bi pripravili širši gospodarski posvet in nato srečanje na vrhu šefov držav in vlad ES, ki bo decembra v Edinburghu. V tem okviru bodo razpravljali tudi o močnosti skupne evropske pobude, ki naj bi pozivila evropsko gospodarstvo, spodbudila njegovo rast in produktivne naložbe. Govori se o francoskem nacrtu in tudi o vrsti britanskih predlogov v tej zvezi.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Posvet o sinhrotronu

V Trstu so se včeraj zbrali na dvodnevnem posvetu potencialni uporabniki tržaškega sinhrotrona. Ta znanstveno-raziskovalna naprava bo predvidoma začela obratovati avgusta ali najpozneje septembra 1993 in družba Sincrotrone Trieste si prizadeva, da bi si zagotovila primerno tržišče.

stran 4

V Trstu Transadria 92

Kako do sistematičnejšega sodelovanja severno-jadranskih pristanišč, ki je nujno za povečanje njihove mednarodne kompetitivnosti in za izrabo možnosti, ki jim jih ponuja naravno zaledje? O tem razpravljajo strokovnjaki in pristaniški upravitelji iz Italije, Slovenije in Hrvaške.

stran 4

Polemike v deželni PSI

Socialistični stranki iz Furlanije-Juljske krajine grozi zemljišpisni razkol. Nekateri vodilni furlanski krogi se nameč zavzemajo za federalistično ureditev PSI, čemur odločno nasprotujejo Tržačani. Odprto ostaja tudi vprašanje zamenjave deželnega odbornika Carboneja.

stran 5

Trst: morda danes omejitve prometa

Tržaška občinska uprava bo morda danes sprejela ukrepe za omejitev prometa v strogem mesnem jedru. Izvidi so namreč pokazali, da je stopnja onesnaženosti zraka konec prejšnjega tedna prekoračila varnostno mejo.

stran 6

Pahor pred sodniki marca '93

Na tržaškem kazenskem sodišču se je včeraj nadaljevala obravnava proti prof. Samu Pahorju. Tokrat so bile na vrsti priče obrambe, ki so potrdile, da Pahor ni nikogar namerno udaril. Proces se bo nadaljeval 18. marca prihodnje leto.

stran 6

Pred 49 leti deportirali goriške Jude

Pred 49 leti so iz Gorice odpeljali vse pripadnike judovske skupnosti. Le redki so se vrnili iz taborišč smrti. Spomin nedolžnih žrtvev so počastili včeraj dopoldne v obnovljeni sinagogi v Ascollijevi ulici, kjer je tudi spominsko obeležje.

stran 8

IZŠLA JE TRETJA ŠTEVILKA REVIE

PEPITA
REVUIA Z NASMEHOM

LJUBLJANA / OBISK DELEGACIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

»Delamo hitro in dobro,« pravi veleposlanik Marc Janssens

Veliko zanimanje ES za naložbe v prometno infrastrukturo v Sloveniji

Evropski parlamentarci v pogovoru z gostitelji (A.P./TRIO)

VILMA PREZELJ

LJUBLJANA - »Delamo hitro in dobro napredujemo. Do decembra bomo pripravili sporazum o kooperaciji med Slovenijo in Evropsko skupnostjo, oblikujemo se sporazum o tranzitu in finančni protokol, diplomatski odnosi med Slovenijo in Evropsko skupnostjo pa so tudi dobri, saj ima Slovenija ze svoje veleposlanstvo v Bruslju, Evropska skupnost pa bo tudi kmalu odprla svoje v Ljubljani.« je ob koncu včerajšnjih pogovorov delegacije evropskega parlamenta, pristojne za sodelovanje z republikami nekdanje Jugoslavije, s predstavniki slovenske skupščine in vlade povedal veleposlanik ES v Sloveniji Marc Janssens.

Delegacija evropskega parlamenta se je včeraj sestala s slovenskim premierom Janezom Drnovskom in zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom. Slednji je evropske parlamentarce seznanil z razmera-

mi v Sloveniji v predvolilnem času, s povezovanjem naše države z evropskimi organizacijami, z odnosi s sosedami, razmerami v Bosni in Hercegovini in z vprašanjem beguncev pri nas.

Popoldne pa so se člani delegacije pogovarjali tudi s podpredsednikom vlade Jožetom Pucnikom, predsednikom skupščine Francetom Bučarjem in s predstavniki skupščinskih odborov, komisij ter vlade.

Parlamentarci so se najbolj zanimali za vsebino lastninske zakonodaje, za možnosti tujega vlaganja, za socialne in politične razmere pa tudi za pravice manjšin v Sloveniji. Poudarili so, da je v ES veliko zanimanje za naložbe v slovensko cestno in železniško infrastrukturo.

Danes se bodo parlamentarci pogovorili se s predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije in s predstavniki sindikatov.

FRANCIJA / KMETJE SO JEZNI

V Franciji protesti zoper dogovor GATT

PARIZ - V vsej Franciji se nadaljujejo protesti kmetovalcev proti sporazumu, ki so ga prejšnji teden dosegli med Evropsko skupnostjo in ZDA v okviru GATT. Demonstranti so zasedli tovarno Coca-cola, v nekaterih

kmetijskih središčih so se kmetje podali na ulice s traktorji in zasedli mesta središča, zidove hise kmetijskega ministra Louisa Mermaza pa so popisali s protiameriškimi napismi. Kljub vsemu kaže, da bo vlada jutri

postavila zaupnico v parlamentu glede sporazuma z ZDA, opozicija pa se ne ve točno, kakšno stališče naj zavzame. Vlada si trenutno skuša od ES zagotoviti nadomestila za breme, ki ga bo nosilo francosko kmetijstvo.

KOMENTAR

Se
zadruguje
zanka?

Bozo KOVAC

Jadransko morje je zasedlo zahodno vojaško ladjeve. Nad njim krožijo letala, ki pomagajo nadzorovati tovarne ladje, osumljene, da prevajajo blago, ki naj bi Srbiji in Crni gori pomagalo preživeti blokado. Podonavske države so se zavezale, da ne bodo več zamizale, ko bodo mimo njih v srbska rečna pristanišča plule ladje s spornimi tovari.

Si je to mogoče razlagati kot novo deanje v balkanski tragediji, vsaj kot majhno stopinjo k razpletu v tem delu Evrope, ki po tradicijah se nikoli ni sodil na staro celino? Na to vprašanje bi bilo tvegano odgovoriti brez zadržka. Diplomati in generali iz svetovnih prestolnic se bojijo spopadov, zato tudi ni verjetno, da bodo kapitani zahodnih vojaških ladij zares streljali na tovarne ladje, ki bodo vozile prepovedano blago v črnogorska pristanišča. Vsak strel bi pomenil sijajno priloznost za srbske oblastnike, ki bi lahko prisilili tudi najbolj miroljubni del svojega naroda k odporu zoper ves svet, "ki se je zarotil proti nedolžnemu srbskemu narodu". Upor proti vsemu svetu napovedal je Radovan Karadžić, njegov beograjski somisljenik Seselj pa že dolgo govori samo se o vstaji proti svetu, ki ne zmora razumeti ogroženih Srbov.

Sedanja srbska oblast je nastala na ideologiji nasilja in vojne. Ta elita lahko preživi samo na krvavem prestolu, s katerega se bo umaknila le, če jo bo odnesla sila, ki pa ne more priti od zunaj, kajti srbska miselnost tega enostavno ne bi prenesla.

S sedanjo oblastjo in njenimi metastazami, ki sežejo v zadnjo srbsko vas, morajo Srbi opraviti sami. Topovnjake na Jadranu in Donavi lahko kvečjemu stisnejo obroč okoli razširjajoče se Srbije, da bo pocilo znotraj. Če bo obroč dovolj trden, eksplozija ne bo poškodovala preostale Evrope.

Zdi se, da se svet pripravlja na to fazo reševanja balkanskega vprašanja. O tem pričajo tudi modre celade, ki se razporejajo okoli srbskega kotla. Tega se zavedajo tudi v Beogradu, vseeno pa je tvegano napovedovati, kako se bodo odzvali oblastniki, ki imajo nasilje vgrajeno v svoj obstoj.

4

razlogi za

STEFAN SKLEDAR, podpredsednik Konfederacije novih sindikatov Slovenije - Neodvisnost

Zakaj menite, da je potreben zakon o reprezentativnosti sindikatov?

Na mednarodni ravni se postavlja vprašanje, kdo zastopa slovenske sindikate v Mednarodni organizaciji dela. Pri tem ima važno vlogo država, ki na predlog sindikatov določi merilo za najbolj reprezentativne sindikate. Ti lahko sodelujejo na sejah Generalne konference dela v Zenevi. Vendar se mora država ravnati po mednarodnih pravilih, kajti najbolj reprezentativne so lahko samo krovne sindikalne organizacije, ki združujejo panožne sindikate. Če neki sindikat meni, da je mandat drugega sindikata vprašljiv, se lahko priloži na Mednarodno organizacijo dela, ki na svoji letni konferenci mandate preveri.

Ste prepričani, da tak zakon ne bi ogrozil sindikalnega pluralizma?

Ceprav je v veljavi v Italiji in v Franciji, se kaj takega ni zgodilo. Očitajo nam, da z zavzemanjem za zakon o reprezentativnosti ogrozimo pluralizem sindikalnega organiziranja, ceprav je bil naš sindikat prvi, ki se je dejansko zavzemal za pluralizem. Toda, eno je sindikalni pluralizem, drugo pa razpršenost sindikatov, saj z njo slabi moč sindikalnega gibanja. Prej smo imeli sindikalni unitarizem, zdaj gremo v drugo skrajnost.

Manjši sindikati, ki niso krovne organizacije, tudi nimajo strokovnih služb in znanja in zato pogosto ne znajo opravljati določenih nalog v korist delojemalcev.

Morajo biti sindikati pri pogajanjih z vlado reprezentativni?

Največje reprezentativnost je pomembna pri sklepanju splošnih kolektivnih pogodb.

(NE)STRPNOST PRI RAZVOJU SINDIKATOV

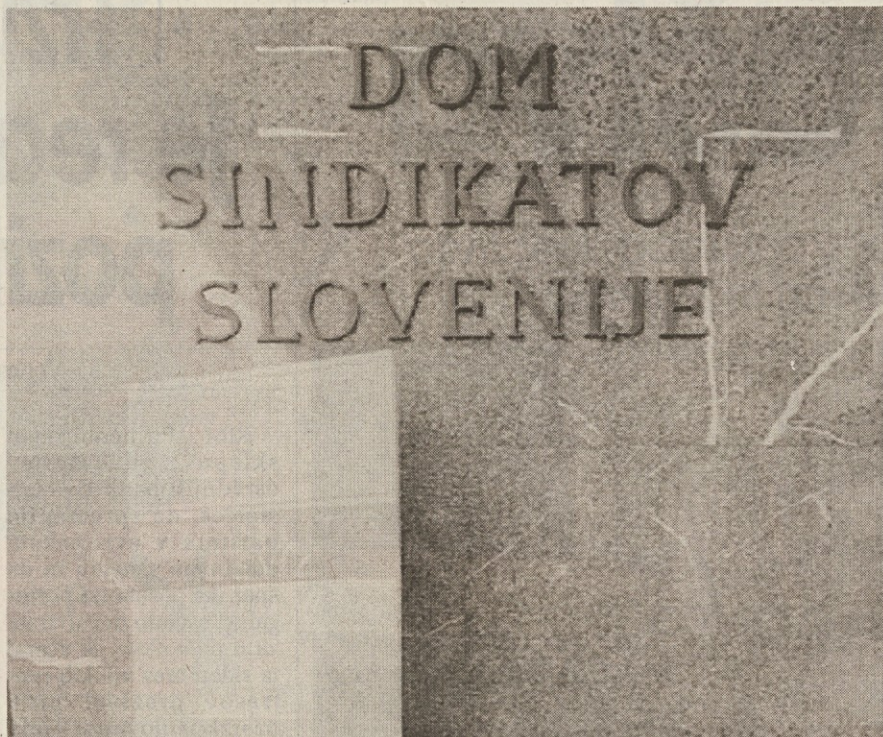
Ali bi zakon
ogrozil
sindikalni
pluralizem?

FOTO: Jože Suhadolnik /TRIO

V Italiji so trije najbolj reprezentativni sindikati: ce eden od njih ne podpiše kolektivne pogodbe, potem ta ni splošno veljavna in obvezujoča.

Postavljajo se vprašanja, kdo zastopa slovenske sindikate v socialnih ustanovah: v zavodu za zaposlovanje, v zdravstveni zavarovalnici, kateri sindikati bodo predstavljali delojemalce v državnem svetu?

V zvezi s kandidaturami sindikatov na volitvah je nastala prava zmeda. Vendar zakona o reprezentativnosti ne podpiramo v celoti. Sporna je določba, ki govori o tem, da lahko na ravni podjetja o reprezentativnosti sindikata odloča tudi delodajalec. To bi namreč omogočilo nastanek "rumenih sindikatov", ki bi bili pod vplivom delodajalcev.

Ali boste na podlagi zakona o reprezentativnosti zahtevali tudi razdelitev lastnine nekdanjega sindikata?

Delitev nekdanje sindikalne lastnine ni mogoča na podlagi tega zakona. Seveda nismo edini novi sindikati, ki smo upravičeni, da zahtevamo del te lastnine. V vseh nekdanjih socialističnih državah je bila delitev premoženja poseben problem in izvedli so jo na bolj ali manj posrečen način. Priporočilo Mednarodne organizacije dela.

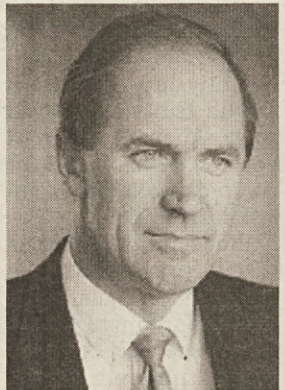
Evropske in tudi Svetovne konfederacije dela je - dogovor med starimi in novimi sindikati. Le če do sporazuma ne pride, je potreben zakon.

Najslabši vzgled pred-

stavlja Bolgarija, kjer je država sindikalno lastnino zaplenila tako, da so brez nje ostali vsi sindikati.

Romunija se je morda se najboljše odrezala: del sindikalne lastnine so razdelili med sindikate, drugi del pa je v njihovem skupnem upravljanju.

Mislím, da je najbolje, če država cim manj odloča o organiziranosti sindikatov. Ce pa že, potem le na njihovo lastno pobudo.

DUSAN SEMOLIC, predsednik Svobodnih sindikatov Slovenije

Zakaj ste prepričani, da zakon o reprezentativnosti sindikatov ni potreben?

Ker načelno ni prav, da država, oblast, katere enakopraven partner naj bi bil sindikat, ureja to področje, zakon ni potreben.

Zadostuje ustava, nekatere mednarodne konvencije in priporočila Mednarodne organizacije dela, ki ureja sodelovanje med oblastjo in sindikati.

Vsak poseg države vzpostavlja nadzor nad svobodo sindikalnega organiziranja.

To načelo so sprejeli

v večini evropskih držav. Z izjemo Francije in Italije. Toda tamkajšnji sindikati nas opozarjajo, da takšna ureitev preprosto ni dobra.

Ali menite, da bi tak zakon ogrozil sindikalni pluralizem?

Da, seveda. Država si z zakonsko prisilo citno zeli "olajšati" partnerstvo s sindikati; njihovo številčnost zmanjšati na nekaj sindikatov in jim z določitvijo pravil podeliti status reprezentativnosti.

Opozarjamo, da v tem trenutku to ni dobro, ker sindikalni prostor se ni oblikovan.

Potrebna je strpnost pri razvoju sindikatov, ki bodo že čez kakšno leto zagotovo drugače organizirani, kot so zdaj.

Nasilni posegi države pa bi seveda vplivali na nadaljnji razvoj sindikalnega gibanja v Sloveniji.

S sprejetjem zakona kot sindikati sicer ne bi bili prizadeti neposredno, saj smo najštevilčnejši - zakonu nasprotujemo iz načelnih razlogov.

Ali sindikatom za uspešnost pogajanj z vlado vendarle ni potrebno reprezentativno zastopstvo? Doslej so bili vsi dogovori z vlado neuspešni, ker niso bili obvezujoči.

Tega problema zakon ne more rešiti, kajti zakone se lahko tudi krši. Zakonska norma je v tem primeru brezpredmetna, ker ne ureja vsebine.

Reprezentativnost se ne da določiti. Treba je spostovati evropsko izkušnjo.

4

razlogi proti

Ze to, da v večini držav nimajo teh zakonov, pa je sindikalno gibanje izjemno razvito in ima dolgoletno tradicijo. Kaze, da je treba biti sila previden.

V pogovorih o socialnem partnerstvu so enakopravno sodelovali vsi sindikati. Ce bi vmes posegla država z zakonom, bi bil njen položaj favoriziran. To je tako, kot ce bi prepovedali stavke, pa bi stavke kljub temu bile.

Ze s tem, ko ne upošteva nasih pripomb, država kaže svojo moč. Obstaja pa se ena pomanjkljivost zakona o reprezentativnih sindikatih: ko zakon gradi na številčnosti sindikatov - koliko članov mora imeti neki sindikat, da postane reprezentativen - po drugi strani ne določa preverjanja številčnosti članstva.

Predlagamo, da se članstvo preveri s podpisnicami, ki so individualne.

Tako pa imamo paradoks, da nekateri sindikati skrivajo podatke o številčnosti ali pa imajo članstvo le na papirju. Ko sesteješ, zmanjka delavcev...

Za svoje podatke smo pripravljali neodvisni arbitraži omogočiti, da pregleda koliko članov imamo.

Pri nekaterih sindikatih pa se clovek ne more otesti vtisa, da so njihove številke "napihnjene".

Ce je določilo za reprezentativnost sindikata 10 odstotkov delavcev v posamezni panogi, bi moral biti zakon dosleden.

Ali menite, da bi drugi sindikati s tem zakonom dobili zakonsko podlogo za zahtevo po razdelitvi nekdanje sindikalne lastnine?

Razdelitev sindikalne lastnine ni neposredno povezana s tem zakonom.

V sindikatu Neodvisnost so sicer veliko govorili o delitvi sindikalne lastnine, vendar doslej niso predlagali nobenih meril.

Predlagali so sicer zakonsko ureitev, toda v Evropski konfederaciji sindikatov odsvetujejo takšen poseg države.

Razdelitev je mogoča na podlagi dogovora. Pri tem pa mora sodelovati tudi država, ki je po vojni sindikalno premoženje nacionalizirala.

G L O S I C A

»Cherchez le
traître« ali
Zlobčev »greh«

VASIA PREDAN

Pokojni Stih - kar vidim ga, kako neusmiljeno in sarkastično "kamenja" predvolilno slovensko histerijo - bi naslov in smisel te glosice najbrž oberoč podpisal, vendar skoraj zanesljivo z zanj značilno, bolj hudomušno kot dobesedno pripombo: ne prevajaj francoskih besed v naslovu, Slovenci naj se pač nauče tujih jezikov. Tako je ravnal in znal sam in nič ni pomagalo, ce sem mu, ko je pisal znane "Paradigme" v Naše razglede, predlagal drugačno resitev (Mimogrede: nestetokrat v teh zmedenih časih mi je hudo žal, da Stihove bistre, umne in visoko nacerne besede ni več: Stihove in se kaksne podobne.). Pa vendar predloga starega, mrtvega prijatelja ne bom ubogal in bom francoske besede v naslovu prevedel: "Iscite izdajalca!" (prósto po znani Dumasovi "Cherchez la femme!"). Seveda Zlobca in seveda Cirila, ki da je izdal "državno skrivnost".

O tem, ali je pesnik in akademik, član predsedstva republike Slovenije (in moj prijatelj) ta naglavni greh zares storil, naj presodi pravna pamet. Pri tej presoji bi ji morala, seveda zgolj konsultativno, priskoci-ti na pomoč tudi trezna (torej ne histerična, predvolilna) politična pamet, ce je je sploh se kje kaj, in nam, običajnim smrtnikom in volivcem, povedati, kaksne so bile negativne posledice in kaksne koristi od tega že dve leti starega "izdajstva", ce so kajpada sploh bile katere in kaksne. Najbrž bi o tem "izdajstvu" kaj zares relevantnega vsaj v kaki fusnoti-lahko izvedeli sele prihodnji rodovi v stvarno pisani slovenski politični zgodovini, ko bi "prisluskovalne afere" in Cirila Zlobca - z neko, vsaj meni popolnoma nerazumljivo, senzacional(istič) no in stremusko gesto - ne bil "razkrinkal" in v javnosti ovadil gospod vojni minister v svoji znani uspešnici.

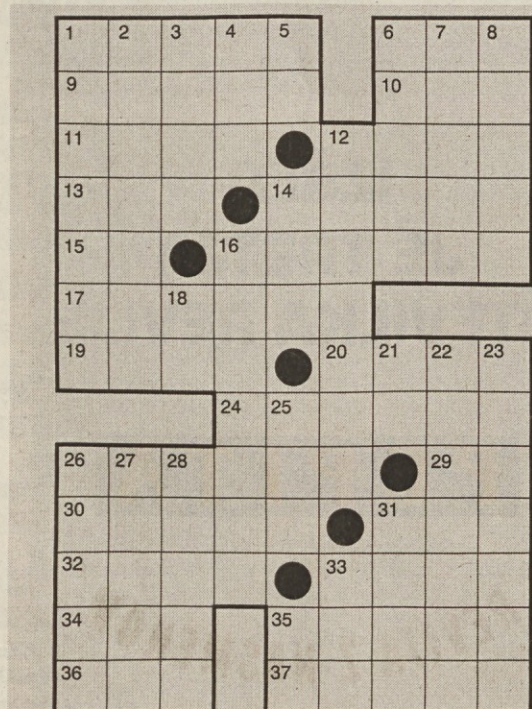
Cetudi se z veseljem pridružujem klicu Toneta Pavčka (Delo 21.11.1992), ki vabi ne samo Zlobčeve prijatelje, marveč vse ljudi treznega uma, naj se upro bednim insinuacijam in vsakršnim z njimi pove-zanim packarijam v slovenski predvolilni histeriji, si vendarle ne morem kaj, da se ob tem razumnem klicu ne bi mimo vseh pravnih regul vprašal: ali so politični mogotci in strankarski veljaki, ki so zakuhali to nečedno godljo, sploh pomislili, v kaksno slamatisko potiskajo mlado slovensko državo; tako v očeh nas, ki smo, ne vem zakaj, primorani to godljo v obliki vsakršnih "publicističnih diarej" pozirati iz dneva v dan, kakor tudi v očeh - ne delajmo si utvar - zmeraj privoščljive tužine? In še naprej: tudi, ko bi kaj od "izdajstva" bilo pravno regularnega, ali ni škoda, ki je zdaj najbrž že zares velika in sprico prav nič poje-majotce predvolilne histerije komaj se obvladljiva, neprimerno hujska kot vsebina Zlobčevega "izdajstva" (Vsa cast pravu, nič manjša cast pa tudi pragmi, še posebej tišči v vojnih razmerah).

Seveda sem daleč od tega, da bi za povzročitelje te skode zahteval kake drugačne konsekvence kot klic k »umiritvi podivjane zogex, k preudarnosti in pameti; kljub predvolilni histeriji in ceprav povzročitelji te skode kot vzorni svobodobranitelji terjajo linc ne samo za Zlobca in Kučana, marveč - v konsekventni izpeljavi in posledici - za vse »drugače misleče«.

Slehernemu razumnemu cloveku je odgovor na postavljene dve vprašanji najbrž jaseen brez nadaljnega utemeljevanja in komentiranja. Žal, pa ni in nič ne kaže, da bo kmalu jaseen protagonistem te pa-pirat-o-pas-evske gonje in njihovim, upam, malostevilnim somisljenikom.

Protagonistom, ki so takrat, ko je Ciril (skupaj z vrsto svojih pisateljskih kolegov) v tkim. trdih svincenih casih ideološkega monizma dobesedno podstavljal svoj hrbet pod groznje in udarce tedanje represije, mirno in udobno "zidali" svoje samoupravne univerzitetne in odvetniške in druge zasebne kariere, skrbno čakajoč na primeren trenutek, ko bodo mogli kot novokomponirani demo(s) kratje karseda urno vstopiti na vlak samostojne slovenske zgodovine, ki so ga v nove case pogumno in s tveganjem lastne varnosti pognali drugi.

Kako je ze zapel Tomaz Salamun: "Slovenci kremeniti, prehlajeni predmet zgodovine!"

Vodoravno: 1. cirkuski zabavljac, 6. moderen ples, 9. ozek, lahek meč z ostro konico, 10. egipčanski bog meseca, pisanja in znanosti, 11. srednjedalmatinski otok z zelo milim podnebjem, 12. ameriška filmska igralka (Yoko), 13. umetnost (lat.), 14. ime češkega pisatelja Capka, 15. nikalnica, 16. kost iz zraslih vretenc na spodnjem koncu cloveske hrbtnice, 17. izdelovalec jader, 19. moralna struktura, npravstvena usmerjenost, 20. čas, ko prehaja dan v noc, 24. varuska, pestunja v ruskem okolju, 26. radijski sprejemnik z eno elektronko, 29. kratica mednarodne organizacije med svetovnjima vojnama, 30. kraj pri Logatcu, 31. pripadnik starega germanškega ljudstva, 32. predel, področje, 33. italijanski pisatelj (Carlo), "Kristus se je ustavil v Eboliu", 34. strojni del, ki se giblje v valju, 35. trdna snov, iz katere je sestavljena zemeljska skorja, 36. češka

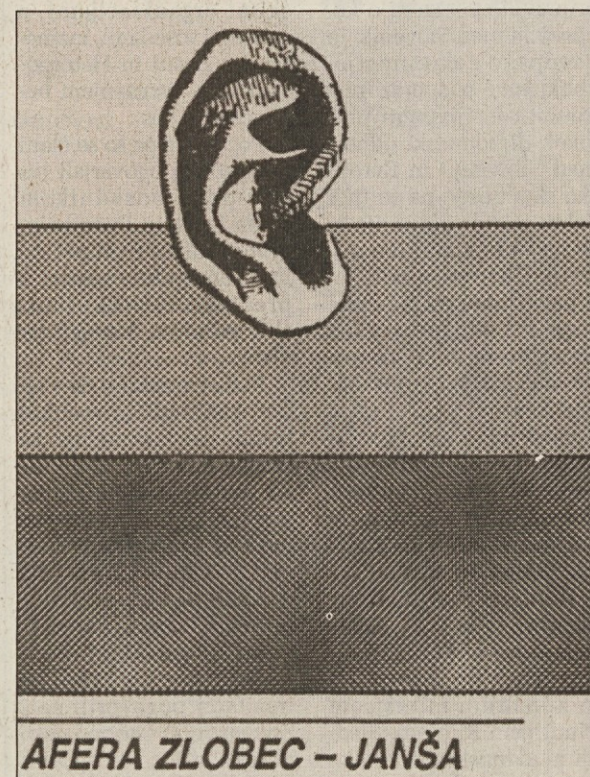
pritrtilnica, 37. nerazločno napisana crka, cacka (anagram RACAK). **Navpično:** 1. izgubljanje ostrine, 2. dobnik priznanja, nagrade, 3. pas, 4. kraj pri Domzalah, 5. kratica za nekdanje "Naše razglede", 6. Vzdevek revolucionarja Djura Pucarja, 7. zaključek, 8. hunski poglavar, imenovan "siba bozja", 12. strasil, 14. zemeljska ozina na Malaki (anagram RAK), 16. prostor, kjer se gojijo trsne sadike, 18. avtomobilska oznaka Doboja, 21. kemijski znak za radon, 22. prebivalec sredisca Vipavske doline, 23. vojska trgovinica (anagram TKANINA), 25. ime nekdanjega ameriskega boksarja Lousa, 26. edino jordsko pristanisce, 27. velik tropski kuscar (anagram RAVAN), 28. orodje za dolbenje, 31. kamen z vdolbeno podobno, 33. hišni bog pri starih Rimljanih, 35. kratica za "kosarkarski klub".

Simon Bizjak

Pojasnilo

V nedeljski številki nam je pri nagradni krizanki zagodel računalniški skrat, tako da je popacil pisavo. Bralcem se opravičujemo, krizanko pa bomo ponovili v nedeljo.

Uredništvo

AFERA ZLOBEC - JANŠA

Levo zgoraj: Peter Brook in njegov najljubši igralec Sotigui Kouyate na vaji (foto: Gilles Abegg)

Prenova žanra

V pariškem Théâtre des Bouffes du Nord je bila 13. novembra premiera Debussyeve opere Peleas in Melisanda v režiji Petra Brooka

SUZANA KONCUT

Verjetno ni kakega splošno veljavnega odgovora na vprašanje, zakaj toliko velikih gledaliških režiserjev v zadnjih letih sprejema režijo opere. Njen prestižni status, povezan z visokopročunskimi možnostmi postavitev, preprosta reakcija na modne tendence ali pa resnična želja po prenovi žanra.

Pri Petru Brooku, ki je v pariškem Théâtre des Bouffes du Nord pravkar postavil na oder predelavo Debussyeve opere Peleas in Melisanda z naslovom Peleasovi vtisi (premiera 13. novembra), prav gotovo ne gre za trenutno modno muho, saj med njegovimi legendarnimi predstavami najdemo že enajst let staro priredbo Bizetove Carmen.

Njegov odnos do opere se vpisuje v specifično pojmovanje tradicije, ki razlikuje degradirano »majhno« od resnično »velike« tradicije: po njegovem

mnenju ima v zahodnjaskem gledališču edino opera tradicijo, ki bi se lahko primerjala z »veliko« tradicijo vzhodnjaskega gledališča. Vračanje k operi torej pomeni vračanje k izvornim oblikam clovekov izraznosti.

A zakaj ravno Debussy—Maeterlinckova Peleas in Melisanda?

Del odgovora bi bilo mogoče najti v Debussyjevi koncepciji opere, po kateri ima petje, ki naj bi se cimbolj priblizalo najbolj naravnemu izražanju junakov, zmeraj prednost pred samo glasbo.

Zato je se toliko laze sprejeti Brookov poseg v tkivo opere, s katerim je že v »tragediji o Carmen« orkestralno partituro omejil le na nekaj instrumentov in jo tako bolj priblizal spevoigri. Marius Constant je celotno opero predelal samo za klavir, kar nikakor ne ustvarja pompoznega razpoloženja celote, prej intimistično ozračje.

Klavir igra posebno vlogo tudi v sami uprizoritvi, saj stoji sredi odra in začrtuje nekakšen magičen ris, notranjo točko pogleda, s katero pevci lahko vstopajo in izstopajo v svoje vloge. Izza stranske stene le na pol vidimo se en klavir - brez pianista - , ki s svojim molkom evocira tišino orkestra.

Oba instrumenta, nekaj naslanjacev, vaza s cvetjem in dve plitki, z vodo napolnjeni pravokotni vdolbini so edini dekor, zaradi česar je pozornost tako glasbeno kot vizualno osredotočena na pevca.

To je tudi v skladu z razpoloženjem Maeterlinckove drame, ki nima nicesar skupnega s kakim zunanjim realizmom, ampak se giblje skozi bizarne domisljske pokrajine, ki jih slikajo neujemljive emocije.

Njena edina vsebina so torej emocionalni svetovi protagonistov, ki se krizajo in si naspro-

tujejo. Znotraj tega bi se skoraj samoumevno lahko umestilo Brookovo gledališče, ki namesto na kakih artističnih konstrukcijah temelji na izraziti prezenci in emocionalni odprtosti igralcev.

A zdi se, da Brookovi predstavi zdrsrne ravno na tej točki. Intenzivnost odskega izraza je zaradi podobne narave Debussyjeve opere in zaradi osnovne tendence uprizoritve, ki se skuša izogniti izumetničenosti in preobloženosti operne konvencije, v mnogocem odvisna od igre opernih pevcev.

A ker jim režijski koncept prepoveduje reševanje v konvencionalni operni patos in pretiravanje (v katerega pa vseeno tu in tam iztrijo), ostanejo pevci nekoliko praznih rok, njihova igra pa monotona in neprepričljiva. Nikakor se jim ne posreči pricarati sanjskega sveta Maeterlinckove drame. To mnenje je treba seveda sprejeti s pridržkom, da smo videli samo eno izmed treh, iz večera v večer spreminjajočih se zasedb in da ne moremo soditi o izrazni moči drugih interpretov osrednjih vlog.

Vseeno pa lahko predvidevamo, da so vse tri variante v temelju enako zasnovane. Za Melisan-

dino vlogo je Brook izbral tri pevke z Daljnega vzhoda in tako Melisandino misterioznost materializiral z za nas nepresojno drugačnostjo.

Ravno zaradi te navzen nesprejemljive vzhodnjask zaprtosti pa je Melisanda, ki smo jo videli, bolj kot le napol realen, neulovljiv Maeterlinckov lik delovala kot blede, bolesta prikazen, ki je zgolj izgovarjala svoja dvoumna custvena nihanja.

Peleasova strast se je skoraj neopazno izgubila v kratkih mimohodih, ki so njegovo vlogo pravzaprav samo megleno zarisovali. V nasprotju z njim pa je Melisandin moz s svojimi izbruhi besa in obupa obvladoval oder, a pri tem ostajal najbližji skoraj smesnim okostenelim igralskim klisejem.

Vse vloge so bile sicer odlično zapete, vendar predstavi v splošnem manjka tiste magičnosti, ki omogoča prestop v imaginarni svet osvobojene domisljije. Vztrajno ostaja prilepljena na povsem zemeljska tla in njeno razpoloženje bolj spominja na ozračje kake meščanske družinske drame.

Morda tudi zato, ker je veliko zgolj poetičnih prizorov crtanih, saj je njihov pomen za razvoj

drame zgolj postranski. Ne moremo seveda zanikati, da nas znotraj tega lahko očara nekaj čudovitih podob, na primer vodni odsev, ki na impozantno zadnjo odsko steno slika sence igralcev ter tako ustvarja paralelni prizor in celotno prizorišče potaplja v modrikasto vodno plivkanje. Vendar pa to ostaja le lep odski domislek, carobni efekt, ki nas naslednji trenutek spet prepusti prozaičnosti celote.

Peleasove vtise torej verjetno lahko razumeemo kot način, na katerega Brook skuša opero očistiti balasta odvečne pompoznosti in custvene predimenzioniranosti ter izluščiti njeno pravo jedro, ki jo utemeljuje kot »veliko« tradicijo: péto besedo, ki kot »gostejša«, »težja« beseda emotivno in cutno učinkuje že s svojo materialnostjo.

Pri taksnem ciscenju pa je opera Peleas in Melisanda izgubila precej zanj bistvene nena-ravnosti in sanjskosti. Peleasovi vtisi so sicer lepa in kvalitetna predstava, ki bo verjetno ugajala; a ce naj bi umetnost (med drugim) skušala iskati možen prestop iz vidnega v carobni svet nevidnega, nas Brook tokrat pušča bolj ali manj nepotesene.

ZDAJ IN NIKOLI

Slovinci doma in morda v svetu

ANDREJ BLATNIK

John le Carre v romanu Tinker, Tailor, Soldier, Spy pise, da je imela sovjetska ambasada v Londonu tri kulturne atašeje: dva sta bila zakrinkana vohuna, tretji pa je vsak dan vozil cvetje na Marxov grob na pokopališču Highgate. Nic cudnega torej, bi rekel cinik, da so prebivalce republik nekdanje Sovjetske zveze kot kulturna bitja v zavesti Zahoda konstuirali le emigranti.

Tega se velja spomniti, saj je kulturniška tema dneva ze kar zadnjih nekaj let izvoz slovenske kulture. Naceloma smo se ze sporazumeli. Pocasi prehaja tudi v splosno zavest spoznanje, da je investicija v kulturni imidz drzave (v razliko, na primer, od naložbe v sport), dolgorocna in da se celo gospodarsko nekoč izplaca. Razlikujejo nas le se mnenja o nadrobno-stih.

Na primer o najbolj problematični: kako. Eni bi iznasli perfekten sistem in mu potem ze nekako prilagodili sprotne možnosti, z živo ustvarjalnostjo vred. Drugi bi izhajali iz velike umetnosti, ko ta po spletu bozanskih naključij pac nastane, in zgradili sistem za njeno promocijo vsakic znova, dokler se ne bi utrudili ali navelicali.

Res, Ariadne niti iz tega labirinta se nihce ni spletel po

naši meri. Naceloma sta možnosti dve: prva (zaradi lazjega razumevanja ji recimo vzhodni model) je za promocijo kulture v tujini izkoristiti nacionalna custva in spomine tistih, ki so iz ekonomskih, političnih ali preprosto delovnih vzrokov domovino zapustili.

Zal moramo, ce si položimo roko na srce, ugotoviti, da so takšni kulturni Slovenci (vsó cast izjemam, predvsem reproductivnim glasbenikom) se zase bolj slabo poskrbeli, kaj sele, da bi odpirali vrata drugim. (Prav zato so nekateri težko pričakovali odpiranje mej, da bi se vsaj v domovini uveljavili kot spostovanja vredni ustvarjalci, ce se ze v tujini niso mogli. Prepozno; smer pohoda je zdaj ravno obratna..)

Spominjam se, kako smo se vozili v Greyhoundovem avtobusu po ZDA in kako sem z zavistjo prebiral spomine Vasilija Aksjonova na začetek ruskega literarnega razcveta na ameriški strani oceana: ciklostili v kletah zagnanih univerzitetnih profesorjev, vtikanje brosur v zepe književnih veličin, literarni sprejemi pod pokroviteljstvom tihotapca kaviarja, knjiga na knjigo do babilonskega stolpa. Seveda, druga kultura, druga tradicija. Ki ji je, v razliko od naše, ce ta obstaja, na

tujem uspelo, saj jo izdatno prevajamo tudi Slovenci.

Drugi model bomo morali imenovati seveda zahodni. Ni utemeljen toliko na zanesenjaštvu kot na kapitalu. Nekakšna obrnjena različica kulturnega imperializma, pri čemer seveda ni nujno, da je vlozeni kapital prenosorazmeren z rezultati. Treba ga je le vložiti na prava mesta, predvsem pa vedeti, kjer se oblikuje javno mnenje. In zaceti od spodaj, ne v oblakih.

Zato sem bil cudno zadovoljen, ko sem kupil CD devetnajstih slovenskih neodvisnih skupin in ugotovil, da je bil izdan v mestnim in republikanskim kulturnim denarjem. Nedvomno dobra naložba, ce ne zaradi drugega, zato, ker menedžerji prihodnosti ne poslušajo zborovskega petja.

In ker ovitek ne omenja, da Slovenci govorimo dvojino, temveč zagotavlja, da je mogoče cez mejo brez težav in da četrt prebivalstva gleda satelitsko televizijo. Stvari, ki se nam zdijo samoumevne, že korak cez mejo to niso več. In zaceti je treba pri zacetku, nikdar ni slo drugače. Tudi izbira tokrat ni težka, saj je pravzaprav ni. Edina napaka, ki si jo lahko privoščimo, je prevec prvih korakov. Potrebni so nam drugi in naslednji.

Tudi z resno glasbo se dogaja nekaj pomembnega, vedno bolj se vključuje v procese kulturnega marketinga in tako postaja konzumni del razvitega glasbenega sveta.

Veliko dejstev govori temu v prid: razširjeno, dobro organizirano in z reklamo podprto trzišče, vedno številnejše produkcijske hiše, vedno več možnosti za prodor najrazličnejših oblik in imen, tistih komercialnih in nekomercialnih.

S tem se navezadnje izpolnjuje primarna

funkcija glasbe, njena moč komunikacije, ki je danes možna tako rekoč kjerkoli in kadarkoli.

O glasbi krožijo informacije, krožijo dogodki, na dosegu očesa in ušesa so mali in veliki, stari in mladi, zanimivi in dolgočasni skladatelji ter izvajalci. Situacija je skoraj fantastična. Seveda bi temu navdušenju lahko pridali kakšno kritično besedo, ampak važno je, da se dogaja. Zal se vedno bolj v tujni kot pri nas. Tako je npr. za razviti glasbeni svet značilna med drugimi tudi velika vnema,

GLASBA / GOSTOVANJE KOMEDIJANTOV IZ CELOVCA

Hortus Musicus in Banchierijeva glasba z vizijo

Za vas smo v Cankarjevem domu poslušali in gledali madrigalno komedijo Festino

MIRJAM ŽGAVEC

s katero ozivlja tiste strani glasbene preteklosti, ki do začetka 70. let se niso bila predmet zanimanja.

Poleg standardnih repertoarjev je danes na vsesplošnem pohodu ozivljanje ponovno odkritih skladateljev, glasbenih oblik in stilov. V ta proces se Slovenci vključujemo le počasi, medtem ko na oni strani, tik za severno mejo, ansambel Hortus musicus ze dvajsetlet aktualizira staro glasbo.

Izjava predvsem srednjeveske in renesančne skladbe italijanskih avtorjev, v zadnjem času tudi sodobna dela, največkrat pa uprizarja madrigalne komedije, tiste razvojno pomembne oblike, ki z dramsko zgradbo in dialogi ze najvjavljajo začetke opere.

«Da si gospoda oddahnejo, bomo zaigrali umetniški madrigal,» pravi skladatelj Adriano Banchieri (1568-1634) v svoji madrigalni komediji Festino. Banchieri

ni bil zgolj inovator, ki je tedaj anticipiral številne nove principe v glasbeni teoriji in praksi, ampak tudi pronicljiv animator tistega zahtevnega dela svoje glasbe, za katero je vedel, da ga brez ustreznih najave razposajeno in zabave željno občestvo ne bi dobro sprejelo. Festino je buffonična muzika, ki se dogaja na debeli četrtki pred začetkom karnevalskih svečanosti, zato je takšni priložnostni glasbi dopusteno marsikaj.

Banchieri se naslanja na izročilo commedie dell' arte, njeno arhetipsko strukturo pa posodablja z vrsto figur, ki so za svet s svojo nenavadnostjo mejne.

Za njihovo nedolžnostjo se skriva ne samo satira, pač pa tudi take vrste avtoironija, ki je celo v glasbeni sodobnosti redka. Glasba ni niti čisto renesančna niti baročna, po eni strani poslušna zahteve casa, po drugi strani jim vizionarsko uhaja.

Festino je predvsem splet najrazličnejših oblik: renesančnih madrigalov, ki so včasih blize motetom, villanel, canzonet v ljudskem in plesnem duhu, pogosto parodičnih capriccio, med njimi genialni Zivalski kontrapunkt, kjer osvrkne tedaj uveljavljeno prakso imitazione della natura, instrumentalnih intermezzov, tonskih in besednih iger, ki mejijo na absurd, celotno komedijo mask pa povezujejo deklamacije s komentarji.

V tem kalejdoskopu vsega in vseh zato tudi ne more biti enovitega kompozicijskega pristopa; skladatelj si svobodno izbira polifonijo in homofinijo, diatoniko in kromatiko, govor in petje, pesem in pripoved; mirne duše umesti v svojo miniopero celo kancono svojega konkurenta Ottavia Vecchie.

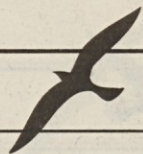
Vokalno-instrumentalni ansambel Hortus musicus je izvajalsko ostal na pol poti. Najprej s pomanjkanjem temperamentalne komike ni bil povsem kos zahtevnemu projektu, pa tudi njegovega muzikantskega užitka ni bilo cutiti.

Ravno tako ni bilo dovolj prepotrebne rustike. Ekipa je bila tehnično-muzikalno močnejša v interpretacijah madrigalov kot v instrumentalnih skladbah, kjer je bilo slisati intonancne težave in sibe ritmične prehode. To pa je posledica trojnih vlog izvajalcev, ki so bili hkrati pevci, igralci in instrumentalisti, zato so bili najbolj kritični trenutki predstave premalo avtentične in nedodelane vloge.

Svoje izvajalske deleze so prispevali: Hildegard Wiener (sopran, kljunasta flauta), Gunter Mattitsch (kontratenor, tenorska gamba, vodja ansambla), Helmut Unterkofler (tenor), Dietmar Pickl (bas, govorna vloga v slovenscini) in Christine Kabath (lutnja).

Iz predstave (foto: Goran Antleji)

NOVICE

V Vatikanu srečanje nuncijev iz balkanskih držav

VATIKAN - Kako cerkev lahko konkretno prispeva k pomiritvi Balkana in kako lahko izboljša odnose s tamkajšnjimi pravoslavnimi cerkvami, sta vprašanji, o katerih razpravljajo v Vatikanu papeški nunciji (v bistvu pravi vatikanski veleposlaniki) v balkanskih državah. Srečanje se je začelo včeraj pod vodstvom državnega tajnika msgr. Angela Sodana, danes pa bo delo nuncijev vodil osebno papež Janez Pavel II, ki se bo nato še sestal z vsakim od svojih predstavnikov.

Vatikanski glasnik Joaquin Navarro je v intervjuju z vatikanskim radiem poudaril, da hoče biti zlasti razmišljanje o možnem prispevku Svete stolice k pomiritvi Balkana zelo konkretno. S tem vprašanjem, čeprav tega Navarro ni dejal, je povezana tudi druga tema dnevnega reda in sicer izboljšanje odnosov s pravoslavnimi cerkvami, ki zlasti na kriznih območjih nekdanje Jugoslavije niso idilični. Navarro je tudi poudaril, da tokratni shod nuncijev ni nekaj izjemnega, saj so bila podobna srečanja že sklicana v preteklosti, ko je bilo treba reševati druga zapletena vprašanja. (vt)

»Sarotoga je bila v neapeljski luki«

RIM - Ameriška ambasada v Italiji vztraja na trditvi, da letalonosilka Sarotoga ni na noben način vpletena v tragedijo letala družbe Itavia, ki je 27. junija 1982 strmoglavilo pri otoku Ustica. Sarotoga se od 23. junija do 6. julija tistega leta ni premaknila iz neapeljskega pristanišča, kar velja tudi za vsa njena letala, pravijo uradni ameriški krogi.

Glasnik ameriškega obrambnega ministrstva je tako znova demantiral ugibanja, da je Sarotoga v tistih dneh tajno odpeljala iz Neapla. Rimski sodniki, ki preiskujejo zagonetno ozadje tragedije pri Ustici, so pred dnevi zahtevali od francoske vlade, naj enkrat za vselej pojasni, če so francoske vojske ladije tisto usodno noč plule po južnem Tirenskem morju. Pariz je vedno zavracal vsakršno pomoč italijanskim preiskovalcem.

Število tujih državljanov v italijanskih šolah strmo narašča

RIM - V Italiji obiskuje šole vseh vrst in stopenj nekaj več kot 20 tisoč tujih učencev in dijakov. Število je se sorazmerno nizko v primerjavi s celokupno šolsko populacijo, vendar rase izredno strmo, in sicer povprečno za 14 od sto letno. Te podatke so objavili na vsedravnem posvetu na temo »Večkulturna vzgoja«, ki jo v teh dneh prireja v Rimu založba La Scuola v sodelovanju z ustanovo Tovini.

Na študijskem srečanju so ugotovili, da se je na osnovnih šolah število tujih učencev v zadnjih sedmih letih skoraj potrojilo; podvojilo da se je število tujih državljanov v otroških vrtcih in v nižjih srednjih šolah, medtem ko se na višjih srednjih šolah ni bistveno povečalo. Na posvetu so poudarili, da to stanje na šolah narekuje vzgojiteljem, da se se posebno zavzamejo za sožitje v medsebojnem spoštovanju.

Lista Pannella predlaga takojšnje priznanje Makedonije

RIM - Lista Pannella je v poslanski zbornici predložila osnutek resolucije z zahtevo, da bi Italija nemudoma priznala Makedonijo. V dokumentu, ki ga je kot prva podpisala Emma Bonino, je poudarjeno, Grčija izvaja nenapovedano zaporo proti Makedoniji, in sicer zato, ker zahteva, naj bi ta bivša jugoslovanska republika spremenila svoje ime in sploh ker skuša izvajati nekakšno regionalno hegemonijo na jugu Balkana.

Predstavniki Liste Pannella izražajo prepričanje, da je zadržanje Grčije nepravilno in med drugimi poudarjajo, da Makedonija izpolnjuje pogoje, ki jih je postavil tako imenovani odbor Badinter glede varstva manjšin. Italija bi morala Makedonijo priznati in se zavzeti za to, da bi Organizacija združenih narodov poslala vojaški kontingent v Makedonijo, da bi preprečili morebitne zunanje agresije.

Mario Cuomo končal obisk v Italiji

MILAN - Z dvodnevним postankom v Milanu je guverner New Yorka Mario Cuomo zaključil obisk v Italiji, kjer si je med drugim ogledal rojstni kraj svojih staršev. Po obveznem obisku v palači Marino, kjer ga je pričakal zupan glavnega mesta Lombardije Borghini, je Cuomo prisotnostval predvajanju filma o New Yorku in imel predavanje o bodočnosti Združenih držav pod Clintonom. Pred odhodom pa se je srečal še z lombardskimi industrijci.

V Milanu ustanovili Zvezo kadilcev

MILAN - "Kadilci vseh dežel, združite se!" bi lahko bilo geslo novega združenja, ki so ga ustanovili včeraj v Milanu. Gre za "Zvezo kadilcev", katere namen je ščititi interese 13 milijonov Italijanov, ki radi sežejo po cigareti. Predsednik Zveze Giuliano Bianucci pa je pojasnil, da se bo nova organizacija zavzemala tudi za "miroljubno sožitje med kadilci in nekadilci". Pogoj za vstop v Zvezo, ki šteje že nekaj 1.300 članov, pa je biti "olikan kadilec", in torej v njej ni mesta, kot je dejal Bianucci, "za tiste, ki si prizigajo cigareto v dvigalu ali ki kadijo tudi takrat, ko se sosedu že solzijo oči." Pac pa bodo lahko člani Zveze tudi "tolerantni nekadilci".

Za Bianuccija so naloge, ki si jih postavlja nova organizacija, visoko omikane, saj gre za zaščito svobodne izbire kadilca. Kajenje pa poleg vsega predstavlja za državne blagajne pomemben vir dohodka (več dobiva država samo od bencina), produkcija in distribucija tobaka pa zaposlujeta več kot 430 tisoč oseb.

RIM / USTAVNE REFORME

Soočanje med strankami vse bolj polemično

Danes dvodoma komisij

VOJMR TAVCAR

RIM - Dialektika med strankami s signali in protisignali se nadaljuje v pričakovanju, da se konkretno soočanje glede ustavnih reform in sprememb volilnega zakona danes nadaljuje v dvodolni parlamentarni komisiji in da se istosajno jutri in popoldne nakaze, kakšno je resnično razmerje sil v PSI.

Po nedeljskih grozljah Umberta Bossija z izstopom iz dvodolne komisije, se je k temu vprašanju včeraj povrnil tudi ideolog Severne lige Gianfranco Miglio in napadel tiste, ki "bi radi skupili komisijo". Miglio je prepričan, da se za poskus delegitimiranja komisije skriva maneuver, s katerim bi nekateri hoteli zaupati reformo volilnega zakona parlamentarnim skupščinam v prepričanju, da je ne bosta izpeljali, nato pa doseči, da ustavno sodišče proglasi za nesprejemljive referendume na to temo. Toda tak maneuver, grozi Miglio, bi izževal upor ljudi. Nacelnik ligaske skupine v komisiji Rocchetta pa je predložil popravek, s katerim naj bi komisija pospešila revizijo 132. člena ustave in olajšala združevanje dežel.

Toda seja komisije danes ne bo napeta samo zaradi ofenzive Severne lige. Stranke, tudi KD, so skoraj soglasno zavrnile predlog predsednika komisije De Mite o "ustavodajni vladi". Včeraj se je oglašil tudi tajnik DSL Occhetto, ki je poudaril, da se DSL v interesu strank in demokracije zavzema za oblikovanje reformatorskega pola. »Če PSI hoče sodelovati pri tem polu, mora spremeniti politiko,« je dejal Occhetto. Po njegovem je prihodnost italijanske demokracije v oblikovanju dveh polov: levega in konservativnega, ki naj nato pomerita moči na volitvah. V tem okviru je pozval Martinazzolijevo KD, naj se zavzame za izmeničnost za krmilom države.

PSI zaenkrat se ni odgovorila Occhettu. Očitno sta obe strankini krili zavzeti s pripravami na jutrišnji nacionalno skupščino. V tem okviru sta se včeraj sestala predsednik vlade Amato in pravosodni minister Martelli, iz Bruslja pa se je oglašil predsednik evropske levice Mario Zagari in se zavzel za odstop sedanjega vodstva ter oblikovanje regentske komisije kot predpogoj za prenovitev PSI.

TRANSADRIA / UVODNI DEL MEDNARODNEGA ZASEDANJA V TRSTU

Skupna politika imperativ za severnojadranske luke

Edina pot za konkurenčnost in pridobitev prometa iz zaledja

VLASTA BERNARD

TRST - Severnojadranski pristaniški sistem se je moral v zadnjih desetletjih boriti na dveh frontah: spopadati se je moral z ostro mednarodno konkurenco severnoevropskih pristanišč in si hkrati prizadevati za čim večje ravnovesje med svojimi notranjimi komponentami, se pravi pristanišči Veneta, Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Hrvaske. Globoke politične in ekonomske spremembe zadnjih let in z njimi občutno povečano sovpadanje interesov jadranskih sosed pa so potrebo po tem ravnovesju se izostrile in izpostavile nujnost po tesnejšem in bolj sistematičnem sodelovanju. Območje delovne skupnosti Alpe-Jadran, ki je naravno zaledje Severnega Jadrana, uredniki letno zunanjetrgovinsko menjavo v obsegu okrog 300 milijonov ton blaga in že sam ta podatek sili v iskanje takih infrastrukturnih in tehnično-operativnih rešitev, ki bodo čim bolj ustrezale obstoječemu in potencialnemu povpraševanju.

S temi predpostavkami se je včeraj popoldne v Trstu začelo dvodnevno mednarodno zasedanje Transadria 92,

Z uvodnega dela mednarodnega zasedanja Transadria 92 v Trstu (foto Krizmančič)

posvečeno pristaniščem in plovbi v Sredozemlju, ki se ga udeležujejo predstavniki in strokovnjaki iz Italije, Slovenije in Hrvaske ter zastopniki predsedstva delovne skupnosti Alpe-Jadran. Že iz uvodnih nagovorov - delovni del zasedanja se bo nadaljeval ves današnji dan - turnusnega predsednika odbora Transadrie in predsednika deželne vlade FJK Turella, odposlanca

predsednika skupnosti Alpe-Jadran Sladka, pomočnika slovenskega transportnega ministra Mozka in predsednika reske Gospodarske zbornice Pavica je bilo jasno razbrati odločenost severnojadranskih sosed in njihovega zaledja, da kljub negativni ekonomski konjunkturi, ki tako ali drugače pesti vsako od njih, zastavijo vse sile za promocijo svojih pristanišč s pomočjo oblikovanja skrbne skupne politike in posledne

upravne, infrastrukturne in storitvene zasnov. Prednost gre dati skupni kompetitivnosti severnojadranskega pristaniškega sistema - je poudaril predsednik Dežele Turello - za katero bo nujno izboljšati in racionalizirati delo in si prizadevati za čim nižje stroške oziroma pristanisne tarife. Dozorel je torej čas za uresničitev bolj sistematičnih dogovorov na tehnični in operativni ravni - je opozoril Tombesi - pri čemer

morajo biti intenzivneje udeleženi tudi pomorsko-pristaniski operaterji. V trenutku, ko narasča kontejnerska oblika prometa - je zaključil predsednik odbora Transadrie - pa se zastavlja predvsem potreba po ustreznih železniskih in cestnih infrastrukturah, po usklajevanju in integraciji storitev in po napravah za skladiščenje in obdelavo blaga. Na sovpadanje interesov in torej na povečano potrebo po sodelovanju na infrastrukturnem in v specifičnem primeru na pristaniskem področju je opozoril tudi predstavnik slovenskega ministrstva za prevoze Joze Mozek, ki je v ta namen podčrtal tudi možnosti iz gospodarskega dela Osimskih sporazumov.

Kot receno, se bo zasedanje nadaljevalo danes, ko bodo poročali nekateri vidni izvedenci s pristanisko-pomoškega področja, pa tudi podjetniki, pristaniški upravitelji in predstavniki trgovinskih oziroma gospodarskih zbornic ter rimskega ministrstva za prevoze in trgovinsko morinarico. Med njimi naj se posebej omenimo poseg predstavnikov japonskega in izraelskega ladjarstva ter družbe za mednarodni terminal iz Hongkonga.

TRST / STROJ NAJ BI ZAČEL DELOVATI AVGUSTA 1993

Veliko zanimanje za skorajšnje uporabljane tržaškega sinhrotrona

Na posvetu potencialnih uporabnikov tudi delegacija iz Slovenije

MARTIN BREČELJ

V Mednarodnem centru za teoretsko fiziko v Miramaru so se včeraj zbrali potencialni bodoci uporabniki tržaškega sinhrotrona. Čez piclo leto bo namreč stroj začel delovati in družba Sincrotrone Trieste si že lep čas prizadeva, da bi si zagotovila čim boljše kliente. Zanimanje za sinhrotron je vsekakor precejšnje, saj so nekatere svetlobne linije že oddali, dvodnevne posveta v Miramaru pa se udeležuje kakih 200 predstavnikov raziskovalnih ustanov in industrij iz številnih evropskih in nekaterih izvenevropskih držav, med temi tudi iz Slovenije.

Kot so povedali voditelji družbe Sincrotrone Trieste na tiskovni konferenci ob robu posveta, bo stroj začel delovati predvidoma avgusta ali septembra 1993. S tem so se kar zadovoljni, saj je družbi uspelo deloma nadoknaditi zamudo, ki je nastala zaradi zacetnih sporov okrog lokacije. Zdaj se izdelava stroja že precej približuje prvotno zastavljenim rokom, saj se je leta 1987, ko se je pojavil nacrt za sinhrotron, govorilo, da bi ga v najboljšem primeru lahko uresničili do leta 1992.

Pooblaščenim upraviteljem družbe Sincrotrone Trieste Giuseppe Viani je povedal, da so gradbena dela v glavnem že končana. V kratkem bi morali namestiti v osrednji stavbi velik obroč, po katerem se bodo s pospešeno hitrostjo gibali elektroni

Pooblaščenim upraviteljem Viani s sodelavci med tiskovno konferenco (foto Krizmančič)

in proizvajali sinhrotronsko sevanje, na dobri stopnji izdelave pa je tudi tako imenovani linac ali linearni pospeševalnik, se pravi naprava, ki bo elektronom vtisnila zacetno hitrost in jih vbrizgala v osrednji obroč. V osrednji stavbi bodo vzdolž samega obroča tudi laboratoriji, v katerih bodo uporabljali tako proizvedene sinhrotronske zarke v znanstvene in industrijske namene.

Direktor znanstvenega oddelka Renzo Rosei je pojasnil, da ko bo sinhrotron v polnem teku, bo razpolagal s 54 svetlobnimi linijami, se pravi, njegovo sevanje bodo lahko uporabljali v 54 različnih laboratorijih vzdolž osrednjega obroča. Za zdaj so prisodili uporabnikom le 8 linij, in sicer 3 si je zagotovil Vsedravn

svet za raziskave (CNR), po eno pa družbi ENEA in ENI Ricerche, Avstrijska akademija znanosti, Univerza v Rimu in sama družba Sincrotrone Trieste. V teh dneh bi morali podpisati tudi pogodbo z elektriskim družbo ENEL za izgradnjo devete linije.

Miramarskega posveta se udeležujejo predstavniki nekaterih velikih ustanov in podjetij iz Italije in drugih držav, ki se že dokaj konkretno pogovarjajo oziroma pogajajo za uporabljane tržaškega sinhrotrona, med temi predstavniki družbe ANSALDO, farmacevtskih tvrdk Degussa, Bayer in Hoechst, britanskega Državnega sveta za raziskave idr.

Kot receno, je na miramarskem posvetu tudi delegacija iz Slovenije. Raziskovalec Instituta Jozef Stefan iz Ljubljane

Ziga Smit nam je povedal, da so na programski odbor družbe Sincrotrone Trieste naslovili pismo o namenu, da bi uporabljali eno svetlobno linijo za raziskovanja na področju fizike lahkih atomov. Gre za projekt, ki naj bi ga pripravila skupina raziskovalcev Instituta Jozef Stefan in Kemijskega instituta iz Ljubljane. Predlog bodo na miramarskem posvetu predstavili danes dopolne.

Sicer pa nam je Smit tudi povedal, da so na osnovi okvirne raziskave ugotovili, da bi na Slovenskem bilo v dolgoročni perspektivi kakih 18 skupin zainteresiranih za uporabljane tržaškega sinhrotrona na najrazličnejših področjih. V vseh primerih pa predstavlja velik problem finančno kritje. Ta čas Slovenija ne razpolaga s takšnimi

sredstvi, da bi lahko sama nosila finančno breme za prevzem ene svetlobne linije, zato bo treba poiskati primerno mednarodno navezo.

Avgusta ali najpozneje septembra prihodnjega leta bo sinhrotron začel delovati le z osmimi linijami. Ostale bodo dograjevali naknadno. Direktor nacrtovalnega oddelka Mario Puglisi je glede tega pripomnil, da sinhrotron v nekem smislu ne bo nikoli povsem dograjen, saj bo nekakšen »work in progress«, nenehno prenavljajoca se struktura. Projekt bo do stopnje izdelanosti, ki je predvidena za avgust oz. september 1993, zahteval okroglih 300 milijard lir. To je natanko dvakrat toliko, kot so predvidevali na začetku. Stroški za upravljanje sinhrotrona pa bodo znašali 20 do 25 milijard lir letno. Iz tega ni težko sklepati, kako drago bo uporabljane te znanstveno-raziskovalne naprave.

Na miramarskem posvetu so včeraj predstavili glavne značilnosti sinhrotrona in možnosti njegove uporabe. Med opoldanko pavso so udeležence tudi popeljali v Bazovico, da so si ogledali gradbišče. Posvet se bo danes nadaljeval s primerjavo tržaškega sinhrotrona z nekaterimi drugimi podobnimi napravami, ki že delujejo ali jih gradijo po svetu, sklepno besedo na današnjem srečanju pa bi moral imeti predsednik družbe Sincrotrone Trieste, nobelov nagrajenec prof. Carlo Rubbia.

GORICA / OBČINSKI SVET

S pravobranilcem dopolnili komisijo za referendum

lentile že na prvem glasovanju

MARKO MARINCIC

GORICA - Goriški občinski svet je včeraj v razširjeni sestavi v skladu z določili novega občinskega statuta glasoval in že pri prvem glasovanju izvolil občinskega pravobranilca. To bo upokojeni občinski funkcionar dr. Francesco Lentile. O njegovih izvolitvi ni bilo veliko dvomov, saj je bil dr. Lentile edini kandidat za to funkcijo. Rok za predložitve kandidaturne je namreč potekel že 2. novembra, do takrat pa je bila predložena edina kandidatura dr. Lentileja. Predlagala ga je skupina sedmih občinskih svetovalcev raznih strank večinske koalicije.

Včerajšnja seja, ki se je je prvič poleg občinskih svetovalcev udeležilo tudi deset predstavnikov rajonskih svetov, je bila kljub temu nepričakovano kratka. Zupan Erminio Tuzzi je po uvodnih formalnostih predstavil edino predloženo kandidaturu in prebral kandidatov kratek življenjepis. Francesco Lentile se je rodil leta 1931 v pokrajini Reggio Calabria. Po izobrazbi je pravnik. Dolga leta je bil zaposlen na goriški občini, kjer se je od navadnega uslužbenca povzpela do funkcije generalnega podtajnika.

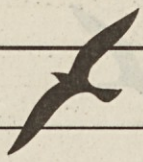
Ze pri prvem glasovanju, ko je bila potrebna dvotretjinska večina (34 glasov od 50 upravičencev) je dr. Lentile prejel 37 glasov od navzočih 42 svetovalcev in bil tako izvoljen.

Se bolj kot zaradi funk-

Novi goriški pravobranilec dr. Francesco Lentile

cije same, je izvolitev pravobranilca v tem trenutku pomembna v zvezi s postopkom za že predloženo zahtevo po razpisu referenduma o gradnji financarske sole-vojašnice v Gorici. O sprejemljivosti referendumskega vprašanja, ki ga je z overjenim podpisom podpisal že več kot 3 tisoč goriških občanov, se mora namreč po občinskem statutu izreči trilateralna komisija. Sestavljajo jo občinski tajnik, predsednik kolegija preglednikov računov in občinski pravobranilec. Doslej je bil postopek za referendum v bistvu ustavljen prav zato, ker se ni bilo pravobranilca. Kar pa zadeva druge funkcije pravobranilca, naj bi dr. Lentile bil zagovornik pravic in interesov občanov v odnosu do občinske uprave.

POLITIKA / POLEMIKA V STRANKI

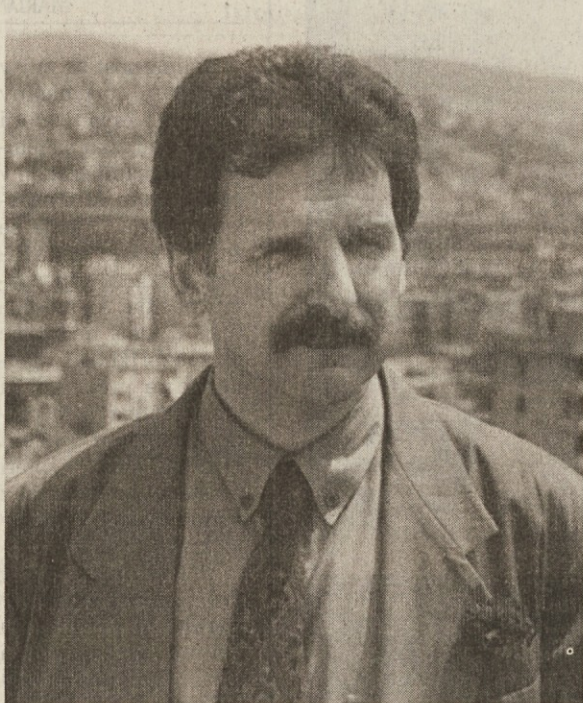
Deželna PSI tvega zemljepisni razkol

Kdaj bo Tersar zamenjal odbornika Carboneja?

SANDOR TENCE

VIDEM - Deželni socialistični stranki grozi politični oziroma zemljepisni razkol. Nekateri furlanski krogi PSI, ki se zbirajo okrog videmskega župana Piera Zanfagninija, si namreč že nekaj časa prizadevajo za ureditev stranke na federalni in deželni osnovi. Načrtujejo neke vrste samostojno deželno stranko z novim simbolom in novim imenom. Ta predlog je doslej nalezel na različne ocene znotraj stranke, največ pa mu nasprotujejo v Trstu, kjer nekateri celo govorijo o možnosti odcepitve trzaskeske PSI.

Za korenito regionalizacijo PSI se je pred nekaj meseci zavezal pravosodni minister Claudio Martelli, nekdanja Craxijeva desna roka, ki pa je sedaj zelo kritičen do vsedravnega tajnika. Martelli, ki ima predvsem v Furlaniji veliko pristavev, je mnenja, da bi stranka s federalistično usmeritvijo lahko učinkoviteje kljubovala političnemu in volilnemu pohodu Severne lige. Kot receno, pa se s tem projektom vsi ne strinjajo. Posebno ne Tržacani, ki se bojujejo, da bi PSI s tako ureditvijo v naši deželni stvarnosti dobila premočno

Dario Tersar je kandidat za mesto novega deželnega odbornika za prostorsko načrtovanje in razvoj

»furlansko razsežnost, ki bi lahko oskodovala trzaski del stranke«. O tem vprašanju je tekla debata na sinocni seji strankinega deželnega vodstva, ki je imelo na dnevnem redu tudi tako imenovano »afeto Carbone«.

Trzaski deželni odbornik se je namreč pred nekaj dnevi dokončno odpovalal resorju za prostorsko načrtovanje in tudi odborniki plači, kar pomeni, da je Dezela »de facto« sedaj brez

pomembnega odborniskega mesta. Trzaski predstavnik je utemeljil ta svoj umik iz deželnega odbora s potrebo po prenovitvi in prevetritvi političnega življenja. Do deželnih volitev naj bi se Carbone posvetil izključno delu znotraj trzaskeske PSI, o njegovi ponovni kandidaturi za mesto v deželnem svetu pa naj bi kasneje odločali člani stranke.

Carbone je zahteval, naj ga v odboru nadomesti Tržacan in sedanj

nacelnik svetovalske skupine Dario Tersar, ni pa se jasno, kdaj bo do te zamenjave sloh prislo. Nekateri vsekakor pritiskajo na Carboneja, da bi ostal v deželni vladi vsaj do bližnje odobritve finančnega proračuna, vsa zadeva pa je vezana tudi na notranja ravnanja znotraj deželne PSI, kjer je položaj vse prej kot jase. Martelli ima, kot receno, pri nas precej pristavev, mnogi vidni voditelji (kot npr. vplivni videmski poslanec Gabriele Renzulli) pa so ostali zvesti tajniku Craxiju. Velika večina deželnih svetovalcev PSI je pred nekaj tedni v posebnem političnem dokumentu pozvala Craxija, naj odstopi in se istočasno zavzela za radikalno obnovo stranke.

Deželni svet bo medtem na današnji redni seji vzel na znanje odstop svetovalca Slovenske skupnosti Bojana Brezigarja, ki zapuška skupščino zaradi poklicnih obvez. Njegovo mesto bo prevzel deželni tajnik stranke Ivo Jevnikar, ki je prvi na listi neizvoljenih SSK v trzaskem volilnem okrožju. Jevnikar bo do deželnih volitev, ki bodo 13. junija prihodnjega leta, najbrž ostal na krmlu deželne Slovenske skupnosti.

ODPRTA TRIBUNA

Malo posluha za resnične potrebe Krasa

ANAMARIJA KALC

Zamisel o ustanovitvi nove Občine na Krasu ni nova. Ze pred leti so se nekateri prebivalci Opčin izrekli v tem smislu, a pobuda, zaradi objektivnih težav, ni nikoli resnično zazvela.

Danes so se pogoji spremenili. Po zakonu 142 (ki ureja delovanje krajevnih uprav) je mogoče ustanoviti nove občine, ki morajo imeti vsaj 10.000 prebivalcev. To je dalo novega zagona tistim, ki menijo, da je potrebna nova administrativna ureditev trzaskeskega Krasa.

Osebo sem že pred meseci izjavila, da se s tem načrtom strinjam.

Vsak dan bolj se zavedamo potrebe, da se za to območje izdelata globalni projekt, ki naj upošteva ambientno zascito, a predvsem potrebo po gospodarskem, socialnem in kulturnem razvoju. V letih, ko so izbirali lokacijo za Raziskovalni center in za Sinhrotron, je bilo nekoliko obljub in zagotovil o pozitivnih posledicah, ki naj bi jih lokacija teh ustanov imela za krasko območje.

Ze takrat je bilo jasno, da iz vsega tega

ne bo nič. Dezelni zakon o Krasu je le sladkorček, ki naj bi za silo splaknil grenkobo kraskih ljudi, v resnici pa se pravega problema do danes ni lotil se nihče. Odgovornost za vse to nosi v prvi vrsti trzaska občinska uprava, ki v vseh povojnih letih ni pokazala najmanjše pozornosti in razumevanja za problematiko mestne okolice.

Prepričana sem, da ne gre samo za pomanjkanje politične volje, temveč da se za tem skriva tudi globlji »kulturni« problem. Spoznala sem občinske odbornike, ki niso vedeli, da Gropada spada v Trzasko občino ali se jim je komajda svitalo o openski stvarnosti, da o drugih kraskih vaseh sploh ne govorimo.

Posledica je popolna zanemarjenost celotne okolice. Občina naprimer ne vlaga prošelj na Dezelo in na druge institucije za finansiranje raznih projektov in uslug in sama ne investira ničesar. Se več, dosledno zavira delovanje jurskih odborov, ki bi lahko mariskaj prispevali v korist tega območja in gre gladko mimo vseh

zahtev in predlogov rajonskih svetov.

Danes, ko imajo ljudje možnost, da se lažje premikajo in spoznavajo, kaj se dogaja naokrog po svetu (dovolj je, da pokukajo v videmsko pokrajino) lahko spoznajo, kaj vse lahko uspe trezni in učinkoviti upravi. Zgodovinska jedra vasi so lepo urejena, razsvetljava je zajamcena, greznica omrežja so dograjena, otroci in stari imajo na razpolago socialne usluge, kot so jasli in vrtni, socialne in zdravstvene službe delujejo.

Ob vsem tem je povsem razumljivo, da so ljudje navelicani stalnega moledovanja za stvari, ki bi jim morale biti zajamcena po zakonih. Zdi se mi, da je pobuda za zbiranje podpisov korak naprej: občani sami si prevzemajo odgovornost iskanja rešitev. Ta poteza postavlja Trzasko občino pred jasne odgovornosti: ce ji je resnično do tega območja, naj vsaj dodeli za začetek obema kraskima rajonskima svetoma tiste pristojnosti, ki jih že dolgo let zahtevata.

NOVICE

Nagrade Alpe Adria časnikarjem

TRST - Na plenarni skupščini predsednikov vlad dežel Delovne skupnosti Alpe Adria, ki bo 26. in 27. novembra v Gmundnu v Avstriji, bodo podelili tudi nagrade Alpe Adria časnikarjem. Prvo nagrado v vrednosti 30 tisoč silingov bosta prejela avstrijska novinarja Alexander Orssich, dopisnik dnevnika Kleine Zeitung in Zagreba, in Guenther Ziesel od avstrijske RTV, za oddajo Alpe Donau Adria Magazin.

Nagradi bosta prejeli tudi novinarke Karin Haas, ki piše za Ober Osterreich Nachrichten iz Linza, in Klara Kovacic iz zagrebskega radia.

Na univerzi v Vidmu posvetili študijski dan Miroslavu Krleži

VIDEM - Lik hrvaskega knjeznika Miroslava Krleže je bil v središču včerajšnjega študijskega dneva na videmski univerzi, ki so se ga udeležili številni ugledni predstavniki sveta kulture iz Hrvaske in iz Furlanije - Julijske krajine. Med udeleženci so bili docenta na zagrebski univerzi Tonko Maroevic in Ivo Franges, ravnatelj Hrvaskega narodnega gledališča Georgy Paro, docenta na trzaski univerzi Giuseppe Petronio in Liliana Avirovic ter pisatelj Fulvio Tomizza. O Krleževem liku so prebrali poročilo, ki ga je poslal Predrag Matvejevic s pariske univerze Sorbona.

Vrsta pobud Dežele v spomin na Pasolinija

TRST - Dezelna uprava Furlanije - Julijske krajine bo sprožila vrsto kulturnih pobud, da bi na primeren način počastila spomin furlanskega pisatelja Pier Paola Pasolinija. Za zdaj bodo imenovali posebno delovno komisijo, ki jo bodo sestavljali sami poznavalci Pasolinijevega opusa in ki bo pripravila predlog za program prireditelj. Predlog v tej zvezi je deželni vladi dal odbornik Silvano Antonini, ki je opozoril, da bo leta 1995 minilo dvajset let, odkar je bil Pasolini ubit. Vrsta prireditev naj bi se zato začela že prihodnje leto, vrhunec pa naj bi dosegla prav leta 1995.

Manifestacije bodo vsekakor imele vsedravnno in mednarodni obseg, zato se bo dezelna uprava obrnila do ministrstva za prireditve in do zunanjega ministrstva, da bi ustrezno podprla pobudo.

Od jutri v Trstu mednarodni zdravniški simpozij

TRST - Znanstveni razvoj in tehnologija v službi končnih bolnikov je predmet pomembnega mednarodnega simpozija, ki bo v Trstu od jutri do sobote. Udeležilo se ga bo kakih 1200 zdravnikov iz vseh držav Evrope, ki bo poslušalo okrog 120 znanstvenih poročil. Simpozij, ki bo v kongresnem centru Pomorske postaje, organizira mednarodno združenje APICE (naziv je achronim angleških besed za anesteziijo, bolečino, intenzivno nego in emergenco), ki ima močno postojanko prav v našem mestu, in sicer na inštitutu za anesteziijo in terapijo proti bolečinam, ki ga vodi prof. Giuseppe Moceraro. Poleg novosti na znanstvenem in tehnološkem področju pa bodo na trzaskem posvetu obravnavali s posebno pozornostjo še vprašanje strokovne priprave osebja, ki je v primeru, ko gre za končne bolnike, se posebno pomembno in delikatno.

V Cervignanu posvet o nasilju nad ostarelimi in otroci

CERVIGNANO DEL FRIULI - Problem nasilja nad najsijskejsimi, kot so lahko ostareli ali otroci, bo predmet posveta, ki bo danes ob 18.30 v veliki dvorani sede Randaccio v Ul. Udine. Glavni poročili bosta imela podpredsednica deželne sveta Furlanije - Julijske krajine Augusta Del Piero Barbina in član Lions kluba Franco Galera. Slednja sta tudi, s sodelovanjem krajevne občinske uprave, prireditelja posveta.

Le še nekaj dni odprta razstava o zlatarski obrti

VIDEM - Razstava o tisoč letih zlatarske obrti v Furlaniji - Julijski krajini, ki je že pritegnila v Vilo Manin v Passarianu veliko obiskovalcev, bo odprta samo še nekaj dni, točneje se do ponedeljka, 30. novembra. Razstavo z naslovom »Ori e tesori d'Europa, si je moč ogledati vsak delavnik od 10. do 18. ure, v nedeljo pa je odprta do 19. ure.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo trzaskeskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779669 - fax 040-773715

Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779660, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Riston 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NTA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročninsko službo

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-779660, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533725, fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica, Publist
tel. 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 LIT, finančni in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mval oglasni 850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Naročnina za Italijo - mesečna 23.000 LIT letna 276.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT
Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6-12-1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

REFORMA POKOJNINSKEGA SISTEMA (3)

Kaj moramo vedeti o novem normativu

BORIS SIMONETA

4. PREDCASNA UPOKOJITEV

Tako odvisni kot samostojni delavci, ki so zavarovani pri INPS, so se lahko do 19. septembra 1992 odločili za predcasno upokojitve (»anzianità«), ki ni pogojena nobeni starostni omejitvi, le da je dozorelo vsaj 35 let zavarovalne dobe (v postev ne pride brezposelnost in bolovanje). Ta možnost je sedaj izjemoma zamrznjena vse do konca leta 1993, nakar se bodo upravičenci lahko predcasno upokojili ob dopolnitvi 36-letne zavarovalne dobe. Povisane enoletnega administrativnega pogoja velja za vse zavarovance pri INPS z izjemo tistih, ki bodo 1. januarja 1994 stari vsaj 57 (moški) oziroma 52 let (zenske).

5. POKOJNINSKE PRAVICE JAVNIH USLUZBENCEV
Uresničevanje poenotenja juridicnega statusa vseh delojemalcev bo postopoma privedla do odprave figure »baby upokojenec«. Ta privilegij pa bo pri javnem sektorju dokončno izkoreninjen komaj čez dve desetletji, točneje 1. januarja 2013, ko bo pri izračunavanju pokojninske osnove namesto sedanje zadnje plače merodajno povprečje prejemkov v zadnjih desetih letih. To merilo bo torej stopilo v veljavo deset let kasneje kot za odvisne oziroma samostojne delavce. Določena je bila tudi posebna lestvica količnikov s katerimi bodo pomnožili zavarovalno obdobje, ki ga mora zavarovanec izpolniti dokler si ne pridobi 35-letne pokojninske dobe.

6. OSTALI POKOJNINSKI SKLADI
Zaposleni v sektorju javnih prireditev so zavarovani pri skladu ENPALS, za katerega dejansko veljajo skoraj enaki principi kot za INPS. Oddahnili si je vodilno podjetniško osebje zavarovano pri INPDAL. Ni namreč prislo do zaostitve pri izračunavanju

pokojninske osnove in ostaja praktično vse pri starem, nad čemer se veselijo predvsem imetniki srednjevisokih prejemkov. Se najbolj pa bodo z ozirom na dosedanje režim prikrasjani uslužbenci javnih denarnih zavodov, katerih status bo izenačen s pravnim položajem odvisnih delavcev. Vse po starem ostaja za casnikarje in pripravnike, ki bodo v sklopu INPGI ostali vpisani v sklad Giovanni Amendola.

7. DELNA NEZDRUŽLJIVOST POKOJNINE IN PLACE

Od 1. januarja 1994 dalje bo uživanje starostne pokojnine omejeno z ozirom na dohodek do plače oziroma samostojne dejavnosti. Poleg minimalne pokojnine bo upokojencu priznan največ 50-odstotni višji znesek. Kdor se bo predcasno upokojil (pred dopolnitvijo starostne meje), ne bo mogel kopiciti dohodkov. To je že doslej veljalo za odvisne delavce, ki so morali obvezno prekiniti delovno razmerje. Velika novost pa prihaja za samostojne delavce, ki bodo morali istotako prekiniti svojo dejavnost in se zbrisati iz poklicnih seznama kmetrov, obrtnikov oziroma trgovcev. Vsekakor bo to veljalo le za nove upokojence, medtem ko bo predcasno upokojeni samostojni delavec pred 31.12.1992 lahko obdržal podjetniški dohodek. Pridobljena pravica pa!

8. MINIMALNO POKOJNINO BODO POGOJEVALI VSI DRUGI, TUDI ZAKONCEVI DOHODKI

Od 1. januarja 1993 ne bo celotna minimalna pokojnina (sestavljena je iz dveh deležev: realna pokojnina na podlagi plačanih prispevkov in pa socialni dodatek, da se skupni znesek poveča zaokroženo na 600.000 lir na mesec) zagotovljena slehernemu upravičencu. Kdor zivi sam bo deležen integracije, ce ne bodo njegovi dohodki presegli 14.640.000 lir. Za poročene

upokojence ne bo skupni dohodek (tako upokojencev kot zakoncev) smel prekoračiti praga 21.398.000 lir. Dohodki so seveda tisti, ki izhajajo iz davčne prijave, v postev pa ne pridejo likvidacija, stanovanje in realni delež dozorele pokojnine.

9. VZPODBUDE IN VISJI DONOS ZA ZAKASNELO UPOKOJITEV

Gre za absolutno novost, da bo nagrajen tisti, ki bo s starostno opcijo posticipiral upokojitve. Tako moški kot zenske bodo lahko podaljšali delovno razmerje do 65. leta. Tudi kdor je že dopolnil polno dobo (40 let) bo lahko podaljšal zaposlitev do 62. leta. Za prvih pet let prekoračitve starostne meje, se donos poveča za 1 odstotek na leto (od 2 na 3 odstotke), za višje obdobje do desetega leta pa za nadaljnega pol odstotka. Za polno dobo 40 let zavarovanja je doslej moški prejel 80 odst. pokojninskega povprečja. Po novem pa se bo donos lahko povisal na 85 ods. Odvisne delavce pa si bodo lahko zagotovile kar 87, 5 odstotni donos, ce bodo delale do 65. leta.

10. OVREDNOTENJE POKOJNIN

Dosedanje režim šestmesečnega prilagajanja visine pokojnin rasti draginskih doklade je bil ukinjen. V letu 1993 se bodo pokojnine ovrednotile za 3, 5 odstotka. Od leta 1994 dalje pa bodo le novembra povisali pokojnine za odstotek dejanskega porasta življenjskih stroškov. S finančnim zakonom bo lahko zdrava se povečala to povisico, ce se ne bo znižal notranji družbeni proizvod. Novost beležimo tudi pri akreditaciji pokojnin na bančni tekoči račun. Tako bodo upokojenci že prvega v mesecu lahko razpolagali z denarjem in povrh se pridobili na valuti, tako da ne bodo več možne spekulacije na obrestih.

TRST / MEDNARODNI POSVET

Predvsem zdravo okolje in pravilna prehrana

Kako preprečevati razširitev rakastih obolenj v deželah Delovne skupnosti Alpe Jadran

TRST - V kakšni meri lahko nezdruvo okolje in zgrešena prehrana vplivata na razširitev raka? Tej aktualni in zgodi temi je posvečen posvet, ki se je začel včeraj v Trstu in ki ga prirejajo deželni odbor FJK Italijanske zveze za boj proti raku, Evropski inštitut za ekologijo in v kanerologijo ter Institut za študije in raziskave prehrane in prehrabene tehnologij Delovne skupnosti Alpe Jadran.

Na posvetu, ki se zaključuje danes, so navzoči največji strokovnjaki s področja okolja, prehrane in tumorjev, ki so pripravili poročila o raznih aspektih zapletene problematike. V ospredju je seveda ugotovitev, da je

preventiva najbolj učinkovito sredstvo proti širjenju rakastih obolenj, tega pa se morajo zavedati tako posamezniki kot javne ustanove. Posamezniki na primer tako, da izbirajo pravilno in uravnoteženo prehrano, javne uprave pa s tem, da skrbijo za čim bolj zdravo okolje.

Posvet je uvedel deželni odbornik za zdravstvo Mario Brancati, po katerem je Furlanija - Julijska krajina ze marsikaj storila na področju preventive, na primer s široko informacijsko kampanjo. Tudi komaj odobreni deželni zdravstveni načrt, je dejal predstavnik deželne vlade, teži k učinkoviti preventivi z name-

nom, da bi znižali sedaj zelo visoki odstotek smrti zaradi raka v naši deželi. Dežela pripravlja tudi nekatere specifične pobude, na primer načrt za preventivo proti tumorjem na crevesju. Prav tako je v pripravi nekakšen popis primerov rakastih obolenj, ki naj omogoči boljše poznavanje pojavnosti in torej bolj učinkovit boj proti njemu.

Po uvodnih poročilih je bila včeraj popoldne okrogla miza, na kateri so strokovnjaki iz dežel območja Alpe Jadrana analizirali in primerjali obseg pojavnosti rakastih obolenj v raznih regijah. Skupna je bila ugotovitev, da je tudi na tem področju možno in celo nujno tesno sodelovanje.

Ljubo Sirc, kandidata za državni zbor Borut Basin in Crtomir Spacapan ter odgovorna za mednarodne stike Tatjana Sundovski.

Predstavniki LDS so prikazali politični položaj v Sloveniji pred bližnjimi volitvami in potrdili odprtost za sodelovanje z vsemi političnimi silami, saj bi ostra diferenciacija škodovala utrjevanju demokracije in družbenemu življenju v Sloveniji. Stranka bo se naprej podpirala prizadevanja zamejskih Slovencev, pri čemer zeli biti odprta do vseh komponent.

SSk je goste informirala o najbolj zgodi v vprašanjih, s katerimi se ta čas soocajo Slovenci v Italiji, zlasti o polemikah glede osimskih sporazumov, o prizadevanjih za zascitni zakon in učinkovit bilateralni sporazum, o nujnosti zagotovitve zajeamčenega zastopstva manjšin v okviru volilnih in ustavnih reform v Italiji ter o refinansiranju prispevkov za slovenske kulturne dejavnosti. Obe delegaciji sta se zavzeli za nadaljnje mesebojno obveščanje in sodelovanje v korist narodnostne skupnosti.

GORICA / PRED SLOVENSKIMI VOLITVAMI

Stanje v Sloveniji in manjšinski problemi v ospredju na srečanju med SSK in LDS

GORICA - Na sedežu pokrajinske uprave sta se srečali delegaciji Slovenske skupnosti in Liberalno-Demokratske stranke. Za SSK so bili prisotni deželni predsednik Marjan Terpin, deželni tajnik Ivo Jevnikar, podjetnik Andrej Bratuz, tajnika za Gorisko in Trzasko Hadrijan Corsi in Martin Breclj, deželni tajnik Mladinske sekcije Damijan Terpin in goriski pokrajinski odbornik Mirok Spacapan. Za LDS pa so na srečanju sodelovali predsednik poslanskega kluba Jozef Skolc, predsedniški kandidat

Minister Bompiani v Trstu o pravicah mladoletnikov

Nacela za mednarodno zaščito pravic otrok so v glavnem že izdelana, sedaj pa je treba začeti s konkretnimi akcijami in skrbeti, da ta nacela v raznih državah tudi izvajajo. Tako je med drugim izjavil minister za socialne probleme Adriano Bompiani med svojim včerajšnjim posegom na zasedanju o pravicah mladoletnikov, ki ga je Trstu organiziral mednarodni inštitut za človekove pravice. Zasedanja, ki se bo zaključilo jutri in ki poteka pod pokroviteljstvom Unesca, se udeležujejo predstavniki OZN in Sveta Evrope, na njem pa obravnavajo hude probleme, kot na primer vključevanje mladoletnih v kriminalne organizacije, v prostitucijo, v pornografijo, itd. Otroštvo, je se poudaril Bompiani, je še vedno emarginirano v prevladujoči kulturi odraslih, čeprav se krepi zavest o obseznosti teh problemov, ki so skupni, čeprav z različnimi značilnostmi, tako industrializiranim kot nerazvitem področjem.

Kmalu spremembe na vrhu tržaske KD

Tržaska KD pripravlja korenite spremembe v svoji kadrovski politiki. Na drevišnji seji pokrajinskega vodstva bo tajnik Sergio Tripani predlagal nova pravila za izvolitev vodilnih teles, začeni s tajnikom. Po njegovem bi moral biti sekretar izvoljen direktno od članov, medtem ko je bil do sedaj odraz lekarnskih ravnesij med raznimi strujami in komponentami.

V KD se tudi po osimskih združenjih vsekakor oblikujejo nova ravnotežja. Tripani se vse bolj približuje levici oziroma morotejem. To je nekajkrat dokazal tudi v občinskem svetu, kjer se je izrekel proti demagoški kampanji, ki so jo sprožile nacionalistične sile. Del tržaske KD pa je to kampanjo nemo in pasivno spremljal.

Drevi repentabrski jutri pa zgoniški občinski svet

Repentabrski občinski svet se bo sestel drevi ob 20. uri. Osrednja točka na dnevnem redu bo odobritev proračuna za leto 1993 in triletnega finančnega projekta, osnutek katerega je uprava predstavila pred tednom dni. Dolociti bodo morali tudi višino samoprispevkov za javne storitve v korist zasebnikov in nakazila upraviteljem. Sklepati bodo tudi o ukinitvi tehničnega in tajniškega konzorcija, ki naj bi ju zamenjali konvenciji z zgoniško občino. Jutri ob 20. uri pa se bo sestel zgoniški občinski svet, ki bo imel na dnevnem redu praktično iste točke kot repentabrski, z glavnim poudarkom na predstavitvi občinskega proračuna. (B.S.)

V četrtek seja Kraške gorske skupnosti

Glavna skupščina Kraske gorske skupnosti bo v četrtek, 26. novembra razpravljala o svojem proračunu za leto 1993 ter o večletnem proračunskem načrtu 1993-95. Seja bo ob 18. uri v športnem centru v Vizovljah, kamor je Kraska gorska skupnost začasno preselila svoje urade, dokler ne bo na razpolago nov dokončni sedež v Sesljanu. Med drugim ima KGS tudi nov grb, in sicer tipičen kraski vodnjak.

Tržaška univerza: izvolili profesorje v upravna sveta

Vodstvo tržaske univerze je včeraj sporočilo imena izvoljenih profesorjev in neučnega osebja v upravni svet univerze za dveletje 1992-1993 in v upravni svet Deželne ustanove za pravico do študija. V upravni svet univerze so bili izvoljeni: redni profesorji: Sergio Milo (35 glasov), G. Angelo Amiran-te (32), Pierluigi Patriarca (32) in Gianfranco Battisti (28); prvi neizvoljeni je bil F. Severo Severi (19), poverjeni docenti: Giorgio Pelizzer (61), Igor Zotti (49) in Paolo Pittaro (36); prva neizvoljena je bila M. Cristina Pedicchio (4); raziskovalca Giulio Pellis (41) in Giovanna Paoletti (30); prvi neizvoljeni Ennio Zangrando (2). Med neučnim osebjem sta bili izvoljeni Adriana Timoteo (134) in Novella Benolich (120); prvi neizvoljeni je bil Bernardo Sannino (111).

V upravni svet Dezelne ustanove za pravico do študija je bil med rednimi profesorji izvoljen Furio Silvestri (90); prvi neizvoljeni je bil Gianfranco Battisti (9); med poverjenimi profesorji M. Cristina Pedicchio (60); prvi neizvoljeni je bil Piergiorgio Gabassi (38); med raziskovalci pa Giorgio Turris (48); prvi neizvoljeni je bil Ennio Zangrando.

Pobudi proti rasizmu

Na inštitutu za zgodovino Tržaske univerze (Ul. Economio 12) bo danes ob 17. uri zasedal mestni odbor proti rasizmu. Na dnevnem redu imajo priredbo mestne manifestacije proti rasizmu, ki bo 12. decembra ob obletnici pokola na Trgu Fontana v Milanu. Jutri pa bo v Vili Primc (Reber za Greto 38) javna razprava na temo "Ne smemo pozabiti", ki jo prireja Mladinska levica in Združenje mladih Židov. Na soocanju, ki se bo začelo ob 17. uri, bodo sodelovali Marco Coslovich, Stelio Spadaro, Silvia Gherardi Bon in Lino De Guido.

Tri nove usmeritve na ekonomski fakulteti tržaske univerze

Ekonomska fakulteta tržaske univerze je uvedla tri nove triletno univerzitetne tečaje, in sicer za vodenje zivilskih podjetij, za upravljanje podjetij in za statistiko.

Za vpis na tečaje je potrebna diploma višje srednje šole.

Obrazce za predvpis posreduje tajništvo ekonomske fakultete; interesi jih morajo izpolniti in prijaviti najkasneje do 10. decembra letos. Sprejemni izpit bo 17. decembra na sedežu ekonomske fakultete. Kandidati bodo morali opraviti sprejemni test in - če bodo prestali prvo preizkusno - pogovor za ugotovitev stopnje splošne kulture kandidata. Izid izpita bo fakulteta razobesila na stencasu tajništva.

Promet vir onesnaževanja Danes morda prvi ukrepi

Občinska uprava je doslej žal preveč slepomišila

SANDOR TENCE

Tržaska občinska uprava bo najbtž danes izdala dekret za omejevanje oziroma za zaprtje prometa v strogem mestnem središču. Prejšnji teden so namreč merilci KZE ugotovili, da je količina ogljikovega monoksida v zraku kar tri dni zapored (v četrtek, petek in soboto) preokracila varnostno mejo. Zaskrbnjujočo stopnjo onesnaženosti so zabeležili celo včeraj in v nedeljo, ko so bile trgovine zaprte in ko je bil avtomobilski promet precej omejen. K izboljšanju razmer bi lahko v teh pogojih prispevala le burja, ki bi razpihala onesnaženi zrak. Vremenoslovci je vsekakor ne napovedujejo, burja pa ne more vedno nadomestiti uprave, zato je res napočil čas resnih in konkretnih odločitev.

Občinski odbor je že v petek pooblastil župana in odborico za zdravstvo in ekologijo Rossanno Polettijeva, naj sprejmeta ustrezne ukrepe proti onesnaževanju. Od takrat do včeraj pa so minili že trije dnevi, ne da bi Občina uvedla kakršnokoli omejitev v prometu. »Hoteli smo iz previdnosti počakati se na sobotne in na nedeljske izvide, ki pa so nam

potrdili, da je stopnja onesnaženosti preseгла mejo 10 miligramov ogljikovega monoksida na kubični milimeter zraka. Tudi včerajšnji podatki, ko so bile trgovine zaprte, ne kažejo nič dobrega. Zato bomo danes skoraj gotovo sprejeli napovedane ukrepe, ki naj bi stopili v veljavo jutri«, nam je včeraj popoldne povedala Polettijeva. Občina naj bi zaprla za promet strogo mestno središče v nekaterih časovnih pasovih, gotovo jutraj in pozno popoldne. A o tem bomo najbrž več zvedeli danes.

Komisar Sergio Raval-li, ki je vodil upravo od razpusta občinskega sveta vse do izvolitve sedanjega odbora, je svojčas pripravil zelo stroge ukrepe za omejevanje prometa, ki pa niso nikoli stopili v veljavo. V primeru previsoke stopnje onesnaženosti zraka, naj bi po njegovem mnenju zaprli za promet celotno mesto in ne samo ozje mestno središče. Staffierjev odbor se je nato odločil za "manj boleče" omejitve. Tudi te pa so ostale doslej le na papirju.

Edini, ki je doslej kolikor toliko resno posegal za vsaj minimal-

no ureditev prometa, je bil pokojni odbornik Eraldo Cecchini. Zaradi svojega dela si je upravitelj nakopal ostre kritike nekaterih političnih strank, združenj trgovcev in tudi samih kolegov v občinskem odboru, ki so se očitno zbal, da bi zaradi prometnih ukrepov morda izgubili pešico glasov.

Od Cecchinijeve smrti do danes se je položaj v mestnem središču znatno poslabšal, ne da bi Občina naredila nič

konkretnega.

Na Tržaskem ni velikih industrijskih virov onesnaževanja. Tudi hisno ogrevanje iz tega ozira ne predstavlja velikega problema, saj v mestu uporabljajo večinoma metan, ki je sorazmerno čisto kurivo. Zato-rej je treba po mnenju izvedencev onesnaženost zraka pripisati skoraj izključno avtomobilskim izpušnim plinom. V Terezijanski četrti že več kot eno leto veljajo omejitve v prometu, ki

pa so se dokaj slabo obnesle. Uprava je izdala precej več dovoljenj za vstop v nedovoljena področja, kot jih je v začetku nacrtovala, pristojni odborniki pa tarnajo, da razpolaga Občina s premajhnim sevilom redarjev, ki bi nadzorovali oziroma kaznovali nedisciplinirane avtomobiliste.

Temu je treba pristeti tudi izredno slabo delovanje semaforjev na ključnih križiščih, ki se prevečkrat pokvarijo.

Priče soglasne: obtožnica proti prof. Pahorju ne drži

Obraznava se bo nadaljevala marca prihodnjega leta

DANIEL BIZJAK

Profesor Samo Pahor ni namerno udaril namestnika kvestorja D'Acier-na, in ce se ga je že dotaknil, je bilo to nehotno, ko je izgubil ravnotežje in se je lovil, da ne bi padel vznak. To so v bistvu soglasno potrdile tri priče, Enio Borghi, Lucijan Malalan in Jagoda Kjuder, med včerajšnjo obravnavo na tržaskem kazenskem sodišču, kjer se je nadaljeval proces proti Samu Pahorju v zvezi z dogodki, do katerih je prišlo 1. novembra letos pred cerkvijo sv. Antona in ki so Pahorja celo pripeljali v zapor.

Po izjavah prič se tedaj ni zgodilo nič takega, za kar obtožujejo Pahorja, in sicer žalitve, upiranja in povzročitve telesnih poškodb javne-mu funkcionarju, ker naj bi med manifestacijo društva Edinost s pestjo sunil v čeljust in brncil v nogo namestnika kvestorja D'Acier-na. Tako Borghi kot Kjuderjeva in Malalan so poudarili, da je Pahor večkrat izrazil pripravljenost, da se umakne izpred cerkve na trg, kot je zahteval podkvestor, le ukaz bi morali dobiti v slovenscini ali s pomočjo prevajalca. Malalan pa je povedal, da se je Pahor z roko res dotaknil namestnika kvestorja, a za vrat in povsem nehotno, potem ko ga je D'Acier-na na vrhu stopnišča prijel za ovratnik in je Pahor izgubil ravnotežje. Četrta priča, Paolo Parovel, pa je govoril o odno-

sih med Pahorjem in silami javnega reda. Pa se nekaj je označevalo včerajšnjo obravnavo, in sicer, da je zasliševanje dveh prič, Malalana in Kjudrove, potekalo v slovenscini (prevajala je Nadja Dolhar), tako da je postalo skoraj »domače« slišati slovensko besedo na sodišču. Sodna palaca kljub temu se vedno trdno stoji...

Vsekakor je do razsodbe še daleč, saj bodo proces nadaljevali sele 18. marca prihodnjega leta, ko morajo ponovno zaslišati Janeza Belicica v zvezi z izjavo namestnika kvestorja D'Acier-na, čes da je dejal (očitno nanašajoč se na Pahorja): »Tokrat ga vrzem dol«. Poleg tega morajo spet zaslišati D'Acier-na in policista Lenassija ter poslušati registracijo magnetofonskega traku (Pahor je snemal svoj govor in pogovor s policaji), za kar so imenovali izvedenca, ki bo s poslušanjem in preva-janjem traku pričel jutri.

A nad vsem se visi odločitev kasacijskega sodišča. Obramba je namreč zahtevala, da se proces nadaljuje v drugem mestu (pristojno je sodišče v Benetkah), ker je politično ozračje v Trstu Slovencem nenaklonjeno. Tržasko sodišče (predsednik sodnega zbora je Mario Trampus) je sklenilo, da začeti proces sicer nadaljuje v Trstu, ne more pa izreci razsodbe pred sklepom kasacijskega sodišča.

Samo Pahor med čakanjem na sodno obravnavo

Spoznavajmo naše okolje

Glavni koordinator je Prirodoslovni mestni muzej

Pobuda »Scuolambiente 1992-1993«, ki so jo predstavili včeraj na tržaskem zupanstvu, gre brati kot poskus odpiranja ustanov: po eni strani se skuša v solo vnašati drugačne prijeme glede spoznavanja naravnega okolja, po drugi pa se v didaktične pobude vključujejo tudi muzeji. V tem - je poudarila tržaska občinska odbornica za okolje Rosana Poletti - je osrednji pomen pobude, ki jo letos se petič predlagajo tržaskim solam obveznega loka. Se dodaten pomen pa pobuda dobi-

va zaradi sodelovanja številnih združenj, katerih delovanje sloni na prostovoljni bazi. Glavni koordinator letošnje pobude, ki je morala prebroditi vrsto finančnih težav, je Prirodoslovni, mestni muzej, medtem ko bo vlogo tehničnega organizatorja opravil 18. sektor tržaske občinske uprave, ki je bil prvi pobudnik iniciative. Prvic je letos del finančnih sredstev prispevala tržaska Pokrajina.

O praktični zasnovi in izvedbi pobude je govoril direktor Prirodoslovnega mestnega muzeja

prof. Dolce. Poudaril je, da bodo šole obveznega loka dobile več ponudb, med katerimi lahko izbirajo, in sicer do 31. januarja 1993. V grobem letos ponujajo solam, da bi boljše spoznali Kras, Tržaski zaliv in zelenice oziroma onesnaženost zraka v mestu. Za vsako problematiko je predvidenih več specifičnih aspektov, ki bi jih poglobili najprej na uvodnem srečanju, kateremu bi sledila ekskurzija, nato pa se sklepno srečanje. Če bo mogoče, bodo ob zaključku solskega leta pripravili se razstavo.

Sedem dni neoboroženi v Sarajevo

Uradni Trst pa še molči

MARJAN KEMPERLE

Solidarnost za mir v Sarajevu - tak naslov so izbrali organizatorji za decembrsko sedemdnevno manifestacijo v bosanskem mučeniškem mestu. Akcija se zeli s svojim nenasilnim nabojem zoperstaviti nasilju, ki mesece rusi in mori nedolžne ob brezbriznosti mednarodne javnosti in vlad. Prireja jo mirovno združenje Blaženi graditelji mira, v kateri prostovoljno delujejo z ramo ob rami katolicani, kristjani in laiki.

V Trstu se je akciji Solidarnost za mir v Sarajevu pridružila zelena alternativna lista. Miroljubni pohod v Sarajevu zeli biti po zamisli organizatorjev izziv vladam, signal mednarodnim sredstvom javnega obveščanja, hoce vplivati neposredno na diplomatske poskuse v teku. Potekal bo od 7. do 13. decembra, ko se bodo udeleženci podali neoboroženi v oboroženo Sarajevo. Njegov idejni vodja msgr. Albino Bizzotto je včeraj napovedal, da se je na manifestacijo prijavilo že več kot tisoč ljudi iz vse Italije, med katerimi so tudi nekatere pomembne osebnosti,

kot sta skofa iz Ivree in Molfette. Njegov poseg je bil po eni strani spodbuden, saj tisoč udeležencev res ni malo, po drugi strani pa je opozoril tudi na nevarnost: »Nasilju je treba zoperstaviti prav tako močno in trdno nenasilje, sicer tvegamo, da se bomo morali v naši prihodnosti sprijazniti s petjem orožja.«

Ob teh besedah bi se morali nekateri zamisliti. Ne tisti, ki so doslej z zagnanostjo darovali svoj prosti čas, svoje napore, svoj denar, skratka delček sebe za solidarnostne pobude in humanitarne akcije v pomoč najprej hrvaškemu, sedaj bosanskemu prebivalstvu. Te akcije so vzklikale prvenstveno na polju, ki so ga zorale in posejale organizacije in društva civilne družbe. Teh ni bilo malo.

Mnogo manjši (če že ne ničeni) je bil solidar-nostni odziv javnih ustanov in uprav. Uradni Trst je bil v tem pogledu spet odsoten. Sami tudi vemo zakaj: politične igrice, osimska komedija in farsa italijanstva bolj vlecejo (Tržacane za nos) kot bosanska tragedija.

Skupina 87 delavcev bivše Aquile še upa

Dogovor o zamrznitvi pismem za vpis v mobilnost so podpisali včeraj - Zahteva po dopolnilni blagajni

Skupina 87 delavcev Monteshell, bivših usluž-bencev zaveljske čistilnice Aquile, ne bo prejela 30. novembra pisma za »vpis v lestvice mobilnosti« (po starem bi temu rekli preprosto odpovedna pisma). To je rezultat tristranskega dogovora, ki so ga včeraj popoldne v Vidmu dosegli predstavniki družbe Monteshell, sindikatov in deželnega odbornstva za industrijo. Z dogovorom so bila za dva tedna dejansko zamrznjena odpovedna pisma, v tem roku pa bo moralo deželno odbor-ništvo za industrijo preveriti, ali obstaja takoi-menovana »politična volja« za podaljšanje dopolnilne blagajne za delavce, ki so že nekaj let na prepihu.

Družba Monteshell, ki je prevzela težko dediščino Aquile, se je obvezala, da bo do 15. decembra suspendirala odpovedna pisma, ki bi jih »moral« poslati 30. novembra. 87 prizadetih delavcev bo od 1. decembra pa do 15. decembra »suspendiranih z dela«. Če bodo politične oblasti dovolile podaljšanje posebne dopolnilne blagajne za preosnovo podjetja, bodo ti delavci od 15. decembra dalje spet v dopolnilni blagajni, sicer bodo dotlej »suspendirani« pisma nadaljevala svojo zalostno pot do postnih predalčkov prizadetih.

Dogovor med vodstvom podjetja in sindikati je »zrežiral« podpredsednik deželne uprave in deželni odbornik za

industrijo Ferruccio Saro. Moz z Dezele meni, da obstajajo tehnične možnosti za podaljšanje dopolnilne blagajne. Te možnosti pa so pod velikim političnim vprasajem, saj je od politične volje vodilnih na ministrstvih za delo, za industrijo in za okolje odvisno, ali bo ta zarek upanja za bive delavce Aquile 15. decembra posvetil, ali pa bo dokončno mrknul.

Odbornik Saro je najavil, da bo že v teku prihodnjega tedna v Rimu obredel vse pristojne forume. Najavil je tudi poseg pri ustreznih deželnih komisijah, da bi pripravile zakon za izdajo dovoljenja za realizacijo »velikih projektov«.

Furlanov branilec zahteva ekspertizo o očetomoru

Sodni zdravnik Fulvio Costantinides bo danes opravil obdukcijo trupla 57-letnega Romana Furlana, moskega, ki ga je konec preteklega tedna z zverinskim besom z motiko pobil sin, 37-letni Guido Furlan. Dr. Costantinidesa je pri-skovalni sodnik Gullotta imenoval tudi za tehničnega konzulenta, ki naj bi opravil zdravniške izvide za dolocitev točne ure umora, načina in sredstev, ki jih je morilec uporabil pri svojem zločinskem dejanju. Te izvide je včeraj zahteval morilec zagovornik

odv. Sergio Padovani. Costantinides ima sedaj 60 dni časa, da izvede vse potrebne izvide. Preiskovalni sodnik Gullotta bo danes potrdil aretacijo Guida Furlana, verjetno pa ga bo tudi zaslišal. Zaslišanje naj bi osvetlilo le se nekatere obrobne aspekte celotne zalostne zgodbe, saj so bili glavni obrisi družinske tragedije že znani takoj, ko je Furlan priznal umor očeta. Po vsej verjetnosti bo morilec zagovornik Padovani ob tem zahteval psihiatrično ekspertizo za svojega klienta.

DOLINA / MARTINOVANJE S KOMEMORACIJO

Mladinski krožek posvetili A. Grmeku

Pokojnemu duhovniku je zapel MoPZ V. Vodnik

Ob letosnjem praznovanju 25-letnice so dolinski Mladinski krožek poimenovali po njegovem ustanovitelju - pokojnemu župniku Albinu Grmeku. Slovesnost je bila v nedeljo popoldne v dvorani, ki je od samega nastanka nudila primeren prostor za številne kulturne in rekreacijske dejavnosti skupine mladih Dolincanov.

Pobudo za ustanovitve krožka je v prvih letih župnikovanja v tej breski vasi dal Albin Grmek, dinamična, izredno komunikativna in razgledana osebnost, z velikim smislom za družabnost in za sodelovanje z ljudmi, kot so pokojnega župnika označili govorniki in gostje na nedeljskem slavlju. Poimenovalje dvorane po duhovniku, ki je v vasi v dolini spodbudil prav pokojni Grmek.

Prisotnost številnih uglednih gostov - med temi tudi podprefekt Volpe, osebni Grmekov prijatelj - in seveda številnega občinstva je pricala o velikem spoštovanju, ki ga je bivši dolinski župnik užival ne le v vasi, temveč v širši okolici. Prisrčno in

DAMIANA OTA

doziveto sliko o njem je podal Boris Pangerc, ki se je dolinskega župnika s toplimi besedami spomnil v luči tudi osebnih doživetij. Aldo Stefancic, dolinski občinski odbornik, je Grmekovo osebnost oživil predvsem z zornega kota dolgoletnega sodelovanja v solskem okolju, saj je Grmek bil dolgo let tudi katehet, pozrtvovalen in zane-

sljiv sodelavec profesor-skega zbora, ki mu je naceloval Stefancic.

O župniku, ki je bil v Dolini vse od leta 1960 do leta 1983, so spregovorili se Zorko Giorgi, ki je v imenu Mladinskega krožka podal uvodni pozdrav vsem prisotnim, že omenjeni podprefekt Volpe in skofov vikar Voncina. Zahvalo za lepo dejanje je izrekla Grmekova sestra Marija.

Poimenovano dvorano dolinskega krožka je blagoslovil sedanj župnik Rafael Slejko.

Slavnost pa je se posebej zazvela ob kulturnem programu, ki so ga ustvarili pevski zbor dolinskega društva in otroci vasko osnovne sole.

Moski pevski zbor Valentin Vodnik se je pod vodstvom Ignacija Ote predstavil občinstvu s pestrim koncertnim sporedom priložnostnih pesmi.

O liku duhovnika Grmeku je spregovoril Boris Pangerc (foto Magajna)

BARKOVLJE / PREDSTAVITEV KNJIGE

»Sprehodi po Trstu« z Ljubo Smotlak

O knjigi spregovoril prof. Vinko Beličič - Nastop Trobilne skupine iz Ricmanj, razstava Katarine Juretin

Vse bolj so redke, a zato so nedeljske popoldanske prireditve, ki jih prirejajo naša društva, se bolj cenjene in dobrodošle.

Takšen popoldan smo v nedeljo preživeli v prostorih barkovljanskega društva, kjer je bila v gosteh učiteljica in angazirana kulturno prosvetna delavka Ljuba Smotlak s svojo knjigo »Sprehodi po Trstu«. Knjigo je predstavil prof. Vinko Beličič, prireditev pa sta dopolnjevala Trobilna skupina ricmanjske godbe in Katarina Jeretin s svojo razstavo rocno barvarnih svilenih rut. Celoten spored je smiselno povezovala Sandra Poljsak.

Knjiga »Sprehodi po Trstu« je bila izdana že

decembra lanskega leta; tokrat so jo bolje spoznali tudi Barkovljani, saj so v njej opisane poleg mesta z vsemi njegovimi zanimivostmi in značilnostmi ter njegova bližnja okolica tudi Barkovlje. Knjigo krasi okrog 200 barvnih in crnobelih fotografij, posvečena pa je predvsem mladim, da bi bolje spoznali mesto, v katerem živijo in se tako približali tudi somesčanom italijanske narodnosti.

Ce bi knjiga doživela tudi italijansko izdajo, bi bila to priložnost, da bi nas tudi oni vsaj nekoliko spoznali, je bila želja, ki jo so izrazili na predstavi.

Prireditve so začeli godci Trobilne skupine iz Ricmanj, ki so izšli iz

domace glasbene sole; od leta 1990, ko so začeli nastopati, so se predstavlili že na raznih prireditvah in doživeli lepe uspehe.

O svojih občutkih ob tej predstavi je spregovorila avtorica sama, ki je izrazila zadovoljstvo, da je njeno pisanje naletelo na tako lep odmev.

Vecer je popestrila Katarina Juretin z razstavo rocno barvarnih svilenih rut.

Clanice in clani domacega društva so protagonisti popoldneva nagradili s cvetjem in drugimi darili; sledila je, kot je v Barkovljah navadno, prijetna družabnost, ki je se bolj povežala nastopajoce s hvaleznim občinstvom.(NL)

PISMO UREDNIŠTVU

»Referat« je izpod enega peresa »Poročilo« pa je nekaj drugega

Pojasnilo k »Atti della Conferenza Nazionale della Scuola«. Roma 30 gennaio - 3 febbraio 1990.

Te dni je trzasko Solsko Skrbništvo razdelilo solam trzasko pokrajine pet zvezkov, ki vsebujejo vse, kar je bilo izrečeno v Rimu na državnih konferenci za solstvo od 30. januarja do 3. februarja 1990.

Na konferenci sem nastopil s svojim referatom. Referatu, ki je nastanjen na 80. strani tretjega zvezka, je bilo priloženo »Poročilo o politično-solskem pro-

blemu v coni Julijske krajine pod Zavezniško Vojsko Uprav« tedajnjega Solskega Skrbnika, namenjen prof. Johnu Simoniju, odgovornemu za Solstvo pri Z.V.U.

Porocilo z dne 8. avgusta 1945 nosi prot. stev. 1130 Ris.

O prilogi sem opozoril bralca ze v svojem referatu (glej zadnje stiri vrstice na strani 82 in prve stiri vrstice na strani 83).

Pri impaginaciji je urednik locil moj »Referat« od priložene »Porocila«, ki je nati-

snjeno na strani 259 istega zvezka. S tem mi je urednik napravil medvedjo uslugo. Pri branju dobi namrec bralc vtis, da je »Poročilo« izšlo izpod mojega peresa in, da predstavlja moje stališce o vprašanju otvoritve sol namenjenih slovenskim uencem, medtem ko je negativni odnos do odprtja slovenskih sol v anglo-ameriški okupacijski coni Julijske krajine pripisati uradu takratnega Solskega Skrbnika.

S spoštovanjem Josip Pečenko

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK

prireja okroglo mizo v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 v Trstu v danes, 24. novembra, ob 18.30 na temo

NOVI PREDLOGI ZA MEDNARODNO - PRAVNO VARSTVO NARODNIH MANJŠIN

Sodelujejo: dr. Karl Mitterdorfer, predsednik Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti in bivši senator SVP;

dr. Nicoletta Bucher, Wirtschafts-Sozialinstitut, Bocen;

dr. Rudi Vouk, Narodni svet koroskih Slovencev, Celovec;

Ivo Jevnikar, deželni tajnik Slovenske skupnosti. Moderator bo predsednik Krožka za družbena vprašanja »Virgil Šček« dr. Rafko Dolhar.

VČERAJ-DANES

Danes, TOREK, 24. novembra 1992 KRIZONOG

Sonce vzide ob 7.17 in zatone ob 16.27 - Dolžina dneva 9.10 - Luna vzide ob 7.23 in zatone ob 16.22..

Jutri, SREDA, 25. novembra 1992 KATARINA

VREME VČERAJ: temperatura zraka 14,3 stopinje, zračni tlak 1022,4 mb narašča, brezvetrje, vlaga 78-odstotna, nebo oblačno s slabo vidljivostjo, morje mirno, temperatura morja 15,5 stopinje.

PLIMOVANJE JUTRI: ob 2.36 najnižja -17 cm, ob 8.31 najvišja 53 cm, ob 15.28 najnižja -66 cm in ob 22.05 najvišja 32cm.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Federica Tomelj, Irene Paoletti, Pietro Vascotto, Stefania Accerboni, Lorenzo Baschiera, Giacomo Ricardi Di Netro. UMRLI SO: 64-letna Iolanda Bonifacio, 54-letna Grazia Medeotti, 75-letni Giacomo Schiraldi, 80-letna Maria Petretich, 63-letni Elio Rossi, 73-letni Abramo Alberto Galimidi, 79-letni Valerio Gherbaz, 76-letni Domenico Furfaro, 66-letna Albina Secchi, 80-letni Renato Marchetti, 72-letni Luciano Lesizza, 78-letna Nella Lancieri.

SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 23. do nedelje, 29. novembra 1992 Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30 Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Oriani 2 (tel. 764441), Miramarski dvorec 117 (Barkovlje).

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Oriani 2, Miramarski dvorec 117 (Barkovlje), Trg cavana 1.

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Trg Cavana 1 (tel. 300940)

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELE-VITA

Urad za informacije KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpriznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

PRIREDITVE

KNJIGARNA LIBRIS - KOPER in Slavistično društvo Koper vabita na predstavitev nove knjige Silva Faturja SLOVENSKA LEPOSLOVNA KNJIZEVNOST danes, 24. 11. 92, ob 18. uri v prostorih knjižarne Libris na Prešernovem trgu 9 (pri vodnjaku). Avtorja bo predstavila prof. Rafka Kim.

BRISCIKI - V galeriji Pavla Hrovatina je na ogled razstava umetnin in obrti iz

kraskega kamna. Urnik: vsak dan, razen ponedeljka, od 11.30 do 19.00.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA UPOKOJENCEV v Trstu prireja danes, 24. novembra, ob 16. uri v Gregorčičevi dvorani v Trstu, Ul. sv. Franciska 20, predvajanje diaprojektivov o Egiptu - deželi faraonov. Predaval bo Lojze Abram. Vljudno vabljeni.

ZSKD priredi Seminar o glasbeni vzgoji E. J. Dalcroza, namenjen vzgojiteljem, učiteljem in glasbenim pedagogom v Gregorčičevi dvorani 2., 9. in 12. decembra letos.

Informacije in prijave do 26. novembra na ZSKD, Ul. sv. Franciska 20, tel. 635626, vsak dan, razen ob sobotah, ob uradnih urah.

KD ROVTE-KOLONKO-VEC, Ul. Monte Semio 27, vabi na večer z dramsko skupino Kraski dom, v soboto, 28. 11., ob 20.30. Na sporedu je igra Kdo je kriv?

NSK Trst vas v ljubljeno vabi na predstavitev knjige Dimitrija Rupla SKRIVNOST DRŽAVE - Spomini na domače in zunanje zadeve 1989 - 1992 v četrtek, 26. novembra, ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Trstu, Ul. sv. Franciska 20, II. nadst. Ob prisotnosti avtorja bo knjigo predstavil prof. Jože Pirjevec.

GLASBENA MATICA TRST - koncertna abonmaj-ska sezona 1992/93 - v četrtek, 26. 11., ob 20.30 v gledališču Miela, Trg Duca degli Abruzzi 3; Krog med Trstom in Dunajem. Stelia Doz, sopran, in Neva Merlak, klavir, bosta izvajali dela Kogoja, Grbca, Merklja, Schönberga in Berga. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni gledališča Miela.

RAZNA OBVESTILA

SKD CEROVILJE-MAVHINJE obvešča vse pridne otroke, da nas bo obiskal sv. Miklavž v soboto, 5. decembra, ob 18. uri na osnovni soli Miroslav Vilhar v Cerovljah. Angelčki bodo zbirali darila v ponedeljek, 30. 11., ob 20.30 dalje na društvenem sedezu v Mavhinhaj in v petek, 4. decembra, ob 18. do 21. ure v OS v Cerovljah. Pohitite po darila!

SD ZARJA BAZOVICA vabi na SILVESTROVANJE v Motelu Kozina. Igral bo ansambel Happy Day.

Vpisovanje in informacije v krožku društva vsak večer, razen ob sredah, od 18.30 do 20.00.

SRENJA BOLJUNEC sklicuje javno sejo 26. 11. 92 ob 20. uri na sedezu v Torkli. Dnevni red: najemnine na hribu Koromacnik, odlagalnice materiala na hribu Koromacnik, razno.

PRI IZPOLNJEVANJU formularjev za davčne prijave (IRPEF, ILOR, IFI), bo pod okriljem Kluba prijateljev brezplačno nudil pomoč Edi Zerjal v četrtek, 26. 11., ob 16. uri v Ul. Donizetti 3. Po kratkem predavanju o davčnem socialnem vprašanju bo na razpolago občinstvu, zato kdor zeli pomoč, naj prinese s seboj dokumentacijo in formular svoje banke.

IZLETI

SINDIKAT UPOKOJENCEV SPI-CGIL iz Devina Nabrezine, v sodelovanju s turistično agencijo Nord-Est prireja v torek, 8. decembra izlet na kmetijo s kmečkim turizmom Old River v kraju Chiesa Nuova sul Piave.

Informacije na tel. st. 200007 ali 200036.

KRISKA ZVEZA UPOKOJENCEV SPI-CGIL prireja 8. decembra v sodelovanju z ETLI izlet v Chiesa Nuova del Piave - Old River. Cena izleta 50.000 lir. Vpisuje M. Turel - tel. 220266.

GODBENO DRUŠTVO PROSEK organizira silvestrovanje v zdravilišču Dobrna od 31. 12. do 2. 1. 93. Na razpolago je se nekaj mest. Za vpisovanje in informacije vsak delavnik od 18. do 19. ure v Soscevi hiši na Proseku do 27. t. m. - tel. 220266.

ŠOLSKE VESTI

NA LICEJU PRESEREN bodo skupne govorilne ure v petek, 27. novembra, od 16.30 dalje.

ČESTITKE

V nedeljo sta se vzela DORINA in PAOLO! Se mnogo skupnih sončnih dni v ljubezni in razumevanju, pa tudi veliko vzpored na naše slovenske vrsace, vama želijo soudeleženci-prijatelji planinskih izletov in pohodov od Bazovice do Devina.

Draga LARA, vse najboljše za tvoj 25. rojstni dan ti vsočva Suzana in Korado.

Veliko sreče, zdravja in veselja zelim Sandiju in Tanji, ki sta z velikim zadošenjem sprejela novega dojenčka IVANA - Eva in družina.

Danes praznuje 50. rojstni dan MARICA MILANIC ARCON iz Vosčice na Krasu. Se mnogo zdravih in srečnih let med svojimi dragimi ji želijo brat Milko, Vida in Irena.

Stanki in Egonu čestita ob rojstvu hčerke TINE uredništvo Skrata.

MALI OGLASI

OSMICO je odprl Milic v Zagradcu.

OSMICO je odprl Joško Colja, Samatorca 21.

OSMICO je odprl Just Skerlj, Salez 44.

OSMICO je odprl Zahar v Borstu.

OSMICO je odprla Sonja Strain, Mackolje Krizpot 84.

BERTO TONKIC, Trzaska ulica 25, Dobrodo, je odprl osmico. Toči belo in crno vino ter nudi domač prigrizek.

VINOGRADNIK Ales Komjanc iz Steverjana obvešča, da je odprl malo-prodajno trgovino v Trzicu ob trgu sadja in zelenjave v Ul. XXV aprila 41. Tu lahko

z brezplačno pokusno kupite po ugodni ceni 14 različnih vrst usteklenicnih in 4 vrste tiskanih kakovostnih brezkislih vin.

IZREDNA PRILožNO-ST! Smo pred odprtjem novih prodajnih prostorov v Gorici (mali in veliki gospodinjstvi stroji, kristal, igrače itd.). Trgovina je velika, zato rabimo pomoč.

Iscemo torej dekle ali mlajši par z znanjem slovenskega jezika (tudi part-time). Možnost soudeležbe za ustanovitev zadruge. Telefonirati na st. (0481) 82770 med 13.30 in 15. uro.

ZAZIDLJIVO zemljišče v Mavhinhaj prodamo, 1.600 kv. m. Tel. na st. 366901.

PRODAM renault 5, 5 vrat, letnik 81, v zelo dobrem stanju. Tel. na št. 815151 ob urah obedov.

UGODNO prodam električne orgle elka model capri 101 za začetnike. Tel. na št. 200150.

PRODAM domač krompir. Tel. ob uri obedov na št. 200882.

PRODAM dva sivalna stroja singer v dobrem stanju. Tel. na št. 228547.

PRODAM majhno trgovino konfekcije v dolinski občini. Tel. na št. 228390.

KUPIM samostojno hišo z vrtom na Opčinah, pri Sv. Ivanu ali Kladinu. Tel. na št. 722872.

ODDAM prostor, primeren za skladišče, v centru Trsta ter prodam motorno zago, sekalnico in poltovornjak aeromacchi. Tel. na št. 574395.

PROSTORE primerne za ambulanto ali urade, v srediscu Nabrezine dajem v najem. Tel. v večernih urah na št. 823293.

NUDIM lekcije iz nemščine, tel. na št. 228658.

ISCIMO osebe z univerzitetno diplomom, materin jezik slovenscina, srbohrvascina ali nemščina za skupinske in individualne tečaje slovenscine, srbohrvascine in nemščine ali za prevajanje. Začetek dela v najkrajšem casu. Tel. 368977 od 17. do 19. ure ali pisati na AUNON, C. P. 184, Trieste Centrale.

ISCEM delo kot hišna pomocnica, tel. na st. 003866/83214 ali 040/396326.

NUJNO iscem varusko trikrat tedensko v popoldanskih urah. Zglasite se na tel. st. 228005 ob večernih urah.

GOSPA srednjih let nujno isce delo v pisarni (komerciala, trgovina), znanje nemščine, italijanscine, slovenscine; pa tudi v gospodinjstvu (pomoc ostarelim - tudi ponoci - otrokom in družini). Honorarno - part-time. Tel. zvečer na št. (040) 274995 - Marta.

LJUBITELJU zivali podarim dva mlada psicka. Tel. na št. 911198.

PODARIM ljubeznivega tigrastega mucka, mesec dni starega, ljubitelju zivali. Tel. na št. 212119 (tel. tajnica).

PRISPEVKI

Ob 4. obletnici smrti Rudolfa Olenika se ga z ljubezjo spominjajo vsi svojci, družina pa daruje 50.000 lir za KD Primorsk Mackolje.

Namesto cvetja na grob Olge Pertot daruje Olga Petelin 50.000 lir za OS Fran S. Fingzar - Barkovlje.

V spomin na prijateljico Olgo vd. Pertot darujeta Valerija in Justa 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

V spomin na drago pok. Marijo Puntar-Sosic darujejo Eda, Igor in Boris Kosuta z družinami 150.000 lir za dvojezično solo v Spetu.

V spomin na g. Anno Mikulus vd. Sancin darujejo Stanko in Sonja Budin 100.000 lir za Skupnost Družina Opcline.

Družina iz Trebča daruje 60.000 lir za Skupnost Družina Opcline.

V spomin na pok. Mirola Grgica darujeta Edvard in zena 15.000 lir za KD Lipa.

Ob Martinovanju pri Gorjanskem darujejo Avgustin Calzi 40.000 lir, N.N. 100.000 lir in N.N. 30.000 lir za Slovensko Planinsko društvo Trst.

V spomin na pok. Marito Malalan daruje Dana Grljevic 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Gabrovca.

Namesto cvetja na grob Marte Malalan vd. Cesar daruje družina Fabricci 50.000 lir za Sklad Mitje Cuka.

V spomin na ljubljeno mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na predrago mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na predrago mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na predrago mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na predrago mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na predrago mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na predrago mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

V spomin na predrago mamo Marito Malalan vd. Cesar darujeta hčerki Laura in Pierina z družinama 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Kontovelu, 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim na Proseku, 50.000 lir za ZPZ Prosek-Kontovel in 50.000 lir za MoPZ Prosek-Kontovel.

NOVICE

Zadovoljstvo SSk za razsodbo o statutu Občine Sovodnje

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti je z zadovoljstvom vzelo na znanje razsodbo Dezelnega upravnega sodišča, ki je, podobno kot za Doberdob, tudi za sovodenjsko občino povsem osvojilo stališča občinskega sveta in vsega prebivalstva. Dezelno upravno sodišče je uradno ugotovilo, da je nadzorni odbor ukrepal nelogično, protislovno in omejevalno, piše v tiskovnem poročilu SSk. Vodstvo stranke pričakuje, da bo tudi razsodba o prizivu steverjanske občine glede Statuta, pravico upoštevala ustavne pravice naših ljudi.

Predavanja o Soči

Na pokrajini se jutri ob 16. uri nadaljuje cikel predavanj o zgodovini, kulturi in tradicijah v zvezi z reko Soco. Predavala bosta dr. Francesco Giorgetti in dr. Nevio Pugliese, ki bosta govorila o hidrologiji Soce in o paleontoloških izkopaninah v njenem porečju. Cikel predavanja prireja pokrajinski odborništvi za solstvo in za kulturo v sodelovanju s solskim skrbništvom. Program srečanj, je ob včerajšnjem prvem predavanju poudarila odbornica Aleksandra Devetak, so pripravili s posebnim ozirom na sole, predavanja pa so gotovo zanimiva za vso javnost. Njihov cilj je omogočiti boljše poznavanje reke, ki simbolično povezuje več narodov in kultur, pa tudi njenih številnih bogastev, zato da bi jo bolj spostovali in ljubili.

Pri Planinskem društvu se že pripravljajo na smučarsko sezono

Vremenslovci obetajo zgodnjo zimo in predvsem veliko snega. Smučarji upajo, da bo držalo. Pri SPD Gorica se že pripravljajo na začetek zimske sezone. Tudi letos bodo priredili tečaj smučanja za začetnike in nadaljevalne tečaje, pa tudi nekaj avtobusnih izletov na znana smučišča v naši deželi in, če bo to mogoče, tudi kam dlje. Smučarski tečaji bodo na Nevejskem sedlu, predvidoma v decembru. Zadnjo soboto v novembru pa bo na sedlu društva tradicionalni sejem rabljene smučarske opreme.

Zaključil se je cikel koncertov «All Frontiers»

Na goriskem gradu se je v nedeljo zvečer zaključil prvi del letosnjega festivala »mejne« glasbe All Frontiers. Na treh zaporednih večerih so se predstavili italijanski in mednarodni izvajalci različnih in za sirshe občinstvo včasih nenavadnih glasbenih zvrsti, ki pa jih povezuje skupni imenovalec iskanja in crpanja iz zakladnice ljudske glasbe posameznih narodov. V tem je prireditev, ki se bo v naslednjih dneh nadaljevala v gledališču Miela v Trstu, uspeša in pritegnila zanimanje sicer ne številnega zato pa glasbeno precej podkovanega mladega občinstva. Na sliki (foto Studio Reportage) prizor s petkovskega koncerta.

**SLOVENSKI CENTER
ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL**

**GLASBENA
MATICA**

GORICA

Koncertna sezona 1992/93

Katoliški dom - nedelja, 29.11.1992
MARJ KOGOJ - Skladbe za zbor,
Scenska glasba V kraljestvu palčkov
zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta - STOJAN KURET, dirigent

Stolna cerkev - nedelja, 20.12.1992
CONCERTUS OTTONI ARENA DI VERONA
SILVIO MICHELI, dirigent
Purcell, Händel, Bach, Wagner, Tomasi

Kulturni dom - petek, 12.2.1993
DVA KLAVIRJA - BEATRICE ZONTA - VESNA ZUPPIN
Clementi, Schumann, Kogoj, Martinů, Lutoslawski, Gelmetti

Cerkev sv. Ivana - četrtek, 4.3.1993
OLIVIER MESSIAEN Quatuor pour la fin du Temps
Vera Belic, violina - Jure Jenko, klarinet
Andrej Petrac, violončelo - Vladimir Milnaric, klavir

Cerkev sv. Ignacija - sobota, 27.3.1993
GEORG FRIEDRICH HANDEL MESJA
Oratorij za soli, zbor in orkester
Veronika Fink, sopran - Bernarda Fink, alt
Branko Robnik, tenor - Marko Fink, bas
SLOVENSKI KOMORNI ZBOR
SLOVENSKI KOMORNI ORKESTER
MIRKO CUDERMAN, dirigent

Kulturni dom - sredo, 7.4.1993
SOLISTI FILHARMONIE IZ MINSKA
Jurij Likin, oboa - Sergej Gromov, violina
Ilija Žukovski, violončelo - Jurij Glajuk, klavir
Mendelssohn, Gazelova, Džešov, Rachmaninov, Falik

OBLETNICA / SLOVESNOST V SINAGOGI

Pred 49 leti so odpeljali Jude

Opomin pred novim rasizmom

VLADO KLEMSE

Pred devetinstiridesetimi leti, 23. novembra 1943 so nacisti odpeljali vse pripadnike goriske judovske skupnosti, od nekega mesecnega dojenčka, do 86-letne matere filozofa in slikarja Carla Michelstaedterja. Redki so preživeli lager. Izginili so ljudje. Izginila je skupnost, ki je s svojim delom in kulturo oplenila Gorico. Spomin na tisto davno noč, pred skoraj pol stoletja, je danes toliko bolj živ, saj znova dvigajo glavo sile, ki so to in podobna grozodejstva etničnega čiščenja spodbujale in zagrešile.

Predstavniki Instituta za raziskovanje judovske kulture in društva prijateljev Izraela so se včeraj, v sinagogi, s trenutkom zbranosti in ob poslušanju molitve, poklonili spominu nedolžnih žrtv.

Spregovoril je dr. Antonio Scarano. Spomin na tragično noč pred skoraj pol stoletja se prepleta z najnovejšimi pojavi rasizma, (spomnimo se samo zaljivega napisa na zidu solskega centra) ki imajo miselno oporo prav v ideologijah, ki so toliko zla povzročile clovestvu, je dejal nekdanji goriski

Včerajšnja spominška slovesnost - Studio Reportage

zupan ter izrazil upanje, da bomo te pojave znali onesposobiti.

Komemoracije sta se udeležila Predsednik Pokrajine Gino Saccavini in goriski zupan Tuzzi, deželni svetovalec Ivan Bratina, pred-

stavniki borčevskih organizacij ter predstavniki judovske skupnosti. Adolfo Jacoboni, v Trstu živeci Gorican, član judovske skupnosti in nekdanji partizanski borec je prebral kratko molitev.

GRADEŽ / OBRAČUN POLETNE SEZONE

Nemci ostajajo doma ali potujejo na Vzhod

Padec nočitev manjši kot v drugih letoviščih

V Gradežu so le delno zadovoljni z rezultati letosnje poletne sezone. Uspelo jim je »samo« za 7 odstotkov zmanjšati padec nočitev v hotelih in kampih, pa čeprav so zabeležili kar 10, 20 odstotkov manjši prihod gostov. Seveda to ni uspeh, treba pa je vedeti, da je bilo v drugih turističnih krajih ob italijanski jadranski obali precej manj gostov kot lani. Z denarjem bolj založeni gostje se Gradežu niso izneverili. Vec gostov in nočitev so imeli v hotelih visoke in srednjevisoke kategorije, manj pa v tistih nižjih kategorijah. Podatki o številu gostov v hotelih in kampih seveda niso vseobsegajoči. Nihče ne šteje gostov v zasebnih stanovanjih. Tudi v teh pa je najbrž bilo manj ljudi, saj so v poletnih mesecih lepaki opozarjali, da je stanovanje prazno. Vseh gostov so letos imeli 144.962, 19 tisoč manj kot lani, nočitev pa je vsega skupaj bilo 1.305.206 (877.842 italijanskih in 428.364 tujih), docim so jih leto prej imeli vsega skupaj 1.416.577.

Predsednik letovisarske ustanove v Gradežu dr. Alessandro Felluga je povedal, da bodo letošnjo reklamo usmerili se bolj kot prej na avstrijski in nemški trg. Tokrat bodo bodo nastopali skupno s hotelirji, trgovci in Gorisko trgovsko zbornico. Prisotni bodo na sejmi na Dunaju, v Salzburgu, v Gradcu, Celovcu in Linzu. V Münchnu bodo nastopili skupno s

tukajšnjimi pridelovalci vina. Bolj intenzivno propagandno akcijo na teh trgih narekuje zaskrbljujoč podatek, da je letos zelo močno padlo število Nemcev (od lanskim 238.165 na 191.551). Ohraniti pa hočejo avstrijsko klientelo. Letos je v Gradežu bilo 151.456 Avstrijcev, lani pa 150.821. Vedeti pa je treba, da je leta 1987 bilo v Gradežu kar 430.945 Nemcev in 207.228 Avstrijcev. Tako prvi kot drugi sedaj v velikem številu gredo na počitnice v države vzhodne Evrope.

Gradež resujejo italijanski turisti, se zlasti iz Piemonta, Lombardije in Veneta. Opaza se cedalje večje število enodnevnikov, zlasti

nedeljskih gostov. V nactih letovisarske ustanove je delna privatizacija nekaterih naprav, njihova posodobitev kot tudi vrsta novih pobud, ki bi privabile zanimanje gostov. Delno bodo obnovili tudi znani Park roz.

Del letosnjih negativnih števil je treba pripisati tudi manjši kongresni dejavnosti. Kongresno palaco namreč prilagajajo varnostnim predpisom in je zaradi tega zaprta. Kar se reklame tiče, naj bi pogledali tudi na Cesko, saj bo že čez nekaj let od tam mogoče dobiti nekaj gostov. Zanimanje pa bodo usmerili tudi v Svico, saj so prepricani, da imajo tam veliko možnosti. AWS

KABARET / ZABAVNO-KULINARIČNI VEČERI KULTURNEGA DOMA

Po Iztoke Mlakarju je na vrsti Sdrindule

Furlanski komik bo zabaval udeležence petkovskega večera pri Francetu v Sovodnjah

Po uspelem večeru v Dijskem domu, na katerem je nastopil kantavtor Iztoke Mlakar in Nove Gorice, bo že v petek drugi iz niza večerov »3 x 3 = 9, vsakdo mora svojo pet...«. Na zabavno-kulinarnem večeru, ki ga prireja Kulturni dom, bo gost furlanski humorist in kabaretist Ernes Di Lenardo, bolj znan z umetniškimi imenom Sdrindule. Večer bo v petek, 27. t.m., v gostilni Hmeljak»Pri Francetu«v Sovodnjah. Vstop z vabilom, ki so samo se danes na razpolago v Kulturnem domu v Gorici.

Iztoke Mlakar na prvem večeru 3x3=9 v Dijskem domu (foto Miro Kuzmin)

OBISK / LDS

Enak odnos do vseh strani

V Gorici sta se v soboto srečali delegaciji deželne Slovenske skupnosti in Liberalno-demokratske stranke. Delegacija LDS, ki sta jo vodila predsednik poslanskega kluba Jože Skolc in predsedniški kandidat dr. Ljubo Širc, v njej pa so bili se kandidata za volitve v državni zbor Borut Basin in Crtoimir Spacapan ter Tatjana Sundovski je gostiteljice seznanila s političnim stanjem v Sloveniji ter pojasnila osnovna izhodišča LDS glede volitev. Stranka si prizadeva za široko sodelovanje z vsemi. Enako stališče ima do sodelovanja z manjšino, oziroma njenimi različnimi komponentami. V stikih z italijanskimi strankami pa si bo LDS prizadevala in jih spodbujala k večjemu upoštevanju pravic in potreb manjšine.

Delegacija SSK, v kateri so bili predstavniki stranke na deželni in pokrajinskih nivojih, pa je goste seznanila z najbolj aktualnimi vprašanji manjšine, s polemikami okrog osimskih dogovorov, o prizadevanjih za učinkovit bilateralni sporazum med Slovenijo in Italijo, o predvidenih spremembah volilnega zakona in o nujnosti zagotovitve zajamčenega zastopstva manjšin.

UPOKOJENCI / DESET LET V TELOVADNICI

Tudi v zrelih letih zdrav duh in telo

Na skupno vadbo iz telesne vzgoje raje zahajajo upokojenke kot pa upokojenici

Prav danes poteka deset let odkar so se člani in članice Društva slovenskih upokojencev iz Gorice srečali v Kulturnem domu in sklenili, da pričnejo z redno vadbo splošne telesne vzgoje. 24. novembra 1982 so se torej prvič zbrali z vaditeljico Mijo Usaj Češcutovo, ki je predstavila program dela in koristi vadbe za organizem v zrelih letih. Takratni predsednik TO ZSSDI prof. Aldo Rupel pa je z veseljem ugotavljal, da se je od tistega dne dalje krog nase telesne kulture zaključil, saj so se otrokom iz športnega vrtca, mladim sportnikom in rekreativcem

pridružili se upokojenici.

Od takrat se je iz sezone v sezono nadaljevala redna vadba pod gleslom: »...da je clovek zdrav, kolikor hoce« (po besedah strokovnjaka prof. Ulage). To pomeni, da vsakdo telovadi toliko, kolikor mu je prav, brez prenapornih vaj. V desetih letih se je v telovadnici izvrstilo 67 upokojenk in le 2 upokojenca od 40. do 80. leta starosti. Telovadba je torej skorja izključno domena žensk, tudi letos, ko redno vadi 21 upokojenk.

Seveda se vadba ne začne in konča v telovadnici. Telovadke skrbijo za svoje zdravje tudi

drugace, z udeležbo na izletih in pohodih. Ob začetku in koncu vsakega telovadnega leta pa se zbirajo na družabnih večerih, kjer ne manjka smeha in dobre volje. Tudi to je zdravje!

Petletnico so skupaj proslavile z izletom v Porec in Rovinj. Desetletnico bodo tudi primerno praznovale vendar na pomlad, ko bo vreme bolj naklonjeno. V želji, da bi skupaj praznovali tudi petnajst in dvajsetletnico tega delovanja vabijo vse upokojenke in (kje ste moski?) upokojenke naj se jim pridružijo vsak torek in četrtek ob 14.45 do 15.45.

SKGZ / POKRAJINSKI OBČNI ZBOR

Ob predsedniku tudi nov pokrajinski svet

Objavljamo imena 70 članov tega organa

Kot smo poročali v nedeljo, so člani in delegati na prvem pokrajinskem obnem zboru Slovenske kulturno-gospodarske zveze Gorica izvolili dr. Karla Devetaka za pokrajinskega predsednika zveze. Devetak, ki je doslej že bil član izvršnega odbora zveze, bo sledil dr. Borisu Pericu.

Poleg predsednika so na obnem zboru izvolili tudi 70-clanski pokrajinski svet. Sestavljajo ga: Eliana Bensa, Erik Bensa, Sonja Pahor Bozic, Darko Bratina, Ivan Bratina, Vojko Bratina, Vilma Bregant, Rafko Butkovic, Joze Cej, Aleksander Corva, Miladin Cerne, Karlo Cernic, Zorko Cotar, Aleksandra Devetak, Karlo Devetak, Leo-

Karlo Devetak

pold Devetak, Nada Devetak, Ales Doktoric, Alenka Florenin, Bernard Florenin, Mariza Florenin, Viljem Gergolet, Milan Gravner, Vida Gravner, Ivan Humar, Danjel Jarc, Vlasta Jarc, Damjan Klanjscek, Sonja

Klanjscek, Damjana Kobal, Igor Komel, Nada Komjanc, Edmund Kosuta, Kristina Knez, Zdravko Kustrin, Mario Lavrencic, Borut Leban, Marko Lutman, Vesna Lutman, Diego Marvin, Riccardo Mizerit, Marko Marincic, Rudi Pavsic, Mariza Pelesson, Renza Pelesson, Boris Peric, Igor Petejan, Ivan Petejan, Karlo Primožic, Mirko Primožic, Vid Primožic, Silvan Pittoli, Ivan Plešničar, Igor Princic, Vili Princic, Ivo Rojec, Marko Rojec, Aldo Rupel, Peter Sanzin, Samo Sanzin, Livio Semolic, Albert Sosol, David Sosol, Slavko Tomsic, Elizabeta Tomsic, Mirko Vendramin, Jordan Vizintin, Liljana Vizintin, Zdenko Vogric, Ales Waltritsch.

OBVESTILA

KD SOVODNJE vabi na ogled komedije Branišlava Nušica Clovek na položaju, ki bo v nedeljo, 29. t.m., ob 17 uri v Kulturnem domu v Sovodnjah.

MO KD SOVODNJE vabi na ogled diaprozitivov na temo Potovanje v Ameriko, ki bo jutri ob 20.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah.

SD VELOX prireja jutri ob 19. uri turnir v namiznem tenisu v mali dvorani župnijskega doma A. Gregorcic v Standrežu.

KINO

GORICA VITTORIA Zaprt. Jutri: 20.00-22.00 »Mariti e mogli«. I. Woody Allen, Mia Farrow, Juliette Lewis.

CORSO 17.45- 22.00 »Prosciutto, prosciutto«. Prep. ml. pod 14.letom.

VERDI 20.30 »Putei e putele«, gled. predstava.

TRZIC COMUNALE 20.30 gled. predstava »Una solitudine troppo rumorosa«.

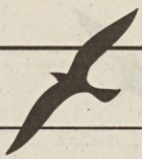
EXCELSIOR 17.30-22.00 »Bocca su bocca«.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI
OBČINSKA LEKARNA V STANDREŽU - ul. S. Michele - tel. 21074.
DEZURNA LEKARNA V TRZICU
ALLA SALUTE - ul. Cosulich 117 - tel. 711315.

POGREBI

Danes ob 11. uri Maura Fonziari vd. Comelli iz splosne bolnišnice na glavni pokopališče, 12.30. Ludmilla Paoletti vd. Cerne iz splosne bolnišnice v cerkev na Rojcah in na glavno pokopališče, 13.15. Anna Picech iz splosne bolnišnice v Krmini.

NOVA GORICA, GORICA / ŠOLSTVO

Je vprašanje ali odteka živa narodova sila ali se Slovenci tako vključujemo v Evropo

Podatek, da se v srednjih šolah s slovenskim in italijanskim učnim jezikom v Gorici šolata dve stotnji slovenskih mladcev in mladenk, ne preseneča. Podobno pot ubirajo tudi drugod. Kaj pravijo sosedje?

To, da se mladina sola, ni nič posebnega. Tudi če se posamezniki solajo v drugi državi, se ne pomeni nič nenavadnega, če pa to počneta dve stotnji mladih, predvsem ob meji živečih, mladenicev in mladenk, je pojav, ce drugega ne vreden vsaj pozornosti širše družbe. Predvsem je bil takšen pojav moteč v prsnjem režimu, saj se zanj odlocali le najbolj pogumni stari in njihovi otroci. Pogledimo si približno ta zanimivi pojav, ki se v zadnjem času siri tudi na Kras in Obalo - tadva gravitirata predvsem na Trzasko - in na Tolminsko, odkoder se je letos vpisala prva generacija slovenskih otrok v poklicne sole v Cedadu. Povsem na mestu je vprašanje, ki se pojavlja ob tem: je to za narod dobro ali ne, mu zaradi tega odteka življenjske sile ali mu ta pojav odpira široko pot v Evropo...

Prvi primeri, ko so se nekateri stari in njihovi otroci iz Nove Gorice odlocili za solanje v Gorici, v Italiji, so se zgodili pred vec kot dvajsetimi leti. Takrat je bilo to pogumno dejanje in teža odlocitev, saj je v tedanjem sistemu veljalo, da je vsakdo, ki je hotel ali poskusal del svojega življenja povezati s tujim (zlasti zapadnim) svetom, veljal za politično sumljivega, ce ze ne kar za sovražnika.

Prvine tedanjih casov in pojmovanj se se zmeraj ohranjajo, toda formalno je sedaj mogoče, da se stari lahko povsem svobodno in samostojno odločajo o tem, kje se bodo solali njihovi otroci. V Novi Gorici tudi ni bila doslej izvedena celovitejša in vsestranska raziskava o tem, zakaj toliko uencev in dijakov obiskuje razne slovenske ali italijanske sole v Gorici. To potrjuje tudi ocena Danila Stekarja, pedagoškega svetovalca za slovenske sole v goriski in v idemski pokrajini. »Nobena analiza ne more odkriti vseh vzrokov. Upravni in družbeni organi so doslej premalo naredili za našo

Danilo Stekar, svetovalec za zamejsko šolstvo

mladez, ki se sola cez mejo. To velja tudi za novogoriške solnike in njihov sindikat.«

Pred navajanjem nekaterih dilem o prihodnosti takega solanja, naj opozorimo na dvojne trditve, oziroma mnenj o posledicah omenjenega solanja v Gorici (posledicno tudi v Trstu). Stevilni posamezniki in organi zatrjujejo, da »Slovenec odteka kri, ker njihovi otroci postajajo del tujega nacionalnega okolja« in da bi takšno solanje morali presojati predvsem z vidika narodovih interesov in teženj. Drugi pa menijo, da je takšna zaskrbljenost za narodove koristi zastarela in nepotrebnost, ker naj bi upoštevali predvsem »dobre posledice vključevanja otrok v sole, ki delujejo v združeni Evropi.«

Kar je v sedanjem trenutku najbolj pomembno, je upadanje evforije. Na zmanjšanje take zavzetosti so vplivale težave v tem solskem letu, ko so italijanske oblasti zavrnile 26 dijakov na Državnem strokovnem zavodu za trgovino Ivan Cankar v Gorici. Pri starih ne le prizadetih otrok je takšna odlocitev, ki ima morda predvsem politično ozadje in razsežnosti, povzročila sok.

MARIJAN DROEBEZ

Za večino odklonjenih otrok so sicer zagotovili dodatni vpis na ekonomsko srednjo solo v Novi Gorici, kjer ze nekaj časa uspešno vpeljujejo alternativne programe oziroma usmeritve, vabljive in obetavne za prihodnost. Pri tem omenjajo zlasti trgovsko akademijo v Novi Gorici (v dveh oddelkih imajo 68 dijakov), kmetijsko solo, lesarsko solo (obe v Novi Gorici) in sivilsko solo v Ajdovscini.

Pri nas torej nastajajo nove možnosti za nadaljevanje solanja, v Gorici pa se pojavljajo različne težave, ki kažejo, da tudi tam solanje ni lahko ali bolj liberalno. Danilo Stekar opozarja, da morajo kandidati za kakšno solo v Gorici opraviti predhodni tudi do šest sprejemnih izpitov, kljub temu pa je osip velik. Tudi zato mnogi mladi Novogorčani ostajajo »na cesti«.

V solskem letu 1991/92 so iz novogoriške občine razne sole v Gorici obiskovali 204 dijaki. Po najnovejših podatkih, ki nam jih je povedal Danilo Stekar, jih je letos 181. Osip je bil torej znaten. Največ (48) jih obiskuje Srednje solo za oblikovanje (sola z italijanskim učnim

jezikom), sledita Državni strokovni zavod za trgovino Ivan Cankar (44) in Državni tehnični zavod Ziga Zois (30) ter Učiteljske Simona

Gregorčica, kjer je 24 novogoriških dijakov.

Ti podatki pa niso popolni, ker moramo upoštevati tudi študente fakultet, ki jih je v Gorici odprla trzaska Univerza. Tam so strogi izpitni kriteriji in zahteve, zato for-

Mejni prehod na Erjavčevi cesti v Novi Gorici: tu vsak dan malo pred osmo in popoldne okoli enih prestopi državno mejo pes, s kolezi ali motorji blizu dve-sto Novogorčanov. Tudi ob sobotah. To so dijaki srednjih sol, ki se solajo skupaj s svojimi italijanskimi sosolci. (Foto: O'Hara)

malnih omejitev pri vpisu ni. Po podatkih fakultete za mednarodne in diplomatske znanosti v Gorici obiskuje to solo pet študentov iz Nove Gorice, oziroma iz Slovenije, Fakulteto za gospodarske operaterje in turistično dejavnost pa deset.

Razmisljanje o solanju mladine iz Nove Gorice, oziroma iz Slovenije v Gorici in drugod po Italiji (Trst, Benetke) zaokrožujemo z nekaterimi mnenji in ocenami. Predsednik sindikata slovenskih sol v Gorici prof. Leopold Devetak z naklonjenostjo podpira dotok dijakov v sole v Gorici »ker tako premoščamo ovire, ki jih povzroča meja.« Nada Pertot iz Gorice meni, da ima problem dijakov iz Slovenije velike in globoke razsežnosti in bi jih morali reševati na najvišjih političnih ravneh. »Magda Drascek iz Nove Gorice poudarja, da o sinu v osnovni soli, ni nikoli slisala drugega kot grajo, sedaj, ko hodi v solo cez mejo, ga tam ne morejo prehaliti.

Solanje cez državno mejo, v drugačnih narodnostnih, političnih in psiholoških okoljih je novost gibanj in odnosov v Evropi. Prav zato menimo, da se proces odpiranja vanjo ne bo ustavil.

SOLKAN / ETNOLOŠKA RAZSTAVA

Škedenjska krušarica in njeno pekarstvo

VOJKO CUDER

Škedenjskim muzejem. Ob pomoči Dušana Jakovina, ravnatelja ske-

denjskega muzeja, sta jo pripravila etnologa Darja Skrt in Boris Blazko.

Kruh. Beseda, ki jo spostljivo izgovarjamo, vsak v svojem jeziku. S kruhom je povezana cela veriga dogodkov, ljudi, ki ga izdelujejo, običajev. Enega takšnih se da od sobote naprej ogledati tudi v Solkanu, v vili Bartolomei, kjer je na ogled etnološka razstava o peki kruha v Škedenju pri Trstu, nekdanji slovenski vasi, danes spojeni z mestom. Škedenjske ženske so doma pekle kruh in ga nosile trzaski gospodi navsezgodaj vsak dan. To so bile »škedenjske krušarice«, gospodinje, ki so tako stoletja dolgo pomagale vzdrževati praviloma številno družino. Razstava Škedenjska krušarica je nastala v sodelovanju med Goriskim in

Odprl jo je dr. Janko Prunk, minister za Slovence po svetu, pokrovitelj pa je bil novogoriško podjetje Pecivo. (Foto: O'Hara)

IZOLA / ZDRAVSTVO

Bolnišnica išče dobrotnike

FRANC ORESNIK

Ali bi izolsko bolnišnico, ki jo zidajo že 19 let, pomagali dograditi dobrotniki? Tisti ki bi jim država sicer pobrala denar za davke, pa bi ga raje namenili za zdravstvo? O tem razmišlja obalni izvršni svet, ker mu manjka 1.715 milijonov tolarjev, za dograditev te že znane stavbe. »Toda počasi«, jih je na seji v četrti posvaril predsednik gradbenega odbora Ciril Koprivc: »najprej se je treba o zamisli pogovoriti z davkarji in videti, kako je izvedljiva.«

Tako smo na seji poslušali bolj ali manj nepokrite želje in nacrte za naslednja leta. Republika naj bi v prihodnjem letu nakazala 250 milijonov

tolarjev, tri obalne občine 95, od prodanih stavb in zemlisc pa naj bi bolnišnica dobila še 215 milijonov. Ampak spet naj bi. Kajti nekdanjo piransko bolnišnico prodajajo že od leta 1987. A tolarjev ni se od nikoder. Če bo iz obalnih nacrto kaj kruha in ce bodo enako, kot naj bi bili tudi leta 1993, uspešni tudi se nadaljni dve leti, potem bodo cez tri leta primorske matere na vrhu izolskega hriba ze rojevale nove državljane in jih bodo, matere in otroke namrec, v ginekološkem in otroškem oddelku ze tudi zdravili. Vendar, vse spet ni tako v zraku,

kot bi se morda komu zdelo, kajti novi prizidek bolnišnice (z 9.285 kvadratnimi metri) ze dobiva streho, denar za to - menda 30 milijonov tolarjev - pa je ze skoraj na poti iz Ljubljane. Otipljive stvari pa pod rokami Stavbenikovih zidarjev rastejo tudi poleg tega, na istem gradbišču. Od oktobra namrec pospešeno gradijo novo transfuzijsko postajo. Gradbeno obrtniska dela bodo vredna 40 milijonov tolarjev in 70 odstotkov so jih ze plačali. O italijanski ponudbi, da bi obstoječe prostore bolnišnice preuredili in vanje preselili se porodnišnico in ostale oddelke, pa na seji niso povedali nicesar.

TREBENČE PRI CERKNEM /

Suša jih več ne bo pestila, sami si bodo zgradili vodni zbiralnik

Vascanom Trebenč pri Cerknem ze nekaj let v sušnih obdobjih primanjkuje pitne vode. Zato so se odlocili, da ob sedanjem vodnem zajetju zgradijo nov stokubični vodni zbiralnik, ki bo tudi v naslednjih letih zadoscal za vse potrebe tega kraja, v katerem je 22 domacij. Večino potrebnih sredstev so zbrali sami, denarno pomoč pa sta prispevala tudi podjetje ETA iz Cerknega in zavarovalnica Triglav. Tudi vsa gradbena dela bodo vasčani opravili sami, ob strokovni

pomoči gradbenika, Janeza Dolenca. Takšna je nanapisana resnica:

Pomagaj si sam... Na sliki: začetek gradnje. (Foto: Roman Bric)

NOVICE

Sežanski žur-SDSS

Po otroškem živ zavru pred sezanskim kulturnim domom, v katerem so najmlajše razveselili kantavtorica Mateja Koleznik, zonglerja in mazoretke iz Povirja, je SDSS predstavila tudi svoje kandidate za državni zbor in državni svet. Gostje okrogle mize, ki jo je vodila Misa Molk, so bili Jože Pučnik, Janez Jansa in predsedniški kandidat France Tomsic. Pučnik je poudaril, da njihova stranka, ki je nastala v začetku 1989, gradi na izkušnjah socialdemokratskih strank Evrope, hkrati pa vnosa specifične probleme Slovenije, med katerimi bodo v prihodnje namenili največ pozornosti reformaciji gospodarskega sistema, spremembam bančnega sistema in pravni državi. Brezposlenost bodo razreševali z večjimi vlaganji v infrastrukturo, je dejal Tomsic. Predstavila sta se tudi domaćina Darji Cotic in Marino Kontelj, kandidata za državni zbor in državni svet. Srečanje se je zaključilo z oddajo, ki jo je vodil Saso Hribar z radia GA-GA. (OKS)

O zdravstvenem zavarovanju po novem

Datum 1.januar 1993, ko stopi v veljavo nova, prostovoljna oblika zdravstvenega zavarovanja, se naglo bliza. Kljub temu je med ljudmi - zlasti med upokojevc - se veliko nejasnosti, neznanja in povsem odprtih vprašanj. Da bi jih odstranili, prireja novogoriški občinski odbor LDS javno tribuno o prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju, in sicer danes, v torek, 24. novembra, ob 17. uri v veliki sejni dvorani na Kidricevi ulici št. 9. O položaju upokojevc na novem sistemu zdravstvenega zavarovanja bosta govorila Slavko Grčar, preds. komisije za zdravstvo pri koordinaciji organizacij in strank upokojevc, in Boris Berce, član glavnega odbora Sivih panterjev. (VC)

Prekmurci med Tolminci

V soboto, 21. decembra, so v tolminski knjižnici Cirila Kosmača, priredili pravi Prekmurški večer. Ta od tolminske precej oddaljena slovenska pokrajina se je predstavila z razstavo slik dveh akademskih slikarjev - Sandija Cerveka in Marjana Gumilarja. Predstavil ju je Janez Balazic. Kulturni večer je s koncertom popestril glasbenik Brane Drvaric. (VC)

Gospodarski razvoj in socialna varnost sta povezana

Z uspešnim nastopom Združene liste imajo upokojeanci možnost biti neposredno zastopani v parlamentu, je poudaril predsednik demokratske stranke upokojevc Drago Lipič na javni tribuni v Ajdovscini, ko je govoril o življenjskih razmerah upokojevc in o perspektivah za njegovo izboljšanje. Zaradi tega stranka tudi sodeluje z združeno listo. Kandidat za državni zbor v ajdovskem volilnem okraju Jože Krecić je poudaril, da je potrebno gospodarstvu omogočiti, da zaduha - tako bo lahko začelo odpirati nova delovna mesta namesto zapirati dosedanja. Ena tovrstnih naložb je naložba v Mlinotestu. V sredo ob 15. uri pa bo Združena lista v srednjesolskem centru v Ajdovscini organizirala javno tribuno na temo: Borci so postavljali temelje slovenske države. Gostja tribune bo ministrica za borce in vojaške invalide Anka Osterman. (AL)

Peterle med Kanalci

Slovenski kršćanski demokrati so imeli popoldne predvolilno srečanje v Kanalu. Na trgu svobode se je zbralo nekaj sto Kanalcev in prisluhnilo obljubam svojih kandidatov v državni zbor in svet. Uvodoma pa je govoril šef stranke Lojze Petrele. Kanalce je opozoril, da Miklavž ne bo sam nosil in da bo treba na volisce, ter priznal, da jim manjka se pet odstotkov glasov, čeprav ni povedal, do česa. V mnogo umirjenem razmišljanju od dosedanjih je Peterle poudaril, da bodo kršćanski demokrati na teh volitvah najmočnejša stranka, da pa bodo za preobrat slovenskega gospodarstva potrebovali dva mandata. (TD)

Prednost domačinom pred tujci?

Na povabilo budanjskega sveta krajevne skupnosti, da se stranke in kandidati predstavijo tamkajšnjim volilcem, so se odzvali le kandidati socialistov, slovenske ljudske stranke in demokratov. Kandidati za državni zbor Božidar Ursic (demokrati), Branko Tomazic (SLS) in Marjan Gigoj (SSS) so volilcem razložili, kaj nameravajo storiti, ce pridejo v parlament. Branko Tomazic je predvsem poudaril pomen razvitega podeželja, Božidar Ursic je izpostavil pomen zmanjševanja stroškov države, ki mora biti davkoplacevalcem razvidno, medtem ko je Marjan Gigoj opozoril na dejstvo, da so predvsem ajdovska podjetja pustila na jugu velikansko premoženje, predlagal pa je oblikovanje regije Vipavska dolina v odgovor republikanskemu centralizmu. (AL)

O položaju zamejskih Slovencev

SKD iz Nove Gorice pripravljajo jutri (v sredo, 25. novembra) ob 18. uri v dvorani Zavarovalnice Triglav v Novi Gorici pogovor o položaju Slovencev v zamejstvu. Udeležili se ga bodo tudi predstavniki zamejcev iz Italije. V cetrtek, 26. novembra, ob 18. uri pa bodo v Gradu na Dobrovem pripravili javno srečanje z rektorjem dunajske akademije za vino Villibaldom Ballanjukom. Spregovoril bo o trgu z vinom v sosednji Avstriji in v drugih evropskih deželah ter o možnostih za prodajo brislih vin. Zbranim udeležencem se bodo predstavili tudi strankini kandidati za DZ in DS.

»Kako, da nam naši nočejo vrniti tistega, kar je naše, skupno, če so nam tuji kratili pravico ...«

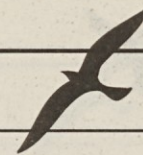
VOJKO CUDER

organizacija, ki se poteguje predvsem zato, da se v zakon vnese tudi določba o pravicnem vračanju takšne skupne posesti vasem oziroma krajem.

Kot pravi predsednik te Zveze Rudi Simac, upokojeni diplomirani ekonomist iz Nove Gorice, je k Zvezi pristopilo že 160 slovenskih vasi. Zaradi boljše dela in predvsem zaradi poznavanja posameznih situacij so po posameznih občinah ustanovljeni

občinski odbori, ki zbirajo dokumentacijo. Takih odborov je največ na Primorskem.

Zakaj je prav na Primorskem toliko težav? Simac vidi razloge v zgodovinskih okoliščinah. Zakonodajna regulativa, ki je bila sprejeta leta 1848 (nejevolniški patent) in leta 1883 (patent o ukinitvi tlačanskih bremen) se je na Primorskem uresnila sele 1913. leta. Naslednje leto se je začela prva svetovna vojna, katere posledice je bila, da je z rapalsko pogodbo Primorska prišla pod jurisdikcijo italijanske kraljevine, ki je leta 1924 vso srenjsko lastnino spremenila v občinsko, torej državno lastnino. Po priključitvi k Jugoslaviji (1947) se je položaj srenjske posesti ni več spreminjal. Z novimi razmerami se je zopet prebudilo upanje, da se bodo stare krivice le poravnale in da se breginjski kmet (ne samo oni), katerega besede smo si izposodili za naslov, ne bo več spraveval: »kako da nam naši nočejo vrniti?«

Denarni trg

JANEZ SAJE

Medbanci denarni trg je v preteklem tednu deloval v pogojih relativno ugodne likvidnosti večine bank, posledica tega pa je bilo nadaljnje zniževanje medbancnih obrestnih mer. Le-te so se gibale med R + 12 in R + 17 odstotki letno, v posameznih primerih pa so se spustile celo nižje. Tudi povprečna ponderirana obrestna mera bank Ljubljanske banke se je sredi tedna spustila pod R + 17 odstotkov letno, kar je najnižja raven v drugi polovici letosnjega leta.

Z izračunavanjem povprečnih ponderiranih obrestnih mer na medbancnem denarnem trgu pa je začela tudi banka Slovenije. Izračunane povprečne obrestne mere bodo imele za osnovo na tekoči dan odobrene likvidnostne kredite vseh slovenskih bank, kar v primerjavi z obrestno mero trga LB, ki je izračunana na podlagi portfelja vseh likvidnostnih kreditov, pomeni nekoliko drugačno metodologijo. Medbancne obrestne mere naj bi se tudi javno objavljale, posebej pa se bo izračunavalo ponde-

rirano povprečje za likvidnostne kredite, ki bodo odobreni v času večernega trga (nacionalna »cez noč«) in za kredite, ki bodo odobreni med delovnim dnevnom (običajno za daljši rok).

Prve izračunane obrestne mere celotnega bančnega sistema so pokazale, da so obrestne mere pri bankah izven »skupine« LB res precej nižje, saj se povprečja za bančni sistem gibajo med R + 16,0 in R + 16,3 odstotka letno.

Pri tečajih bank za odkup in prodajo deviz od podjetij tudi v preteklem tednu ni prišlo do bistvenih sprememb, saj Banka Slovenije pri dnevnih ponudbah za odkup deviz od bank ostaja pri »fiksiranem« tečaju, banke pa licitirajo odstotek odkupa deviznih prilivov od podjetij. Tečaj, ki bi se v trenutnih pogojih utegnil tudi znižati, se naprej »vzdržuje« ponudba za pridobitev (ugodnih) lombardnih kreditov, pri katerih je za crpanje kredita pogoj, da ima banka odkupni »podjetniški« tečaj v višini 61.06 tolarja za 1 DEM.

NOVICE

Računalniško srečanje INFOS 92

LJUBLJANA - Moto letosnjega računalniškega srečanja INFOS 92, ki se začel danes v CD v Ljubljani, je Računalništvo, sestavina sodobne družbe. Z letošnjo prireditvijo želijo organizatorji opozoriti predvsem na to, da računalništvo ni namenjeno zgolj ozkim strokovnim krogom, ampak je lahko marsikomu koristen in nujno potreben pripomoček. Na računalniškem srečanju se bo predstavilo 67 večjih in manjših razstavljalcev iz vse Slovenije in iz tujine.

Organizatorjem se je posrečilo pritegniti k sodelovanju bistveno več razstavljalcev kot v prejšnjih letih, močno pa bo zastopana tudi slovenska državna uprava (zavod za statistiko, ministrstvo za notranje zadeve itd.), (M. C.)

Mednarodna konferenca o strategiji razvoja turizma

BLED - V četrtek se bo v Vili Bled pričela dvodnevna mednarodna konferenca o strategiji razvoja slovenskega turizma, ki se je bodo med drugimi udeležili tudi številni mednarodni strokovnjaki za omenjeno področje. Namenjena bo predvsem predstavitvi nove strategije in pogledom nanjo ter internacionalizaciji slovenskega turizma, je na novinarski konferenci povedal minister za turizem Janez Sirše. Program konference obsega različna predavanja o gospodarskih vidikih turizma, o trendih razvoja turizma in instrumentih njegovega pospeševanja, o vlogi prostora in okolja za razvoj turizma ter o konkretnih načinih oblikovanja turističnih programov. (N. P.)

Petnajst let uspešnega dela

LJUBLJANA - Center za zunanjo trgovino pri GZS, ki ima svoj sedež v zgradbišču Radenci, bo v četrtek, 27. novembra praznoval 15 obletnico svojega delovanja. Center skrbi za izobraževanje kadrov in uspešen nastop slovenskega gospodarstva na tujih trgih, kakor tudi za hitrejši razvoj znanja v mednarodni menjavi. Ob 15 obletnici delovanja pripravlja center zanimiv seminar o menedžmentu kadrov in zunanjetrgovinskem izobraževanju. (STA)

MENJALNICA HIDA

Pokrita tržnica Ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANK, KRONE, FUNTE IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVAŠKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

upimo

menjalnice

Ljubljana, Subičeva 1, Tel. 061 212 073,

od 8.30 do 18. ure

Sežana, Euroservis, tel. 067 31230

SLOVENIJA / VPRAŠANJE PREVISOKIH PLAČ Z EKONOMSKEGA STALIŠČA

Rešitev pred volitvami je iluzija, saj so moči usmerjene drugam

Slovenske plače so v primerjavi z ustvarjenim družbenim proizvodom previsoke

ALENKA L. JAKOMIN

V ekonomskih, vladnih in delno tudi v mednarodnih krogih se že kar nekaj časa javno in manj javno razmišlja o tem, da je povprečna slovenska plača previsoka. Po zadnjih podatkih naj bi povprečna

izvod je v primerjavi s povprečno plačo preskromen. Tudi v primerjavi z inflacijo plače v Sloveniji že celo leto narasčajo.

Vsi vladni ukrepi na tem področju niso bili povsem posrečeni.

Finančni minister Mitja Gaspari (Foto: S. Živilović/TRIO)

neto plača znašala nekaj več kot 600 nemških mark, kar je po mnenju mnogih ekonomistov previsok znesek.

Član sveta Banke Slovenije in profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani Ivan Ribnikar pravi, da je od nominalnih plač in javnih financ odvisna tudi inflacija.

Po njegovem mnenju bi morali nominalni dvig plač preprečiti, da bi imela protinflacijska politika manj negativnih učinkov na proizvodnjo. Plače bi morala država kontrolirati, pravi Ribnikar, jih držati v rokah in hkrati dopuščati realno razvrednotenje, pri čemer bi morali nujno doseči socialni pakt. In prav to je težko doseči. Nihče si pred volitvami o tem ne upa govoriti.

Kdorkoli bi sestavil vlado, se bo najprej soočil s previsokimi plačami, kar pomeni, da bo moral spregovoriti drugače. Ne bi bil rad v kozi tistega, ki bo moral po volitvah obrniti ploščo, se nasmija profesor Ivan Ribnikar. Po volitvah bo treba nehati govoriti o zgodbi o uspehu in ljudem natočiti čistega vina. Do pravega uspeha namreč vodi še dolga pot, se zaključuje.

Gledano s strogega ekonomskega zornega kota so seveda te ugotovitve popolnoma pravilne, saj ustvarimo premalo, ali drugače, slovenski družbeni pro-

Spomnimo se na primer, kaj se je maja dogajalo s plačami v javnem sektorju.

Ce bi vlada nadaljevala s svojo politiko nadziranja plač v monopolnih podjetjih, kot pravijo njeni predstavniki, bi se morali rezultati kaj kmalu tudi poznati. Vendar pa se plače zamrznejo takrat, kadar vsi kazalci podivjajo. Ukrepi ima za prebivalce tudi demonstracijski učinek, saj po mnenju nekaterih jemljejo vlado mnogo resneje. Tako prva kot druga vlada te volje nista pokazali. Vendar je res to, da mora vlada, preden izvede tak ukrep, sedeti precej trdno v sedlu.

Izkušnje kažejo, da zamrzitev plač ni imela nikoli ugodnih posledic. Do takrat namreč, ko je treba plače odmrzniti, nam učinki tega ukrepa niso znani.

Kaj storiti za rešitev tega problema? Možno in potrebno je vztrajati na začeti stabilizaciji cen in se izogibati političnemu taktiziranju.

Drugi spet razmišljajo drugače. Janez Umek, pomočnik direktorja Petrol-Tgovina, pravi, da so pri nas plače politični in ne ekonomski problem. »Ce podjetje dobro posluje, potem naj deli tudi dobre plače. Nam nekateri očitajo, da smo monopolisti, to pa ni res. Tudi na tem področju se počasi začne konkurenca. Poleg tega pa ceno v trgo-

vini z naftnimi derivati doloca država,« zagotavlja Umek in dodaja, da nihče od tistih, ki Petrolu ocitajo previsoke plače, ne pomisli na to, da je v teh plačah 8 do 10 odstotkov nočnega dela.

Vse skupaj spominja na začarani krog, ki mu ni videti konca. Plače in socialna izplačila silijo podjetja v zmanjševanje zaposlenosti in proizvodnje. Tudi če pogledamo skupno vsoto izplačanih plač, vidimo, da se je septembra povečala za 2,7 odstotka, v letu dni pa za 202 odstotka ali realno za 3,8 odstotka.

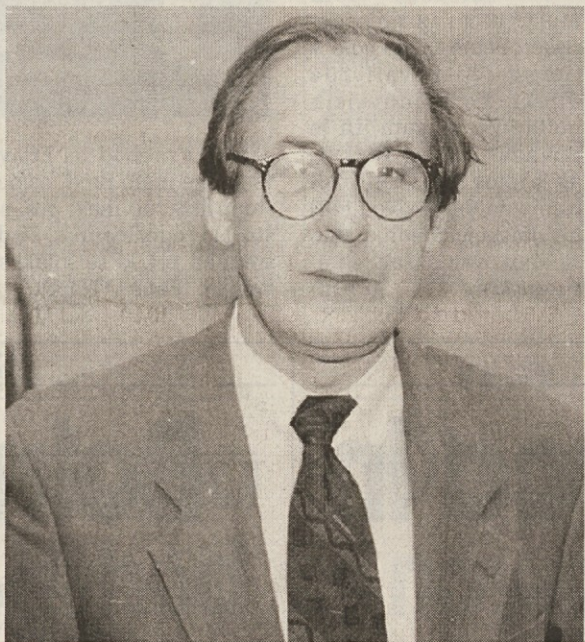
Ekonomski institut pravne fakultete v Ljubljani ugotavlja, da realno povečevanje plač v gospodarstvu, negospodarstvu in njihova povezanost s socialnimi izplačili, praktično nima več izhoda.

Tudi finančni mini-

je njihove osebne dohodke treba vezati na tiste v gospodarstvu. Nihče pa se ne vpraša, ali padanje zaposlenosti v gospodarstvu lahko dovoljuje poveževanje osebnih dohodkov na področjih, kjer zaposlenost ne pada, ugotavlja finančni minister.

V nekaterih delih, na primer v državni upravi, se zaposlenost celo povečuje. Vse to povzroča, da realna rast izničuje napore na področju ekonomske politike. »Tu mislim na ugodnejši tečaj za izvoznike, manjše stroške obresti in nekatere davčne olajšave, ki se očitno pretakajo v izplačilo osebnih dohodkov in s tem izničujejo osnovni smisel omejenih ukrepov,« se razlaga Mitja Gaspari.

Z ekonomskega vidika je torej povprečna slovenska plača previsoka. Vendar mnogi

Profesor Ivan Ribnikar (Foto: Ales Pavletič/TRIO)

ster Mitja Gaspari, ki je med prvimi začel javno kritizirati rast povprečne slovenske plače meni, da je rast plač, glede na produktivnost v gospodarstvu, nerealna in ne more več dolgo vzdržati. Plače rastejo prehitro glede na dejansko zmoglost gospodarstva, pravi minister Gaspari, in za to nasteva kar nekaj razlogov.

Ljudje si v pričakovanju privatizacije in v odsotnosti pravih lastnikov podjetij preprosto izplačujejo več, kot bi si lahko glede na rezultate poslovanja. Sindikati menijo, da je to edini način za obrambo interesov svojih članov - v negospodarstvu je to neka inercija, ki vlada na tem področju - in da

opozarjajo, da je ta znesek prenizek za normalno preživetje, s čimer pa se minister Gaspari ne strinja.

Ta zgodba, da ni nikoli dovolj denarja za normalno preživetje, se ponavlja vedno znova, se razburja minister Gaspari in pri tem misli na svojo ekonomijo, ki jo prevec zanemarjamo in na račun katere marsikdo služi. Zal ni nikjer ovrednotena.

Konec koncev imajo ljudje zelo visok socialni standard, socialno, zdravstveno, pokojninsko zavarovanje, se ugotavlja Gaspari, pri tem pa dodaja, da socialno ogroženi dobivajo različne oblike dodatkov. »Moram reci, da te zgodbe ne razumem. Ne

trdim, da določen sloj ljudi ne živi slabo in da je razlika v življenjskem standardu vedno večja, vendar se je večina ljudi odločila za kapitalistično gospodarstvo že na volitvah.

In za tako gospodarstvo so značilne tudi socialne razlike. Zdaj je prepozno govoriti, da to nikamor ne pelje,« pravi Gaspari.

Na vprašanje, kaj bi lahko naredili za zaježitev plač, Gaspari odgovarja: »Nekatere prispevne stopnje in davke bi morali zmanjšati. Tiste za zdravstveno oziroma pokojninsko zavarovanje ali tiste, ki se v proračunu zbirajo za socialno mrežo in zmanjšati davek na dohodnino.

Vendar, ce bi to storili, bi bil vedno nekdo prizadet. Realne možnosti za zniževanje obremenitve ne vidim, razen da plače ustrezno prilagodimo.«

Podobno razmišlja tudi predsednik skupščinskega kreditno-monetarnega odbora Janko Dezelak, ki pravi, da bi morali znižati raven plač, saj v Sloveniji kratkoročno ne moremo pričakovati večjih tujih vlaganj, ki bi istocasno pomenila tudi nove investicije, ki naj bi oživele gospodarsko rast in s tem povečale družbeni proizvod, v katerem se zdaj delez javne porabe vedno bolj veča. V vrsti slovenskih podjetij oziroma panog bi morali priznati latentno brezposelnost kot dejansko brezposelnost. Bolje bi bilo, da bi te ljudi prepustili državi socialni mreži, razmišlja Dezelak, kot da

Ministrica za delo Jožica Puhar (Foto: S. Živilović/TRIO)

jih kot nezaposlene vzdržujejo v podjetjih, kjer znižujejo produktivnost. Za kratkoročno rešitev tega problema pa je treba nujno skleniti socialni mir oziroma vsesplošen družbeni konsenz, ki bi ga morala vlada cimprej doseči, dodaja Dezelak.

Do te ekonomske neustrezne rasti plač je prišlo konec februarja, po prenehanju interventnega zakona. »To smo pričakovali, vendar pa ta rast ni bila v skladu z naraščanjem družbenega proizvoda in dinamiko industrijske proizvodnje,« pojasnjuje ministrica za delo Jožica Puhar. Drugo vprašanje pa je, ali je bila rast upravičena z vidika rasti življenjskih stroškov, nadaljuje Puharjeva, ki meni, da je problematika plač ujeta v past življenjskih stro-

kov na eni strani in rast družbenega proizvoda na drugi.

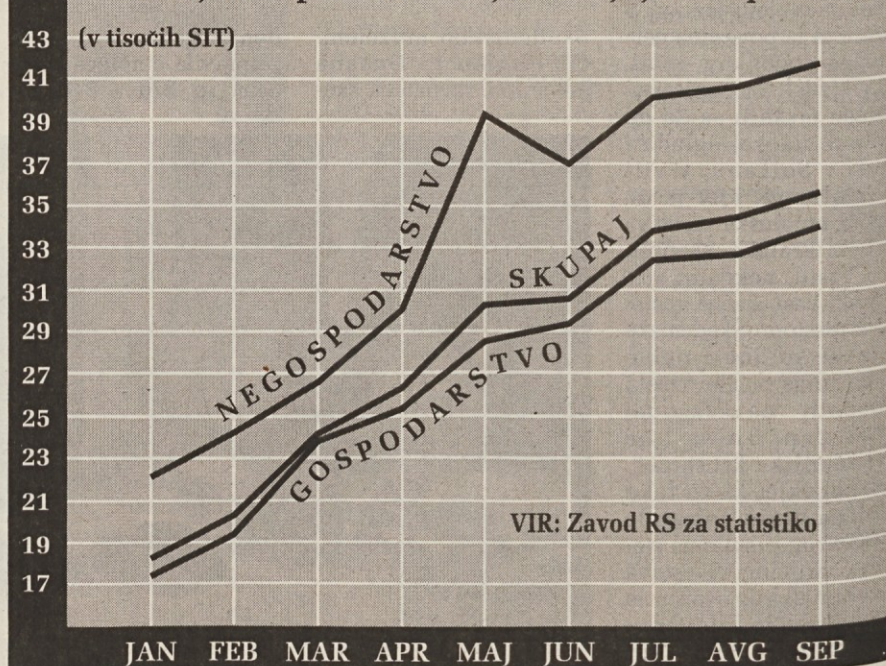
Kratkoročna rešitev za dosego ustrezne povprečne plače torej obstaja.

Doseči bi morali družbeni konsenz, ustrezen dogovor med sindikati, vlado, vodstvi podjetij oziroma Gospodarsko zbornico.

Pogajanja med vlado in sindikalnimi vodstvi, ki trenutno mirujejo, bi morda lahko pripeljala do ustreznih rešitev, vprašanje pa je, ce bi se z njimi strinjalo sindikalno zaledje. Toda iluzorno je pričakovati rešitve pred volitvami, saj so moči pogajalcev trenutno usmerjene drugam.

To pa pomeni, da se bo krog pritiskov se lep čas nadaljeval, problematika plač pa bo ostala nerazrešena.

Gibanje neto plač v Sloveniji, obdobje jan. - sep. 1992

ITALIJA / PO PODATKIH DRŽAVNEGA STATISTIČNEGA ZAVODA ISTAT ZA OSEM VZORČNIH MEST

Po štirih letih naj bi italijanska tendenčna inflacijska stopnja v novembru padla pod pet odstotkov K ohlajanju inflacije prispevata predvsem upadanje povpraševanja in industrijske proizvodnje

VLASTA BERNARD

TRST - Prvic po starih letih je inflacijska stopnja v Italiji padla pod pet odstotkov: podatki mesečne projekcije na vzorcu osmih mest, ki jih je včeraj objavil državni statistični zavod Istat namreč kažejo, da so se v novembru osnovni življenjski stroški glede na pretekli oktober povisali le za okrog 0,6 odstotka. Če bodo dokončni podatki ob koncu meseca ta trend potrdili, bo tendenčna letna inflacijska stopnja upadla na 4,9 ali celo na 4,8 odstotka, kar je najnižja raven, ki so jo v

Italiji zabeležili od oktobra 1988.

Med osmimi vzorčnimi mesti - to so Bologna, Genova, Milan, Neapelj, Palermo, Turin, Trst in Benetke - je najmanjši novembrski porast življenjskih stroškov doživela Genova (0,2 odst.), ki ji na repu lestvice dela družbo tudi Trst (0,3 odst.), medtem ko najdemo na celu najjužnejše vzorčno mesto Palermo (0,7), takoj za njim pa Neapelj, Milan in Benetke (0,6 odst.). K ohlajanju inflacije so v veliki meri prispevali sorazmerno stabilni

stroški za prehrano, ki so se npr. v Bologni in Benetkah celo znižali. Pri obleki in obutvi je bilo zaznati še nekaj zapoznelih prilagoditev cen zahtevam dražje zimske sezone, medtem ko so se obcutneje povečali izdatki za energijo, kar gre izključno na račun nedavnih podražitev goriv za ogrevanje. Vec je bilo novembra treba odšteti tudi za nakup trajnejših gospodinjinskih dobrin, kot npr. pohištva in gospodinj-

skih strojev, ki jih zavod Istat pri svojih projekcijah sicer upošteva samo vsake tri mesece. Večina ostalih poglavij, ki sestavljajo statistični inflacijski »paket« ni doživela večjih variacij, z izjemo izdatkov za osebni prevoz (bencin, avtomobilska popravila ipd.) in komunikacije, ki so nekoliko nad splošnim indeksom.

Na prvi pogled je odločno ohlajanje italijanske inflacije nedvomno pozitiven eko-

nomski kazalec, ki med drugim prispeva k večji kompetitivnosti nacionalnega gospodarstva, a je hkrati tudi indikator recesijskega procesa v teku, ki ga poleg skoraj ohromelega tržnega povpraševanja dokazuje tudi postopno, a nezadržno upadanje industrijske proizvodnje. Psiholoških učinkov oktobrske devaluacije lire praktično res ni bilo, vendar predvsem na račun sibičnosti povpraševanja in pritiska, ki ga vlada s

kontrolnimi mehanizmi izvaja na stanovske organizacije trgovcev, obrtnikov in nekaterih drugih storitvenih panog. Pac pa je bojazen zaznati v pričakovanih za naslednje mesece, ko se bo na cene na drobno zvrnila teža podražitev nafnih proizvodov in krepitve vrednosti ameriškega dolarja.

Rimska vlada je ob najnovejših podatkih o tendenčnem gibanju inflacije vsekakor optimistična in se bolj prepričana v svoj cilj, po katerem bi morala inflacijska stopnja pred kon-

cem leta 1994 pristati pri 2,5 odstotka. Toda za dosego tega cilja bo treba zagristi v kisljabolko odpravljanja tako imenovanih strukturnih ovir, ki so v zadnjih treh letih blokirale mehanizem gospodarske rasti. Danes je namreč Italija še vedno bolnik, kar bo ostala tako dolgo, dokler bo njeno notranje zadolževanje raslo hitreje kot nacionalni dohodek. Prve znake spreminjanja te tendence pa Amatovala z optimizmom napoveduje že za prihodnje leto.

MENJALNIŠKI TEČAJI

23. NOVEMBRA 1992

	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LTL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
menjalnica	61,45	62,00	8,63	8,76	7,09	7,18
A Banka						
Akont no.1	61,00	62,00	8,65	8,85	6,95	7,20
AMTK plus	61,65	62,25	8,65	8,95	7,00	7,20
Avtohiša Ljubljana*	61,50	62,20	8,69	8,95	7,15	7,32
Banka Vipa, Nova Gorica	61,63	62,27	8,70	8,79	7,12	7,18
Banka Zasavje	61,30	62,50	8,71	8,88	6,90	7,40
Bobr Trzin	61,60	62,00	8,70	8,85	7,00	7,20
Bobr Fuzine	61,60	62,00	8,70	8,85	7,00	7,20
Brdar Koper	61,32	62,18	8,55	8,80	7,08	7,18
BTC d.d. Ljubljana	61,50	62,40	8,60	8,85	7,00	7,30
Burin*	61,60	62,10	8,55	8,83	7,00	7,30
Come 2 Us*	61,50	62,10	8,65	8,80	7,00	7,25
Creditanstalt Nova Banka	61,20	61,80	8,60	8,80	7,00	7,30
Dolenjska banka	61,00	62,30	8,55	8,81	7,00	7,25
Dom na trgu	61,75	62,00	8,72	8,79	7,10	7,22
Dom - Kaffe*	61,70	62,00	8,75	8,82	7,15	7,25
Emona globtour	60,50	62,00	8,55	8,81	6,89	7,17
Eros Ljubljana*	61,50	62,00	8,65	8,85	6,80	7,20
Eros Kranj*	61,50	62,20	8,65	8,85	6,80	7,20
Eurotours International*	61,30	62,30	8,50	8,80	6,95	7,20
Feniks d.o.o. Portorož*	61,70	62,00	8,60	8,80	7,14	7,16
Fiba	61,52	62,29	8,54	8,78	7,11	7,21
Golfturist	61,30	62,20	8,60	8,86	7,00	7,20
Hida	61,75	61,95	8,70	8,80	7,05	7,23
Hipo Domžale*	61,55	62,00	8,70	8,85	7,10	7,30
Hipotekarska banka Koper	61,50	62,60	8,60	8,80	7,10	7,20
Hram Rožice	61,80	62,00	8,60	8,90	7,00	7,50
Hranilno kreditna služba	61,40	61,98	8,58	8,79	7,12	7,22
Ilirika Ilirska Bistrica	61,40	62,75	8,40	8,84	7,00	7,20
Ilirika Slovenj Gradec	61,75	61,95	8,68	8,76	7,10	7,16
Ilirika Postojna	61,70	62,10	8,60	8,83	7,16	7,20
Italdesign*	61,70	62,50	8,67	8,77	7,13	7,23
Klub Slovenijales	61,60	62,20	8,70	8,90	7,10	7,30
Komercialna banka Triglav d.d.	61,38	62,85	8,63	8,93	7,09	7,34
Kompas Hertz Bled*	61,60	62,00	8,70	8,80	7,00	7,20
Kompas Hertz Idrija*	61,80	62,80	8,60	8,80	7,10	7,25
Kompas Velenje*	61,40	61,80	8,65	8,80	7,00	7,20
Kompas Hertz Celje*	61,80	62,10	8,65	8,80	7,00	7,20
Kompas Hertz Krško*	61,50	62,00	8,60	8,80	7,00	7,20
Kompas Hertz Tolmin*	61,80	62,80	8,60	8,80	7,10	7,25
Kompas Hertz Novo Mesto*	61,50	62,00	8,60	8,80	7,00	7,20
Kompas Holidays	61,40	62,10	8,60	8,80	7,05	7,30
Kompas Fintrade	61,30	62,00	8,67	8,80	7,10	7,29
Kreditna banka Maribor d.d.*	61,05	62,20	8,65	8,80	6,70	7,30
Libertas Koper*	61,50	62,00	8,65	8,78	7,12	7,20
Ljubljanska banka d.d.	60,50	62,00	8,55	8,81	6,89	7,20
MA	61,60	62,20	8,65	8,85	7,05	7,35
Media*	61,70	62,20	8,65	8,80	7,00	7,20
Mercator Turist	61,50	62,20	8,55	8,80	6,95	7,25
Otok Bled	61,50	62,11	8,70	8,79	7,15	7,25
Petrol*	61,80	62,10	8,65	8,80	7,05	7,20
Petrol TOE Kranj	61,70	62,20	8,70	8,85	7,05	7,20
Plonir Avtohiša Novo Mesto	61,35	62,05	8,70	8,80	7,00	7,25
Poštna banka Slovenije*	61,00	61,99	8,45	8,79	6,71	7,15
Publikum Ljubljana	61,65	62,05	8,60	8,82	7,11	7,25
Publikum Kranj	61,65	62,29	8,70	8,85	7,00	7,19
Publikum Maribor	61,50	62,09	8,70	8,79	7,04	7,17
Publikum Piran	61,80	62,60	8,60	8,80	7,05	7,20
Publikum Celje	61,50	61,95	8,64	8,79	6,95	7,19
Publikum Dobova	61,50	62,40	8,61	8,93	7,01	7,31
Publikum Krško	61,50	62,40	8,61	8,93	7,01	7,31
Publikum Metlika	61,60	62,10	8,60	8,80	7,00	7,20
Publikum Mozirje	61,50	62,19	8,60	8,80	6,90	7,25
Publikum Novo Mesto	61,55	62,10	8,50	8,80	6,95	7,20
Publikum Sentilj	61,50	62,09	8,70	8,79	7,04	7,17
Publikum Sentjur pri Celju	61,60	62,09	8,65	8,80	6,20	7,00
Publikum Trebnje	61,20	62,49	8,55	8,85	6,85	7,19
Publikum Zalec	61,60	62,19	8,60	8,78	6,95	7,15
Publikum Sevnica	61,50	62,60	8,55	8,85	6,85	7,19
Roja	61,70	62,00	8,70	8,80	7,14	7,25
SKB banka d.d. Ljubljana*	61,77	62,35	8,77	8,86	7,22	7,25
Simotisk*	61,60	62,10	8,65	8,80	7,00	7,20
Slovenska investicijska banka*	61,40	62,15	8,45	8,80	6,78	7,19
Slovenijaturist Ljubljana	61,65	61,98	8,71	8,79	7,12	7,19
SKB	61,40	61,98	8,58	8,79	7,12	7,22
Sonce	61,50	62,00	8,65	8,80	6,90	7,25
St. hranilnica in posojilnica	61,50	62,00	8,70	8,80	7,10	7,20
Splošna banka Koper*	61,33	62,80	8,39	8,84	6,83	7,13
Splošna banka Celje	61,30	62,00	8,70	8,82	6,92	7,25
Stajerska banka obri in podj.	61,65	62,00	8,70	8,80	6,90	7,30
Slovenijaturist zel. post. Maribor	61,40	62,50	8,70	8,82	6,80	7,20
Tartarus Postojna	61,44	62,60	8,41	8,82	6,91	7,18
Tentours Domžale	61,55	62,10	8,65	8,85	7,10	7,35
Tourist service Portorož	61,50	62,25	8,55	8,72	7,07	7,19
TORI	61,60	62,00	8,70	8,85	7,00	7,30
Trias*	61,60	62,20	8,70	8,80	7,10	7,25
Upimo	61,75	61,95	8,73	8,79	7,05	7,12
Tečaj velja danes: *						

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 228 z dne 23. novembra 1992 — Tečaji veljajo od 24.11.1992 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	65,8649	66,0631	66,2613
Avstrija	040	šiling	100	850,3212	852,8798	855,4384
Belgija	056	frank	100	290,6191	291,4936	292,3681
Kanada	124	dolar	1	74,5811	74,8055	75,0299
Danska	208	krona	100	1538,3431	1542,9720	1547,6009
Finska	246	marka	100	1842,5419	1848,0862	1853,6305
Francija	250	frank	100	1765,6697	1770,9826	1776,2955
Nemčija	280	marka	100	5982,2791	6000,2799	6018,2087
Grčija	300	drahma	100	—	46,0821	46,2203
Irska	372	funt	1	—	157,5073	157,9798
Italija	380	lira	100	6,9125	6,9333	6,9541
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	16,0000	—
Japonska	392	jen	100	77,4406	77,6736	77,9066
Nizozemska	528	gulden	100	5317,6479	5333,6488	5349,6497
Norveška	578	krona	100	1467,4531	1471,8687	1476,2843
Portugalska	620	escudo	100	66,8220	67,0231	67,2242
Svedska	752	krona	100	1409,4249	1413,6659	1417,9069
Svica	756	frank	100	6648,1068	6668,1111	6688,1154
Velika Britanija	826	funt šterling	1	145,3694	145,8068	146,2442
ZDA	840	dolar	1	96,0335	96,3225	96,6115
Evropska Skupnost	955	ECU	1	117,3723	117,7255	118,0787
Španija	995	peseta	100	82,3162	82,5639	82,8116

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 24. NOVEMBRA 1992

Banka slovenije na dan 24. NOVEMBRA 1992								
št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. 12. 1992 (prodaja ukinjena):					1.000,000	574,642	598,013	1.172,655
16	60,0028	114,9284%	119,6025%	117,2655%	100,000	57,464	59,801	117,265
2) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA. 1993:					1.000,000	560,188	596,195	1.146,971
111	60,0028	112,0377%	117,2370%	114,637%	100,000	56,019	58,619	114,637

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

23. NOVEMBRA 1992	v SLT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
A Banka	12,50	17,00
Banka Zasavje	15,00	21,00
Burin*	12,00	17,50
Hida	15,00	18,00
Sonce	15,00	18,00
Ilirika Postojna	14,50	20,00
Tentours	14,00	19,00
Libertas*	14,00	18,00
SKB banka d.d. Ljubljana	10,00	17,00
Publikum Celje	13,00	17,00
Kreditna banka Maribor	14,00	20,00

Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

23. NOVEMBRA 1992	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1365	1400
nemška marka	860	875
francoski frank	252	259
holandski gulden	757	780
belgijski frank	41,40	42,65
funt šterling	2070	2135
irski šterling	2235	2300
danska krona	218	225
grška dramma	6	6,80
kanadski dolar	1060	1095
japonski jen	11	11,40
švicarski frank	946	970
avstrijski šiling	121	124,50
norveška krona	209	215
švedska krona	202	209
portugalski escudo	9	10
španska pezeta	11,50	12,25
avstralski dolar	940	968
madžarski florint	11	15,50
slovenski tolar	13,50	14,25
hrvaški dinar	1,50	2,25

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

23. NOVEMBRA 1992			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	10,00	11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	11,00	11,80
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50	12,00
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	11,00	11,80
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00	12,00
Italija	Kmečka banka Gorica	13,00	13,80
Italija	Tržaška kreditna banka	13,50	14,25

DEVIZNI TRG BEOGRAD

23. NOVEMBRA 1992	ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6765,7284	6786,0867	6806,4450
Francija	frank	100	14051,457	14093,738	14136,020
Nemčija	marka	100	47627,281	47770,593	47913,904
Italija	lira	100	54,8705	55,0356	55,2007
Svica	frank	100	52818,274	52977,206	53136,138
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	752,2500
V. Britanija	funt	1	1148,9152	1152,3723	1155,8294

opombe: Tečaji veljajo za jugoslovanski dinar.

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odливov podjetij

Tečaji veljajo od 24. novembra 1992 od 00.00 ure dalje

država	valuta	enota	ZA DEVIZE	
			nakupni	prodajni
Avstrija	šiling	100	867,9068	870,7496
Francija	frank	100	1802,1859	1808,08

NOVICE

Gladka zmaga predsednika Fujimorija

LIMA - Na nedeljskih skupščinskih volitvah v Peruju so po neuradnih rezultatih večino glasov dobili pristasi predsednik Alberta Fujimorija. Zanje je glasovalo od 42 do 45 odstotkov volilcev, zato utegne vladna lista v ustavodajni skupščini dobiti več kot polovico od skupaj 80 sedežev. Od 17 političnih strank in neodvisnih gibanj jih je samo 8 dobilo sedeže v skupščini. Predsednik Fujimori bo s to zmago lahko brez težav nadaljeval program reform, v katerem obljublja, da bo v državi vzpostavil mir in odpravil terorizem. To bo lahko storil do konca svojega mandata leta 1995. (STA/AFP)

Islandska krona devalvirala za 9 odstotkov

REYKJAVIK - Islandska vlada je svojo denarno enoto krono razvrednotila za 9 odstotkov. Premier Oddson je to potezo razložil kot posledico perečih problemov v ribištvu, ki ima glavni delež v islandskem izvozu. (STA/DPA)

Major potuje na evropsko turnejo

LONDON - Predsednik britanske vlade John Major je v ponedeljek odpotoval v Bruselj, kjer se je s predstavniki Evropske skupnosti pogovarjal o britanskih predlogih za rešitev gospodarske krize, ki pesti Evropo. Major, ki predseduje Evropski skupnosti, bo iz Bruslja v torek odpotoval na evropsko turnejo, kjer se bo v prestolnicah držav članic ES z gostitelji pogovarjal o ukrepih za spodbujanje gospodarske rasti in o pripravi na vrhunsko zasedanje dvanajsterice, ki bo med 11. in 12. decembrom potekalo v Edinburgu. (Reuters)

Francoski kmetje pripravljajo proteste

PARIZ - Dva največja sindikata francoskih kmetov sta po vsej državi pripravila številne protestne akcije proti osnutku sporazuma o GATT, pripravljajo pa tudi »mnogično evropsko manifestacijo«. Sindikata želita doseči popolno soglasje v francoskem parlamentu, ki bo v sredo razpravljal o francoskem stališču v pogajanjih o GATT, in upata, da bodo poslanci od vlade enotno zahtevali, naj v Bruslju uporabi pravico do veta, če bo evropska komisija ocenila, da je kompromis združljiv z reformo skupne kmetijske politike. (STA/AFP)

Demokratska delavska stranka ima večino v litovskem parlamentu

VILNA - Demokratska delavska stranka nekdanjega komunističnega reformatorja Algirdasa Brazauskasa ima večino v litovskem parlamentu. Uradni podatki o volitvah, ki so bile 25. oktobra in 15. novembra, kažejo, da je ta stranka v parlamentu dobila 73 od 141 sedežev. Sajudis, nacionalistično gibanje, ki ga vodi Vitalis Landsbergis, je dobilo 30 sedežev, krščanski demokrati jih imajo 18, socialdemokrati 8, preostale sedeže pa si je porazdelilo pet list. Demokratska delavska stranka z uradnimi rezultati ni zadovoljna in je že napovedala, da se bo pritožila na vrhovnem litovskem sodišču. Novi litovski parlament se bo sestel v sredo. Takrat bo izvolil predsednika. Demokratska delavska stranka bo za to funkcijo predlagala Brazauskasa. (STA/AFP)

Podhranjenost kriva za veliko smrti

ZENEVA - Podhranjenost in napačna prehrana sta po rezultatih raziskave Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), krivi za številna, tudi smrtno nevarna obolenja. Raziskava je pokazala, da so razmere še posebej kritične v državah v razvoju, kjer so najbolj pogoste srčne bolezni, rak in sladkorna bolezen. Vec kot 2 milijardi ljudi namreč s prehrano ne dobiva dovolj mineralov in vitaminov. Po rezultatih raziskave je kar milijarda ljudi na svetu podhranjenih, zato je potrebna takojšnja akcija proti lakoti v najbolj revnih državah. »S takšno akcijo bi lahko lakoto premagali v nekaj več kot 10 letih,« je zatrdil generalni direktor WHO Nakajima. (STA/DPA)

SREDOZEMLJE / LADJEVJE

Nato v stari sirotišnici

Namesto SZ - cilj Balkan

JACQUES HASDAY

NEAPELJ - Nato se je 40 let pripravljalo na spopad z nekdanjo Sovjetsko zvezo, razmeroma preprostim in znanim nasprotnikom. Ko je ta grožnja potihnila, se je moral Nato prilagoditi novi strategiji.

Vrhovno poveljstvo združenih sil Nata za južno Evropo je nastanjeno v nekdanji sirotišnici, ki jo je zgradil Mussolini v Neaplju. Prizadeva si, da bi uveljavil spoštovanje embarga proti Srbiji in Crni Gori. Nato je razvil strategijo, ki temelji na zmanjševanju oborožitve. Toda nove enote, se posebej tiste, ki so namenjene posredovanju, so zdaj sposobne opraviti posege hitreje in spretnije.

»Ce bi prislo do krize ali vojskega spopada, bi morali okrepitve Nata nedvomno uporabiti v Mediteranu. Nasa strateska sposobnost, da to morje nadzorujemo in ga izrabljamo v svoj prid, je odločilnega pomena,« so poudarili v Neaplju.

Stalno ladjevje Nata v Mediteranu ima privilegij pri posredovanju. Sedem ladij krizari po Jadranskem morju, kjer uveljavlja embargo proti Srbiji in Crni Gori. Od julija so te ladje lahko samo po radijskih zvezah zasliševale druga plovila, kam so namenjena in kaj pre-

vazajo. Po sprejetju nove resolucije ZN lahko tovore teh ladij tudi pregledujejo in pri tem stopajo in izstopajo iz teritorialnih vod ZRJ.

Nato ima v Sredozemlju na voljo precej oborožitve, prav tako pa lahko racuna na pomoč francoskih in španskih letalonsilk, ceprav ti dve državi nista sestavni del vojske strukture, ki deluje na tem področju.

Proizvodnja in prodaja orožja državam nekdanje Sovjetske zveze »sta potencialno največji problem« za Nato. Tanke T-72 prodajajo po 30 tisoč dolarjev, MIG 21 stane 20 tisoč dolarjev, MIG 29 pa 100 tisoč dolarjev. Nato je zaskrbljen tudi zaradi nakupov Sirije, ki se oskrbuje s kitajskimi projektili M-9, in zaradi priprav na proizvodnjo projektilov, ki potekajo v Libiji, navajajo isti vojski viri.

Iran se pravkar pripravlja, da bi znova namenil milijarde dolarjev za krepitev svoje oborožitve (letal, podmornice). Iran je že kupil projekte Tondar-68, ki imajo 1000 kilometrov dometa, ter tanke, ki so opremljeni z nočnim odditavanjem ciljev, in posebnimi oklepi, ki amortizirajo izstrelke. (AFP/STA)

Bodo na koncu o Balkanu odločale ameriške letalonsile? (Telefoto: AP)

ENERGIJA

Ko bo nafta dražja, bodo ladje spet plule na veter

ECKART GIENKE

trgu. Racun za gorivo je za nemške ladjarje zato še manjši.

Zaradi vsega tega ladjarji niso motivirani, da bi varčevali z energijo, ceprav gre pri

trgovskih ladjah polovica obratovalnih stroškov za gorivo. Ladjarji so se bolj v dvomih zaradi nerešenih tehničnih težav, povezanih z izkoriščanjem vetrne

energije.

Sodobna plovila, ki jih zene veter, so kaj malo podobna romantičnim trijambornikom iz starih časov. Jadra so se umaknila velikemu

rotorskemu ladijskemu vijaku, vdelanemu v cevasto ohišje. Prototip rotorja so na ladji prvič preskusili v 30. letih. Izvedenci pravijo, da bi s tem na odprtem morju dobera izkoristili veter.

Se vedno pa so teza ve z nasprotnimi vetrovi. Ladje morajo biti ladje opremljene tudi s pomožnimi motorji, sicer ne bi mogle pluti proti vetru. Tehniki ta hip preskusajo turbin-ske motorje, s katerimi bi bilo nemara mogoče tudi v takšnih razmerah

pretvarjati moč vetra v energijo. Preskusi s turbinami so bili na kopnem doslej uspešni. »S takšno rešitvijo bi ladja tudi med plovbo proti vetru ohranila pogonsko moč,« pravi Herbert Zeretke iz družbe Krupp Mak, strokovnjak za vetrne turbine.

Pod japonsko zastavo plove 14 tovornih ladij s pomožnimi vetrnimi motorji. Te ladje porabijo 20 do 30 odstotkov manj goriva kot klasična plovila. Ekološka organizacija Greenpeace ima v svojem brodvov ladjo na veter, izdelano v nemški ladjedelnici Lindenu, ki naj bi v komercialnih razmerah plula v tropskih vodah. Tudi druge nemške ladjedelnice, denimo Blohm in Voss, so razvile lastne ladje na veter, vendar so zaradi premajhnega zanimanja načrte spravili v predal.

Seveda pa se komercialna prihodnost nasmaha energiji vetra pri jahtah, vlačilcih in drugih majhnih plovilih, so prepričani v hamburškem Raziskovalnem centru za pomorske gradnje. »Upamo, da bo ladjarska industrija zacela bolj skrbeti za okolje,« pravi Holger Schoettelndreyer iz Združenja pomorskih arhitektov in pomorske tehnologije. Vecina strokovnjakov je vendarle enotnega mnenja, da se bo veter tudi za velike ladje splacal sele takrat, ko se bo dolar okreplil, cena nafte pa dramatično poskočila. (DPA/STA)

Jadrnice danes: poljska tovorna jadrnica Dar mladosti v nemškem pristanišču Bremerhafen. (Foto: DPA)

ZRJ / INTERVJU V POLITIKI

Ćosić proti Miloševiću

Predsednik ZRJ ne bo kandidiral na volitvah

DRAGAN PERKOVIĆ

BEOGRAD - Se nikoli doslej Ćosić ni tako ostro spregovoril o svojem nekdanjem prijatelju Miloševiću. »Po političnem razumevanju in zgodovinskih izkušnjah sva zelo različna. Razmere, v katerih delava, dileme, v katerih smo se znašli, onemogočajo našino sodelovanje. Z Miloševićem nimava enakega pogleda na demokracijo, naravo nove države, nekatere ciljev in metode vodenja zunanje politike, se zlasti pa se razhajava v oceni posledic sankcij.«

Ćosić nasteva nekaj primerov, pri katerih sta bila povsem nasprotni stališč in zaradi katerih sta se spopadla: nekateri nedemokratski zakoni, ki jih je sprejela srbska skupščina, podpora Pancevi vladi, zenevska deklaracija, ki sta jo podpisala Ćosić in Tudman.

Ćosić je Miloševiću zameril tudi izjavo v televizijskem intervjuju, v katerem se je srbski predsednik spraševal, kje je prestolnica Ćosićevega »krmarja«, medtem ko je za Panceja dejal, da je to seveda Washington.

»Najini delovni odnosi so se bistveno poslabšali po zasedbi zvez-

nega ministrstva za notranje zadeve. Zasedbo je izvedlo srbsko notranje ministrstvo, ko naju s Panceim ni bilo v državi. To se ni moglo zgoditi brez Miloševićeve vednosti. Eno-nega pogleda nimava niti na strategijo in taktiko nacionalne in državne politike, pa tudi ne na razvojno politiko.«

Do Panceja je Ćosić veliko prizanesljivejši: »Najini odnosi so korektni. Sodelujeva, čeprav so med nama različne zlasti v pogledu političnega razumevanja in načina uresničevanja državne politike. Gospod Pance je sposoben, posloven in marljiv clovek, le da v delovnih metodah zamenjuje podjetje z državo. Z dobrimi in domoljubnimi cilji hoče uspeti za vsako ceno. Odtod tudi nekatere njegove slabosti in napake.«

Ćosić je v intervjuju izrazil prepričanje, da bo na bližnjih volitvah zmaga demokratska smer. »Če nova skupščina in nova predsednika republik ne bosta cloveka, s katerima bi lahko sodeloval, nisem pripravljen življenja zapravljati z zavajanjem ljudi, da imajo demokratsko državo.«

MAKEDONIJA / REVŠČINA

Skopska črna borza

Za denar dobiš vse

ERIKA REPOVZ

SKOPJE - V vsakem mestu so taksisti zanimiv vir informacij. Ponavadi upoštevajo interese svoje stranke. Le makedonski taksisti govorijo samo o bencinu, na koncu pa za vožnjo od letališča do Skopja zaračunajo 30 nemških mark. S povprečno makedonsko plačo si takšno razkosje lahko privoščis le petkrat na mesec, drugo pa prepešaciš, ker je bencin zelo drag in ga na crpal-kah Mak Petrola skorajda ni mogoče kupiti.

Bencinska mrzlica se že nekaj mesecev širi po Makedoniji in grozi, da se bodo morali ljudje poleg taksijev odpovedati tudi vožnjam z osebnimi avtomobili. Promet na ulicah je razredčen, uvedli so redukcije ogrevanja stanovanjskih in javnih prostorov. Direktor makedonske radiotelevizije sedi v svoji pisarni ogrnjen v plašč in se greje s skodelico turske kave brez mleka.

Makedonija že mesece preživlja v močni informacijski in ekonomski blokadi. Obroč okrog nje se na eni strani zapira z Zahoda, ki je s svojimi sankcijami proti Srbiji in Crni gori veliko bolj prizadel Makedonijo, na drugi strani pa ga zapirajo sosednje države,

posebno Grčija, ki nasprotuje mednarodnemu priznanju makedonske države. Makedonci so se prisiljeni vsak dan sproti prilagajati izrednim življenjskim razmeram. Prepuščeni lastni iznajdljivosti, so se zatekli k sivi ekonomiji in organiziranemu kriminalu. Trgovina z devizami, prekupčevanje z mamili, prostitucija in korupcija so v državi nekaj vsakdanjega.

Kriza je nastala, ko je Makedonija od Grkov kupila gorivo, ki že mesecce stoji na grško-makedonski meji. Pogoj, ki ga je postavila grška vlada, da bi izročila za plačano gorivo, je bila odpoved imenu Makedonija. To je začaran krog, saj Grčija zaenkrat ne namerava priznati Makedonije in se Makedonci ne nameravajo odpovedati svojemu imenu, zato so ljudje cisterne na meji že zdavnaj odpisali in se znašli po svoje. Vsak, ki v Makedoniji lahko plača eno nemško marko in pol za liter bencina, ve, kje ga lahko dobi. V predmestju Skopja obstaja trenutno kakšnih dvajset mest, kjer točijo gorivo. Nekateri ga prinasajo iz Bolgarije v posebnih rezervoarjih, ki držijo veliko več od dovoljenih stitiridesetih litrov.

Makedonija 1992: komu bomo letos prodali tobak? (Foto: S. Živ ulović - TRIO)

PISMO IZ PEKLA

Z balkona na Trgu Pera Kosorića vidim samo smrt

KEMAL KURSPAHIĆ

Toda, Bog jim noce in noce dopustiti, da bi trg osvojili, in tako ostaja neosvojen. Tako kot Sarajevo.

Ta trg razkazujem s svojega balkona kot podobo nepremagljivega Sarajeva tujim novinarjem. Za prekleto tragico in krvavo pricevanje gre, dalec od ple-

menske in etnične vojne, o kateri nas skuša prepričati poblašneli nevropsihiater. V resnici pa gre za neskončen pohlep po ozemlju, zaradi katerega trpijo, ležijo mrtvi in zmasakrirani tako sarajevski Srbi kot njihovi someščani.

»Lejte, tista visoka

zgradba na levi, v katere pritlicju je Nolitova knjigarna. Tam je nekega majskega večera v stanovanju ob televizi-zorju zločinska granata ubila 12-letno Snjezano Radonja, ki ji je 18-letni brat Srdjan na grobu izrekel tisti 'Zbogom, moj mali Valter' in se skupaj z očetom prijavil

v enoto na Trgu za obrambo svojega Sarajeva. V zgradbi pred nami se tiskajo tri družine, potem ko so trije njeni stanovalci, Sadzida Toholj, Dragica Pilipović in Muhamed Pasić, stopili do bližnje pošte, da bi tam zamenjali nekaj starih dinarjev za nove bone in spotoma opravili še nekaj stvari. Potem jih je na Dolac Maltiju raznesla granata in Sadzin sin Senad, prav tako branilec Sarajeva in republike, mi je zalostno rekel: »Pomislite, moja mama je umrla za dve marki!« Toliko je namreč nesla, da bi zamenjala za bone, v tem mestu brez blaga in trzišča, v katerem tudi veliko večji denar ne steje nič. Tam v stolpnici na trgu, v enem tistih popolnoma zgorelih stanovanj, v 17. nadstropju pa je v plamenih umrla petclanska muslimanska družina - oče, mati, hči in dvoje vnuckov, ki sta imela po tri in pet let - skupaj s sosedo Srbkinjo, ki je k njim prišla na kavo. Na vogalu te in tiste druge, sosednje zgradbe pa je nekega večera v začetku avgusta agresorska granata, ki so jo mogoče izstrelili, potem ko so dobili obvestilo, da bodo tu delili clovekoljubno pomoč, usmrtila šest ljudi, kot po nekakšni zalostni statistični simboliki - dva Srba, dva Hrvata in dva Muslimana. Na tistem travniku malo naprej pa je že v začetku leta razneslo nekega 12-letnega dečka in drugi je ostal

brez noge, medtem ko so, nič hudega sluteč, igrali nogomet nekega majskega dne, ki jih je zvalil ven, s svojo lazno tišino in s soncem, ki so ga v tem strahotnem poletju tako zelo pogrešali vsi sarajevski otroci...

To je samo delček strahotne vojne kronike iz moje ljube sosesčine, v kateri me je strašno prizadela tudi smrt mojega prvega sosesa in hišnega prijatelja Javorja Butine prav tu na mostu, na Dolac malti, kjer je neki plačan morilec s hriba za ostrostrelsko puško zadel v glavo tega vsestranskega trin-tridesetletnika. Govoril je tri jezike, vse je vedel o elektroniki in vojne dni je preživljal ob prostovoljnem delu pri Caritasu. Medtem pa je njegova žena Smiljka, ki je skupaj z nami preživljala to pomlad in poletje nevarnega življenja, odšla k hčerki v Kraljevo. Njena zlata Barbara in sin Gregor pa sploh ne vesta, kako strašna nesreca se je zgodila. In tudi mene so nagovarjali prijatelji, družina in v službi, naj si vendar najdem kakšno drugo stanovanje, naj se iz tega peklenskega kroga smrti preselim na kak bolj varen kraj. Jaz pa ne bi sel nikamor. Zares verjamem, da so branilci tega kraja, Mario, Tare, Fico, Tokaca, se posebej dobri borci, ki so zrasli na tem trgu in ne bodo nikdar dopustili, da bi to naše skupno Sarajevo v enem samem delčku postalo samo srbsko...

SARAJEVO - Z moje-ga balkona je mogoče s pogledom zaobseci vso strahotno geografijo zločina: na levi strani leži dvanajstletna dekllica, ki jo je smrt doletela v stanovanju. Tam so tri trupla tistih, ki so jih usmrtili granate, v sedemnajstem nadstropju jih je šest zgorelo. Na tleh, pred vhodom v zgradbo, leži se šest trupel in spodaj, na travniku, so trupla razmesarenih otrok.

Nekoc, ko bo vse mimo, bo mogoče to popisal kdo, ki ima bolj hladno glavo kakor jaz, vas kronist, ki se mu hisa vsak dan trese od eksplozij granat v bližini, ki mu drevesne kronsje pod oknom podrhtevajo od ostrostrelskih krogel in ki ima v zidovih in kuhinjskem pohistvu, v dnevnih sobi in spalnici vse polno lukenj. A tudi tisti s hladno glavo, ki bo v miru popisoval vojno tragiko in junastvo Sarajeva, bo zagotovo moral posebno poglavje posvetiti Trgu Pera Kosorića v Hrasnu.

Ta trg je bil pred vojno obdan z visokimi, med seboj povezanimi zgradbami. V njihovih pritlicjih so bile samopostrezne trgovine, druge prodajalne in majhni bari, pred njimi pa otroška igrišča z vodometi na sredi.

Zdaj je ta trg je postal poseben simbol upora Sarajeva in Sarajevcanov proti tistemu poblašnelemu namenu, ki je hotel v mestu, v katerem se globoko prepletajo in prežemajo različne religije in narodi,

osvojiti in izločiti »srbska ozemlja«. Agresor je v prvem naskoku, ko so vsi se dvomili, da so njegovi nacrti zares tako nori, na juris osvobodil Grbavico, od koder so bili pregnani vsi Srbi. Nekateri so si morali odkupiti pravico, da so lahko odšli. Drugi so bili prisiljeni sprejeti status državljana drugega razreda. Tretjim je bila pretrgana nit življenja v ulici Milutina Djuraskovića, tisti, ki pelje od zgradbe Elektroprivrede cez most do »Zeljinega« stadiona. Takoj za njim je ta slavni trg, ki ga največkrat omenjajo v svojih dnevnih poročilih o vojskih operacijah v Sarajevu. V jeziku teh poročil agresor obstreljuje trg zdaj z minometalci, zdaj s tanki, zdaj s protiraketnim orožjem in zdaj s pehotnim strelskim orožjem. Amaterska kamera je zabeležila in sarajevska televizija prikazala srhljive trenutke, kako ubijalci z okoliskih hribov z neko uničevalno pripravo sesipajo fasado 21-nadstropne stolpnice, na kateri od moči udarcev ostajajo kraterji in odpadajo balkoni. Te stolpnice so bile v plame-nih in ena od njih je tudi do tal zgorela. Veliko stanovanj je porušeni, ljudje umirajo, vsako noć cetniki skušajo prodreti na trg in potem so vsako noć poraženi. »Vidimo se, če bo bog dal, na 'srbskem' Trgu Pera Kosorića!« je naduto izjavil za televizijo castnik zločinske vojske.

NOVICE

Teden dni za formiranje humanitarnih konvojov

KISELJAK - Poveljnik Unproforja v Bosni in Hercegovini Philippe Morillon je izjavil, da morajo v enem tednu dni v Gorazde in Srebrenico prispeti humanitarni konvoji, saj so v teh mestih na vzohdu BiH razmere že kritične.

»Če se našim konvojem v enem tednu ne bo posrečilo priti v Gorazde in Srebrenico, bo to znamenje, da imamo premalo vojakov in da bo Visoki komisariat Združenih narodov za begunce od Varnostnega sveta moral zahtevati nove okrepitve,« je poudaril Morillon. (AFP/Hina)

Srbija in ZRJ kupujeta orožje v Rusiji, Siriji, Libanonu in Izraelu

BEOGRAD - Nekdanji svetovalec izraelskega predsednika Samirja Manase je za beograjski radio B-92 izjavil, da Srbija in ZRJ kupujeta orožje v Rusiji in Izraelu.

Manase je dodal, da ZRJ kupuje največ strelivo, topove in stare tanke. Orožje prihaja prek Madzarske in Poljske, veliko tudi iz Sirije, Libanona, in sicer prek Cipra. (STA)

Ovadba proti generalu MacKenzieju

SARAJEVO - Sarajevski okrožni vojni tozilec bo proti nekdanjemu poveljniku sil Združenih narodov v Bosni in Hercegovini, kanadskemu generalu MacKenzieju, podal kazensko ovadbo. Sumi ga, da je storil vojni zločin proti civilnemu prebivalstvu. General naj bi namreč z dvema spremljevalcema prihajal v ženski zapor za Muslimanke in vsakic s seboj odpeljal po stiri posebej izbrana dekleta. Za njimi se je nato izgubila vsaka sled. (STA)

V Sarajevu pozdravili nadzor ladij v Jadranu

SARAJEVO - V Sarajevu so pozdravili odločitev skupščine zveze Nato in Zahodnoevropske unije o poostrenem nadzoru izvajanja embarga proti ZRJ. Odločitev so pozdravili zato, ker je zaradi zavlačevanja OZN in Evropske skupnosti v BiH umrlo že 100.000 ljudi, gmotha škoda doslej pa znaša več kot 200 milijard dolarjev. (STA)

Žrtve vojne na Hrvaškem

ZAGREB - Od začetka vojne na Hrvaskem 17. avgusta 1991 do danes je bilo ubitih 6.050 ljudi, 21.483 pa je bilo ranjenih, je sporočil urad za informiranje in raziskave hrvatskega ministrstva za zdravstvo. Od vseh ranjenih jih je kar 1.986 registriranih kot vojnih invalidov. Največ ljudi je bilo ubitih na območju vzhodne Slavonije - 2.028. Po se nepopolnih podatkih naj bi bilo samo v Vukovaru ubitih 600 hrvatskih vojakov in 1.100 civilistov, vendar pa nekateri menijo, da je žrtve se več. V vojni na Hrvaskem je umrlo tudi 22 novinarjev, od tega 4 tuji. (Hina)

Kurili bodo celo parket

BEOGRAD - Zaradi embarga OZN na uvoz nafte in njenih derivatov ter premoga v ZRJ njeni prebivalci pred blizajoco se zimo vse bolj računajo na ogrevanje z električno energijo. Po besedah Slobodana Petrovića, vodja dispecerske službe Elektro-distribucije Beograd, so energetske razmere v Srbiji zelo dobre.

Dobave elektrike so redne, vremenske razmere zelo ugodne, okvar na distribucijskem sistemu ni. Ker pa bodo zaradi pomanjkanja goriva morali v ogrevalni sezoni zmanjšati oziroma omejiti obseg daljinskega centralnega ogrevanja, se je bati, da bodo ljudje to »ohladiitev« nadomestili z gretjem s termoakumulacijskimi pečmi in drugimi električnimi grelniki. »To pa bo povzročilo pravi udar v električnem omrežju,« je dodal Petrović. (Tiker)

Panić potuje v Nemčijo

BONN - Premier nepriznane ZRJ Panić bo v četrtak odpotoval na enodnevni delovni obisk v Nemčijo, so sporočili iz urada za obveščanje nemške vlade. Panić naj bi se zagotovo sestal z nemskim zunanjim ministrom Kinkelom, ni pa se jasno, ali se bo pogovarjal tudi s kanclerjem Kohlom. (Hina)

Albanci bodo bojkotirali volitve

PRISTINA - Albanske stranke na Kosovu so sporočile, da se ne bodo udeležile decembrskih volitev v Srbiji. To bodo že tretje volitve zaporedoma, ki jih bodo bojkotirali.

Srbska opozicija je v zadnjem hipu povabila volilce albanske narodnosti, naj se udeležijo volitev. Opozicija namreč upa, da si bodo v boju proti srbskemu predsedniku Miloševiću priborila njihove glasove in tako Miloševića zakonito vrgla z oblasti. Vendar pa Albancem v zameno za glasove ni ponudila nicesar.

Na Kosovu se pritiski srbskih oblasti na Albance zaostrujejo. Z blokado sredstev javnega obveščanja je odstranjena še zadnja možnost, da se Albanci vključijo v volitve. 15. novembra so ukinili Rilindjijo, edino novinarsko-založniško hiso, ki je tiskala v albancini. Srbska vlada jo je že registrirala kot novo državno podjetje, imenovano Panorama, ki bo izdajalo časopise v srbscini in turscini. (S. M.)

V Jadranu ustavili prve tovome ladje

BRUSELJ - Belgijska fregata Westhinder in spanska ladja Andalucia, ki sodelujeta v ladjevju Zveze zahodne Evrope (ZZE), zadolžene, da uveljavljajo spoustovanje embarga proti Srbiji in Crni gori, sta v ponedeljek zaustavili tovorni ladji, ki sta pluli pod sirsko in ekvadorsko zastavo.

Ladjevje ZZE v Jadranskem morju sestavlja 5 ladij: fregate Zeffiro (Italija), Westhinder (Belgija), Andalucia (Spanija), Jean de Viennne (Francija) in italijanska korveta Driada. Ladjevje Nata, ki je v Jadranskem morju v okviru iste misije, pa sestavlja sedem oklepnh ladij.

Obe ladjevji sta od petka pooblašceni za pregled tistih ladij, za katere sumijo, da so krsile embago. Doslej so imeli pravico te ladje zasliševati samo s pomočjo radijskih zvez. (AFP/STA)

NOVICE

Sodniki napovedujejo protestne zборе

LJUBLJANA - Sindikat sodnikov Slovenije bo v sredo, 25. novembra, ob 14. uri izvedel protestne zборе na sedežih vseh sindikalnih enot, ker slovenska vlada ni ugodila zahtevi sodnikov po izplačilu plač v skladu z zakonom o funkcionarjih v državnih organih.

Sindikat sodnikov je že 11. novembra zahteval od vlade, naj zagotovi izplačilo plač sodnikom v skladu z zakonom o funkcionarjih od 1. maja 1992 naprej, vključno z novembrsko placu. Ta denar naj bi sodniki dobili z novembrsko placu. Ker vlada do 20. novembra tej zahtevi ni ugodila, bodo na protestnih shodih sodniki spregovorili o sedanjih kritičnih in zaostrenih razmerah in se dogovorili za nadaljnje postopke, da bi uveljavili svoje zahteve. (V.Z.)

SAZU o pomenu hrvaškega/srbskega jezika

LJUBLJANA - Slovenska akademija znanosti in umetnosti je imenovala posebno komisijo z nalogo, da prouči vprašanje pouka hrvaščine/srbsčine v slovenskih osnovnih solah. Komisija, ki jo vodi akademik Janko Kos, sestavljajo pa akademiki Janez Menart, akademik Boris Paternu in dopisni član Jože Toporišič, je pozorno pretehtala gradivo Zavoda za solstvo in sport.

Ugotovila je, da je od treh različic, opisanih v gradivu, edino primerna tretja, ki predlaga, naj se predmet izvzame iz obveznega predmetnika osnovne sole, njegovi uri pa dodelita slovenskemu jeziku v 5. razredu.

Komisija je se ugotovila, da je predlog treba dopolniti z določilom, naj se fakultativnost predmeta prenese iz osnovne sole v srednjo. Tu se hrvaški/srbski jezik lahko uveljavi kot izbirni tretji tuji jezik, za katerega pa bo otroka se morala izdelati koncept pouka. Jezik, za katerega pa bo stroka se morala izdelati koncept pouka, je sporočilo predsedstvo SAZU.

Študentske izkazanice za vse študente

LJUBLJANA - Na prvem uradnem sestanku vodstva Univerze in Študentskega parlamenta v Ljubljani so se dogovorili, da bo študentska izkazanica Univerze v Ljubljani dostopna vsakemu študentu, ki se bo zanimal za to. S tem v zvezi so se namreč med študenti pojavila dolocena vprašanja.

Na sestanku so Univerzo zastopali rektor dr. Miha Tisler in prorektorja dr. Janez Mozina in dr. Jože Kusar, Študentski parlament pa njegov predsednik Marko Kusar in podpredsednik Miha Kusar. Marko Kusar je po pogovorih rekel, da so bili sprostenci, izredno uspešni in koristni za obe strani. Vodstvo Univerze je tudi obljubilo svojo podporo pri akcijah študentske organizacije. (M.S.)

VOLITVE / ŠE 12 DNI

Predvolilna kampanja

Predsedniški kandidat SLS dr. Stanko Buser se je sinoči predstavil volilcem v Kranju. Posebej je poudaril, da Slovenija tudi v prihodnje potrebuje takšno vojsko, kot jo ima danes.

Na Radiu Celje je včeraj nastopila predsedniška kandidatka SSS Darja Lavtizar-Bebler, ki je poudarila, da zenski ne bo v parlamentu in na drugih funkcijah, če jih zenske ne bodo volile.

Na Ptuj so se v nedeljo zvečer predstavili veljaki SDSS dr. Jože Pučnik, Janez Jansa, dr. Janko Prunk in predsedniški kandidat France Tomšič. Predstavili so model socialne države in načrt za zmanjšanje brezposelnosti.

Strankarsko življenje je bilo tudi včeraj zelo pestro. Predstavniki Liberalno-demokratske stranke so na novinarski konferenci govorili predvsem o solstvu. Minister dr. Slavko Gaber je predstavil program odbora za solstvo LDS, ki predvideva avtonomen in demokratičen izobraževalni sistem enakih možnosti, z raznovrstno izobraževalno ponudbo na vseh stopnjah, ter razvoj zasebnega solstva. Predsedniški kandidat dr. Ljubo Sirc je poudaril pomembnost stikov s tujino in napovedal, da bosta z ministrom Davorinom Kracunom odpovala v Svico, kjer bosta javnost seznanila s slovenskimi potrebami.

Slovenija v evropske integracije da ali ne je bila tema včerajšnje novinarske konference Združene liste, kjer so Borut Pahor, dr. Rado Bohinc in Boris Sovc poudarili, da je vključevanje v Evropo za nas državo nujno zaradi skupne gospodarske, zunanje in obrambne politike.

Predstavili so gospodarski program Združene liste. Ta temelji na ofenzivni zunanji strategiji, ki predvideva za naslednja štiri leta 40-odstotno povečanje izvoza. Predsednik SDP dr. Ciril Ribčič je včeraj trboveljskim solarjem poklonil denar, s katerim bo SDP Slovenije pomagala pri izvedbi ekološkega projekta Cicibanom prijaznejše okolje.

Spori med obema strujama SOPS se, kot kaže, se niso končali. Demos - Krambergerjeva združena lista, v katero so vključene Domovinska narodna stranka, Slovenska obrtniško-podjetniška stranka, Republika stranka Slovenije in Stranka Demos, je pri vložitvi skupne kandidatne liste naletela na težave, saj po sklepu Republiške volilne komisije ne more nastopati v petih volilnih enotah, ker SOPS ni uradno registrirana stranka. Do zapleta je prišlo, ko sta se v stranki pojavili dve frakciji. Prvo, legalno, vodi Bogo Rogina, drugo, sporno, pa Emil Kandrič. Vodilni člani sporne SOPS so na včerajšnji novinarski konferenci trdili, da so le zrtve volilne kuhinje.

Bogdan Oblak, predsednik Liberalno-demokratske stranke Slovenije, opozoril na napake in nedoslednosti pri objavljanju indeksov. Oblak je zato priporočil, da se računovodski izkazi izražajo v idealni valuti, lipi, ker je toler inflatorna valuta.

Na včerajšnji novinarski konferenci Slovenskih krščanskih demokratov je njihov predsednik Lojze Peterle povedal, da je po sestanku s italijanskimi gospodarstveniki v Martelagu pri Benetkah napovedal, da bo SKD po decembrskih volitvah spet v vladi.

Slovenski krščanski demokrati so se tudi odzvali pozivu Skofijske Karitas v Mariboru in bodo del denarja za volilno propagando nakazali na njen ziro-račun.

Herman Rigelnik (LDS) je včeraj v Crni na Koroškem govoril o gospodarskih načrtih vlade, o ekoloških odprtih vprašanjih in cesti Cma-Sentvid.

Dr. Janez Drnovsek je predvolilni shod LDS na Ptuj združil z obiskom izvršnega sveta in se sestel z gospodarstveniki. Tem je povedal, da je morala država z nekaj ukrepi poseči v gospodarstvo, da bi se izognila popolnemu zlomu proizvodnje. Volilcem na Ptuj se je sinoči predstavil predsedniški kandidat dr. Ljubo Sirc.

20 novinarjev, dve TV ekipi, 10 uniformiranih policistov... in še kdo na protestnem shodu SLS. (Foto: J.S./TRIO)

SDP / OKROGLA MIZA

Ceste so postale vaba za glasove volilcev

Na okrogli mizi Združene liste v Ljubljani na temo Kako in kdaj koncati ljubljansko obvoznico je dr. Lev Kreft poudaril, da je cestni program zdaj v modi, saj mu skoraj v vseh strankah namenajo veliko pozornosti. Z lastnim denarjem bi v Sloveniji lahko zgradili le 10 kilometrov avtocest na leto, zato so edina možnost sredstva iz tujine, je povedal Dušan Fatur, namestnik ministra za promet in zveze. Za dokončanje cestnega kriza bi potrebovali 2, 1 milijarde dolarjev. Za to

20 novinarjev, dve TV ekipi, 10 uniformiranih policistov... in še kdo na protestnem shodu SLS. (Foto: J.S./TRIO)

vsoto bi morala Slovenija prispevati tretjino, do 15 odstotkov bi dobili iz evropskih bank, preostali denar pa s koncesijami. Nasa država je računala tudi na denar Svetovne banke za obnovo in razvoj, vendar ga ne more dobiti, ker ima previsok nacionalni dohodek. Ljubljanska obvoznica, so ugotovili na okrogli mizi Socialdemokratske prenovne v Ljubljani, je vprašljiva tudi zaradi tega, ker na njej ne bo cestinskih postaj, s tem pa bodo odpadle tudi koncesije. (M.J.)

EKOLOGIJA / NOVE STRANKE

So nove stranke odsev potrebe ali bližnjih volitev?

Stranke podčrtane z zeleno

IGOR MEDJUGORAC

casa gibal dr. Stanko Buser (predsedniški kandidat in član SLS) in dr. Lovro Sturm (sodnik ustavnega sodišča). Podobno "osamosvojitve" so izpeljali tudi v Kopru, novonastalo Združenje Smer Slovenije pa se bo tudi udeležilo volitev. Smer so ustanovili tisti zeleni, ki so bili nekoliko radikalnejši od večinskega dela stranke in se niso strinjali z državotvorno usmeritvijo Zelenih Slovenije. To so poudarili tudi na tiskovni konferenci, kjer so predstavili program stranke. Radikalnost njihovega pogleda na varstvo okolja lahko med drugim spoznamo v zahtevah po zaprtju železarn, TGA-Kidricevo in jedrske elektrarne v Krškem.

V medijski kampanji je med vsemi nastetimi gotovo najbolje organizirano Slovensko ekološko gibanje (SEG), ki je v svoj program zapisalo: "Nastopamo kot državljani, ki postavljamo varstvo okolja nad politične razlike in ideološke tancice." Zveni znano? Morda. Če sodimo po njihovem programu, SEG za svoje cilje postavlja projekte, ki jih zasledimo tudi v programu Zelenih Slovenije

(odzveplevalne naprave, zashita podtalnice, razselitev prasičjih farm), zato kakovostno ne pomeni bistvene novosti. Glede na dejstvo, da se Zeleni vse bolj profilirajo kot stranka, lahko pričakujemo, da bo SEG

privlačno predvsem za tiste, ki menijo, da čas družbenih gibanj se ni minil. Posebno vprašanje pa je seveda "gibanjskost" SEG, saj dosledno uporabljajo vzorce vedenja, značilne za stranko in ne za gibanje.

Zato gre tudi tu dvomiti o posrečenem poskusu organiziranja ekološko zavedne javnosti. Čas volitev pač zahteva določene programe, med katerimi je tudi ekologija. Da se tega zavedajo tudi "stare" stranke, pa kaže tudi mrzlično ustanavljanje "zelenih" frakcij v SLS in SKD.

Zelene stranke so se pred volitvami razmnožile, kot gobe po dežju. Kot odsev razmer? Ali kot predvolilna potreba? (foto: Srđan Živulović / TRIO)

PROTESTNI SHOD / DAVKI

Vpliv davkov in saksofona na slovenske volitve

SLS je organizirala protestni shod zaradi visokih dohodnin

TANIA STARIC

Nobena analiza doslej ni dokazala, da bi Američani Billa Clintona izvolili za predsednika zato, ker igra saksofon. Pač pa večina trdi, da so bile odločilne obljube o cenejšem zdravstvu in solstvu zaradi večjega obdavčenja najbogatejših. Kar naj bi torej pomenilo, da imajo davki pri volitvah pomembnejšo vlogo kot saksofon. V Ameriki, seveda.

V to past se je ujela Slovenska ljudska stranka, ki je svojo zahtevo, naj revni ne plačujejo dohodnine ali pa naj jo plačujejo na obroke, včeraj podkrepila s protestnim shodom pred vladno palačo.

Ob napovedani uri je bilo pred stavbo vlade dvajset novinarjev, dve TV ekipi, deset uniformiranih policistov, nedoločljivo število neuniformiranih in en demonstrant, za katerega se je čez čas izkazalo, da je na prizorišču zgolj slučajno. Kot tudi ni demonstriral prvak Liberalne stranke Daniel Malensek, ki se je trikrat pripeljal na kolesu mimo prezebljih predstavnikov javnosti, morda zato, da ne bi zamudil kake pomembne manifestacije zoper oblast. Mimo je prišel tudi Franco Juri, ki najprej ni bil prepričan, če niso to že demonstracije zoper njegovo kandidato za veleposlanika v Argentini.

Mnogo kasneje se je prikazala kandidatka Ljudske stranke Metka Karner - Lukač, ki je

povedala, da »ljudje niso niti na levi, niti na desni, so pa lačni« in »ljudje so vse bolj revni, vlada pa nas ropar«. Demonstranti - njihovo število je medtem naraslo z enega na deset - so bentili čez komuniste, ki samo kradajo, neka gospa pa je omenila se problematiko Bosancev, ki ogrožajo Slovence. Nato je gospa Lukač poudarila, da bo Ljudska stranka resila vse po vrsti: najprej dohodnino, potem pa še drugo.

Kmalu zatem je Drnovskova vlada dokazala svojo nedemokracijo, saj je dobesedno unicila shod, ko je delegacija protestnikov brez težav takoj sprejela na pogovore. Čeprav brez predsednika vlade, ki je bil menda na pomembnem predvolilnem obisku v Ljutomeru.

Ljubljancani so se potem se nekaj časa zabavali ob pogledu na vijoličasti trabant in na vozni park za njim, da ni napisih, ki so omenjali tudi komunistično Kučunovo preteklost in roparski zakon o lastninjenju, sploh ne govorimo.

Po srečanju je sicer izšlo sporočilo, ki pravi, da sta se obe strani pogovarjali in da vsaka ostaja pri svojem. Vendar pa je nauk zgodbe jasen: z davki na volitvah ni mogoče zmagati. Cesar ne pokvari vlada, unijo državljani, ki jih dohodnina očitno ne vznemirja preveč. Torej je vseeno bolje igrati saksofon.

POPRAVEK OBJAVE

1. Ker je pri objavi seznama kandidatov za volitve predsednika republike, ki bodo 6. decembra 1992, pomotoma izpadla navedba predlagatelja pri vseh kandidatih, Republiška volilna komisija objavlja predlagatelje posameznih kandidatov za predsednika republike:

1. dr. Stanislav BUSER
Predlagatelj: SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA
2. Darja LAVTIZAR BEBLER
Predlagatelj: SOCIALISTIČNA STRANKA SLOVENIJE - SSS
3. France TOMŠIČ
Predlagatelj: SOCIALDEMOKRATSKA STRANKA SLOVENIJE - SDSS
4. Jelko KACIN
Predlagatelj: DEMOKRATSKA STRANKA
5. dr. Alenka ZAGAR SLANA
Predlagatelj: NARODNA DEMOKRATSKA STRANKA
6. Ivan BIŽJAK
Predlagatelj: SLOVENSKI KRŠCANSKI DEMOKRATI - SKD
7. Milan KUCAN
Predlagatelj: dr. MATJAZ KMECL IN SKUPINA VOLILCEV
8. dr. Ljubo SIRC
Predlagatelj: LDS - LIBERALNO-DEMOKRATSKA STRANKA

2. Pri objavi list kandidatov za volitve poslancev v državni zbor sta pomotoma izpadla seznama kandidatov za volitve poslancev narodnosti. V vsaki volilni enoti se voli enega poslanca.

VOLILNA ENOTA 9 - OBMOČJE OBCIN KOPER, IZOLA, PIRAN ZA VOLITVE POSLANCA ITALIJANSKE NARODNE SKUPNOSTI

1. prof. AMALIA PETRONIO, roj. 21. 3. 1952, PIRAN, GRADNIKOV TRG - P. GRADNIK 2, DIPL. SOCIOLOG-SOCIOLOGA, BIBLIOTECARIA
2. ROBERTO BATTELLI, roj. 19. 10. 1954, BERTOKI - BERTOCCHI, OB SPOMENIKU - D. MONUMENTO 6, NOVINAR - GIORNALISTA, REPUBLISKI POSLANEC - DELEGATO

VOLILNA ENOTA 10 - OBMOČJE OBCIN MURSKA SOBOTA IN LENDAVA ZA VOLITVE POSLANCA MADZARSKE NARODNE SKUPNOSTI

1. MARIA POZSONEC, roj. 16. 1. 1940, DOLGA VAS 4/C, DOLGA VAS, UCITELJICA, POSLANKA V DPZ SKUPSCINE REPUBLIKE SLOVENIJE
2. JOZEF HORVAI, roj. 29. 5. 1966, GORNJI LAKOS, GORNJI LAKOS 89, ORODJAR, ORODJAR
3. ELIZABETA BERNJAK, roj. 27. 10. 1947, LENDAVA, KIDRICEVA 9, MAGISTER JEZIKOSLOVJA, LEKTORICA, DOCENT
4. GYÖRGY TOMKA, roj. 24. 2. 1943, LENDAVA, PARTIZANSKA 18, VETERINARSKI TEHNIK, VETERINARSKI TEHNIK
5. JOZSEF MURSCIS, roj. 11. 4. 1957, LENDAVA, DOLGA VAS, DOLGA VAS 117, DIPL. INŽENIR KEMIJSKE TEHNOLOGIJE, OBRATOVODJA
6. JANOS DAVID, roj. 25. 11. 1921, LENDAVA, DOLNJI LAKOS, DOLNJI LAKOS 53, CEVLJARSKI MOJSTER, UPOKOJENEC
7. VILI HERZENJAK, roj. 26. 1. 1956, LENDAVA, KOLODVORSKA 16, GLASBENIK, OBRATNIK

DRŽAVNI SVET / SINDIKATI

Parlament brez glasu sindikatov

Svobodni sindikati v parlamentu računajo na dodatnih 16 članov

Svobodni sindikati so že ob vlaganju liste Republiški volilni komisiji predlagali, da preveri število njihovih članov. Čeprav imajo predstavniki delojemalcev štiri sedeže v državnem svetu, so se odločili, da bodo kandidirali le tri člane. "Imamo okoli 435.000 članov. Pred dvema letoma smo se odločili, da ponovno popisemo članstvo, kar lahko dokazemo s pristopnimi izjavami." Zbrali so 43 elektorjev, dodatnih 19 pa je predstavnikov pazožnih sindikatov. Ker po novi ustavi sindikati nimajo več zakonodajne pobude, Svobodni sindikati računajo se na 16 svojih članov, ki na listah petih strank kandidirajo za izvolitve v državni zbor. Katere stranke

pripadajo ti kandidati, nočejo izdati, ker po mnenju Dušana Semolice to ni pomembno: "Dve leti te sestave parlamenta, brez glasu sindikatov, za delavstvo nista bili znani." Predsednik obalnih sindikatov Konfederacije 90 Boris Mazzalin je volitve predstavnikov delojemalcev v državni svet označil kot farso, saj so po njegovem mnenju lahko izvoljeni le kandidati Semolicevega in Tomšicevega sindikata. Kar je zavril član predsedstva Svobodnih sindikatov Milan Utrša: "Mazzalin nas blati, ker svojemu članstvu ne upa priznati, da bo imel njegov sindikat, zaradi lokalnega načina organiziranosti, težave pri volitvah v državni svet." (B.M.)

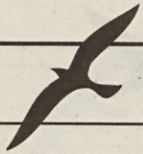
SLOVENIJA / SEMINAR

Alternativne oblike kaznovalne politike

Družbene razmere v Sloveniji so naklonjene alternativnim oblikam kaznovalne politike, kar postaja že praksa sodobne Evrope, je minister za pravosodje in upravo Miha Kozinc povedal udeležencem tridnevnega seminarja o problematiki kaznovalne zakonodaje, ki se je včeraj začel v Ljubljani. Na seminarju sodelujejo strokovnjaki za kazensko pravo iz Sveta Evrope in več kot 150 sodnikov, profesorjev, delavcev iz notranjega ministrstva, strokovnjakov iz pravosodnih organov in služb, ki se

ukvarjajo s kaznovavno politiko in kaznovanimi osebami v Sloveniji.

Kozinc je opozoril, da je v novem predlogu kazenskega zakonika alternativnim oblikam kaznovanja namenjenega premalo prostora. Če bo v Sloveniji prevladala nestrpnost do obsojencev, in kaznovancev, bodo možnosti za izvajanje alternativnih oblik kaznovanja omejene. Namen seminarja je približati slovensko zakonodajo sodobni evropski zakonodaji in sistemu kaznovne politike v Evropi. (STA)

GRADEK / INTERVJU Z AVSTRIJSKIM KANCLERJEM OB ZASEDANJU SREDNJEVROPSKE POBUDE

Mock: Ni globalne rešitve za prostor nekdanje Jugoslavije

Avstrija podpira pobudo za misijo Združenih narodov na Kosovu

Avstrijski zunanji minister je v času razpadanja Jugoslavije postal ena izmed osrednjih političnih osebnosti, ki je dajala zahodnoevropski politiki vrsto pomembnih, če ne celo odločilnih pobud, kako naj reagira na balkansko krizo in neustavljivi potek dogodkov.

Osemptdesetletni Alois Mock se je rodil kot sin transportnega podjetnika v Spodnji Avstriji. Ze petintridesetletnemu so zaupali funkcijo ministra za solstvo in vzgojo. Kot vodja Avstrijske ljudske stranke (ÖVP) je postal 1987. leta koalicijski vladni partner avstrijskih socialdemokratov (SPÖ). V koalicijski vladi s Franzem Vranitzkyem je dobil poleg vicekanclerja tudi zunanje ministrstvo, zato je takrat že upokoje-ni bivši kancler in starosta avstrijske politike Bruno Kreisky iz protesta odstopil kot castni predsednik SPÖ. Mock je poleg tega opravljal se vrsto mednarodnih funkcij, med drugim že takrat funkcijo predsednika Evropske demokratske unije in pozneje ustanovljene Mednarodne demokratske unije, ki združujeta konservativne krcsanske stranke.

Alois Mock je bil vsekozi vnet zagovornik pristopa Avstrije k Evropski skupnosti. V

preteklosti so zbujale pozornost zlasti njegove notranjepolitične izjave o nepotrebnosti avstrijske nevtralnosti ter o možnosti vojske vključitve Avstrije v Zahodnoevropsko unijo, vojsko inacico ES. Tem izjavam nihče ni nasprotoval. Zaradi priznanja Slovenije in Hrvaske je prišlo v letu 1991 do prerekanj med SPÖ in ÖVP. Medtem ko se je zunanji minister Alois Mock zavzemal za cimeprejšnje priznanje novih drzav, je kacler Franz Vranitzky uveljavil v vladni koaliciji svojo previdno linijo cakanja. Avstrija je priznala Slovenijo in Hrvasko sele v koordiniranem postopku s ES. Vendar si je prav avstrijski zunanji minister s svojo informacijsko in posredniško dejavnostjo v okviru ES, KVSE in drugih mednarodnih teles pridobil neprecenljive zasluge, da je prišlo do preobrata v prid novih članic mednarodne drzavne skupnosti.

V času zasedanja zunanjih ministrov Srednjeevropske pobude v Gradcu se je dr. Alois Mock ekskluzivno pogovarjal z našim sodelavcem Igorjem Schellandrom.

REPUBLIKA: Gospod zunanji minister, vas slovenski kolega vas je pred kratkim povabil, da

IGOR SCHELLANDER

pridete v Sarajevo. Dejali ste, da tega trenutno ne nameravate storiti. Zakaj ne?

MOCK: Kot mnogi od mojih evropskih kolegov sem prejel povabilo ministra Rupla. Dejal sem: ce hocemo urediti takšen, nacelno zelo pozitiven, projekt, bi morali po obisku Sarajeva doseči večjo varnost tamkajšnjega prebivalstva. Samo voznja tja, dajanje upanja, po odhodu pa spet ubijanje, bi samo zmanjšala zaupanje tamkajšnjega prebivalstva v pomoč od zunaj.

Prebivalstvo Sarajeva in BiH potrebuje konkretno pomoč. Podal sem že konkretne predloge, na primer ureditev vojaško zaščitene varnostne cone okoli Sarajeva in drugih mest. Ce bo to končno urejeno, bo to prva možnost za prizadeto bosansko prebivalstvo, ki mu ne bo treba bežati, kratki pa prva prilžnost za tiste, ki se želijo vrniti.

S takimi zagotovili bi hotel uresniti tudi svoj obisk v Sarajevo.

REPUBLIKA: Bili ste med prvimi, ki so zahtevali vojaško posredovanje v BiH. Vendar so vaši pozivi poleti naleteli na gluha ušesa. Nihče od vaših evropskih

zunanjeminiistrskih kolegov se ni ogrel za takšen korak. Zakaj pravzaprav ne?

MOCK: Vsi so upali, da bodo sankcije, uvedene proti Srbiji in Crni gori, prisilile srbsko vlado k ustavitvi nasilja proti BiH. Po mojem mnenju bi taka politika lahko prinesla konkretne rezultate samo v primeru, ce bi bile gospodarske in politične sankcije izvedene v polnem obsegu in z vso ostrino. Jaz sem se tedaj zavzel za vsestranske, konsekvientne in ostre gospodarske sankcije, da vi se zanesljivo lahko izognili vojaškemu poseganju.

Toda sankcije so uvažali le postopoma, cele mesece jih niso spoštovali, zato so bile skoraj brez haska. Zadnji sklepi varnostnega sveta ali pobude drugih drzav, spomnim naj samo na vojaško zavarovanje konvojev s humanitarno pomočjo in na vojaško nadzorovanje prepovedi o poletih nad BiH, zdaj jasno potrjujejo, da žal ne gre več brez uporabe vojaških sredstev.

REPUBLIKA: Kljub temu vojaškega posredovanja ne odobravajo vsi. Ta vas predlog je poleti izzval tudi številne kritike. Ocitek, da

avstrijski zunanji minister hujska na vojsko, ni prišel samo iz Beograda. Za vas je vojaški poseg, tako pravite, dejansko le skrajno sredstvo, da bi prišli do pomiritve v BiH. Kakšen naj bi bil potemtakem mirovni nacrt za Balkan?

MOCK: Ze lani smo razmisljali o tem. Vendar sem prepričan, da globalne rešitve za celotni prostor bivše Jugoslavije v določenem trenutku ni več. Prevec je namreč preteklo krvi, prevec se je nakopilo sovraštva, da bi vsi prizadeti narodi lahko spet takoj mirno ziveli drug z drugim. Realistično gledano, bo v najboljšem primeru mogoče do rešitve priti postopoma. Na primer z upoštevanjem sklepov OZN za Hrvasko in BiH ali s pogovori o vprašanju, kakšno vlogo naj ima Kosovo v okviru Srbije, kako naj rešujemo vprašanje Sandžaka in Makedonije.

REPUBLIKA: Avstrijsko zunanje ministrstvo je bilo nadvse dejavno tudi v zvezi s Kosovom, na kar je avstrijska javnost že pozabila. Kako trenutno ocenjujete tamkajšnji položaj?

MOCK: Ko je prišlo do konfliktov in do prestopkov proti cloveskim pravicam 1989. in 1990. leta na Kosovu, smo zahtevali uvedbo postopka

KVSE za varstvo cloveskih pravic. Pri prvi stopnji tega varnostnega mehanizma nam je sledilo nad dvanajst evropskih drzav. Ko smo zahtevali uvedbo druge, zaostrene stopnje postopka, smo žal ostali sami. Zdaj podpiramo predvsem misije KVSE na Kosovo, ker navzočnost mednarodnih opazovalcev in delegacij kajpada zagotavlja, da se položaj ne bo še naprej zaostroval.

Znam ceniti tudi prvi obisk ministrskega predsednika Panica na Kosovu pred nekaj tedni, ko se je prisel tja pogovarjat z izvoljenimi albanskimi predstavniki. To je brez dvoma prispevalo k popuščanju napetosti. Zal potem do nacrtovanih sprememb, na primer do uporabe albanskega jezika od osnovnih sol do univerze v pokrajini, kjer zivi 90-odstotna albanska vecina, ni prišlo. To je resnično razočaranje in dejanska nevarnost za vojaški spopad. Bosanski pozar bi se širil naprej.

REPUBLIKA: V takem primeru bi bila prizadeta tudi Makedonija. Imamo poročila, po katerih naj bi srbske tajne službe skušale zanetiti spor med Albanci in Makedonci, da bi prišlo do spopada še pred priznanjem Makedonije. Kako je s tem priznanjem?

MOCK: Evropska skupnost se je letos polet v Lizboni izrekla za priznanje Makedonije, vendar naj bi bil najprej razciscen grsko-makedonski spor. ES pri tem posreduje. Mislim, da je treba to dejavnost okrepi-ti, ker tudi v Makedoniji sami postaja položaj cedalje nevarnejši, predvsem zaradi katastrofalnega gospodarskega stanja, ki povzroca socialne in naposled tudi etnične napetosti. Pri tem nič ne zaleze, ce je v Makedoniji

položaj Albancev dosti boljši kot v vseh drugih drzavah naslednicah Jugoslavije. Vendar nočejo biti priznani zgolj kot manjšina, temveč kot drugi drzavni narod, saj po lastnem zatrtjevanju dosega 40 odst. makedonskega prebivalstva.

REPUBLIKA: Kakšno vlogo dajete Srednjeevropski pobudi pri reševanju balkanske krize?

MOCK: Mislim, da Srednjeevropska pobuda lahko pomaga predvsem pri gospodarskih in druž-

benih reformah v Sloveniji in na Hrvaškem. Poleg tega lahko izvaja pritisk, lahko mednarodno javnost pridobi, da bodo sklepi mednarodnih združenj končno upoštevani, vsaj v pogledu mednarodnega prava, cloveskih pravic in sklepov varnostnega sveta. A treba je reci: to se bo zgodilo sele, ce se bo mednarodna skupnost odločila, da uveljavitev pravic podpre z vso močjo.

REPUBLIKA: Hvala za pogovor.

DUNAJ / PO HAIDERJEVI ZAHTEVI ZA REFERENDUM O TUGCII

Referendum bi pomenil rušenje mednarodnega ugleda Avstrije

Ostale stranke in večina prebivalstva odločno nasprotujejo zahtevi svobodnjakov - Zahteva, naj Haider sam poravná stroške referendumá

IVAN LUKAN

DUNAJ - Sobotna dokončna napoved voditelja desničarske svobodnjanske stranke Jörga Haiderja, da bo zahteval referendum o tujcih v Avstriji, je izzvala oster protest vseh ostalih strank in ogorčenje med veliko vecino avstrijskega prebivalstva.

Referendum pod geslom »Najprej Avstrija« naj bi bil meseca januarja 1993. »Ni clovekove pravice do imigracije«, je poudaril voditelj desničarske stranke na tiskovni konferenci in sporočil, da je predsedstvo FPÖ skoraj soglasno - proti izvedbi referendumá je glasovala edinole tretja predsednica avstrijskega parlamenta Heide Schmidt - sprejelo sklep o vložitvi zahteve po referendumu. Koliko glasov pricakuje, ni povedal.

Sicer so mu to omejitve medtem že postavili drugi: predsednik Ljudske stranke in vicekancler Erhard Busek je v soboto na deželnem kongresu ÖVP v Celovcu dejal, da bi bil sramoten poraz za Haiderja, ce referendum ne bi podprlo 1,3 milijonov volilcev, torej toliko, kolikor jih je leta 1990 glasovalo proti gradnji mednarodnega konferenčnega centra na Dunaju. Busek je nadalje od Haiderja oz. njegove stranke zahteval, naj sami poravnajo stroške referendumá, ki bodo znasali okrog 20 milijonov silingov.

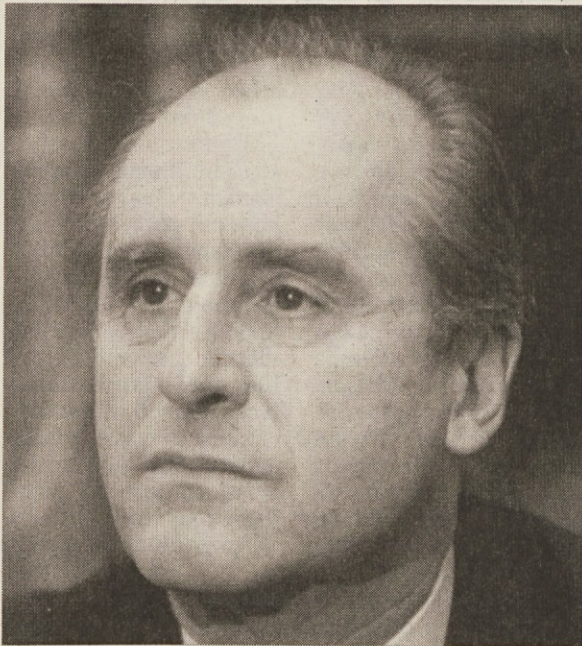
Generalni tajnik socialdemokratske

stranke, Cap, je Haiderjev referendum označil kot »odvec, škodljiv za sožitje med Avstrijci in inozemci, ter nevarno za varnost v deželi«. »Edino pozitivno pri tej odločitvi je, da je s tem konec permanentnih poskusov izsiljevanja«, je dodal Cap.

Referendum je že pred sobotno odločitvijo svobodnjakov odklonil tudi novi avstrijski predsednik Thomas Klestil. Poudaril je, da problematika tujcev ni primer-na za referendum. Haiderja je pozval, naj se to vprašanje rešuje na ravni parlamentarnih odborov in dialoga med strankami, kar je voditelj FPÖ odklonil.

Kot smo poročali, je Haider zacetek novembra postavil dvanajst zahtev za restriktivnejšo politiko avstrijske vlade napram tujcem in imigrantom. Za primer, da vlada oz. parlament navedene zahteve ne bosta sprejela, pa je napovedal izvedbo referendumá. Zahteve segajo od novih ustavnih dolocil («Avstrija ni imigracijska drzava») do zmanjšanja socialne oskrbe, ostrejših policijskih ukrepov in segregacijskih modelov za tujce v solstvu.

Dokončno odločitev o izvedbi referendumá bo v naslednjih tednih sprejel avstrijski parlament. Se pred tem bodo pravniki preverili, ali je besedilo referendumá v skladu z avstrijsko ustavo.

Avstrijski predsednik Thomas Klestil: Problematika tujcev ni primerna za referendum

AVSTRIJA /

Priznanje Češke

DUNAJ - Avstrijski vicekancler Erhard Busek je ob priliki svojega srečanja s ceskim ministrom predsednikom Vaclavom Klausom v soboto v Pragi napovedal, da bo Avstrija uradno priznala novo Cesko republiko s 1. januarjem 1993. Busek je v Pragi tudi izjavil, da Avstrija zeli ohraniti dobrososedske odnose, ko jih je imela s ceskoslovaško drzavo, in jih poglobiti.

Avstrijski vicekancler je predsednika Klausá tudi povabil, naj se pred koncem leta obišče Avstrijo.

KOROŠKA / KONCERT

Šestdesetletnica zbora Foltej Hartman iz Libuči

CELOVEC - S slavnostnim koncertom je preteklo soboto v Vograč pri Pliberku praznoval Moski pevski zbor Foltej Hartman 60 let svojega obstoja. Na jubilejni prireditvi se je zbralo veliko stestilo občanov, spored pa so poleg slavljenca soblikovali Mesani pevski zbor Podjuna iz Pliberka, Moski pevski zbor Kralj Matjaz iz Lubici, ter Moski pevski zbor Vres iz Slovenije.

Zbor, ki deluje v sklopu Slovenskega prosvetnega društva »Edinost« v Pliberku, je s svojim razgibanem in kvalitetnem

delovanjem znatno prispeval k uspešnemu razvoju kulturne dejavnosti društva ter obogatil kulturno življenje v dvoječni občini Pliberk. Zbor je dobil svoje današnje ime leta 1985 po njegovem rajnem, dolgoletnem zborovodju Folteju Hartmanu. Do leta 1985 se je zbor imenoval »Edinost«.

60 let dolga zborovska pot pa se je zacela leta 1932 na velikem koncertu slovenskih pevskih zborov v Dobri vasi v Podjuni. Najpomembnejši dosežki zbora so dokumentirani v posebni jubilejni brošuri.

KOROŠKA / ODNOSI S SLOVENIJO

Glavar Zernatto sprejel Bastlovo

Utrditi prijateljske odnose s Slovenijo

IVAN LUKAN

CELOVEC - Za izboljšanje odnosov med Koroško in Slovenijo, predvsem na gospodarskem področju, se je izrekel koroški deželni glavar Zernatto. Christof Zernatto v pogovoru z avstrijsko ambasadorko v Ljubljani, Jutto Stefan-Bastl.

Zernatto je ob tej priliki menil, »da je razumljivo, da se Slovenija po osamosvojitvi bolj usmerja na Dunaj«, škoda pa bi bilo, ce bi se »dramatično izboljšanje vzdušja«, katero je bilo v preteklosti doseženo med obema sosednima dezelá-

ma«, ustavilo.

«Koroška si zaradi tega zeli pozitivitev kontaktnega komiteja«, je dobesečno dejal koroški deželni glavar Zernatto.

Bastlova se je na obisku v Celovcu razgovarjala tudi z namestnikom deželnega glavarja in referentom za trgovino Matthiasom Reichholdom. Slednji je ambasadorko opozoril na željo koroških prevozniskih podjetij, naj Slovenija zvisa stestilo prevoznih dovoljenj. Reichhold je s tem v zvezi tudi poudaril, da ima Koroška najmanjši

kontingent vseh avstrijskih zveznih dezel, namreč samo 450 od skupno 2900. Napovedal je tudi, da bo v tej zadevi ponovno interveniral pri zveznemu kanclerju ter pri ministru za promet.

Bastlova je izrazila upanje, da bo srečanje med avstrijskim ministrom za promet, Klimo, ter njegovim slovenskim kolegom Kranjcem, ki bo 30. novembra letos, prispevalo k rešitvi tega problema. Do konca leta 1992 pa naj bi se nasla prehodna rešitev za to vprašanje, ki je ocitno zelo pereče.

KOROŠKA / VOLITVE

Zernatto uradni kandidat za deželnega glavarja

CELOVEC - Koroški deželni glavar Christof Zernatto bo na prihodnjih deželnozborskih volitvah na Koroškem glavni kandidat Ljudske stranke in se s tem spet potegoval za najvisjo politično funkcijo v deželi. Za glavne kandidata je bil izvoljen na sobotnem deželnem kongresu stranke v Celovcu. Za Zernatto je glasovalo 99,7 odstotkov navzočih skoraj 1500 delegatov, z enakim rezultatom pa je bil potrjen kot predsednik koroške Ljudske stranke.

Na deželnem kongresu

stranke je bil s 97,8 odstotkom oddanih glasov izvoljen za Zernattovega namestnika slovensko govoreci pliberski zupan Raimund Grlic. Grlic bo tudi glavni kandidat stranke za deželnozborske volitve (verjetno leta 1993), tako da ni nikakrsnega dvoma, da bo pri naslednjih deželnozborskih volitvah tudi izvoljen v koroški deželni zbor.

Zernatto je bil prvič izvoljen za deželnega glavarja potem ko je bil Haider zaradi svojih skrajnih stališč prisiljen k odstopu.

NOVICE

Široka akcija cepjenja zaradi preventivnih ukrepov proti tifusu

CELOVEC - Oddelek za zdravstvo pri koroški deželni vladi je včeraj prišel s preventivnimi ukrepi proti izbruhu tifusa med begunci, ki so trenutno nameščeni na Koroškem, ter tudi ostalim prebivalstvom. Koroška s tem reagira na poročila o širjenju tifusa v begunskih taborišcih na Hrvaškem. Najprej je predvidena akcija cepjenja na prostovoljni ravni. Vsi domovi z begunci imajo nalog, da nemudoma sporočijo zdravniškim ustanovam, ce se pojavijo znaki tifusa.

Bo Max Rauscher vendarle odstopil?

CELOVEC - Na vprašanje ali bo deželni svetnik Max Rauscher predcasno odstopil kot član koroške deželne vlade in deželni finančni referent, ocitno se vedno ni dokončnega odgovora. Predsednik socialdemokratske stranke, Peter Ambroz, je po včerajšnji seji strankinega predsedstva sicer ponovil, da bo Rauscher - kot s stranko dogovorjeno - odstopil spomladi 1993, prizadeti politik sam pa ni pripravljen dati jasen odgovor. Izjavil je, da zeli ostati do konca zakonodajne dobe koroškega deželnega zbora, torej do spomladi 1994 ali pa do predcasne volitve, s katerimi računajo vsi politični opazovalci v deželi.

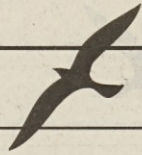
Proti predcasnemu odstopu Reuscherja je pretekli teden nastopil nadstrankarski komite, katerega namen je zbrati 10.000 do 30.000 podpisov v podporo Rauscherju, da bi ta »v teh gospodarsko težkih casih« ostal na položaju finančnega referenta v koroški deželni vladi.

V Celovcu umrl Hugo Reinprecht

CELOVEC - Nepricakovano je v Celovcu umrl predsednik Deželnega solskega sveta za Koroško, prof. Hugo Reinprecht. Smrt je 54-letnega pedagoga in politika dohitela pri tenisu. Vzrok smrti je bil srčni infarkt. Reinprecht je bil eden glavnih zagovornikov ločevalnega solskega modela za dvoječne ljudske sole na Koroškem.

Poplave v Avstriji

DUNAJ - Močno dezevje je v Avstriji povzročilo velike poplave. Posebno kritično je stanje v Zgornji Avstriji, v Nizji Avstriji in na Stajerskem, kjer so nekatere rehe prestopile bregove ter preplavile ceste in polja. Promet je močno oviran, cloveskih zrtev pa k sreči ni. Gmotna škoda je po prvih ocenah zelo velika. Medtem ko reke v zahodnih predelih Avstrije upadajo, pa na vzhodu se naraščajo. Ob Donavi se bojijo predvsem v blizini Dunaja kritičnih trenutkov.

NOVICE

Verižno trčenje zaradi megle na avtocesti Milan-Turin

TURIN - Gosta megla, ki je včeraj zjutraj zajela vse območje med Milanom in Turinom, je povzročila vrsto avtomobilskih nesrec, v katerih sta dve ženski izgubili življenje.

V verižno trčenje je po policijskem poročilu bilo vpletenih približno 100 vozil, med katerimi je bila tudi cisterna, ki je prevazala utekočinjeni plin. Vidljivost na avtocesti v trenutku nesreče ni presežala nekaj metrov.

Spodletel rop ranjena karabinjerja

TREVISO - Skupina roparjev je včeraj zjutraj skušala oropati filialo banke Ambroveneto v Montebelluni, vendar jih je pri tem preprečila patrulja karabinjerjev, ki je po naključju privozila mimo. V obo-roženem spopadu, ki je sledil, sta bila dva karabinjerja lažje ranjena, zlikovci pa so se z veliko naglico odpeljali z alfo 164, ki so jo karabinjerji kasneje odkrili pri železniški postaji v Montebelluni.

Iz alfe so prestopili v themo, nakar so izbrisali vsako sled za seboj.

Skušali oskruniti židovsko pokopališče

NEAPELJ - Sinoci so neznanci skušali oskruniti židovsko pokopališče v Neaplju. Gre za pokopališče, ki ga sicer na rabijo že kakih 20 let več, ki pa ga policija, sprico zadnjih antisemitskih izbruhov, nadzoruje. Agenti so čuli ropotanje, ko se je na nespretno skrajneze zrusil zidarski oder. Ob prihodu policije so neznanci pobegnili, na pokopališču pa so pustili samo steklenico bencina, iz česar skle-pajo, da so hoteli zazgati nekaj grobov.

Zaslišanja zaradi podkupnine

CATANIA - Preiskovalci zaslišujejo štiri člane upravnega sveta Krajevne zdravstvene enote iz Catanie, ki jih obtožujejo, da imeli prste vmes pri dodelitvi zakupa za izgradnjo enega krila bolnišnice Cannizzaro in del za dodatnih 20 milijard lir. Podjetje, ki je bolnišnico zidalo, se je tako izognilo plačilu denarne kazni za zamudo v delih, kar bi ga veljalo 280 milijonov lir mesečno.

MILAN / Z VERIGAMI IN NOŽI NAD MLADEGA ŠPANCA

Naciskini napadajo tujce in policiste

Ranjen agent, ki je priskočil na pomoč kolegici

MILAN - V bolnišnici Fatebenefratelli so agenti Digosa včeraj dopoldne zaslislali 30-letnega španskega državljanja Jesusa Mario Parrasa Aro, ki ga je v noči med soboto in nedeljo napadla skupina naciskinov. Mladega Spanca, ki je malo prej v družbi prijatelja zapustil prostore socialnega centra Leoncavallo, je napadlo več gologlavcev, ki so se

spravili nadenj z verigami in noži.

Pri tem so ga resno ranili, vendar pa se je zdravstveno stanje Are v toliko izboljšalo, da ranjeni Spanec ni več v smrtni nevarnosti.

Agenti Digosa so od napadenega skušali izvedeti predvsem, če lahko opiše napadalce, kajti zaenkrat imajo preiskovalci na voljo samo podatke o dveh

avtomobilih, s katerima naj bi se pripeljali naci-skini. Gre za renault 5 modre barve in za Y10 v belem; več podrobnosti so mogoče povedali uslužbenci občinskega podjetja za okolje AMSA, ki so prav v času napada na mladega Spanca bili v bližini ulic Palestrina in Vitruvio. Sinoci so se na sedežu socialnega centra Leoncavallo sestali tudi pred-

stavniki avtonomističnih gibanj, ki deluje v večjih italijanskih mestih in v Nemčiji. Dogovarjali so se o skupnih protestnih akcijah, prvo naj bi priredili že jutri dopoldne v Milanu.

V zvezi z dogodkom je izdala ostro protestno noto milanska federacija Stranke komunistične prenov, ki predvsem naglasa, da takšnih napadov ne gre obravnava-ti kot primere vsakodnevne mestnega nasilja.

V zadnjih letih - piše v noti - je prišlo do združevanja mladih v prave tolpe, ki so zasedle mestne ulice in trge, kjer je prišlo do zastrasevanja in pretepanja neboljlenih občanov. Po oceni SKP nosita mestna uprava in policija velik del krivde, da so tolpe tako zagospodarile nad mestom in njegovimi prebivalci, ker sta pojav podcenjevali.

Poskodb, ki si jih bo pozdravil v desetih dneh: to je prognoza za Vincenza Trobbianija, ki je v Mentani pri Rimu priskočil na pomoč kolegici-policistki, ki sta jo nadlegovala dva naci-skina. Trobbiani obiskuje solo za policijske agente v Vicenzi, zaradi poskodb pa je trenutno na zdravljenju v rimski bolnišnici San Camillo.

NAGRADA / NAJBOLJŠA VOJAŠKA SLIKA

Posneta na vajah

Z zgornjim posnetkom je Arthur Thompson dobil prvo nagrado na tekmovanju za najboljšo sliko z vojaško vsebino. Slika je bila sicer posneta navojskih vajah

ZDA / HUD ORKAN NA JUGU

Na desetine žrtev zaradi orkana

Nalivi in zračni vrtinci pustošili po Virginiji, Kentuckyju, Mississippiju, Sev. Carolini

Orkan je v južnih predelih ZDA pustil za seboj puščavo

JACKSON (Mississippi) - Orkansko neurje, ki je prizadelo južne predele Združenih držav Amerike, je povzročilo najmanj 24 smrtnih žrtev, 250 ranjenih, več tisoč ljudi pa je ostalo brez strehe nad glavo. Večji del Severne Caroline, Virginie in Ohia je bilo izpostavljeno divjanju vetra do poznih nočnih ur po krajevnem času, oz. do 7. ure zjutraj po evropskem. Najbolj je bilo prizadeto mesto Brandon, ki leži kakih 20 kilometrov od glavnega mesta zvezne države Mississippi: orkan je razdejal kamping, kjer je stanovalo več sto družin in unil celotno vrsto prikolic in bivalnih avtomobilov. Končni obračun je bil 10 smrtnih žrtev.

Sicer pa je tornado s plohami in zračnimi vrtinci pometal tudi zvezne države Louisiano, Alabama, Georgio, Kentucky in Tennessee.

Strokovnjaki ugotavljajo, da orkanov ponavadi novembra ni, kar pomeni, da je vremenska ujma presenetila krajevne oblasti, ki niso bile pripravljene. Val slabega vremena, ki je zajel južne države ZDA, je po svoji sili presegel orkan Andrew, ki je opustošil dober del Floride konec letošnjega avgusta in takrat povzročil 13 smrtnih žrtev.

*Dnevnik, ki ga bereš, je bil v celoti pripravljen
s tiskarsko-redakcijskim sistemom*

Apple Computer

prodaja, montaža in servis

PELLEGRINI

integrirani sistemi za urade

Computer - Copying - Telefax - Telefoni - Software - Oprema

Filiala: TRST - Ul. Padovan 4 - Tel. 040/948460

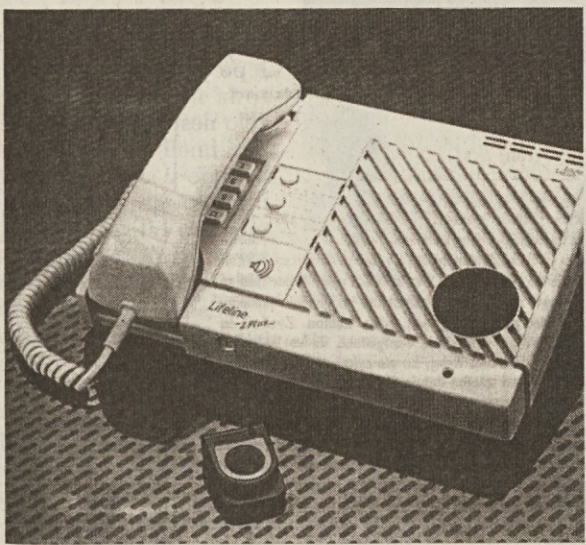
MESTRE: 041/5310122 - BENETKE: 041/5225004 - RIM: 06/5180732 - PADOVA: 049/8072288 - VICENZA: 0444/511688

GERONTOLOGIJA

Nova oblika pomoči za starostnike

META PENTEK

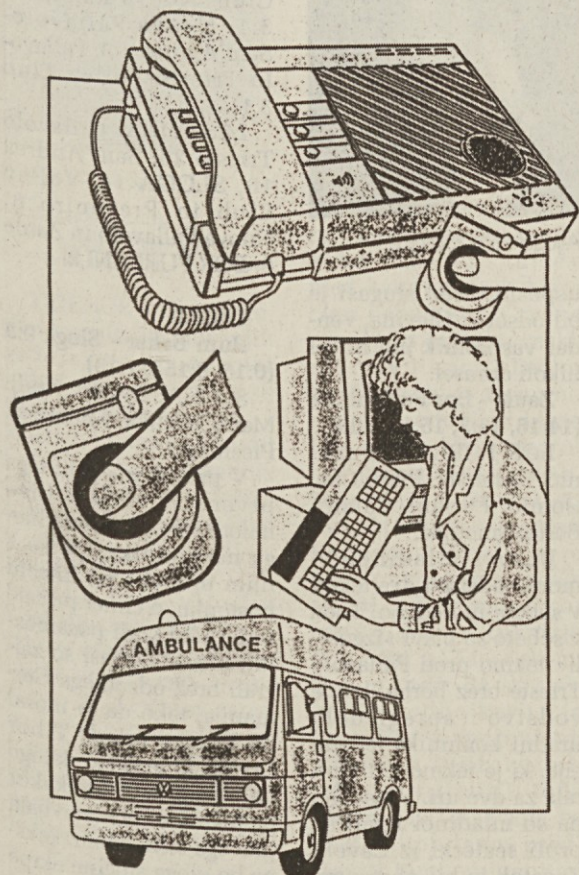

Marsikateri starostnik razmislija o tem, da morda kmalu ne bo več mogel živeti sam in bo moral za vedno oditi od doma. Zapustiti bo moral prostor, kjer je preživel leta, morda več desetletij svojega življenja, posloviti se bo moral od bolj ali manj znanih ljudi, ki jih je srečeval v svojem okolju. Za starostnika je to velika izguba. Veliko energije potrebuje, da novo okolje sprejme za svoje in ne kot nujno zlo. Nekateri te energije nimajo in v novem okolju le zivota-rijo. Zato je eno od nacer moderne gerontologije, naj ostane starostnik čim dlje v domačem, znanem okolju. Kadar je menjava vendar potrebna, naj poteka postopoma. Kljub tem humanim nacelom je realnost pogosto drugačna. Včasih tudi po nepotrebnem. Ali bi skupaj s starostnikom lahko storili se kaj, da bi dalj časa ostal v domačem okolju in da bi bila menjava okolja manj boleča? Kje lahko dobimo pomoč?

Nekatere službe in dejavnosti so že dolgo znane in utečene. V vsakem okolju deluje patro-razna služba, ki skrbi predvsem za zdravstveno nego. Nekatera društva upokojevcem so razvila različne oblike samopomoči in zdravi starostniki pomagajo manj zdravim. Tako pomoč je predvsem laična. To pomeni, da upokojeanci znanjem prinesejo kaj iz trgovine, pospravojo,

morda skuhajo. Pomembno pa je tudi, da si delajo družbo in tako preganjajo osamljenost, ki je med starostniki velik problem. Velikokrat pomaga pri organiziranju laične pomoči tudi območna socialna služba, ki poleg tega rešuje tudi druge probleme starostnikov.

Nova oblika pomoči, o kateri je dobro kaj vedeti, je služba, ki se imenuje Halo, pomoč! Deluje v Ljubljani, vodi pa jo Center za pomoč na domu, ki ima sedež v Domu upokojevcem Center Tabor-Poljane. Starostnik mora imeti v stanovanju običajen telefonski priključek. Nanj priključijo poseben telefon "lifeline". Poleg telefona dobi uporabnik tudi obsek, s katerim lahko telefon aktivira. Če npr. starostnik pade in ne more do telefona, pritisne na rdeči gumb obeska, ki ga nosi okoli zapestja ali vratu, in telefon se aktivira. Operaterju v Centru za pomoč na domu pove, kaj se je zgodilo. Mikrofon v telefonu namreč omogoča pogovor, čeprav je klicalec od telefona oddaljen nekaj metrov. Če pa se ne more pogovarjati, Center to oceni kot nujen klic, identificira klicaleca, o katerem ima osnovne podatke shranjene v centralnem računalniku, in pošlje pomoč. Takšen telefon omogoča starostniku, ki sicer živi sam, varnejše in kvalitetnejše bivanje v domačem okolju.

ASTRONAVTIKA / AMERIŠKO PODJETJE IN RUSKI MOTORJI

Potrditev partnerstva z novo tehnologijo

Ruska vodilna družba za raketne pogske motorje se je pred kratkim poslovno povezala z znano ameriško družbo Pratt and Whitney. Sprejet je bil dogovor o trženju že omenjenih ruskih raketnih motorjev. Nekateri izvedenci namreč menijo, da bi z njihovo uporabo lahko prišli do skupnega razvoja raketnih pogonskih motorjev za novo ameriško nosilno satelitsko raketo velikih zmogljivosti ali najtežje kategorije.

Ta dogovor ali sporazum je sad dvehletnih prizadevanj oddelka za raketne pogone družbe Pratt and Whitney za pridobitev izključnih pravic za proizvode NPO Energomasha, ki izdeluje pogske raketne sisteme za ruske nosilne rakete, že od časa, ko je prvi sputnik poletel v vesolje.

»Potem ko smo nekako združili sile, lahko predstavljamo nove kvalitetne proizvode, za katere menimo, da jih bo ustrezen trg znal ceniti,« predstavlja Boris Katogorin, generalni direktor NPO Energomasha, ki je tudi snovalec nekaterih motorjev.

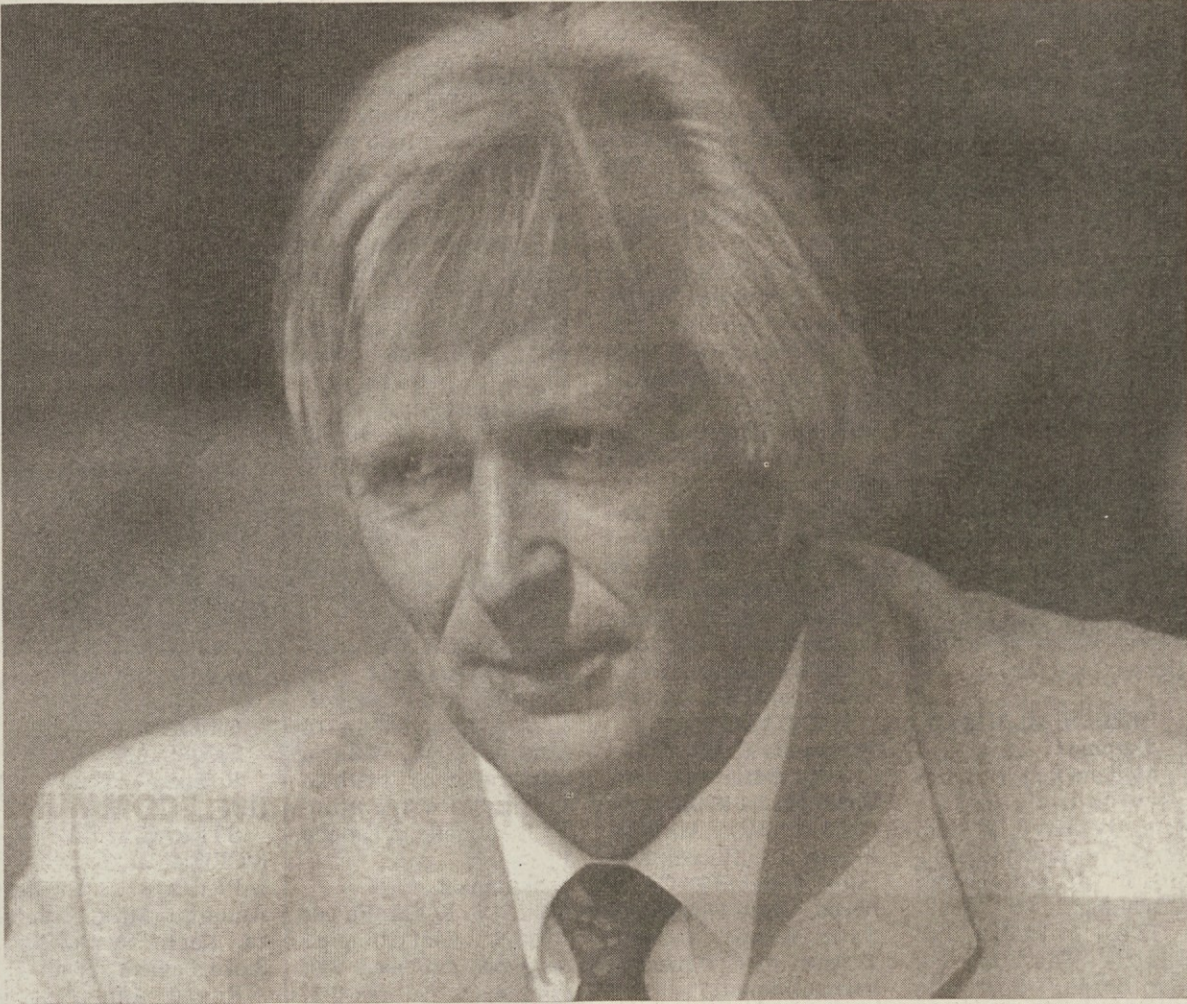
Strokovnjaki obeh družb menijo, da bodo z združenimi sposobnostmi in zmogljivostmi lahko ustvarili novo močno nosilno satelitsko raketo; predvsem pa naj bi bil tak razvoj hitrejši in znatno cenejši, kot pri ameriških tekmecih.

Ceprav zdaj ni nekega nacrtja, ki bi imel seveda tudi ustrezno finančno podlago, družbi menita, da bo ameriški kongres prej ali slej le odobril tak program. Stevilni strokovni odbori kot tudi Nacionalni vesoljski svet pri Beli hiši so zagovarjali tak zanesljiv in močan sistem za izstreljevanje izredno težkih tovorov v vesolje ali nizko Zemljino krožnico, ta naj bi nadomestil vsaj del že obstoječih vesoljskih nosilnih raket ameriškega arzenala, ki so predvsem manj zmogljive. »Menimo, da ta dezela mora razviti tako močno nosilno satelitsko raketo ali vsaj njeno izpeljanko,« dodaja Robert Wolf, izvršilni podpredsednik družbe Pratt and Whitney in dodaja: »Nasa družba je razvila praktično vse pogske sisteme, edino, kar nam manjka, je raketni motor na tekoče gorivo izjemnih sposobnosti in moci.«

Ze omenjena družba tekmuje s tovarnoma Rocketdyne ter Rockwell International. Znano je, da ravno družba Rocketdyne izdeluje raketne motorje na tekoci vodik in kisik, ki poganjajo glavni pogonski sistem ameriškega vesoljskega letala vrste shuttle.

Wolfe je na nedavni tiskovni konferenci podal mnenje, da naj bi bilo to novo sodelovanje z ruskim partnerjem zelo ugodno, tako za ameriške kot tudi druge tuje družbe ali partnerje. »Prepričani smo, da smo konkurenčni z obstoječimi programi na področju komercialnega izkoriščanja vesoljske oziroma raketne tehnologije. Konkurenca vključuje tudi raketo Ariane (Evropa), posebno na področju pogona. Gre za novo in sodobno tehnologijo,« povzema Wolfe.

Ceprav Katogorin ni zelel komentirati številčnosti ruske družbe, je vendarle pristavil, da jih je dovolj, da zadovoljijo povpraševanje. »Na voljo in v prodajo jih damo

lahko vsakomur, ki to zeli,« je se pristavil.

Pratt and Whitney je ena od treh družb, ki sodelujejo pri vesoljskem transportacijskem pogonskem sistemu, konzorciju, ki se je ukvarjal z razvojem glavnega pogonskega raketnega motorja za nacionalni sistem za izstreljevanje v ZDA.

Zmanjšanje finančnih sredstev pa so razvoj tega programa, ki je potekal kar precej let, praktično ustavila. Se več, ameriški kongres je zahteval ne samo upočasnitev, temveč se celo prekinitev dela pri tem programu, temu naj bi se odrekla ameriška vesoljska agencija NASA kot tudi drugi partnerji - vojno letalstvo ZDA. Tako NASA kot tudi skupine s področja letalsko-vesoljske industrije želijo ta program znova oživiti in novi administrator NASE dr. Daniel Goldin znova razmislija o razvoju nove družine močnih in visoko zmogljivih nosilnih satelitskih raket, ki bi v samo nekaj izstrelitvah lahko spravile v krožnico dele ameriške vesoljske postaje Freedom (Svoboda). Raketni motor NPO Energomash RD-170 je motor na tekoče gorivo, ki ga uporabljajo kot pogonski motor trenutno najmočnejše satelitske rakete na svetu Energija. Tak motor bi lahko na nek način zaključil delo družbe Pratt and Whitney na novem pogonskem motorju. Lahko bi ga uporabljali kot bočno raketo, s tem bi povečali pogonsko moč ali silo ruskega velektorja od skoraj 272 na dobrih 815 ton. »RD-170 je izjemno primeren kot dopolnilo za glavni pogonski motor pri vesoljskem transportacijskem sistemu,« omenja Wolfe.

»Zaradi izjemne uspešnosti proizvodov družbe Energomash je v marketinskem smislu tak sporazum pravo zmagovalstvo za Pratt and Whitney,« pristavlja Ed O'Grady, analitik ruskega vesoljskega programa iz New Yorka. »RD-170 je motor, ki bi ga zelel imeti vsak na svetu. Z njim bo pridobila skupnost narodnosti, ki raziskujejo vesolje, pridobila bo družba Pratt and Whitney in tudi Energomash bo dobil nekaj nujno potrebnih deviz.« Precej nejasnosti je seveda tudi o tem, kako se bosta

obe družbi znsali glede ameriških zakonov, ki zadevajo delitev občutljive tehnologije.

»Prenos tehnologije je lahko zelo delikatna zadeva. Vendar upamo, da nam bodo ZDA tako s stalisa uvoza in izvoza stale ob strani. Gre za pomembno tehnologijo in menimo, da jo morajo ZDA izkoristiti,« se pristavlja Wolfe.

Pri Pratt and Whitney menijo, da znanasnanje na rusko tehnologijo ne bo slo na račun delavcev v njihovih družbi ali sorodnih družbah. Zeleni bodo namreč dobili licenco za izdelovanje motorjev v ZDA. Po drugi strani je Katogorin obljubil, da se

samostojen prodor na ameriški trg.

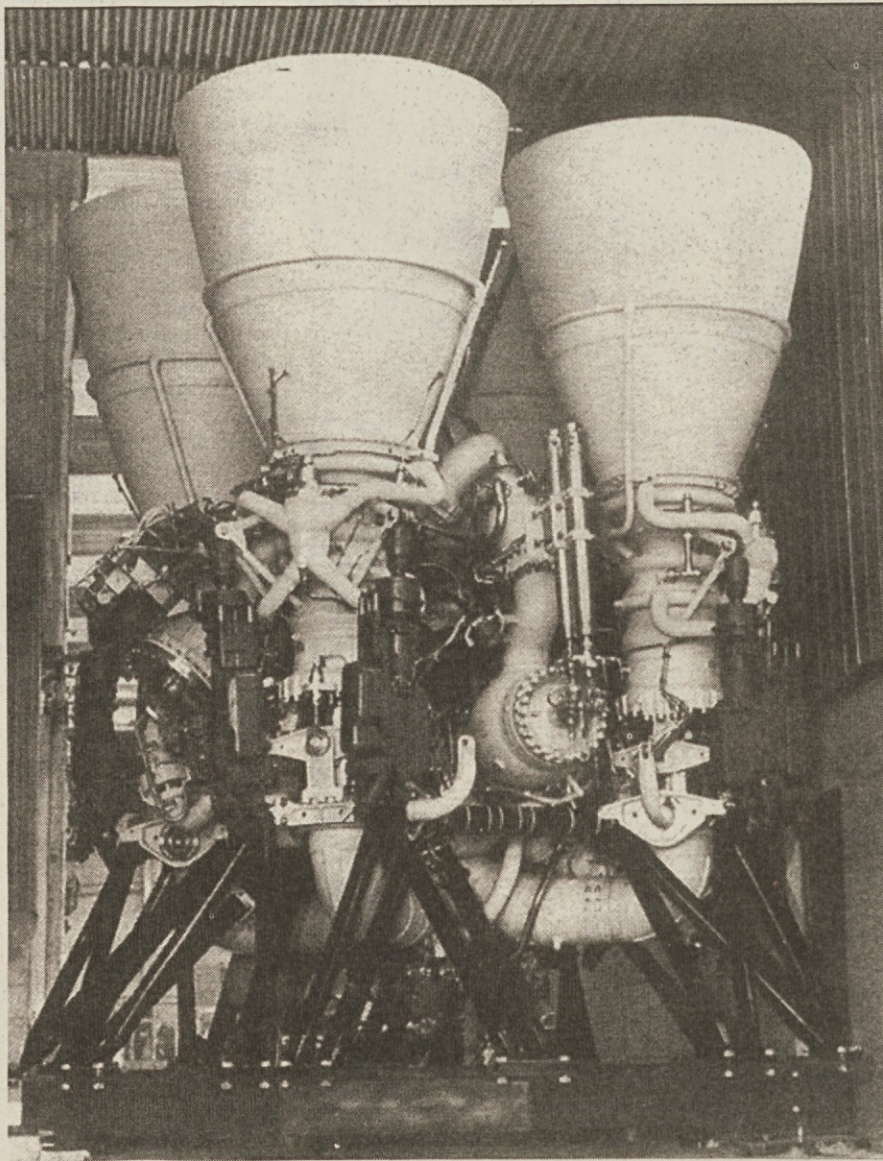
Ilustracije:

RD-1170 je raketni pogonski motor, katerega tehnologijo razvoja bo ruska družba Energomash NPO delila z znano ameriško družbo Pratt and Whitney. S tem naj bi se postavil temelj za igradnjo nove izredno močne nosilne satelitske rakete (superrakete). Pratt and Whitney je podpisala dvoletno pogodbo, ki mu daje ekskluzivne pravice za marketing na trzišču ZDA. Izvedenci menijo, da bo motor RD-170, ki je bil uporabljen pri ruski superraketi Energija, lahko na nek

pristavlja, da naj bi tako skupno prizadevanje dalo na trzišče res kvalitetne izdelke.

Sporazum zajema več vrst raketnih motorjev. Marketinski sporazum med družbama Pratt and Whitney in rusko družbo omogoča dostop do ruskega podjetja, ki je oskrbovalo z raketnimi motorji ruski vesoljski program.

»NPO Energomash ima zasluge pri razvoju raketnih motorjev za nosilne satelitske rakete nekdanje Sovjetske zveze že od dne, ko se je program rodil,« pristavlja analitik iz New Yorka Ed O'Grady, ki spremlja ruski vesoljski program.

bo denar v Rusiji uporabljal v ustrezne namene. NPO Energomash je vložil do zdaj še neznan vsoto denarja, v podporo marketinskih ciljev Pratt and Whitney. Katogorin tudi omenja, da njegova družba nima dovolj denarja, tehničnih veščin ali baze morebitnih odjemalcev, kar vse je potrebno za

nacin dopolnjeval delo na novem raketnem pogonskem motorju za nacionalni izstrelni sistem. Menijo, da bi motor lahko poganjao bočne rakete in tako povečal potisno silo od 272 ton na 815 ton.

Zgornji posnetek kaže Borisa Katogorina, generalnega direktorja NPO Energija in snovalca, ki

Njihove rakete so zanesljive, kot večina stvari v ruskem vesoljskem programu.

Družba, ki ima sedež v kraju Khimki blizu Moskve, izdeluje raketne motorje RD-170 za nosilno raketo Energija, ki predstavlja trenutno najmočnejšo nosilno raketo na svetu.

NOVICE

Beljakovina proti osteoporozi?

LJUBLJANA, Nov. IJS - Italijanska tiskovna agencija ANSA je sporočila, da sta tokijska časopisa Asahi Shinbun in Asahi Evening News 3. novembra 1992 objavila tole novico: »Beljakovina, ekstrahirana iz belih krvnic, zavira napredovanje osteoporoze. To sta skupaj odkrila znanstvenika iz Japonske in Slovenije. Nobuhiko Katunuma, direktor znanstvenega instituta na univerzi Bunri v Tokushimi, pravi, da beljakovina katelin zaviralno učinkuje (inhibira) na encim, ki razgrajuje kostni kolagen in povzroča osteoporozo. Po njegovem mnenju je mogoče, da bi s to beljakovino zdravili osteoporozo. Ta bolezen se izraza kot poroznost in krhkost kosti, zlasti pri starejših ženskah. O tem odkritju sta Nobuhiko Katunuma in profesor Vito Turk (Institut Jozef Stefan, Univerza v Ljubljani) poročala na mednarodnem simpoziju o osteoporozi, od 18. do 23. novembra letos v Williamsburgu v ZDA. Kot pravi Katunuma, je Turk (op. prev.: v resnici gre za rezultat raziskovalne skupine na IJS) pred dvema letoma odkril, da beljakovina katelin, ekstrahirana iz belih krvnic, zavira delovanje katepsina L, ki ga je pred petimi leti odkril Katunuma (op. prev.: nenačnana formulacija v poročilu ANSA, kajti katepsin L je znan že od leta 1976. Letos je Katunuma ugotovil, da encim katepsin L raztaplja kostni kolagen in s tem povzroča osteoporozo.

Katepsin L je eden izmed encimov, ki jih proizvajajo osteoklasti, polinuklearne celice v kostnem tkivu, ki uravnavajo raztapljanje in obnavljanje kostne snovi. Z raziskavami na univerzi Bunri v Tokushimi so na kitovih kosteh potrdili, da katelin zavira delovanje katepsina L in preprečuje raztapljanje kosti, je izjavil Katunuma. Upa, da bodo kmalu začeli poskusno zdraviti osteoporozo pri živalih. Katelin je mogoče s pomočjo genske rekombinantne tehnike pridobivati tudi v večjih količinah. Toliko agencija ANSA in Asahi Evening News. Pri tem je težko razumljivo, zakaj so slovenski množični mediji kratko malo spregledali to novico, čeprav je tudi pri nas osteoporozo zelo pogosta nadloga in četudi so inhibitor katelin odkrili slovenski biokemiki pod vodstvom prof. V. Turka na Institutu Jozef Stefan. Raziskovalci, ki rastejo ob raziskavah, vpetih v svetovna znanstvena prizadevanja, so za nasa industrijo napogresljivi protagonisti razvoja. Raziskovalna skupina IJS nadaljuje svoje delo v okviru skupnega projekta s prof. Katunumo. Ta je eden izmed dvaintridesetih tujih znanstvenikov, »pridruženih članov IJS«, ki že dolgo sodelujejo z institutom. Projekt namerava financirati tudi japonska industrija.

Mednarodno sodelovanje laboratorija za umetno inteligenco

LJUBLJANA, Nov. IJS - Laboratorij za umetno inteligenco na Institutu Jozef Stefan sta pred nedavnim obiskala predstavnika italijanskega podjetja Illycaffè s. p. a., ki se ukvarja s pravljanjem kavne mešanice in praženjem kave. V proizvodnem procesu se srečujejo s številnimi problemi, ki jih je po mnenju predstavnikov mogoče razreševati le z metodami umetne inteligence. Za laboratorij za umetno inteligenco so pri Illycaffè s. p. a. izvedli prek mednarodne organizacije ISSEK (International School for the Synthesis of Expert Knowledge). ISSEK je združenje več raziskovalnih ustanov, ki aktivno sodelujejo pri raziskavah metod in tehnik za avtomatizirano sintezo znanja. IJS je eden izmed soustanoviteljev tega združenja, ki ga trenutno vodi prof. dr. Ivan Bratko. Obisk iz Italije je bil dokaj uspešen, saj so identificirali nekaj problemov, ki jih bo mogoče reševati z metodami umetne inteligence.

Razstava novih keramičnih materialov

LJUBLJANA, Nov. IJS - V prvih dneh novembra je bila v Riminiju v Italiji vrsta prireditvev v okviru konference in razstave o keramičnih materialih CERMAT 92. Udeležil se je tudi Odsek za keramiko z Instituta Jozef Stefan, v okviru sodelovanja v heksagonalnem projektu Ceramics Materials. Tako je bila v Riminiju na Workshop Italy/Europe predstavljena dejavnost odseka in raziskovalna tematika v okviru tega projekta. Udeležbo oziroma predstavitev na CERMAT-u so Odseku finančno omogočili Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije, italijanske vladne ustanove in raziskovalci. Odsek za keramiko je predstavil svoje razvojne dosežke:

varistorje, večplastne in enoplastne kondenzatorje, termistorje, trde in mehke ferite ter razno orodje za proizvodnjo. Predstavili so tudi ferrometer 2, ki je namenjen ugotavljanju prisotnosti feromagnetnih materialov (npr. železa) v prasnih materialih. Ta instrument so razvili v Odseku za profesionalno elektroniko.

Računalništvo, sestavina sodobne družbe

LJUBLJANA, CD - Včeraj se je v Cankarjevem domu začela osrednja računalniška prireditev v Sloveniji INFOS 92. Pod geslom: »Računalništvo, sestavina sodobne družbe«, bo odprta za obiskovalce do sobote, 28. novembra letos. Zasnovana je na starih osnovnih temah: odprti sistemi, računalniške komunikacije, računalniško izobraževanje in multimedialni sistemi. Prireditev je namenjena tako računalniškim strokovnjakom kot tudi sedanjim in potencialnim uporabnikom računalnikov, ki se bodo lahko seznanili z novostmi na področju računalniške strojne in programske opreme. Udeležili se bodo lahko številnih predstavitev in okroglih miz, ki jih prirejajo organizatorji. Danes se bo ob 10. uri začela tudi informativna sejamska prireditev INFOS 92, ki jo bo otvoril predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Drnovšek. Slavnostna otvoritev bo v prostorih Cankarjevega doma.

KOSARKA

DRŽAVNI KADETI

Kontovel - Arte GO 90:94 (81:81; 35:48)
KONTOVEL: Krizman 20 (6:12), Spadoni 21 (3:7), Daneu, Svara, Zerjal 2, Colja 2, Cingerla 2, Skerk 10 (3:8), Emili 25 (2:11), Cerne 8 (2:7), Suli-goj; trener Vatovec.
PM: 16:45. SON: 19. 3 T: Spadoni 2, Skerk 1, Emili 1.

Kontovenci bi lahko poskrbeli se za en podvig. Po zmagi proti goriski ekipi Menta Più so izgubili proti goriskemu ARteju, ki je drugi na lestvici le po enem podaljsku.

Vatovčevi varovanci pa lahko krivijo za ta poraz le sami sebe, saj so v prvem polcasu zapravili veliko število točk iz »čistih polaganj«. Velik zaostanek iz prvega polcasa pa jim je bil usoden, saj so izborili le podaljske, v katerem pa so bili Goricani prisednejsi in tudi zasluženo zmagali. Vsi Kontovenci za igro v drugem polcasu zaslužijo pohvalo, saj so bili zelo učinkoviti v obrambi s konskim pressingom, v napadu pa so se posebej izkazali Krizman, Spadoni in Emili.

OSTALI IZIDI 5. KOLA: Don Bosco - Inter 1904 100:73; Legno Nord Udine - Stefanel 59:94; Menta Più Gorica - Goccia Carnia Udinese 93:103; Latte Carso Servolana - Italmonfalcone 74:107.

LESTVICA: Goccia di Carnia Udinese in Stefanel Trst 10, Italmonfalcone in Arte Gorica 8, Don Bosco in Legno Nord Udine 6, **BOR RADENSKA**, **KONTOVEL** in Menta Più Gorica 4, Latte Carso Servolana, Ricreatori in Inter 1904 0.

PRIHODNJE KOLO: BOR RADENSKA - Stefanel; Latte Carso - KONTOVEL.

DEŽELNI KADETI

Ferrovio - Breg 101:52 (55:29)
BREG: Koren 8, Gobbo, Pro, Malalan 15 (2:3), Klabjan 20 (2:4), Canziani, Cah 4, Pintarelli 4, Kocjancic 2; trener Canziani.

PM: 4:7. SON: 16. 3 T: Malalan 1.

Bregovi kadeti so proti solidni postavi Ferroviana odpovedali na vsej crti. Domačini so jim vsilili svoj slog igre in bili boljši v vseh elementih, kljub dejstvu, da so vsi za leto mlajši od Bregovih predstavnikov, ki so tokrat sli na igrišče brez motivacije in zaigrali popolnoma neprimerne, tako da sploh niso izkoristili svoje fizične in višinske premoči.

V drugem polcasu se je odnos do igre nekoliko izboljšal. S pomočjo agresivne obrambe 1-3-1 je Brežancom uspelo prestreči veliko število zog, toda tudi tega niso znali izkoristiti, saj so zapravili skoraj vsak napad, tako da je končni izid pravi pokazatelj razmer na igrišču in ustreznega kazna za neprimeren miselni pristop Bregovih kadetov. (Cancian)

OSTALA IZIDA 4.KOLA: Intermuggia - Santos 85:69; Libertas - Sgt 42:88.

LESTVICA: Sgt 6, Don Bosco, Libertas in Ferrovio 4, Intermuggia, BREG in Santos 2.

PRIHODNJE KOLO: BREG - Libertas.

NARAŠČAJNIKI

Bor Radenska - St. Azzurra 123:40 (68:21)
BOR: Oberdan 13 (1:2), Pozar 15, Jogan 12, Velinski 11 (3:4), Sancin 16, Uršic 26 (2:2), Kovac 8, Lapelj 14 (2:3), Stokelj 8 (2:3); trener Krecic.

PM: 10:14. SON: 9. 3 T: Pozar 1.
Proti eni izmed najslabših postav prvenstva so borovci gospodarili na igrišču. Trener Jure Krecic je seveda izkoristil priložnost, da je na igrišču dalj časa pustil tudi tiste posameznike, ki imajo po navadi manjšo minutazo.

Glede posameznikov velja poudariti učinkovito igro Velinskega in Laplja, katerima se tudi pozna, da v zadnjih casih vadita z večjo vnemo. (M.J.)

OSTALI IZIDI 5. KOLA: Ferrovio B - Libertas 118:60, Santos - Inter 1904 95:72, Lega Nazionale - Ferrovio A 14:167, Don Bosco A - Ricreatori 74:59, Stefanel - Servolana 134:43.

LESTVICA: Stefanel, Ferrovio A in Don Bosco B 10, **BOR RADENSKA**, Santos, Ferrovio B in Servolana 6, Inter 1904, Don Bosco B in Libertas 4, **SOKOL** 2, Ricreatori, St. Azzurra in Lega Nazionale 0.

PRIHODNJE KOLO: Lega Nazionale - BOR RADENSKA; SOKOL - Don Bosco.

DEČKI - PRIJATELJSKA TEKMA

Benetton - Polet 98:59 (56:23)
POLET: Genardi 4, Sosic 8 (0:2), Senica 9 (3:6), Lista 8, Slavec 10 (0:2), Lakovic 14 (2:4), Kocjancic 2, Metlika, Zerjal 2, Budal, Degli Innocenti, Baldi, Slama, Petaros 2; trener Vremec. PM: 5:14.

Spodbudljiv nastop Poletove ekipe proti močni ekipi iz Trevisa. Ze od samega začetka je openska vrsta s pressing obrambo povzročila precej težav Benettonu. Razlika med postavama je bila predvsem fizična, pod obema kosema je bil en sam gospodar, saj v odprti igri niso bili poletovci nič slabši od nasprotnika.

Upamo, da bo tekma motivacijska vzmet pred začetkom prvenstva, ki bo prihodnjo soboto. (A.V.)

Obvestila

NAMIZNOTENISKI ODSEK
SPORTNEGA ZDRUŽENJA BOR
sporoca, da sprejema v društveni pisarni prijave za vadbo rekreativcev vsak dan v uradnih urah od 17.00 do 20.00. Tel: 51377.

SMUCARSKI KLUB
BRDINA

sporoca, da je sedež kluba odprt vsak ponedeljek od 19.30 do 20.30. Prosimo vse, ki so prinesli smučarsko opremo za sejem in je niso se prisli dvigniti, naj se zglasijo na sedežu kluba.

SMUCARSKI KLUB
DEVIN

sklicuje danes, 24. t. m., ob 20.30 sejo na sedežu v Cerovljah. Dnevni red: smučarska selekcija ZSSDI, nadaljnji smučarski program, zimovanje v Bohinju, finančne obveznosti članov, razno. Toplo vabljeni!

NOGOMET / ZAČETNIKI

Zaslužen uspeh
Zarjine A ekipe

Tolentino najboljši posameznik

Danjel Grgić (Zarja)

DEŽELNI MLADINCI
Skupina C

Medtem ko je Primorje osvojilo tretjo točko v tem prvenstvu, je stredška Juventus izgubila proti drugouvršceni Costalungi.

IZIDI 9: KOLA: Pro Gorizia - San Luigi 3:3, San Sergio - Fortitudo 2:0, Union 91 - Trivignano 1:2, Primorje - San Giovanni 1:1, San Canzian - Itala San Marco 0:9, Monfalcone - Ronchi 0:2, Costalunga - Juventus 2:1, Cormonese - Lucinico 1:1.

LESTVICA: Ronchi in San Luigi 14, Costalunga

12, San Sergio in Cormonese 12, Itala San Marco in San Giovanni 11, Pro Gorizia 10, Union 91 9, Trivignano 7, Juventus in Lucinico 6, Monfalcone 5, San Canzian 4, **Primorje** 3, Fortitudo 1.

POKRAJINSKI MLADINCI

IZIDI 8. KOLA: Don Bosco - Ponziana 1:3, S. Adrea - Opicina 2:3, Edile Adriatica - Zarja Adriampex 2:0, Portuale - Campanelle 2:0, Muggesana - Chiarbola 2:1, Domio - Zaule 3:0, prosta Olimpia.

LESTVICA: Ponziana 13, Edile Adriatica in Opicina 11, Olimpia 9, Portuale, Chiarbola in Muggesana 8, Zarja Adriampex in Domio 7, S. Andrea 5, Don Bosco 4, Campanelle 2, Zaule 1.

ZACETNIKI
Skupina A

Zarja Adriampex A - Chiarbola 2:1 (0:0)
ZARJA ADRIAMPEx A: Hrovatin (Zucca), Zornada (Skabar), Carli, Berce, Grgić (Bernetti), Batić, Longo, Stokelj, Tolentino, Primosi, Ukmar (Kapun).

STRELA ZA ZARJO: Tolentino in Longo. Po enakovrednem srečanju si je tokrat Zarja zagotovila zmago prav v zadnji minuti tekme, ko je Longo lepo izkoristil napako Chiarbolih branilcev in zogo potisnil v mrežo in tekme je bilo

konec. Potem ko se je prvi del koncal brez zadetka, je bila igra v nadaljevanju živahnejša ter že na začetku je Tržacanom uspelo povedi po začetniški napaki vratarja. To je nase predramilo in kmalu je iznajdljivi Tolentino stanje izenacil. Ko je vse kazalo, da se bo tekma končala pri neodločenem izidu, je »rdece-belimi« uspelo se doseči zmagoviti zadetek. (d.gr)

OSTALI IZIDI 5. KOLA: Esperia - Triestina A 0:12, Roianese - Altura Muggesana 1:0, Ponziana - Campanelle 3:1, Portuale - San Giovanni 5:0, Fortitudo - Don Bosco 1:1.

LESTVICA: Triestina A in Portuale 10, San Giovanni A 8, Ponziana, Altura Muggesana in Roianese 6, Zarja Adriampex 5, Chiarbola 4, Don Bosco 2, Fortitudo, Campnelle in Esperia 1.

Skupina B

IZIDI 5. KOLA: Fulgor - CGS 5:1, Fani Olimpia - Zarja Adriampex B 3:0, Domio - S. Adrea 0:2, Opicina - Costalunga 4:0, S. Giovanni B - San Luigi 0:7, Triestina B prosta.

LESTVICA: Fani Olimpia 10, Fulgor 8, San Luigi in Triestina B 6, CGS 5, Zarja Adriampex B in Opicina 4, San Giovanni B, S. Andrea in Costalunga 2, Domio 1.

NOGOMET / PRVENSTVO CICIBANOV

Primorje z Roianesejem
osvojilo važno točko

Najmlajši nogometaši Primorja B so na srečanju proti Fani Olimpia zapravili lepo priložnost za zmago

Pertotovi varovanci (Primorje A najmlajši) so tokrat počivali (Foto Ferrari)

CICIBANI
SKUPINA C

Roianese - Primorje 3:3 (1:1)

STRELA ZA PRIMORJE: Pilat, Svara 2. PRIMORJE: Furlan, Antonini, Milic, Tomizza, Kante, Svara, Pilat, Stoka, Pavletic, Fusili.

Rdece-rumeni so v Trstu iztrgali točko, in to proti dobri ekipi. Nasi so bili dvakrat v vodstvu in dvakrat so domačini izenacili in tudi povedli. Primorje je nato le uspelo izenaciti. Treba je povedati, da so naši imeli terensko premoč in so tudi izvedli več napadov,

toda gostitelji so se zelo dobro branili.

OSTALI IZIDI: San Giovanni B - Portuale 0:1, Altura Muggesana - San Luigi 0:9, Montebello - Campanelle 1:1.

LESTVICA: Campanelle in San Luigi 9, Primorje 8, Montebello 6, Roianese in Portuale 4, Altura Muggesana in San Giovanni 0.

SKUPINA B

IZIDI: Fortitudo A - CGS 4:0, Triestina B - Opicina 4:0, San Giovanni A - San Sergio 5:1, **Bor Farco** - Domio 3:0.

LESTVICA: Fortitudo 10, **Bor Farco** 8, San Gio-

vanni 7, Don Bosco 5, Triestina 4, San Sergio 3, Domio 2, Opicina 1, CGS 0.

NAJMLAJŠI
Fani Olimpia - Primorje 0:0

PRIMORJE B: Gruden, Iozza (Blazina), Krizmanic, Jan Gregori, Miliani, Zornada, Ostrouska, Manzin, Karis (Sardoc), Baselice (Damjan Gregori), Skrl (Milic).

Vse je kazalo, da bo ekipa Olimpie, ki je na sredini lestvice, lahek plen Primorja B, tekma pa se je končala brez zadetkov, kar pa je za nogometaše Primorja

vsekakor neuspeh.

»Rdece-rumeni« so si zmago dejansko zapravili v prvih minutah tekme, ko so si ustvarili kar stiri lepe priložnosti za gol, toda napadalci so bili zelo nespretni. Čeprav so naši imeli ves prvi polcas pobudo v svojih rokah, z njihovo igro nikakor ne moremo biti zadovoljni, saj so igrali raztrgano in brez jasnih idej predvsem v napadalni vrsti, tako da so jih domačini z lahkoto ze zaustavljali izven kazenskega prostora.

Po odmoru so domačini večkrat prodrli pred vrata Grudna, toda brez resnih priložnosti, tako da je bil na koncu neodločen izid neizbežen.

Ce vzamemo sicer dober nastop Jana Gregorija, ki je edini v drugem polcasu poskusil s strelom od daleč presenetiti domačega vratarja, so vsi igrali pod svojimi sposobnostmi. (d.gr)

OSTALI IZIDI 9. KOLA: Triestina - Domio 2:0, Altura Muggesana - CGS 1:1, San Canzian - Montebello 0:4, Esperia - Fortitudo 1:14, Portuale - Chiarbola 5:0.

LESTVICA: Fortitudo 14, **Primorje A** in Portuale 13, Montebello in Altura Muggesana 12, Triestina 10, Primorje B 9, Costalunga 7, Fani Olimpia 6, San Canzian 4, Domio 3, CGS in Chiarbola 2, Esperia 1.

MLADINKE / PO ZMAGAH NAD ALTURO IN KOIMPEXOM

Bor Friulexport že hipotekiral
letošnji pokrajinski naslov

Brežanke nerodno igubile z Virtusom - Koimpex startal s porazom v prvenstvo deklic, sokolovke in borovke start v prvenstvo še čaka

Brežanka Federica Sancin (Foto Krizmančič)

Osrednjo tekmo kola v prvenstvu mladink so odigrali že v torek, ko je Bor Friulexport premagal Koimpex in potrdil vlogo prvega favorita prvenstva. Borovke so tako po dveh prepričljivih zmagah z edinima resnima nasprotnikom (Alturo in Koimpexom) ostale same na prvem mestu in zdaj najbrž ze lahko recemo, da so tudi najresnejši kandidat za končno zmago, kar je bilo glede na sestav ekipe pričakovati že pred začetkom prvenstva.

Od ženskih ekip je pri mladinkah v nedeljo igral le Breg in nerodno izgubil z Virtusom. Zaceło se je tudi prvenstvo deklic, prvi nastop pa so opravile le deklice Koimpexa in izgubile na domačem igrišču. Sokol Indules pa zaradi odpovedi Killjoja ni nastopal in bo opravil svoj krstni nastop prihodnji teden. Poleg Koimpexa in Sokola Indules v tem prvenstvu nastopajo tudi deklice Bora Friulexport.

MLADINKE

Breg - Virtus 2:3 (11:15, 15:10, 11:15, 15:13, 12:15)

BREG: Bandi, Kosmac, Laurica, Mauri A., Mauri F., Metlika, Pettiroso, Sancin F.

V nedeljo sta se v dolinski telovadnici pomerili enakovredni sesterki Brega in Virtusa. Tekma je bila zelo napeta, saj je bilo ime zmagovalca pod vprašajem vse do zadnje točke. Naše mladinke so zaigrale prepričljivo in visoko povedle že v prvem setu, nakar pa so brez reakcije stele točke v prid nasprotnici, ki so zaostanek nadokna-

dile in zmagale set. Omenjenega nihanja v igri se Brežanke niso znale ostrešiti niti v tie breaku, kar pa je bilo zanje tudi usodno. Pri naših dekletih smo vsekakor zabeležili napredek v igri, predvsem pri servisu, sprejemu in obrambi. Tako da so nekajkrat uspele zaključiti akciji z učinkovitimi napadi. Negotovost v ključnih trenutkih pa ostaja za naše se nerešen problem. (Sain)

OSTALI IZIDI 8. KOLA: Ginnastica-Prevenire 3:1.

LESTVICA: BOR FRIULEXPORT 14, KOIMPEX 12, Altura 10, Ginnastica in Virtus 8, BREG 4, Cus, Sant'Andrea in DEKLICE

DEKLICE
Sloga Koimpex - Cus Prevenire 1:3 (10:15, 6:15, 17:16, 10:15)

SLOGA KOIMPEX: Cibi, Criti, Grgić, M. in T. Kalc, Kocjancic, Kufersin, Marucelli, Novakovic, Strekelj, Tensi.

V krstnem nastopu v prvenstvu deklic so mlade slogasice dobro zaigrale, vendar so naletele na objektivno boljsega nasprotnika. Ta ekipa ima namreč kot glavno karakteristiko dokaj linearno igro brez nihanja in z dobrim sprejemom. Slogasice so se premalo samozavestne, vendar je pričakovati izboljšanje predvsem v gradnji igre, saj med treningi igralko resno delajo. (Inka)

OSTALI IZIDI: Ginnastica-Club Altura 3:1, Oma-Sant'Andrea 3:0, BOR FRIULEXPORT in SOKOL INDULES sta počivala.

MLADINSKA ODBOJKA / MOŠKI

Pri mladincih poraza
obeh slovenskih ekip

Uspešen start Sloge v prvenstvo dečkov

Pri mladincih sta bila oba naša predstavnika porazena: Bor v Zavljah, Sloga pa doma proti ekipi Prevenire. Borovci so po nerodnem izgubili se eno tekmo, saj so na tekmo s Pallavolo Trieste v soboto zaradi nesporazuma z urniki prisli nepozno.

Zaceło se je tudi prvenstvo dečkov, v katerem so Slogasi zaceli z zmago.

MLADINCI
Sloga - Prevenire 2:3 (7:15, 15:5, 14:16, 15:6, 7:15)

SLOGA: Kralj, Miot, Radetti, Spetic, Stranj, Veljak, Volcic.

Slogasi so z neurejenim in preveč bledim nastopom prepustili nasprotnikom obe točki. Sicer velja poudariti, da je ekipa zaigrala v okrnjeni, zaradi istocasnega nastopa dela igrancev v prvenstvu dečkov. Tako se je na primer Aljoša Kralj pridružil soigralcem sele na koncu srečanja. Prevenire je odigral solidno tekmo, ključ srečanja pa je bil gotovo tretji set, ko so slogasi povedli že s 14:9, niso pa znali osvojiti odločilne 15. točke.

Vsekakor pa poraz ni zaskrbljujoč, saj se je slogina ekipa v bistvu se uvrstila med stiri, ki bodo odigrale »play-off« boljših ekip. (Inka)

Zaule - Sloga 0:3 (15:10, 15:3, 15:7)

SLOGA: Miot, Strajn, Germani, Spetic, Volcic, Radetti, Micalessi, Kralj, Veljak, Marc.

Ze v petek so slogasi odigrali prvenstveno tekmo v Zavljah. Po dveh porazih so bili tokrat spet

Aljoša Kralj (Sloga)

uspešni. Med slogasi je bil odsoten Glavina, vendar vasprotnik jim ni bil nikoli dorasel.

Zaule - Bor Furlani 3:1 (14:16, 15:3, 15:12, 15:6)

BOR FURLANI: Furlanic, Sustersic, Pieri, Cuk, Domio, Furlani, Talotti, Berto, Smtolak.

Borovi mladinci bi morali odigrati dve tekmi v sobote in nedeljo. Toda v soboto so plavi »izgubili« tekmo proti Pallavolo Trieste brez odstopnega uradnega postopka, o čimer pričajo tudi delni izidi posameznih nizov. Slogasi so zaigrali brez odstopnega uradnega testa o tem, kaksna bo vloga slogine ekipe v tem prvenstvu. (Inka)

OSTALI IZIDI: Volley Club-Nuova Pallavolo 1:3.

Furlanija zaradi poškodbe Sustersica ni prekinil učinkovite igre Borovcev. Po tem prikazu odlične odbojke pa so kot ponavadi zaigrali povprečno in poraz je bil neizbežen. Samo v tretjem setu so ponovno dokazali, da bi z malo več prepričanja vase zeli več uspehov. Resnici na ljubo pa ne gre pripisati vso krivdo samo mladim in se ne izkušeni mladim odbojkarjem.

OSTALI IZIDI 8. IN 9. KOLA: Sant'Andrea-Prevenire 3:1, Volley Club- Nuova Pallavolo 3:1, Nuova Pallavolo-Sant'Andrea 1:3, Pallavolo Trieste-Volley Club 3:1.

LESTVICA: Pallavolo Trieste 20, Sant'Andrea 16, SLOGA 14, Volley Club in Prevenire 8, Nuova Pallavolo in Zaule 6, **BOR FURLANI** 2.

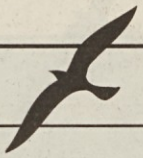
DECKI

Rum Baker - Sloga 0:3 (0:15, 8:15, 11:15)

SLOGA: Drasic, Kralj, Marc, Metlika, Micalessi, Plesnicar.

V prvem srečanju tega prvenstva slogasi niso naleteli na enakovrednega nasprotnika, saj so z njim opravili po hitrem postopku, o čimer pričajo tudi delni izidi posameznih nizov. Slogasi so zaigrali brez odstopnega uradnega testa o tem, kaksna bo vloga slogine ekipe v tem prvenstvu. (Inka)

OSTALI IZIDI: Volley Club-Nuova Pallavolo 1:3.

KOŠARKA / V POKALU POKALNIH ZMAGOVALCEV

Smelt Olimpija v gosteh pri turškem Efes Pilsnu

Ljubljancani bodo težko ponovili lansko uvrstitev v polfinale

JURE ZORCIC

LJUBLJANA - V pokalu pokalnih zmagovalcev (skupina A) bo danes tekmovalanje v mednarodni konkurenci začela tudi Smelt Olimpija. Ljubljancani so lani v evropski klubski konkurenci prisli celo do polfinala, letos pa naj bi nase najboljše košarkarsko mostvo skušalo ponoviti lanski podvig. V prvi tekmi se bodo tako danes ob 18. uri po turškem času v Istanbulu (ob 17. uri po našem) pomerili z Efes Pilsnom.

Tivolski košarkarji so v Turčijo odpotovali že včeraj zjutraj, danes dopoldne pa bodo v dvorani ze trenirali in se poskusali cimbolj pripraviti na uvodno tekmo.

Na pot ni odšel najboljši slovenski center Slavko Kotnik, ki bo moral, kot kaže, se nekaj casa počivati. Poškodovano ima namreč koščico v zapestju, tako da ne more normalno trenirati in igrati. Odsotnost Kotnika se bo vsekaor poznala predvsem pod obema košema, saj po informacijah Turki dobro skacejo in odlično (napadalno) igrajo v obrambi, v svojih vrstah pa imajo tudi stiri državne reprezentante. V mostvu imajo tudi dva tujca, Makedonca Petra

Naumovskega (prej Slobodna Dalmacija, POP 84) in normalno temnopoltega Američana Larryja Richarda.

»S turneje po ZDA je predcasno prisel Mario Kraljević, tako da imamo sedaj tri centre, se Djurišića in skromnega Langstona. Čaka nas najmanj deset težkih tekem, za napredovanje pa bo treba zmagati tudi kakšno v gosteh. Za dve mesti, ki vodita v finale, so naši tekmeči se CAI Zaragoza, Hapoel in moskovski CSKA. Naše mostvo je izkušeno, že v prvih tekmah pa so bo videlo, kako daleč lahko pridejo. Istanbulski košarkarji so za nas neznanka, vemo pa, da je turška košarka v vzponu po evropskem vzoru. Čaka nas torej težka tekma pred temperamentnimi domačimi navijaci,« je pred odhodom na prvo »evro« gostovanje dejal trener Zmago Sagadin.

Za Efes Pilsen bodo v sezoni 1992/93 igrali: Rasna (17 let, 203cm), Saricoban (20, 200), Korucu (29, 194), Naumovski (23, 194), Aydin (23, 198), Ozturk (19, 203), Guney (19, 190), Kemal Bitim (20, 202), Richard (26, 203), Oyguc (26, 210), Cipa (19, 200) in Sarica (20, 194).

Gorenca (desno) čaka danes v Istanbulu težko delo (Foto Zivulović/TRIO)

ODBOJKA / OD DANES SVETOVNO KLUBSKO PRVENSTVO

V boju za naslov osem ekip Favoriti Italijani in Brazilci

Polfinale in finale v soboto in nedeljo v Trevisu

Paolo Tofoli (Sisley)

GIANNI FURLANIC

FIRENCE - Ob že tradicionalnih tekmovalnih zadnja leta pri odbojki vzbujajo pozornost se druga tekmovalna - World League, World Gala, Top Four in zadnja stiri leta se svetovno klubsko prvenstvo tako v zenski kot tudi v moski konkurenci. V nedeljo se je v Jesiju končalo svetovno prvenstvo v zenski konkurenci, ki je prineslo veliko slavo 11-kratnim zaporednim italijanskim prvakinja. Teodori Messaggero iz Ravenne, danes pa se bo pričelo v Firencih in Ravenni tekmovalanje za najboljši klub na svetu v moski konkurenci. Izolocilna turnirja v Ravenni in Firencih se bosta končala s polfinalnima in

finalnima srečanjema v petek in soboto v Palaverde v Villorbi blizu Trevisa.

Nastopilo bo skupno 8 sester od katerih 3 italijanske - Misura Milano, Mesaggero Ravenna in Sisley iz Trevisa. Poleg italijanske trojke nastopajo še Olympiakos iz Pireja, Club Africane iz Tunisijske, Banepa Sao Paolo Brazilija, Sang Mu Seul Južna Koreja ter Corozal iz Portorika. Konkurencja bo dokaj pisana, saj se bodo spopadle nekatere odbojarske sole, ki so v samem svetovnem vrhu. Verjetno pa bo tudi tokrat imela glavno besedo evropska s tremi italijanskimi zastopniki in grškim Olympiakosom, za katerega nastopa nekaj odličnih tujcev med katerimi tudi bivši član beograjske Crvene zvezde in jugoslovanske reprezentance Dejan Brdžević, ki je trenutno najboljši odbojkar bivše Jugoslavije. Nič slabša ni niti južnoameriška sola, ki jo bo zastopal večkratni brazilski prvak Banepa. Brazilija je letos premočno zmagala na OI v Barceloni kot tudi v finalu turnirja Top Four na Japonskem. Res je tudi, da so najboljše odbojkarji iz Brazilijske razpršeni po stevilnih tujih klubih (večina v Italiji), toda sesterka iz San Paola bo znala kljub temu predstaviti temperamento, duhovito in tudi učinkovito južnoameriško solo, ki jo je pricel Paulo Roberto De Freitas alias Bebeto, ki zdaj uspešno

trenira italijanskega prvaka Maxicono iz Parme. Pozabiti ne gre niti sesterke Sang Mu iz Seula, ki v svojih vrstah nima izrazitih napadalcev, a južnokorejski odbojkarji znajo s poztovovalno igro v obrambi navdušiti prav vsakega tudi najbolj zahtevnega odbojarskega poznavalca. Ostala dva tekmeča Club Africane in Corozal bosta nastop v Ravenni in Firencih izkoristila za učenje, ker se brzkone se ne moreta enakovredno kosati z odličnimi posamezniki ostalih sester. V Ravenni bodo nastopili poleg domačega Messaggera se Misura iz Milana, Banepa iz San Paola ter Club Africane iz Tunisijske, v Firencih pa se bodo pomerili Sisley Treviso, Olympiakos Pirej, Sang Mu Seul in Corozal Portoriko.

Glede na nedeljsko 8. kolo italijanskega prven-

stva lige A-1 se predvsem v Ravenni obetajo izredno zanimivi boji. Skupina je mnogo močnejša od tiste v Firencih in kot je znano, je Messaggero izgubil doma s Sidisom, milansko Misuro pa je spravil na kolena Alpitour iz Cunea, ali bolje rečeno bolgarski tandem Kjosev - Ganjev. Kljub dejstvu da za Ravencane ne bo igral odlični Brazillec Giovane, so domačini favoriti, podobne ambicije pa imata tudi Sang Mu, Corozal pa je bolj ali manj obsojen na vlogo opazovalca.

V Firencih je prvi favorit Sisley, ki je prevzel polfinalni in finalni del letošnjega 4. klubskega SP z edinim ciljem za nastop v finalu. Za drugo mesto v skupini bi se moral potegovati Olympiakos, nekaj možnosti ima tudi Sang Mu, Corozal pa je bolj ali manj obsojen na vlogo opazovalca.

SPORED IN URNIK TEKEM

DANES

Ravenna: 17.30 Banepa - Misura Milan; 20.30 Messaggero Ravenna - Club Africane
Firence: 17.30 Olympiakos - San Mu Seul; 20.30 Sisley Treviso - Corozal

JUTRI

Ravenna: 17.30 Club Africane - Misura Milan; 20.30 Messaggero - Banepa
Firence: 17.30 Corozal - Olympiakos Pirej; 20.30 Sisley Treviso - San Mu Seul

CETRTEK

Ravenna: 17.30 Banepa - Club Africane; 20.30 Sisley Treviso - Olympiakos Pirej
Firence: 17.30 Sang Mu Seul - Corozal; 20.30 Sisley Treviso - Olympiakos Pirej

SOBOTA

Treviso: 17.45 1. polfinale; 20.30 2. polfinale

NEDELJA

Treviso: 15.30 finale za 3. mesto; 18.45 finale za 1. mesto

NOGOMET / TUJA PRVENSTVA

Bayern v ZRN z igro spominja na stare čase

V Angliji vodi Norwich

DIMITRIJ KRIZMAN

LONDON - Po enotedenskem premoru zaradi kvalifikacijskih tekem za svetovno prvenstvo so ligaska tekmovanja spet zazvela. V 16. kolu angleškega prvenstva je Norwich bistveno utrdil vodstvo. Na domačem igrišču je sicer s težavo (2:1) ugnal Sheffield Wednesday. Najbližji zasledovalci pa so tokrat zatajili. Aston Villa je v Londonu proti Tottenhamu iztržila remi, prav tako tudi Blackburn, ki je le v končnem navalu z glom Morana odnesel zdravo kožo iz Southamptonu. Se slabše jo je odnesel Arsenal, ki je v Leedsu doživel malo katastrofo. Lanski prvak je z goli Hatmana, Cantonaia in Strathana povsem zasencil londonske topnike.

V nemški bundesligi igra Bayern kot v starih casih. Tokrat je kar v gosteh tretjevrščenemu Bayer Leverkusnu odpreval prav lekcijo (4:2). Edine težave povzroca Bavarcem muhavi značaj Lotharja Matthausa, ki po poškodbi isče mesto v ekipi. Najresnejša nasprotnika Eintracht in Borussia Dortmund sta izgubila eno oziroma obe točki. V pravo formo

sta ujela tudi lanski prvak Stuttgart in outsider Kaiserslautern. Njun zaostanek pa je tolikšen, da menda ne predstavljata resnične nevarnosti za vodilnega.

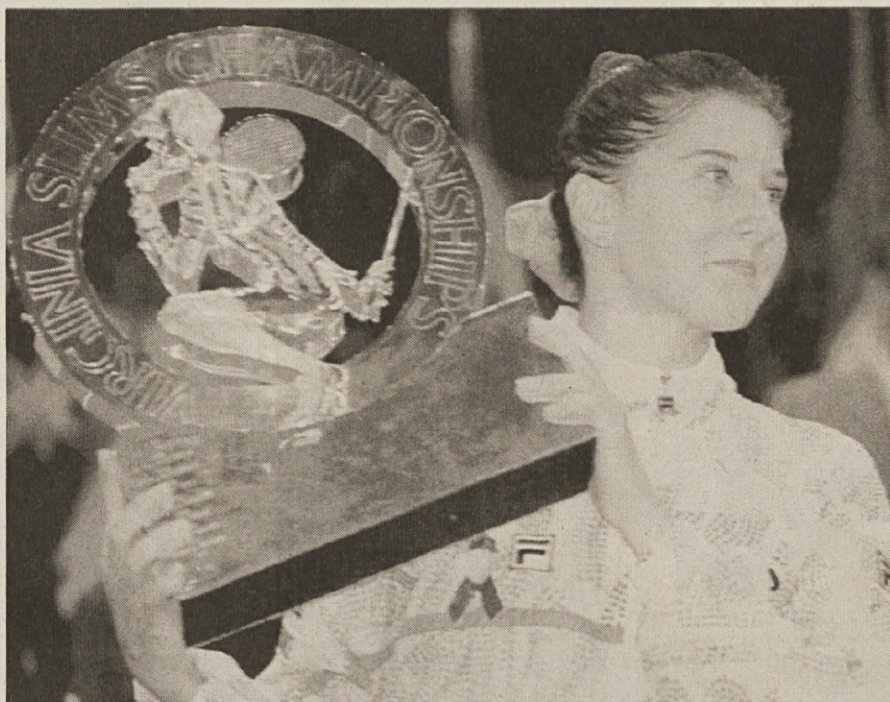
V tretje ne gre rado: to novo pravilo velja za Deportivo La Coruna, ki je že premagal Real Madrid in Barcelono, a se je tokrat spotaknil ob tretjem velikem klubu, Atletico je bil namreč z 2:1 boljši. Real Madrid je proti slabemu Cadizu v gosteh iztržil le točko, zato pa je tokrat Barcelono sredi Zaragoza doseglja šest golov (po dvakrat so zadeli v crno Stojckov, Koemann in Deguiristan). Na tretjem mestu je sedaj Sevilla, pri kateri odlično igra Maradona. Tokrat je dosegel zelo lep zadetek iz prostega strela in bil podajalec za drugi gol.

V francoskem prvenstvu je Olympique Marseille že tretjič zapored le remiziral, medtem ko vodilna Paris St. Germain in Nantes ne kazeta znakov popuščanja. Zaostanek treh točk seveda se ni odlocil, dejstvo pa je, da Olympique se ni dobil ustreznih alternativ za Papine in Waddla.

TENIS / PO FRANKFURTU IN NEW YORKU

Becker in Seleševa na teniškem olimpu

Nemec se spet prebija proti številki ena

FRANKFURT, NEW YORK - Po »mastersih« v Frankfurtu in New Yorku je ponovno zasijala zvezda Borisa Beckerja, Monika Seleš (v finalu je v nedeljo pregazila Martino Navratilovo s 7:6, 6:3, 6:1) pa je se enkrat potrdila, da je najboljša igralka devetdesetih let. Bum Bum je postal na vse svoje zdravstvene tegobe in je pred ATP-jem v Frankfurtu čudežno ozdravel. Njegovo »vstajenje« se je začelo že v Parizu, ko se je z zmago v Bercyju povzpela na sedmo mesto svetovne lestvice, po triumfu v Festhalle v Frankfurtu pa se je ponovno vrnil med najboljše peterico, začel pa je tudi ogroziti Courierjev tron.

»Sam se že pocutim številka ena. Se nikoli nisem igral tako dobro in

v zadnjih tednih sem premagal vse najboljše igralce na svetu,« prepričano izjavlja Becker. Tudi njegov manager Tiriac nima dvomov o preporodu svojega varovanca. »Kadar trenira trdo, predstavlja le formalnost, kdaj bo postal številka ena,« je dejal Romun. Finalno srečanje v Frankfurtu s Courierjem pa je pokazalo, da Bum Bum ni le običajni »bombarder«, ki se lahko s svojo močjo kosa tudi z asi Ivanisevića (za mnoge je bil njun polfinalni dvoboj v Frankfurtu resnični finale), temveč je postal popoln sampion, ki je tudi taktično izredno discipliniran.

Na zenskem področju je Monika Seleš (na sliki AP) se enkrat dokazala, da vsaj za zdaj nima priznala tudi Martina

Navratilova po njunem finalnem dvoboju. Navratilova je celo izjavila, da je Seleševa po njenem mnenju najboljša igralka vseh časov. Toda Seleševi, ki je doslej zmagala skoraj vse, za razliko od Beckerja manjka naslov iz Wimbledona, za katerega je pripravljena delati tudi v nadurah.

Nove svetovne jakostne lestvice

Moski (ATP) : Courier (ZDA) 3599, Edberg (Sve) 3236, Sampras (ZDA) 3074, Ivanisević (Hrv) 2781, Becker (Nem) 2530, Chang (ZDA) 2277, Korda (CSFR) 2174, Lendl (ZDA) 1985.

Zenske (WTA) : Seles (Jug) 283, Graf (Nem) 252, Sabatini (Arg) 192, Sanchez (Spa) 177, Navratilova (ZDA) 171, M. J. Fernandez (ZDA) 120, Capriati (ZDA) 98, Martinez (Spa) 96.

NOVICE

Evropski nogometni pokali: že danes širi srečanja

RIM - Zaradi interesov velikih televizijskih mrež je spored mednarodnih pokalnih nogometnih tekem tudi ta teden razpotežen od torka do četrta. V pokalu prvakov bodo jutri v obeh četrtfinalnih skupinah odigrali pare prvega kola, v pokalu UEFA pa bodo stiri tekme osmine finala na sporedu že danes, tri jutri, ena pa v četrtek.

Tako bo najzanimivejše današnje srečanje med amsterdamskim Ajaxom in nemškim Kaiserslauternom. Nizozemci so favoriti, vendar pa kaže, da so Nemci v dobri formi, ce vemo, da so na zadnjem prvenstvenem gostovanju v bundesligi kar s 5:0 premagali mostvo Bayernu Uerdingen.

Ostale današnje tekme: Paris Saint'Germaine (Fr) - Anderlecht (Bel); Borussia Dortmund (Nem) - Real Zaragoza (Sp); Standard Liege (Bel) - Auxerre (Fr).

Povratne tekme v pokalu UEFA in 2. kolo v pokalu prvakov bodo 9. decembra, nato pa bo zimska prekinitve do marca.

Bomba na letalu z nogometaši Benfice?

LIZBONA - Letalo, ki je z nogometaši Benfice na krovu poletelo proti Moskvi na tekmo osmine finala pokala UEFA, se je vrnil v Lizbono, ker naj bi nanj nataknilo bombo.

Po natančnem pregledu policije pa na letalu niso našli ničesar in tako so igralci Benfice in njihovi navijači lahko spet poleteli v Moskvo. Benfica bo namreč jutri igrala proti Dinamu.

Kvalifikacije za SP: zmaga Salvadorja

KINGSTON (JAMAJKA) - Salvador je v skupini B cone Concacaf za SP 1994 zaslužno premagal Jamajko z 2:0 (1:0) z zadetkoma Miltona in Mendeza.

Stanje v obeh skupinah te cone pa je naslednje: SKUPINA A: Mehika 6, Honduras 4, Kostarika 2, St. Vincent 0. SKUPINA B: Salvador 7, Kanada 6, Jamajka 4, Bermuda 3.

Prijateljske tekme Američanov z Dansko, Romunijo in Rusijo

CHICAGO - Ameriška nogometna reprezentanca bo prihodnje leto po 21 letosnjih srečanjih (6 zmag, 11 porazov in 4 neodločeni izidi) v okviru priprav na svetovno prvenstvo leta 1994 igrala prijateljske tekme z Dansko, Romunijo in Rusijo.

Rally po Angliji: Auriol (lancia) napredoval za tri mesta

CHESTER (VELIKA BRITANIJA) - Francoz Didier Auriol je zmagal na prvi posebni preizkusnji druge etape mednarodnega avtomobilskega rallyja po Angliji, ki velja za zadnjo preizkušnjo letošnjega svetovnega prvenstva. Auriol (martini lancia) se je povzpela za tri mesta navzgor na skupni lestvici in je sedaj četrti s 44 sekundami zaostanka.

Trdno na prvem mestu je se vedno Spanec Carlos Sainz na toyoti, ki je tudi prvi na skupni lestvici za SP. Na drugem mestu na tem rallyju je McRae na subaruju (zaostanek 12 sekund), tretji pa Kankkunen na lancii martini (40 sekund zaostanka).

V boju za osvojitve naslova svetovnega prvaka so Sainz, Auriol in Kankkunen. Pilot, ki se bo na angleškem rallyju najbolj je uvrstil, bo tudi osvojil po letošnjem naslovu.

Italijani v evropskih košarkarskih pokalih

MILAN - Milanski Philips bo danes gostoval v Atenah, kjer se bo v Koracevem pokalu pomeril z domaco ekipo Peristeri. Milancani so seveda favoriti.

Ta teden pa bodo stopila na igrišca tudi ostala italijanska mostva (od 13 jih je evropskih pokalih ostalo se 11). V prejšnjem kolu sta izpadla trzaski Stefanel in med zenskami Priolo. Jutri bodo igrala naslednja italijanska mostva: KORACEV POKAL: Phonola Caserta - Iraklis Solun, Messaggero Rim - Panonios Atene, KK Zagreb - Clear Cantù. POKAL RONCHETTI: Vivo Vicenza - Kremikovici Sofija, Pitagora Pescara - MTK Budimpesta, Paraskevi Atene - Primizie Parma.

Markus Wasmeier spet nared januarja

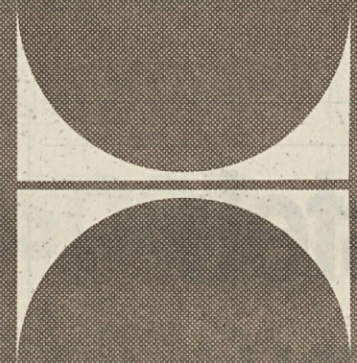
MUENCHEN - Kaze, da se ni povsem izgubljena letošnja smučarska sezona za Markusa Weismeierja, gotovo pa je, da bo bivši svetovni veleslalomski prvak povsem nared januarja prihodnjega leta. Weismeier si je poškodoval desno nogo v petek na treningu blizu Brunneka in bo moral počivati vsaj do božica.

Še sedmi poraz

RICHMOND (VIRGINIA) - Kosarkarji Optimizma iz Poustoje so proti ameriskim studentom doživeli še sedmi (pricakovani) poraz, tokrat proti univerzi Virginia Commonwealth z 88:53 (43:22). Pred 2000 gledalci so bili strelci za nase mostvo Jeklin 2, Pakiz 2, Ademi 4, Rojko 3, Tiringer 14, Radan 9, Jeltnikar 3, Susić 7, Bacar 2 in Reichneker 5. Pri gostiteljih je bil deleč najboljši Hendrik Warren (27 tock, 13 skokov), ki mu mnogi napovedujejo se uspešno kariero med NBA profesionalci. Ponoci je Optimizem igral proti drugemu kandidatu za vrh NCAA lige, univerzi Cincinnati. (T.S.)

Kvota totip

RIM - Kvota 47, totipa so naslednje: 12 (29 dobitnikov) 31.800.000 lir; 11 (856 dobitnikov) 1.065.000 lir; 10 (9024 dobitnikov) 99.000 lir.

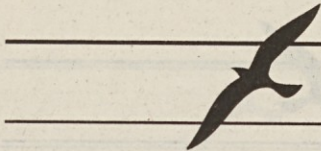
ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA

45 let v svetu tiska nas ni utrudilo.

distribucija mednarodnega
tiska po Evropi

knjižne izdaje
tržaška knjigarna
TK Galerija
fotostavnica

Ulica Montecchi 6, Trst - Tel. 040/7796699

GLEDALIŠČE

LJUBLJANA

DRAMA SNG

DANES: ob 19.30 uri (abonma Torek in izven) Gregor Strniša: Samorog. Abenente-zamudnike, ki se niso videli predstave vabijo, da z abonmajskimi karticami dvignejo vstopnice pri blagajni. Informacije in rezervacije vsak delavnik od 11. do 12. ure ter od 18. ure do pricetka predstave na tel. 061/221-511.

OPERA SNG

DANES: ob 19. uri J. Offenbach: Hoffmanove pripovedke. Dirigent Loris Vitolini. Blagajna je odprta vsak dan od 11. do 13. ter od 16. do 19. ure, rezervacije po telefonu 331-950 samo med 9. in 11. uro.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

DANES: ob 19.30 uri (abonma Torek) M. Frayn: Hrup za odrom.

Cena vstopnice za študente in upokojene 250 SIT, za ostale 500 SIT. Informacije in rezervacije na tel. 061/210-852.

MARIBOR

SNG MARIBOR - OPERA IN BALET

DANES: ob 19.30 uri (za red Torek in izven) G. Puccini: La Boheme, dirigent Simon Robinson, režija Franjo Potocnik.

Gledališka blagajna je odprta vsak dan razen nedelje od 11. do 16. ure ter uro pred predstavo, ob nedeljah in praznikih pa samo uro pred predstavo. Informacije in rezervacije vstopnic na tel. 221-206.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

DANES: ob 19.30 uri Molierov Namisljeni bolnik (za abonma torek in izven). Režija Katja Pegan.

ŠMARJE PRI JELSAH

KULTURNI DOM

DANES: ob 19.30 uri R. Cooney: Zbezi od zene - gostuje Prešernovo gledališče Kranj.

NOVA GORICA

KULTURNI DOM NOVA GORICA

DANES: ob 15.00 uri R. Marinković: Glorija (za gimnazijo Tolmin) - predstava Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica.

LOGATEC

KULTURNI DOM

DANES: ob 11. uri bo gostovalo Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane s predstavo P. Weissa: Noc gostov. Cena vstopnice 200 in 300 SIT.

TRST

KULTURNI DOM

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

NAPOVEDUJEMO: A. P. Cehov, Česnjevi vrt. Premiera 27. t. m., ob 20.30. Abonma Red A. Ob 40-letnici umetniškega dela Mire Sardoc. Ob jubilejntki nastopajo: Maja Blagović, Lucka Pockaj, Adrijan Rustja, Vladimir Jurc, Alojz Svete, Stojan Colja, Lidija Kozlovic, Gobjmir Lesnjak, Anton Petje, Tone Gogala, Alojz Milic, Minu Kjuder in Vesna Hrovatin. Režija Boris Kobal.

Ponovitve: v soboto, 28. t. m., ob 20.30 za abonma Red B; v nedeljo, 29. t. m., ob 16. uri za abonma Red C; v torek, 1. decembra, ob 16. uri za abonma Red H in v sredo, 2. decembra, ob 20.30 za abonma Red D.

V nedeljo, 29. t. m., ob 11. uri ponovitev pravljice »Ptice nočnega vrta« pisateljice Zore Tavcar. Nastopajo: Primož Ekart, Franko Korošec in Alda Sosic. Režija Mario Ursic.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

Stalno gledališče FJK

JUTRI: ob 20.30 premierska predstava Jack lo sven-tratore, Vittoria Franceschi. Izvaja Stalno gledališče FJK v sodelovanju z Nuova Scena Teatro Testoni in InterAction. Režija Nanni Garella. V glavni vlogi Alessandro Haber. Predstava v abonmaju, odrezek st. 4.

Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

GLEDALIŠČE CRISTALLO

DANES: ob 16.00 in 20.30 ponovitev predstave gledališke skupine Compagnia della Rancia z musicalom »La cage aux folles«. Režija Saverio Marconi. V glavnih vlogah Carlo Reali, Alessandro Fontana in Renato Scarpia. Ponovitve do vključno 29. novembra.

GORICA

KULTURNI DOM GORICA

V PRIHODNIH DNEH: 15. decembra bo predstava SSG, P.A. Cehova, Česnjevi vrt. 22. decembra: B. Slade, Ob letu osorej. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Predstave se bodo odvijale v teatru G. Verdi v Gorici (ul. Garibaldi 4), s pricetkom ob 20.30. Informacije v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) tel.: (0481) 33288.

TRŽIČ

OBCINSKO GLEDALIŠČE

DANES: ob 20.30 gostovanje Stalnega gledališča FJK: Bohumil Hrabal - Una solitudine troppo rumorosa. Režija Giorgio Pressburger. Nastopajo Paolo Bonacelli, Paolo Meloni, Franco Noè. Ponovitev jutri ob 20.30.

ČEDAD

GLEDALIŠČE RISTORI

NAPOVEDUJEMO: v torek, 1. decembra, ob 20.30, Alaska. Izvajajo gledališki skupini Contemporanea 83 in Acc. d'arte drammatica Silvio d'Amico. Režija in glavna vloga: Patrizio Cigliano.

GLASBA

CANKARJEV DOM

K 4

DANES: ob 22. uri Salsa in Latino Parti. 26. t. m. ob 22. uri V znamenju jugo rocka: Drago Mlinarec.

TRST

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

Do 13. decembra bodo na sporedu koncerti posvečeni 300-letnici Tartinijevega in 200-letnici Rossinijevega rojstva.

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 29. t. m., ob 11. uri recital pianistke Reane De Luca. Na programu Mozart in Beethoven.

Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità in v Muzeju Revoltella eno uro pred pricetkom koncerta.

CERKEV SV. FRANCISKA

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 26. t. m., ob 21. uri zadnji koncert nabozne glasbe. Pod taktirko Carla Mellesa bosta nastopila orkester in zbor orkester gledališča Verdi. Na programu »Te Deum«, ki ga je Haydn napisal za cesarico Marijo Terezijo. Recital bo Mario Licalsi. Vabila za koncert lahko dvignete pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità in v zupniji v Ul. Giulia 70.

GLEDALIŠČE MIELA

JUTRI: ob 20.45: koncert pianista Ralpa Suttona - organizira Trzaski jazzovski krozek.

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 26. t. m., ob 20.30

tretji abonmajski koncert Glasbene matice »Kogoj med Trstom in Dunajem«. Nastopajo: Stelia Doz (sopran), Neva Merlak (klavir); Kogoj, Grbec, Merku, Schönberg, Berg.

V četrtek, 17. decembra, ob 17. uri: koncert dua Kenny Drew in Niels O. Pedersen.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

NAPOVEDUJEMO: v sredo, 2. decembra, ob 21. uri koncert kantavtorja Mimma Locasciullija z naslovom »Delitti perfetti«. Predstava izven abonmaja. Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

25. januarja 1993 koncert Francesca De Gregorija; 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminiem; 29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberja.

TRŽIČ

OBCINSKO GLEDALIŠČE

NAPOVEDUJEMO: v petek, 27. t. m., ob 20.30 celovečerni koncert pianista Stanislava Bunina. Na programu Bach, Schumann in Chopin.

CELOVEC

DOM GLASBE

JUTRI: ob 19.30 koncert Koroške komorne akademije (dirigent in solist Igor Osim).

ORF TEATER

JUTRI: ob 20. uri dobrodelni koncert Sweet emotion.

BELJAK

KONGRESNA HISA

DANES: ob 20. uri koncert - Golden Musicals od Broadway (največi uspehi iz raznih musicalov).

VARAŽDIN

PALACA SERMAGE

DANES: ob 19. uri ponovitev Koncerta baročne glasbe z gostjama iz Francije.

RAZNE PRIREDITVE

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 20.00 uri (Kosovelova dvorana) ameriški film Noc na zemlji, režiserja Jima Jarmuscha (iz programa letosnjega FilmArtFesta). Film bodo predvajali do 27. t. m. Vstopnina 250 SIT.

KNJIGARNA KAZINA

DANES: ob 18. uri literarni večer - predstavitev novega letnika zbirke Lirika: Paul Valery (prevedel Boris A. Novak), Konstanty Ildefons Galczyński (prevedel Lojze Krakar) in Silvia Plath (prevedel Miha Avanzo). O avtorjih, njihovemu delu bodo govorili prevajalci, izbrane odlomke pa bosta in terpretirala Jozica Avbelj in Boris Ostan.

FILOZOFSKA FAKULTETA

DANES: ob 19. uri Humanistični simpozij (predavalnica 34)- 24. 11. Iztok Saksida: Crna Eva, mati vseh živih. Vstopnine ni. Informacije na tel. 061/150-001, int. 388- oddelek sociologije.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SRECKA KOSOVELA

DANES: ob 17. in 20. uri ameriški fantazijski film Batman se vrača. Vstopnina 200 SIT. 26. t. m. ob 20. uri v okviru Filmskega gledališča spanski film Pedra Almodovarja Visoke pete. Vstopnina 200 SIT.

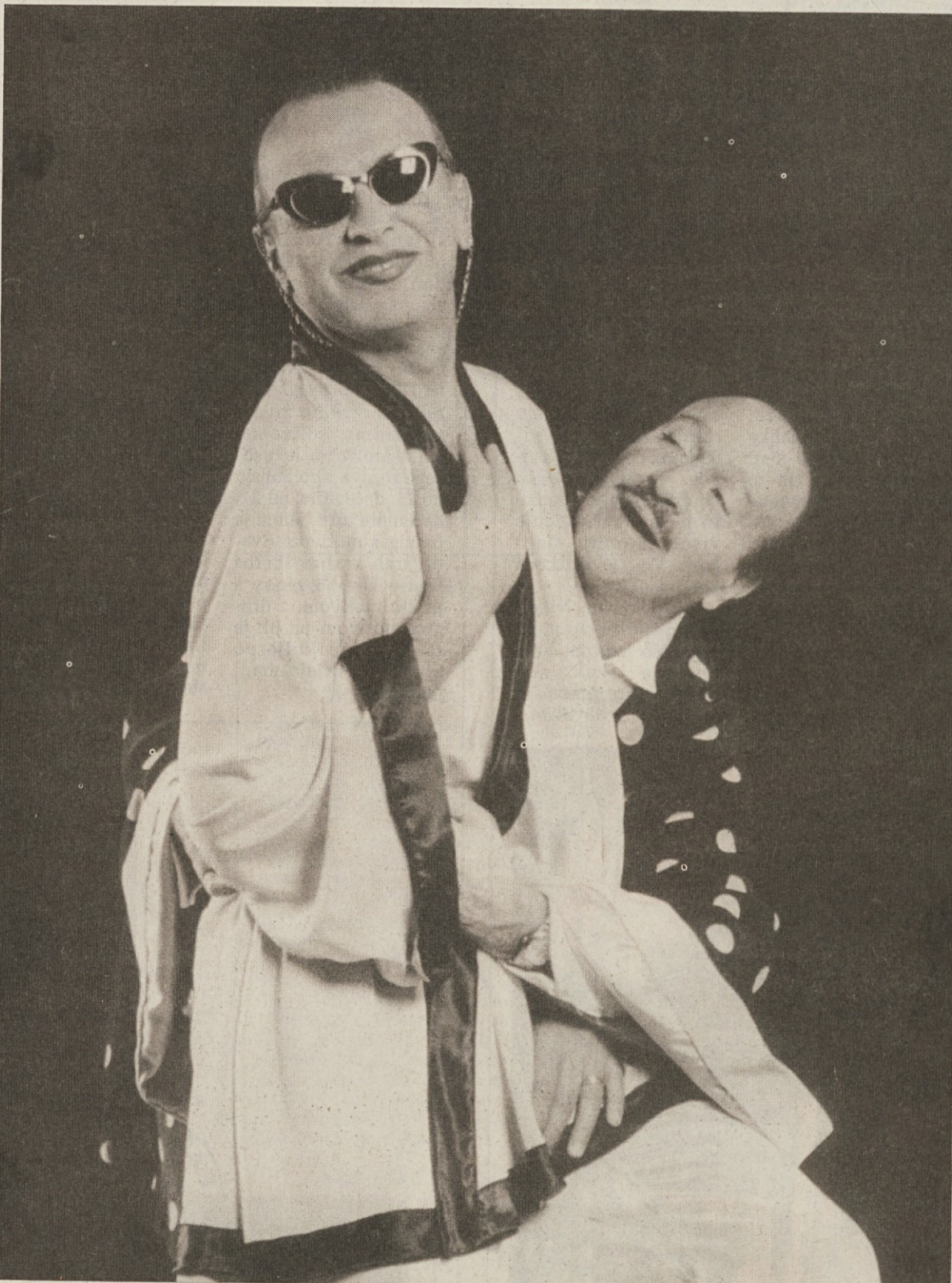
IDRIJA

OSNOVNA SOLA J. MIHEVC

DANES: ob 18.00 uri predavanje iz cikla Muzejski večeri predavatelj dr. Vinka Rajšpa: Carovniški procesi na Slovenskem.

RADOVLJICA

KNJIZNICA ANTONA TOMAZA LINHARTA

V tem tednu gostuje v Furlaniji - Juljski krajini gladalška skupina Compagnia della Rancia z italijansko verzijo znane musicala La Cage aux Folles. Po nastopih v Trzinu in Cedadu trenutno skupina nastopa v trzaskem gledališču Cristallo v okviru abonmajske sezone La Contrada

NARODNI MUZEJ LJUBLJANA

NARODNI MUZEJ
PRIRODOSLOVNI MUZEJ SLOVENIJE
SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ
Muzejska ulica 1, Ljubljana

Vabimo vas na obisk razstav:

ENTOMOLOGIA SLOVENICA, podaljšano do 6. XII. 1992
GRAJSKA ZAPUŠČINA (Steklo in keramika primorskih gradov 11. XI. - 13. XII. 1992
STALNA ARHEOLOŠKA IN PRIRODOSLOVNA ZBIRKA

Urniki, tor.- sob. 10-18, nedelja 10-13, ponedeljek zaprto

DANES: ob 19.30 uri Staranje-bolezni, predsodek ali dejstvo, predavanje dr. Marijane Grum.

DOMŽALE

KNJIZNICA DOMŽALE

DANES: ob 19. uri bo predstavitev knjige Svjedocenja o BIH avtorja Džeke Hozdica. Gosti večera: pesnica Mila Gvozdić-Vlasić, Boris A. Novak in Dane Zajc.

GORICA

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE- TRST

GOSTOVANJA: od jutri, 23. t. m., gostuje SSG po osnovnih solah na Goriskem s pravljico Zore Tavcar »Ptice nočnega vrta«. Režija Mario Ursic.

ZA NAJMLAJŠE

GORICA

PO SLOVENSKIH SOLAH

Do 30. novembra gostovanje Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta z otroško predstavo Zore Tavcar »Ptice nočnega vrta«

SEŽANA

KULTURNI DOM SRECKA KOSOVELA

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 28. t. m., ob 10.30 lutkovna pravljica v anomaciji Jane Stražinar Mala morjanka. Vstopnina 100 SIT.

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 29. t. m., ob 10. uri in ob 11.30 Svetlana Makarovic - Sapramiska, gostovanje Lutkovnega gledališča iz Ljubljane. Na voljo je še nekaj vstopnic. Informacije in rezervacije na tel. 062/26748.

TRST

KNJIGARNA COOPERATIVA FRA SERVI DI PIAZZA

V PRIHODNIH DNEH: v petek, 26. t. m., ob 20. uri okrogla miza o mladinskih poljudnoznanstvenih izdajah. Knjige založbe Editoriale scienza. Govorili bodo Helene Stavro (založnica), Silvia Blezza Picherle (podpredsednica Studijskega centra A. Alberti) in Paola Rodari (orgovorna za didaktični odsek Znanstvenega imaginarija).

GORICA

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE- TRST

GOSTOVANJA: od jutri, 23. t. m., gostuje SSG po osnovnih solah na Goriskem s pravljico Zore Tavcar »Ptice nočnega vrta«. Režija Mario Ursic.

RAZSTAVE

LJUBLJANA

NARODNA GALERIJA

DANES: ob 16. uri bodo predvajali film z naslovom Oblikovanje lesa in kamna (v okviru videoprojektij o kiparskih tehnikah).

Do 31. decembra je odprta razstava Metamorfoze. Razstava otroških glinastih kipcev, ki so nastali po vzgledu gotške plastike iz stalne zbirke Narodne galerije. Galerija je odprta od torika do sobote odprta od 10. do 13. ure, v nedeljo pa od 10. do 18. ure.

Vstopnina je 100 SIT, za študente, dijakke in upokojene 60 SIT, za učence v skupinah pa 30 SIT. Informacije: tel. 061/219-716.

MODERNA GALE-

RIJA

Galerija je odprta od torika do sobote od 10. do 18. ure, v nedeljo pa od 10. do 13. ure.

Vstopnina je 100 SIT, za študente, dijakke in upokojene in vojake pa 50 SIT. Informacije: tel. 061/214-106.

MALA GALERIJA

Do 13. decembra je odprta razstava slikarja Mitja Tuška. Galerija je odprta od torika do sobote med 10. in 18. uro, ter v nedeljo med 10. in 13. uro. Vstopnine ni.

GALERIJA TIVOLI -

MEDNARODNI GRAFIČNI

LIKOVNI CENTER

Do 12. decembra je na ogled razstava slik in instalacij korejske umetnice Baik Soon-Shil. Galerija je odprta od torika do sobote med 10. in 16. uro, v nedeljo med 10. in 13. uro.

CANKARJEV DOM

V galeriji CD bo do 12. decembra na ogled razstava slik seuleskega slikarja Cho-Boo-Sooa. Vstopnina 100 SIT, študente in dijakke 50 SIT.

JAKOPICEVA GALE-

RIJA

Na ogled je razstava slik Lojzeta Logarja. Razstava bo odprta do 2. decembra. Galerija je odprta od torika do sobote med 10. in 14. uro ter med 15. in 18. uro, v nedeljah pa od 10. do 13. ure. Vstopnina je 100 SIT, za študente, upokojene in vojake 50 SIT.

BEZIGRAJSKA GALE-

RIJA

Do 12. decembra je odprta razstava lutk Marjana Manca Od skice do skice. Razstava je odprta od 9.00 do 12.00 ure in od 13.00 do 16.00 ure, ob sobotah in nedeljah od 10.00 do 13.00 ure, ob ponedeljkih je razstavišče zaprto. Informacije na tel. 061/223-892.

VODNIKOVA DO-

MACIJA

Do 2. decembra je na ogled razstava slik Leona Koporca. Galerija je odprta vsak dan razen ponedeljka od 10. do 14. ure in od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 13. ure. Vstopnine ni. Informacije na tel.: 061/558-973.

KD SPANSKI BORCI

Do 3.12. bo odprta fotografiska razstava Kunst Freunde iz Avstrije. Informacije na tel. 061/448-920.

GALERIJA KAPELICA

Danes ob 21. uri bo otvoritev razstave Sweet Surrender. Nakit: Lara Bohinc, fotografija: Miha Skrelep; video-spot: Lara Bohinc vam predstavlja, sladke obleke: Leonora Mark; fotografije: Rajko Bizjak; oblikovanje razstave: Jurij V. Krpan. Razstava bo odprta do 3.12.

GALERIJA INSULA

Danes ob 18. uri bo otvoritev razstave risb Vladimirja Makuca. Na otvoritvi bo nastopil kitarist Bojan Drobež. Galerija je odprta od 10. do 13. ure in od 16. do 19. ure, v soboto in nedeljo zaprto.

GALERIJA ILIRIJA -

VEDROG

Do 26. 11. je odprta razstava akademskega slikarja Domna Slane. Razstava je odprta od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure. Vstopnine ni. Informacije: tel. 061/226-461.

GALERIJA STO-

PNISCE

Do 24.11. je odprta razstava fotografij Ilike Terraha-Praha Zoom. Galerija je odprta od 8.00 do 4.00 zjutraj. Vstopnine ni. Informacije na tel. 061/313-926.

MUZEJ NOVEJSE

ZGODOVINE- CEKINOV

GRAD

Do 20. decembra je odprta razstava slik iz zgodnjega opusa Doreta Klemencic-Maja. Odprto vse dni, razen ponedeljka, med 10. in 18. uro. Informacije: tel. 061/323-968.

MUZEJ NOVEJSE

ZGODOVINE

Do 5. decembra je na ogled razstava plakato Volitve 1990. Razstava je odprta vsak dan od 10.00 do 18.00 ure, razen v ponedeljek.

SLOVENSKI GLEDA-

LISKI IN FILMSKI MU-

ZEJ

Do 30. novembra je odprta razstava posvečena stoletnici Dezelenga gledališča v Lju-

bljani (danasnja operna hiša): Stoletnica deželnega gledališča. Odprto v torek, sredo in četrtek od 10. do 12. ure, v sredo tudi od 16. do 18. ure. Vstopnine ni.

KULTURNO-INFOR-

MACIJSKI CENTER

KRIZANKE

Do 5. decembra je odprta razstava Ljubljanska industrija med leti 1918-1941. Odprto od ponedeljka do petka med 10. in 18. uro, v soboto od 10. do 13. ure. Informacije: tel. 061/214-025.

ARHIV REPUBLIKE

SLOVENIJE

Do 31. decembra je na ogled razstava Trajnost papirja. Predstavitev papirja kot nosilca kulturne dediščine. Arhiv je odprt od ponedeljka do petka med 8. in 15. uro. Vstopnine ni. Informacije: tel. 061/151-222.

MARIBOR

MUZEJ NARODNE

OSVOBODITVE

Samo se danes je odprta razstava Maribor skozi čas - na razglednicah in predmetih. Razstava je odprta od ponedeljka do petka od 8. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure. Cena vstopnice za odrasle je 50, za otroke 30 SIT. Informacije na tel.: 062/211-671.

FOTOGALERIJA

STOLP

Na ogled je razstava fotografij Bozidarja Dolenc. Galerija je odprta v torek in četrtek od 18. do 20. ure, v sredo in petek od 17. do 19. ure, ter v soboto od 10. do 12. ure.

CELJE

LIKOVNI SALON

Do 13.12. bo na ogled razstava likovnih del Vladimirja Makuca.

STARA GROFIJA

Danes ob 18. uri bo otvoritev razstave Staro steklo in keramika s celjskega področja, ki sta jo pripravila Stajerski center za umetniško steklo in Muzej stekla Barnbach. Razstavo bo odprl dr. Nace Sumi.

KOPER

GALERIJA LOZA

Na ogled je razstava del slikarja Jorga Immerdorfa.

POKRAJINSKI MUZEJ

Novembrski večeri v Ljubljani

Literarni, gledališki, prevajalski, glasbeni in drugacni umetniški večeri se ta mesec kar pogosto odvijajo v različnih galerijskih in klubskih prostorih po Ljubljani.

Kaksen je namen in smisel tovrstnih kulturnih srečanj, je vprašanje, ki bi mu lahko posvetili precej prostora, po vsej verjetnosti pa imajo namen popestriti kulturno življenje nasaga mesta in seveda predstaviti sodelujoče goste in njihovo ustvarjanje čim širšemu krogu ljudi. Stevilne tovrstne prireditve imajo v najavi oznako »pogovor«, toda obiskovalci večinoma nastopajo le v vlogi nemih poslušalcev, komunikacija med njimi in gostom pa poteka le posredno. Pretirana resnoba je pri takšnih soarejah, namenjenih vsem ljubiteljem umetnosti, prejkone moteca, saj večina obiskovalcev poleg informacij pričakuje tudi sproščeno in morda celo zabaven dialog. K taksnemu ali nasprotnemu vzdušju lahko precej pripomore

tudi ambient, ki naj bi omogočal nekakšno klubsko razpoloženje, kar pa je s postavitvijo stolov po principu predavalnice težko doseči.

Prav takšna razporeditev v že sicer premajhnem prostoru je precej prispevala k medlosti prvega novembrskega umetniškega večera, ki je bil na programu drugega v mesecu v razstavnem prostoru ljubljanskega grafičnega centra. Gost večera, ki ga, kot so zapisali organizatorji na vabilu, slovenski kulturni javnosti ni potrebno posebej predstavljati, je bil režiser Vito Taufer. O njegovem preteklem in prihodnjem ustvarjanju ga je spraseval Andrej Drapal, njun dialog pa je izzvenel bolj kot nekakšno obujanje spominov. Monotonijo je razbilo sele predvajanje video posnetkov Tauferjevih najuspešnejših predstav in njegovi duhoviti komentarji.

S precej drugačnimi vtisi je občinstvo zapustilo Klub CD 11. novembra, po zaključku umetniškega večera z Dragom Jančarjem. Vsestranski kulturni

aktivist se je, potem ko je za uvod prebral svojo novo novelo Pogled angela, v pogovoru z Alešem Bergerjem in Jaroslavom Skrusnyjem predstavil kot pisatelj, dramatik, scenarist, esejist in družbenopolitično angažiran človek. Približno stopetdeset zbranih obiskovalcev je z zanimanjem spremljalo uro in pol trajajoči pogovor z ustvarjalcem, ki se mu je posrečilo prebiti državne meje in se uveljaviti v širšem kulturnem prostoru.

Večer Društva slovenskih književnih prevajalcev, ki se je odvijal 17. novembra v okrogli dvorani Cankarjevega doma, je privabil presenetljivo veliko potencialnih bralcev, ki so se pred izidom zeleli okusiti prevedena dela. Deset prevajalcev je namreč z branjem krajših odlomkov iz se nenatisnjenih prevodov skušalo predstaviti nekaj del, ki naj bi luc sveta v knjižni podobi zagledala v začetku prihodnjega leta. Prevodi avtorjev, kot so Italo Calvino, Gabriel Garcia Marquez, Nathalie Sarraute, Josip Osti in

drugi, bodo gotovo dobrodošli in njihova dela verjetno ne bodo dolgo ostajala na knjižarniških policah.

Na precej drugačnem nivoju in pred bolj raznobirno publiko se godijo večeri Radeta Serbedžije s skrivnostnimi gosti. Drugič v tem mesecu je beograjsko-zagrebsko - ljubljanski igralec nastopil v petek, 20. novembra v polno zasedeni Stihovi dvorani Cankarjevega doma, kjer je njegove pevsko-recitalne točke tudi tokrat na klavirju spremljal student ljubljanske AGRFT Jure Ivanušić. Po uvodnem, v obliki obtožnice podanem nagovoru Radka Polica se je obtoženec Rade Serbedžija branil tako, da se je spraseval o smiselnosti pisanja, v kratkem povzel ponavljajočo se zgodovino divjih balkanskih ljudstev, nato pa je z obsežnim repertoarjem starih in novih pesmi dodobra razgrel v vlogo porote postavljeno občinstvo, ki se je hitro odzvalo s ploskanjem v ritmu melodije.

Skrivnostni gost večera godalni kvartet

Enzo Fabiani je veselo razpoloženo publiko precej presenetil; večinoma resne glasbe navajeni obiskovalci so ob odlični izvedbi Sostakovičeve osme simfonije reagirali precej zmedeno in medlo.

Po odhodu zdaj že znanega gosta z odra je Serbedžija zaplul v bolj sentimentalne in politično obarvane vode in prebral nekaj v zadnjem času napisanih in cinicno zabeljenih pesmi. S Krleževimi besedami se je spraseval, kam gredo vsa bivša mesta, zaloval za izgubljenimi iluzijami in preklinjal današnje norosti ter tako spet pritegnil občinstvo, ki je lahko glasno sočustvovalo s trpečimi in preganjanimi bivšimi brati. Show-mojster seveda ob aktualnih političnih pesmih ni pozabil svoje večno mlade Ines, glasbena izvajanja pa je na spuščajčem se odru sklenil s popularno protivojno skladbo »Necu protiv druga svog«. Občinstvo je tako z nostalgicnim občutkom in kanckom zalovanja po nekdanjih srečnih skupnih casih zapustilo dvorano.

V četrtek, 19. novembra, je izredno uspel večer z igralko in pesnico Milo Kačič, ki je praznovala osemdesetletnico. Njen gostitelj je bil Igor Samobor. Fotografija: Jozef Suhadolnik/TRIO

Ze več let prireja centralna knjigarna Mladinske knjige torkove večere s književniki. Letos jih imenitno vodi Marjeta Novak Kalzer. Na sliki je njen gost Franček Rudolf s svojo novo knjigo. Fotografija: Aleš Pavletič/TRIO

RECEPT

Pečena jabolka z viskijem

SESTAVINE: 4 jabolka, lupina in sok limone, 40 g rozin, 30 g naribanih mandeljev, 40 g sladkorja, 75 ml viskija, 50 ml jabolčnega soka, masčoba za pekač

CAS PRIPRAVE: 30 minut

Jabolka olupimo, očistimo, izdobljemo in tako pokapamo z limoninim sokom. Rozine, mandelje, sladkor, malo masla in 25 ml viskija zmešamo in napolnimo jabolka. Damo jih na namaščen pekač. Jabolčni sok in polovico viskija, ki nam je še ostal, polijemo po jabolkih. Pečemo 15 minut v pečici na 175 stopinj Celzija. Preostali viski segrejemo in gorečega prelijemo po pečenih jabolkih. Po želji ponudimo s sladko smetano in sladoledom.

(Slavko Adamlje)

ZELENI RECEPT

Zelje s krompirjem in paradižnikom

SESTAVINE: 250 g zelja, 4 krompirji, 2 zrela paradižnika, timijan ali majaron, kajenska ali navadna pekoča paprika, sol, 50 g nastrganega sira

Zelje naribamo in ga skupaj s krompirjem, narezanim na kocke, dušimo 15 minut na olju z malo vode. Proti koncu dodamo olupljena paradižnika, narezana na manjše kose in dušimo lebtoliko, da se paradižnik segreje. Nazadnje začnimo, Nato Primesamo nastrgan sir (nekaj ga prihranimo, da ga potresemo po jedi) in kuhamo tako dolgo, da se sir stopi. Preden jed ponudimo, potresemo po vrhu preostali sir. (Neva Miklavčič)

VINOTEKA

Čas rožnatih mehurčkov

DUSAN BREJC

Peneci se rosé je nekakšen ma-neken med penecimi se vini, saj nas očara že samo s svojim videzom. Ponujen v pravem kozarcu, z visokimi stenami iz čistega kristalnega stekla pokaže vso zivahnost s tisoči drobnih mehurčkov, ki izhajajo z oboda kozarca in potujejo proti površini.

Visoko klavitetna peneca se vina imajo zelo drobne mehurčke z veliko vztrajnostjo izhajanja, ki lahko traja tudi nekaj deset minut. Barva vina je običajno svetlo cebulna z rožnatim odtenkom, ki je posebno zazelen. Take barve je tudi fina, drob-

na ali celo »kremasta« pena, ki nastane na površini. Prekrivala naj bi petino površine vina v kozarcu in se čim dlje ohranila. Sklenjen obod iz mehurčkov pa je najmanj, kar zahtevamo od tega vina.

Leta 1804 je gospa Clicquot v Sampanji pridelala prvi peneci se rosé, danes pa lahko pri nas izbiramo med dvema, v marsičem precej različnima vrstama, ceprav sta obe pridobljeni po klasični metodi. Zlato radgonsko penino - rosé pridelajo iz modrega pinota. Odlikuje jo že opisana odličnost barve. Ustvarja zelo svetlo, drobno in obstojno peno, ki je znamenje

kvalitetnega tehnološkega postopka. Po vonju je zelo sveža in mlada, po okusu pa suha z jasno izraženim značajem rdečega grozdja.

Michelle je ime penini, ki jo pridelujejo iz samotoka modre frankinje. Je zelo lepe, svetlo cebulne barve z rahlim oranžnim odtenkom, celovitega sadnega vonja, po okusu pa milo, sadno, gladko in polno, saj vsebuje visoko stopnjo sladkorja. Vino je označeno kot polsuho.

In se nasvet. Nikoli ne ponudite premalo ohlajene penine! Vonj postane težak, mehurčki hitro izginejo in gost ne bo zadovoljen.

FILATELIJA

Nove izdaje božičnih znamk

MITJA JANČAR

Avstrijci so že leta 1950 uvedli poseben način pošiljanja božičnih in novoletnih cestitk. Na dan izda božične znamke, letos bo to 27. november, odprejo zacasno pošto v majhni vasi Christkindl. Po letu 1965 so začeli uporabljati strojne zige z različnimi motivoma: zig z motivom Jezusovega rojstva uporabljajo do 26. decembra, od 27. decembra do 6. januarja pa zig z motivom Svetih treh kraljev. Letos imajo kar 15 zigov s prvim motivom, z drugim motivom pa jih je le šest, saj ljudje po božiču pošiljajo manj cestitk.

Med vsemi dose-danji zigi z božično motiviko najbolj slovi prvi iz leta 1950, v zeleni barvi, s katerim so pozigosali kar 42.330 posilk. Tega ziga danes na avstrijskih postah ne boste nikjer našli, vsako leto pa napravijo nekaj milijonov njegovih odtisov.

Odtis ziga lahko dobite na zelo preprost način: na naslovljena pisma nalepite avstrijske znamke za šest silingov in jih pošljete na naslednji naslov: Postamt 4411 Christkindl,

Avstrija. Avstrijci pa ga dobijo se lažje: na kateri koli pošti lahko poleg navadne znamke kupijo nalepko »Ueber Christkindl«, in sicer po ceni notranje frankature. Pošta pošiljko odpremi na pošto Christkindl, tam jo pozigosajo ter pošljejo naslovniku. Nalepko pozigosajo na odhodni pošti. Pa nikar ne hitite, saj bodo pošto odprli sele 27. novembra.

Božični zig iz Christkindla je neprimerno bolj privlačen od vedno enakih in že kar utru-

dljivih slovenskih flomov z dolgočasnim »PTT vam vošči srečno novo leto«. Ali nas tokrat čaka presenečenje?

Italijanske pošte so bile nekoliko bolj hitre in so božično znamko izdale že 31. oktobra. Tudi na tej znamki so upodobljene jaslice. Italijani so izkoristili tradicionalno obrt v Caltagirone (Sicilija) in prikazali jaslice, na katerih so figurice iz pobarvane zgane gline. Na znamki so upodobljeni Marija, Jozef, Jezusček in pastir, ki igra na dudu. Motiv dopolnjujeta se vaza in veja z limonami, tradicionalni motiv caltagironske keramike.

Božični zig in nalepka pošte Christkindl, kjer tak zig tudi dobite.

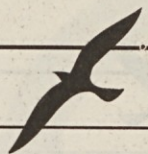
JUTRI
25. novembra

Iznajdba kolesa spada med najpomembnejše dosežke človeštva. Omogočila je razvoj trgovine in transporta, s tem pa mnogo hitrejši razvoj civilizacije.

Prevozno sredstvo na kolesih je tisoče let ostajalo skoraj nespremenjeno. Skoraj do konca 19. stoletja je bila vprežna živina skoraj edini pogon za premikanje vozil. Iznajdba parnega stroja je sicer botrovala nekaterim manj uspešnim poskusom, da bi ga uporabili tudi za pogon cestnih vozil, vendar se je dokončno ustalil in uveljavil le na železnici, ki je tako postala najpomembnejši transportni sistem.

Sele iznajdba motorja z notranjim izgorevanjem, leta 1887 bencinskega in leta 1892 dizelskega, je radikalno spremenila razmere. Lahek in zmogljiv pogonski agregat se je pokazal nadvse primeren za pogon cestnih vozil. Prišlo je do prave prometne revolucije. Industrija motornih vozil je doživela nesluten razmah, gradnja modernega cestnega omrežja pa je omogočila uporabo avtomobila.

Zacetnik avtomobilizma, nemški inženir Karl Friedrich Benz, se je rodil 25. novembra leta 1844.

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

- 9.05 Zgodbe iz skolkje
9.55 Analitična matematika, 7. del
10.25 Učenje angleščine s pomočjo videa
10.50 Muzzy, 6. del angleščine za najmlajše
11.00 Sedma steza, ponovitev
11.30 Zelenjava, ponovitev
12.00 Poročila
14.45 Zgodovina Slovencev v filmskih freskah, pon. 7. oddaja
15.25 Divji angeli, ponovitev ameriskega filma
17.00 TV dnevnik I
17.10 Lonček, kuhaj: Zavitek z zeljem in sirom
17.25 Prvi uspehi: Ana Ocvirk-klavir
17.45 Denver - poslednji dinosaver, 9. del ameriske ris. nan.
18.00 Po belih in crnih tipkah, 7. del glasbene serije
18.40 Alpe-Donava-Jadran
19.30 TV dnevnik II
20.05 Jesenice v pričakovanju volitev '92
21.40 Prava Charlotte, 4., zadnji del angl. nad., VPS 2140
22.35 TV dnevnik III, VPS 2235
23.20 SOVA:
Haggard II, 5. del am. nanizanke, VPS 2320
Beverly Hills, 90210, 14. del am. nadaljevanke

SLOVENIJA 2

- 15.40 Sova, ponovitev:
Brooklynski most, 11. del hum. nanizanke
Beverly Hills, 90210, 13. del am. nadaljevanke
Ameriška kronika, 12. del am. dokumentarne serije
17.20 Svet poroca
18.00 Slovenska kronika
18.10 Regionalni programi - Koper
19.00 V službi rock'n'rolla
19.30 TV dnevnik: ORF
20.00 Štiri v vrsto, tv igrice
20.30 Gozdarska hiša Falkenau, 41. del nadaljevanke
21.55 Osmi dan
21.55 Svet poroca

KANAL A

- 10.30 Ris, risanke in spoti
11.00 Drugacen svet, pon. 36. dela ameriske nadaljevanke
19.15 Za zdravje
19.20 Volitve '92: Strankarski dvoboj, ponovitev
19.30 Napoved sporeda, vreme
20.00 Zenska z dvema obrazoma, 2. del ameriskega filma
21.30 Volitve '92: Strankarski dvoboj
22.30 Drugacen svet, 37. del ameriske nadaljevanke
23.17 Porocila v angleščini: Deutsche Welle
0.00 MCM

KOPER

- 18.00 Slovenska kronika
Studio 2

RAI 1

- 6.50 Aktualno: Unomatti-
na, vmes dnevnik in
gospodarstvo
10.05 Nad.: Appuntamento a
Trieste, vmes vesti
11.55 Vremenska napoved
12.00 Variete: Servizio a do-
micilio, vmes (12.30)
dnevnik 1
13.30 Dnevnik in Tri minute
14.00 Variete: Prove e provi-
ni a Scommettiamo
che...?
14.30 Rubrika za avtomobili-
ste TG Uno Auto
14.45 Film: Due ragazzi e un
leone (pust., 1972)
16.25 Mladinski variete: Big
V Parlamentu in vesti
17.55 V Parlamentu in vesti
18.10 Aktualno: Italija, na-
vodila za uporabo
18.45 Variete: Ci siamo?
19.35 Nad.: Gloria
20.40 Variete: Partita doppia
22.30 Aktualno: Caffè italia-
no, vmes dnevnik
24.00 Dnevnik in vreme
Danes v Parlamentu
0.30 Danes v Parlamentu
0.40 Rubrika opolnoci

RAI 2

- 6.10 Metropolitan Police
7.00 Otroški variete
9.40 Aktualno: Ristorante
Italia
9.55 Film: Donna nel fango
(dram., VB 1952)
11.25 Nan.: Lassie
11.50 Kratke vesti
11.55 Variete: I fatti vostri
13.00 Dnevnik, Gospodarst-
vo in vreme
13.45 Politicna tribuna
14.05 Nad.: Quando si ama,
14.40 Santa Barbara
15.35 Kronika v živo: Detto
tra noi
17.15 Vesti in iz Parlaenta
17.25 Nan.: Poliziotti alle
Hawaii, nato sport
18.20 Nan.: Hunter
19.15 Nad.: Beautiful
19.45 Dnevnik in sport
20.30 Film: Invasion U.S.A.
(pust., ZDA 1985)
22.20 TG 2 Dosje
23.15 Nočni dnevnik

RAI 3

- 7.00 V kioskih, Televideo
12.00 Kratke vesti iz Milana
12.15 Proza: L'aria del conti-
nente (i. T. Ferro)
14.00 Dezelne vesti
14.20 Popoldanski dnevnik
14.50 Drobci jazza
15.15 Sola se posodablja
15.45 Samo za sport
17.20 Sportna rubrika Derby
17.30 Pesmi miru
18.00 Dok. oddaja: Geo
18.30 D. Raffai odgovarja
18.50 Vreme in dnevnik
19.30 Dezelne vesti
19.45 Telegiornale Zero
20.05 Variete: Blob
20.25 Una cartolina
20.30 Telefono giallo
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Milano, Italia

RETE 4

- 6.30 Aktualno: Telesveglia,
vmes od 7.00 dalje
vsakih 30 min. vesti
7.30 Nan.: Mister Ed
10.05 Nad.: Marcellina,
10.35 Ines, Celeste
11.25 Variete: A casa nostra
11.40 Kratke vesti
13.00 Nad.: Sentieri
13.30 TG 4 vesti
13.55 Variete: Buon pome-
riggio
14.00 Nad.: Sentieri, Maria
15.25 Rubrika o lepoti
15.30 Nad.: Amanda, Febbre
d'amore
17.30 TG 4 vesti
17.40 Aktualno: C'eravamo
tanto amati
18.00 Kviz: La cena è servita
18.55 TG 4 vesti
19.25 Kviz: Azzeccgol
19.35 Nad.: Gloria
20.20 Variete: Veliki cirkus
22.30 Kviz: Io, tu e mamma
23.15 TG 4 nočne vesti
23.30 Nan.: Kojak, 0.30 Sce-
rificio a New York

CANALE 5

- 6.30 Na prvi strani
8.35 Variete: Maurizio Co-
stanzo Show (pon.)
10.30 Nan.: La casa nella
prateria (i. M. Landon)
11.30 Variete: ore 12
13.00 Dnevnik TG 5
13.25 Aktualno: Sgarbi quo-
tidiani
13.35 Variete: Non è la RAI
14.40 Aktualno: Forum,
15.15 Agenzia matri-
moniale, 15.45 Ti amo
parliamone
16.00 Otroški variete
18.05 Kviz: OK il prezzo è
giusto, 19.00 La ruota
della fortuna
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Striscia la notizia
20.40 Variete: Bravo bravis-
simo
23.00 Variete: Maurizio Co-
stanzo Show, vmes
(pust., ZDA 1985)
1.30 Nočni spored

ITALIA 1

- 6.20 Pregled tiska
6.30 Otroški variete
9.15 Nanizanke
12.45 Odprti studio
13.00 Nan.: La bella e la be-
stia
14.00 Otroški variete
16.00 Variete: Unomania
16.05 Nan.: Happy Days
16.35 Variete: E' pericoloso
sport, Twin Clips,
17.25 Mitico
17.50 Film, vmes sport
20.00 Variete: Karaoke
20.30 Film: Colpo di scena
(kom., ZDA 1987, i.
Judd Nelson, Elizabeth
Perkins)
22.30 Sport: Torkov priziv
0.30 Odprti studio, pregled
tiska in Studio sport
1.10 Nočni spored

OMC

- 8.30 Tecaj anglescine
8.45 Nad.: Doppio imbro-
glio, 9.30 Potere
10.00 Rubrika: Zenska TV
11.40 Nan.: Doris Day Show
12.10 Variete: Kosilo z Wil-
mo
13.00 TMC News - Sport
14.00 Film: La ragazza di
Las Vegas (kom., ZDA
1955, i. Rosalind Rus-
sell, Fernando Lamas)
15.35 Risanke: Snack
16.15 Variete: Amici mostri
17.15 Rubrika: Zenska TV
19.30 Vesti: TMC News
19.55 Pravljica
20.00 Nan.: Maguy
20.35 Glasbena oddaja: La
più bella sei tu - Italia
proti ostalemu svetu
22.35 Variete: T'amo TV
(vodi Fabio Fazio)
23.35 Nočne vesti in vreme
23.55 Sport: Strike, ribolov
na ekranu
0.30 Film: Schiava d'amore
(dram., SZ 1975, r.
Nikita Mikhalkov, i.
Elena Solovej)
*2.15 Aktualno: CNN News

ITALIA 7

- 7.30 Risanke
11.30 Nad.:Aspettando il do-
mani
13.45 USA Today News
14.00 Nad.: Aspettando il
domani, Il tempo della
nostra vita
15.45 Dezelni programi
17.20 Risanke
17.35 Nan.: Winspector,
19.00 I Campbell's
19.15 News Line
19.30 Nan.: Diamonds
20.30 Film: Brillantina rock
(kom., It. 1979, i.
Monty Garrison)
22.25 Variete: Colpo grosso
story
23.45 Film: Agente 373, Po-
lice Connection
(krim., ZDA 1973)
1.45 Variete: Colpo grosso

TELEFRIULI

- 10.00 Telefriuli non stop
16.55 Kratke vesti
17.00 Starlandia
18.00 Nan.: Barney Miller
18.30 Nad.: Destinì
19.00 Vesperne vesti
19.30 Rubrika: Crno in belo
20.30 Nan.: I giorni di Brian
21.30 Sport in sport
22.30 Nočne vesti
23.30 Ena rastlina na dan

TELE 4

- (Se povezuje s sporedi
Italia 1)
Lastne oddaje:
Kronika in komentar
Dogodki in odmevi

Koper

- 13.00 Rayanovi, ameriska
nadaljevanke
13.20 Zdravniki s krili, av-
stralska nadaljevanke
14.10 Ponedeljkov sportni
pregled, ponovitev
15.10 Projekt NLP, ameriska
nanizanka
16.00 Novice
16.05 Carobna svetilka,
otroski program
Tecaj italijanscine
Oscar Junior ali filmi,
ki jih snemajo otroci
16.50 Cikaske zgodbe, ame-
riska nanizanka
18.00 Slovenska kronika,
Studio 2
19.00 TV dnevnik
19.25 Rayanovi, ameriska
nadaljevanke
19.50 Zdravniki s krili, av-
stralska nadaljevanke
20.40 Zadnji kondor, am.
film
22.05 TV dnevnik
20.15 Skupna informativna
oddaja italofoanske
skupnosti
23.05 Projekt NLP, ameriska
nanizanka

Avstrija 1

- 9.00 Jutranji program: Cas
v sliki; Roseanne;
10.30 Ucitelj Uwe Karsten,
pon. nemskega filma
13.35 Sinha Moca, 51. del
14.00 Lorentz in sinovi: Nas-
videnje, kontesa
15.00 Jaz in ti, otroški pro-
gram
15.05 Risanke
17.00 Mini cas v sliki
17.10 Wurlitzer
18.30 Sedem brez: Nevihta
na porocni dan, na-
daljevanke
19.22 Znanost
19.30 Cas v sliki
20.00 Sport
20.15 Narava in cloveska
roka: Programirana
divjina, zadnji del
21.07 Pogledi s strani
21.15 Muke negotovosti,
ameriska tv drama
22.45 Dvajseto stoletje (No-
vecento, 2. del it. fil-
ma)
1.20 Porocila

Avstrija 2

- 16.30 Tisoč mojstrov
16.40 Leksikon umetnikov
16.45 Tecaj madžarskega je-
zika
17.00 Vsakdanjik
17.30 Orientacija
18.00 Harry in Hendersono-
vi: Igre z zogo
19.00 Lokalni spored
19.30 Cas v sliki, vreme
20.00 Kultura
20.15 Nekoč, vodi T. Pod-
gorski
21.07 Reportaze iz tujine
22.00 Cas v sliki
22.30 Klub 2
Porocila
Tisoč mojstrov

Hrvaška 1

- 7.00 Dobro jutro, Hrvaska
Porocila, TV kolektor
Zgodbe in Monticella,
7. del
10.00 Porocila
10.05 TV sola
11.30 Mali svet
12.00 Porocila
Ko se svet vrti, 7. del
ameriske nadaljevanke
13.30 Monofon
14.00 Porocila
14.05 Slika na sliko
14.50 S klovni so prisle sol-
ze, ponovitev 1/6 dela
nemske nadaljevanke
16.00 Porocila
16.05 Ucimmo o Hrvaski
16.35 Malavizija
18.00 Porocila
18.35 Santa Barbara, 257.
del ameriske nadalje-
vanke
19.17 Risanke
19.30 Dnevnik
20.05 Sartre0 in njegova do-
ba, 1/4 del francoske
dokumentarne oddaje
21.00 V velikem planu
22.35 Dnevnik
23.45 Porocila v nemščini
0.00 Sanje brez meja
0.05 Porocila

Hrvaška 2

- 17.40 Kosarka: pokal Radi-
voja Koraca: Zagreb-
Champoo, prenos
19.20 Loto
19.30 Dnevnik
20.05 Drzavnik novega kova,
13. del angleške hu-
moristicne nanizanke
21.10 S klovni so prisle sol-
ze, 2/6 del nemske na-
daljevanke
22.10 Tri ljubezni, 11. del
svedske nadaljevanke
22.55 Premiere, ki jih ni bi-
lo: F. Hadzic-Muho-
lovka
0.10 Horoskop
0.15 Video strani

Madžarska

- 5.40 Dobro jutro
8.35 Cez dan
9.00 Na konju smo, 29. del
nemske serije
10.00 Zagotovljeno nepoli-
ticni talk-show
12.00 Porocila
17.00 Pregled dnevnih do-
godkov
17.10 Kupil bom to zensko,
105. del mehiške se-
rije
17.50 Svet denarja
18.00 Varstvo clovekovih
prav
18.45 Cez dan
19.35 Vesperna pravljica, ri-
sanke
20.00 Dnevnik, telesport
20.40 Dinastija Strauss, av-
strijska serija
21.45 Aktualno
23.50 Dnevnik

SATELIT

SUPER

- 5.30 Victory; 6.00 Super Shop;
6.30 Poslovni tednik; 7.00 Finan-
cial; 7.30 Europa sport; 8.00 novi-
ce; 9.00 Channel E; 9.30 Super
Shop; 11.00 Travel magazine;
11.30 Poslovni dnevnik, Financial,
Reportage; 13.00 Poslovne novi-
ce; 13.30 Japonske; 13.30 Novice;
14.00 Inside Edition; 14.30 Serie
Noire; 15.00 The Mix; 16.00 All
Mixed Up; 17.00 On the Air; 18.30
Bonanza; 19.30 Serie Noire; 20.00
I Spy; 21.00 Inside Edition; 21.30
Media Europe; 22.00 Novice;
22.30 Financial; 22.45 US Market
WRAP; 23.00 The Kiss (dram.,
Brz. 1961); 0.35 News Watch;
1.05 Media Europe; 1.35 The Mix
All Night.

SKY ONE

- 7.00 DJ Kat show; 9.40 Mrs. Pe-
pperpot; 9.55 Playabout; 10.30
The pyramid game; 11.00 Let's
make a deal; 11.30 Drzi in lepi;
12.00 Mladi in nemiri; 13.00 St.
Elsewhere; 14.00 E Street; 14.30
Gerald; 15.30 Drugi svet; 16.15
The Brady Bunch; 16.45 DJ Kat
show; 18.00 Star Trek: The Next
Generation; 19.00 Rescue; 19.30
E Street; 20.00 Druzske vezi;
20.30 Teech; 21.00 Murphy
Brown; 22.00 Gabrieljev ogenj;
23.00 Studs; 23.30 Star Trek: The
Next Generation.

EUROSPORT

- 9.00 Aerobika; 9.30 Hitrostno
drsanje za SP, nato golf; 11.00 Euro-
fun; 11.30 Aerobika; 12.00 Moto-
sport; Rally faronov; 13.00 Euro-
golf; 14.00 Teniski magazin; 15.00
Motorsport: supercross Pariz-
Bercy; 17.00 Squash; 18.00 Euro-
golf; 19.00 Lahka atletika: tritlon
za SP; 20.00 Boks; 21.30 Sportne
novice; 22.00 Kickboks; 23.00 Te-
nis: turnir ATP (iz Frankfurt); 0.30
Sportne novice.

SCREENSPORT

- 8.00 Motorsport; 8.30 Gillette
World Sports Special; 9.00
Kosarka: Anglija-Rusija(polfinale
EP); 11.00 Motorsport: SP v rallyju;
12.00 Revs; 12.30 Nogomet;
14.30 Motorni colini; 15.30 Tenis:
turnir ATP Challenge; 16.30
Kosarka; 17.30 Nogomet; 18.30
Longitude; 19.00 Motociklizem:
Pro Superbike; 19.30 Ameriski no-
gomet: Buffalo Bills-Miami
Dolphins; 21.30 Boks; 23.30
Snooker.

MTV

- 7.30 Unplugged; 8.00 Clapton; 8.00
Awoke On The Wild Side; 10.00
Video; 10.00 Greatest Hits; 17.00
Coca Cola Report; 17.15 MTV v
kinu; 17.30 Porocila; 17.45 Trije
od enega; 18.00 MTV Sports; 18.30
MTV Prime; 20.00 Dial MTV; 20.30
Most Wanted; 21.30 Unplugged:
The Cure; 22.00 Greatest Hits;
23.30 Coca Cola Report; 23.15
MTV v kinu; 23.30 Porocila; 23.45
Trije od enega; 24.00 Hit List Uk;
3.00 Yoi; 4.00 Nočni video.

SKY MOVIES

- 7.00 Pregled programa; 13.00
Hello Down There; 15.00 Lady
Caroline Lamb; 17.05 Alias Smith
and Jones; 20.40 Entertainment
Tonight; 21.00 Quick Change;
23.00 Predator 2; 0.50 Basket Ca-
se 2; 5.00 Quigled Down Under.

MOVIE CHANNEL

- 7.45 Cry The Beloved Country;
11.25 Conduct Unbecoming
13.15 Saturday Island; 15.15 In a
Defence of a Married Man;
17.15 Davy Crockett, Indian
Scout; 19.15 A Ghost in Monte
Carlo; 21.15 This Gun For Fire;
23.05 The Prophecies; 0.45 Extre-
mities; 3.55 Hanussen.

PRO 7

- 5.20 Serije: Planet velikanov, 6.10
Vicki, 6.10 Risanke, 8.10 Neizpra-
sna, a prisrčna, 9.00 Agencijska
Maxwell; 10.05 Barica po morju
plava (kom., Fr.-It. 1967) 11.45 Uli-
ce San Francisco; 12.40 Show Bi-
lla Cosbyja; 13.15 Primeri Harryja
Foxa; 14.05 Ocka1 Ocka1 (kom.,
ZDA 1982); 15.50 Neizprona, a
prisrčna; 16.40 Risanke; 18.30
Show Biila Cosbyja; 19.00 Ulice
San Francisco; 20.00 Porocila;
20.15 S strunnim korakom na si-
pine (kom., ZDA 1983, i. Savid
Knehl); 22.20 Chatova zemlja (ve-
stern, VB 1971, i. Charles bron-
son); 0.15 Polnočni klici; 1.15 Po-
ročila; od 1.25 do 5.00: Simon
Templar; 2.15 Porocila; 2.25 Kobi-
la; 4.00 Porocila; 4.10 Tisoč milj
prahu.

RTL

- 6.00 Jutranji magazin; 8.50 Serije
in razvedrilne oddaje; 12.00
Opoldanski magazin; 12.30 Mladi
in strastni; 13.20 Kalifornijski klan;
14.15 Springfielddova zgodba;
15.00 Tenis: Masters (zenske);
16.00 Hans Meiser; 17.00 Nagrad-
ne igre; 18.00 Enajst 99; 18.45 Po-
ročila; 19.15 Eksplozivno; 19.45
Dobri casti, slabi casti; 20.15 Kole-
gi, kolegi; 21.15 Zorc - Clovek
brez meje; 22.15 Eksplozivno;
23.15 Gostiteljica; nočni show;
24.00 Law and Order; 1.00 Stra-
no prilazna družina; 1.30 Ponovi-
te: Owen Marshall, Marcus
Welby, Hans Meiser, Eksplozivno,
5.00 Zorc.

SAT 1

- 5.30 Regionalna porocila; 6.00
Dobro jutro; 8.30 Ponovitve: So-
seči, 9.05 Sreče je adut; 9.30 Ne-
navadni pojavi; 10.25 Zafa para-
da popevki; 11.15 Kolo sreče;
12.45 TV borza; 13.35 Pod kalifor-
nijskim soncem; 14.30 Soseči;
15.05 Hotel; 15.50 MacGyver -
Posel je posel; 16.50 Tenis (prenos
iz Frankfurt); 19.15 Kolo sreče;
20.00 Tenis; 24.00 TV Spiegel,
reportaže; 23.00 MacGyver, pon-
1.25 Na begu; 2.15 Pregled pro-
grama - Videotext

TELE 5

- 6.25 Vrhunski model; 6.50 Bim
Bim Bino; 7.30 Teddy Ruxpin; 7.55
Popeye; 8.45 Brave Star; 9.10
Smrkli; 9.35 Lou Grant; 10.20
Umki; 11.25 Vrhunski model; 12.00
Divji zohod; 12.35 S prizrško v...;
13.00 Bim Bim Bino; 16.25 Wild-
cat; 16.55 Igra z ognjem; 17.20
Lou Grant; 18.10 Zakon orožja;
18.55 Fazit; 19.05 Umki; 19.35 Hop
ali Topi; 19.55 Nočna patrolja;
21.10 Zobjubljena Angležinja;
23.10 Operacija Vietnam.

TV SLOVENIJA 2 / NOCOJ OB 20.30

Gozdarska hiša Falkenau

Priljubljena nemška nanizanka
v sporedu slovenske televizije

Nevesta Angelika (Anja Kruse) v pričakovanju
srečnega trenutka.

V cem je car? Verjetno
v naših lastnih zmotah.
Gledati tako nadalje-
vanko iz dneva v dan je
brzkone vsaj tako zani-
mivo kot kukati sosedu

cez plot, kaj je novega na
njegovem dvoriscu. Se
bolje: tokrat pride "so-
sed" s svojimi dogo-
divscinami in vsemi in-
timnimi skrivnostmi
neopazno k nam na dom
in brez najmanjše slabe
vesti ga lahko naslednji
dan v službi celo
opravljamo, ne da bi ko-
garkoli prizadeli.

Gozdarska hiša Falke-
nau Slovence z vsem
nastetim uspešno zado-
voljuje. Dinastija je priv-
lacila, vendar se z njeni-
mi junaki ni bilo mogoce
identificirati. Zivljenje
gozdarja in njegove
družine pa nam je dovolj
blizu in hkrati dovolj da-
lec, da lahko sanjamo tu-
di svoje sanje.

RADIO

Slovenija 1

- (UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1;
96.4 MHz; od 16.00 SV 918 kHz)
4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00,
9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00,
18.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50
Tema popoldneva: Solstvo;
17.50 Sport; 18.00 Flesta; 19.30
Štos; 21.00 Zgodnja dela; 22.00
Zrcalo dneva; 22.20 Jazz club.

Slovenija 3

- (UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9;
MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3;
100.6; od 16.00 SV 918 kHz)
9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00,
14.00, 18.00, 22.00 Porocila; 8.10
Dobro jutro; 9.05 Glasbena ma-
tineja; 10.05 Sodobna umetno-
st; 10.25 Operne melodije; 11.05
Clovek in zdravje; 12.05 Igramo
in pojemo; 13.05 Enajsta sola;
14.05 Izobrazevalni program;
15.00 Big Band RTS; 15.30 Do-
godki in odmevi; 16.05 Ljudsko
izročilo; 17.00 Vokalna glasba;
17.45 Izšlo je; 18.05 Koncerti;
19.35 Arlje; 20.00 Literarni večer;
22.05 Pretok idej; 22.25 Glasba

Slovenija 2

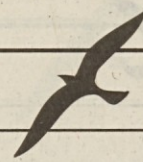
- (UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3;
96.9; 97.7; 98.9; 99.9 MHz)
6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30,
11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30
Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Ju-
tranjia kronika; 8.00 Strokovnjak
svetuje; 8.30 Dopline na valui
2002; 8.40 Kolektor kulturnih prire-
ditev; 10.40 Primorski val; 11.00

Slovenija 1

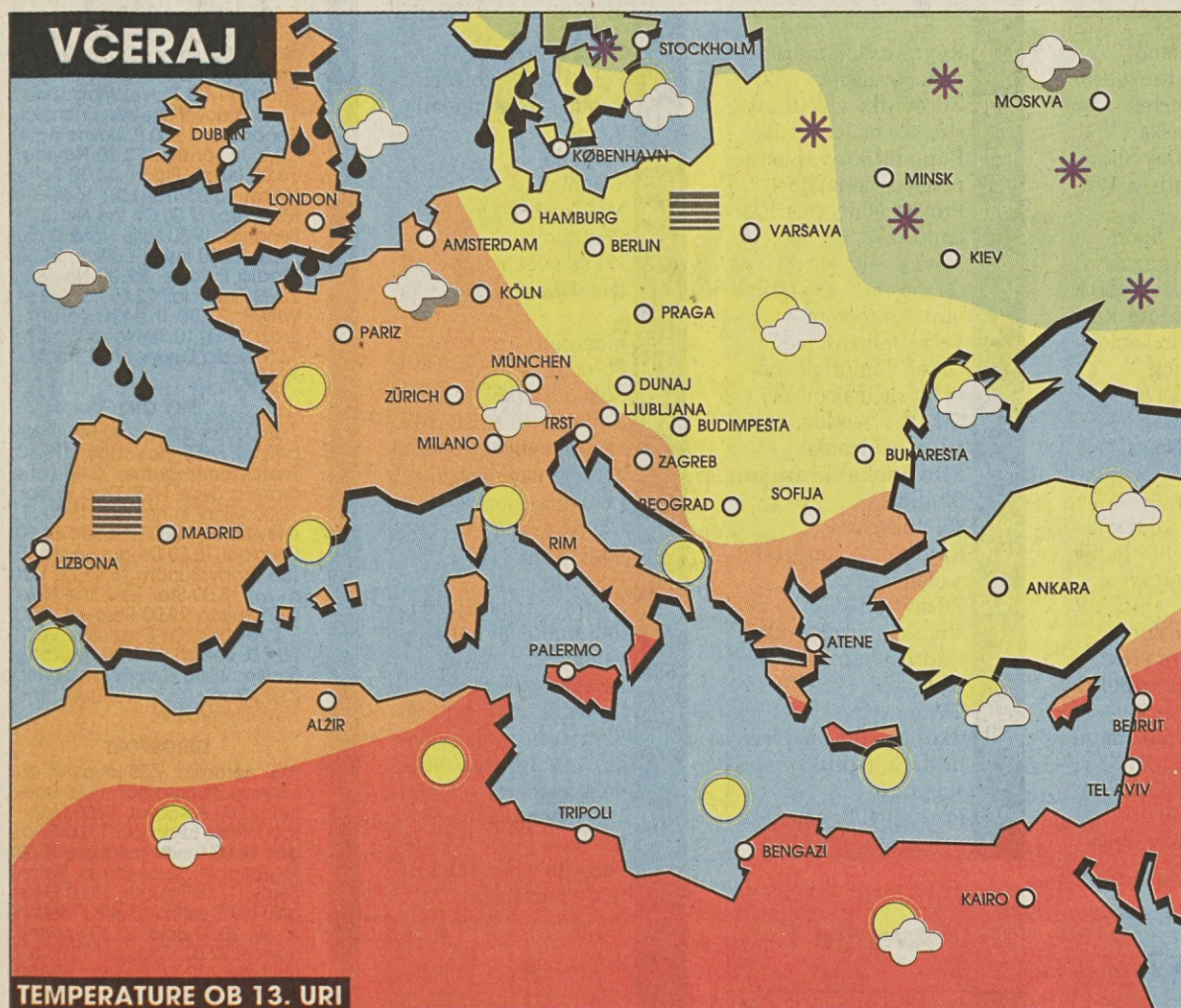
- Novosti založb; 12.00 Točno
opoladne; 12.10 Kuharski recept;
12.40 Štajerski val; 13.00 Danes
od 13.; 14.00 Kulturne drobtini-
ce; 15.10 Menjalniški tecaj;
15.30 Dogodki in odmevi; 16.40
Tema popoldneva: Solstvo;
17.50 Sport; 18.00 Flesta; 19.30
Štos; 21.00 Zgodnja dela; 22.00
Zrcalo dneva; 22.20 Jazz club.

Slovenija 3

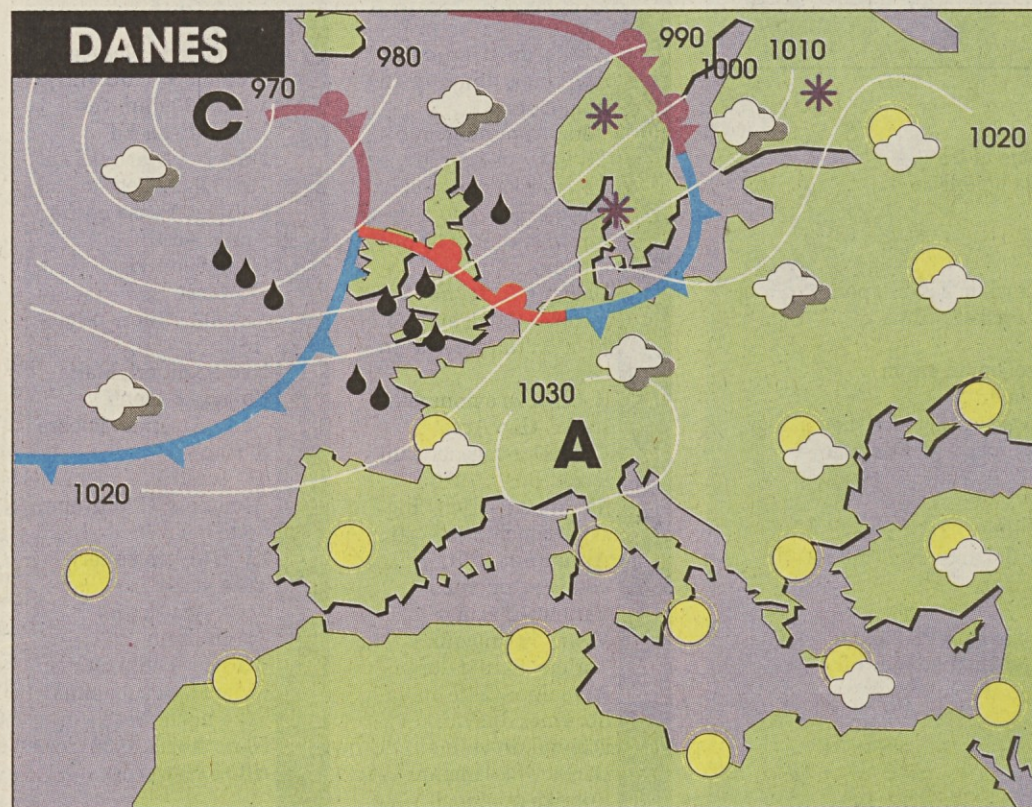
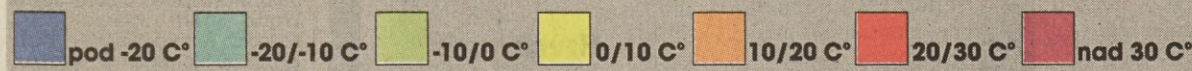
- (UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9;
MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3;
100.6; od 16.00 SV 918 kHz)
9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00,
14.00, 18.00, 22.00 Porocila; 8.10
Dobro jutro; 9.05 Glasbena ma-
tineja; 10.05 Sodobna umetno-
st; 10.25 Operne melodije; 11.05
Clovek in zdravje; 12.05 Igramo
in pojemo; 13.05 En

EVROPA / PADAVINE LE OB ATLANTIKU IN V SKANDINAVIJI

TEMPERATURE OB 13. URI

VREMENSKA SLIKA

Nad južno, srednjo in vzhodno Evropo je nastalo območje visokega zračnega pritiska.

Od severozahoda priteka nad naše kraje tople in suhe zrače. Nad vzhodnimi Alpami in na Balkanu se zadržuje topla fronta.

C

središče ciklona

A

središče anticiklona

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo danes vzhlo ob 07.15 in zašlo ob 16.22. Dan bo dolg 9 ur 07 minut. Luna bo vzhla ob 07. uri 22 minut in zašla ob 16. uri 17 minut.

VREMENSKA NAPOVEDI
HIDROMETEOROLOŠKEGA
ZAVODA SLOVENIJE

TEMPERATURE

PO SVETU

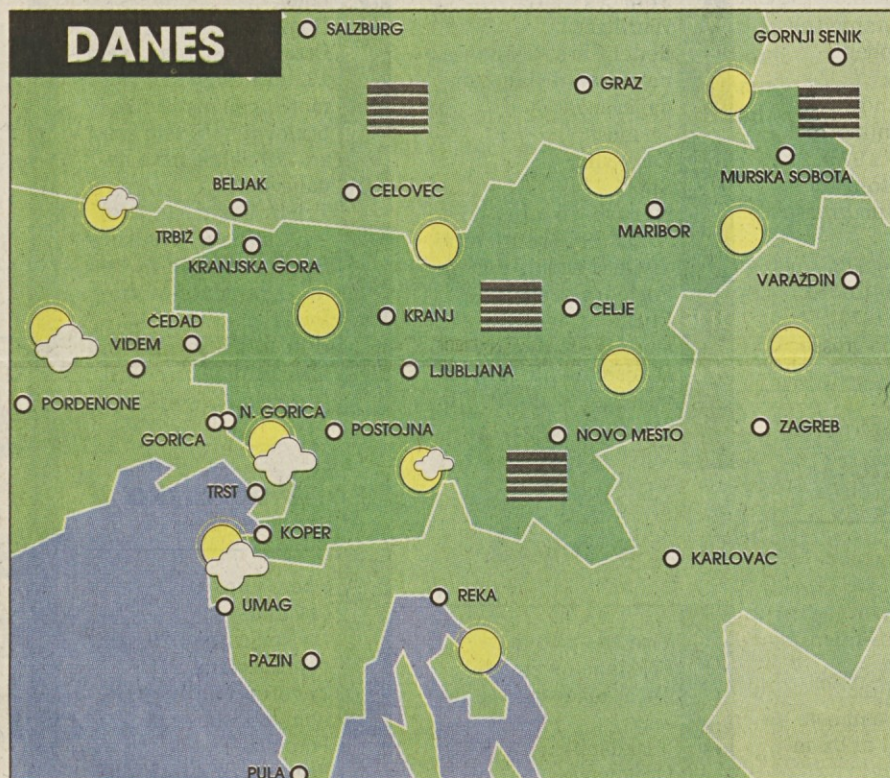
HELSINKI	-12/-4
OSLO	-6/-3
STOCKHOLM	-10/-1
KØBENHAVN	1/4
MOSKVA	-1/2
BERLIN	-1/4
VARSAVA	3/4
LONDON	12/15
AMSTERDAM	11/12
BRUSELJ	11/13
BONN	12/14
FRANKFURT	12/15
PARIZ	11/16
DUNAJ	1/3
MÜNCHEN	10/11
ZÜRICH	8/11
ŽENEVA	4/13
RIM	8/17
MILAN	2/14
BEOGRAD	3/6
NICA	10/17
BARCELONA	6/17
CARIGRAD	8/11
MADRID	0/18
LIZBONA	12/19
ATENE	12/17
LARNAKA	9/16
TUNIS	12/21
ALŽIR	6/22
MALTA	17/20
JERUZALEM	7/12
KAIRO	10/21
BUKARESTA	-2/9

ALPE-JADRAN / SONČNO IN TOPLO VREME

TEMPERATURE

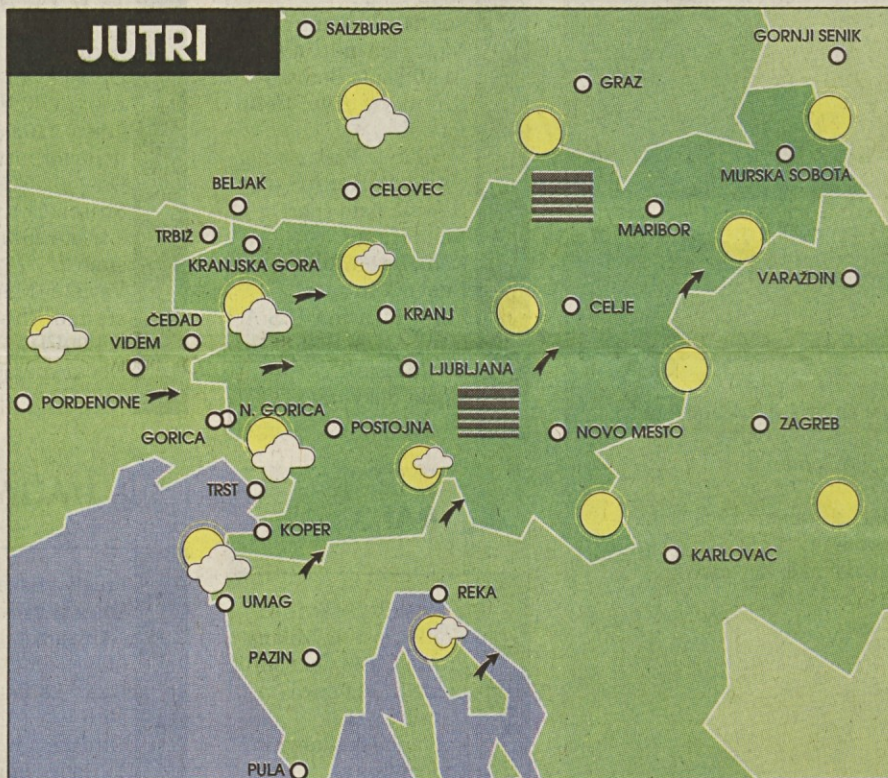
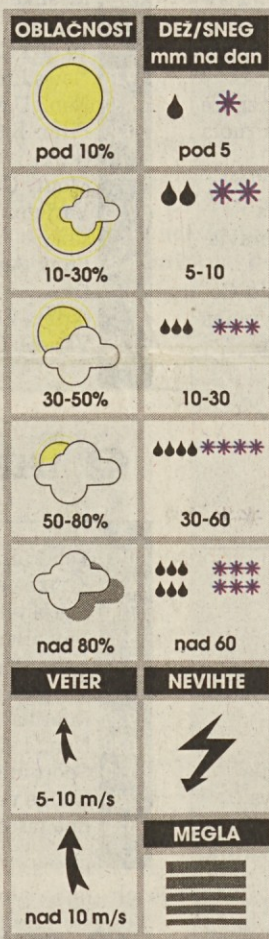
VČERAJ
OB 7. IN OB 13. URI

LJUBLJANA	4/10
TRST	11/14
CELOVEC	0/8
BRNIK	3/10
MARIBOR	4/7
CELJE	5/10
NOVO MESTO	5/9
NOVA GORICA	4/12
MUR. SOBOTA	4/5
PORTOROŽ	8/14
POSTOJNA	4/10
IL. BISTRICA	6/12
KOČEVJE	5/11
ČRNOMELJ	7/10
SL. GRADEC	4/9
BOVEC	3/12
RATEČE	1/10
VOGEL	6/11
KREDARICA	1/2
VIDEM	8/13
GRADEC	4/6
MONOSTER	3/4
ZAGREB	5/8
REKA	12/14

V SLOVENIJI: Pretežno jasno bo. Po nižinah jutraj megla ali nizka oblačnost, ki se bo ponekod zadržala ves dan. Najvišje dnevne temperature od 10 do 15°C, v krajih z meglo okoli 5°C.

SOSEDNJE POKRAJINE: Pretežno jasno in suho vreme. Po nižinah se bo jutraj in del dopoldneva zadrževala megla. Le v vzhodni Hrvaški, na Madžarskem in v vzhodni Avstriji zmerno do pretežno oblačno.

V SLOVENIJI: Pretežno jasno, po nižinah jutraj in del dopoldneva megla. Čez dan ali zvečer bo začel pihati jugozahodnik. Popoldne ali zvečer se bo v zahodnih krajih pooblačilo.

OBTI: V četrtek bo prevladovalo pretežno oblačno vreme, ponekod so možne tudi manjše padavine, ki pa bodo le prehodne narave.

ONESNAŽENOST
ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	181
Maribor	62
Celje	110
Trbovlje	111
Hrastnik	110
Zagorje	96
Šoštanj	85

Kritična 24-urna koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri: Mura, G. Radgona: 152, Drava HE Dravograd: 230, Sava Radovljica: 51,6, Sava HE Mavčice: 61, Sava Radeče: 325, Sora Suha: 19,4, Ljubljanska Moste: 132, Savinja Laško: 56,2, Krka Podbočje: 93,5, Kolpa Radenci: 75,7, Soča HE Doblar: 94.

HOROSKOP

Pisec:
Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/20-4: Premlevate o izletu za praznike, prednostih počitka in zrete v vabljen potovalne brosure. Medtem ko se vam cedijo slane, pa se izogibajte pogledu na ceno.

BIK 21-4/20-5: Zbirate informacije in plodno sodelujete z drugimi; rezultat bi bil lahko finančni razcvet, zato se držite trenutnega dobrega občutka za denar.

DVOJČKA 21-5/21-6: Besede, besede in dolgi pogovori. Z nekom se boste približali bodisi zaradi poslovnih zadev, morda pa je celo na obzorju nova ljubezenska romanca.

RAK 22-6/22-7: Danes bi lahko obrnili novo stran v rutinskih zadevah, saj obstaja možnost nove zaposlitve ali pa večje odgovornosti. Vseč vam je že sama ideja.

LEV 23-7/23-8: Pojavlja se zanimanje za neko osebo, ki pa je lahko čisto ljubezenske narave. Morda je tokrat pravo. Najbolje bo, da sprejmete vsa ponujena vabila.

DEVICA 24-8/22-9: Domače zadeve morajo priti na prvo mesto na vaši prioriteten listi. Upoštevajte razlike med zaželenim in tistim, kar se bo v resnici zgodilo.

TEHTNICA 23-9/22-10: Tekali bosta naokrog in razmišljali o prihajajočih praznikih. Sami ne veste, ali bi odpotovali za ves čas ali raje hodili na enodnevne izlete.

SKORPIJON 23-10/22-11: Potegniti boste morali na dan vse skrite rezerve, če hočete okrepiti svoj finančni položaj v naslednjih tednih. Nekoliko tvegano je, vendar se splača.

STRELEC 23-11/21-12: Nekoliko počasnejši, pa vendarle odločen korak boste ubrali, prav zato se vam obeta napredovanje v službi ali pa v izobraževanju. Razmislite o počitku.

KOZOROG 22-12/20-1: Stevilne neprijetnosti in sitnosti so se dodaten razlog, zakaj želite biti sami. Zdi se, da bodo zaupni projekti padli v vodo. Neuspeh vas jezi.

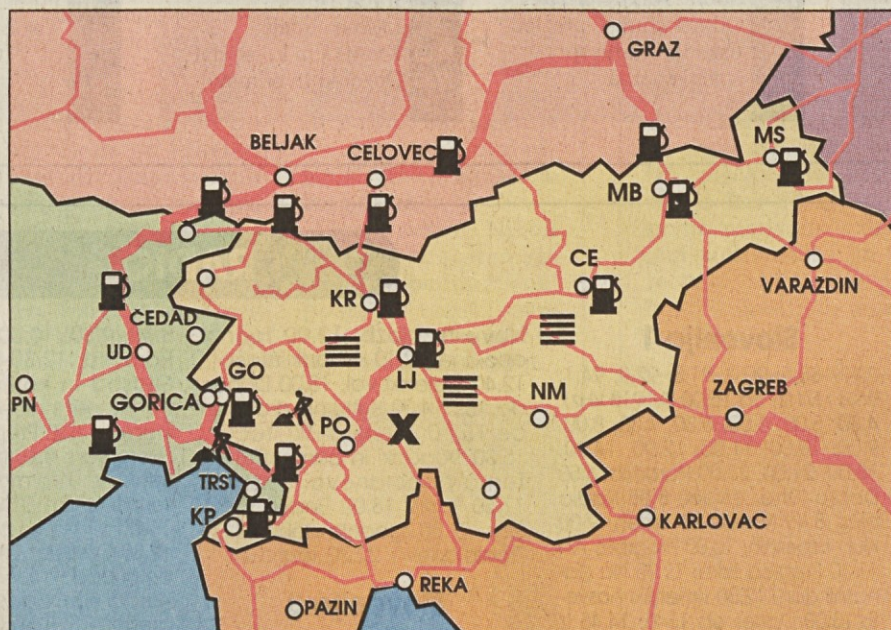

VODNAR 21-1/19-2: Tedni pred vami so pravi čas, da se pridružite neki organizirani skupini, ki se ukvarja s potovanji, izobraževanjem ali politiko. Po počitku boste laže začeli znova.

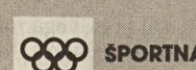
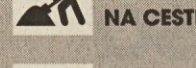
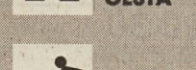
RIBI 20-2/20-3: Same zelene luči se vam prizigajo, možnosti v službi so izjemne in na vas je, da poveste, kaj želite. Premislite, saj se odločate za lep čas vnaprej.

CESTE / SUHE IN NORMALNO PREVOZNE

Ceste po Sloveniji so suhe in prevozne brez ovir, ki bi jih povzročalo vreme. Promet je redek in poteka tekoče tako v notranjosti kot na mejnih prehodih. Še vedno pa je zaradi poplavljenosti zaprta cesta Unec — Planina. Bistvenih sprememb ne pričakujemo.

opozarjamo pa, da se bo v jutranjih in večernih urah pojavljala megla, in to v ljubljanski in celjski kotlini ter ob glavni cesti Ljubljana — Krško zlasti v Bliću in Krškem. Šoferje opozarjamo na previdno vožnjo.

belinka
ambient

ekološka
barva
za les

V VEDNOST

Kurilna in
nekurilna
sezona

Razmere onesnaženosti zraka v Sloveniji lahko na grobo razdelimo v dve obdobji, na kurilno in nekurilno sezono. Za kurilno sezono stejem mesece od oktobra do marca, za nekurilno pa mesece od aprila do septembra.

Kurilna sezona se poleg nizkih zunanjih temperatur od nekurilne razlikuje tudi po vremenskih pogojih za sirjenje onesnaženja, ki so v kurilni sezoni mnogo slabši kot v nekurilni. V kotlinah in dolinah ob jasnem ali delno oblačnem vremenu nastanejo temperature inverzije, ki preprečujejo izmenjavo zraka v kotlini z zrakom nad inverzijo. Zato vse onesnaženje, ki nastane pod temperaturno inverzijo, tudi ostane pod njo. Zaradi ogrevanja nastajajo večje emisije predvsem SO₂

in dima, zato v kurilni sezoni koncentracije večkrat presegajo dovoljene meje. V nekurilni sezoni se pojavljajo drugačni problemi. Včasih prihaja do visoke koncentracije SO₂ v okolici termoelektrarne ob posebnih vremenskih pogojih. To velja predvsem za okolico termoelektrarne Sostanj. Poleg SO₂ se poleti pojavljajo previsoke koncentracije ozona, ki so posledica fotokemijskih reakcij. Tudi v pravkar minuli nekurilni sezoni je koncentracija ozona in SO₂ nekajkrat presegle dovoljeno mejo. Razliko koncentracij med kurilno in nekurilno sezono pa lahko vidimo iz poteka povprečnih mesečnih koncentracij SO₂ in NO_x v sezoni 1991/92, prikazanih na sliki.

Tone Planinsek,
dipl. ing. meteorologije